

BİR ARAŞTIRMA MERKEZİ KURMA MACERASI:

BİR ÜLKÜ PEŞİNDE KOŞMAK

Kuruluşunun 27. Yılında ARGEFAR'ın ve ARGEFAR'ın
Kurucularından Prof. Dr. Işık Tuğlular'ın Öyküsü

Prof. Dr. Işık Tuğlular

Editör: Doç. Dr. Göknur Ege

2020

İzmir

Editörün Önsözü

Bu kitap ilaçla ilgili araştırma geliştirme faaliyetleri gerçekleştirmek, bu alandaki çalışmalarını koordine etmek, aynı konudaki birbirinden bağımsız çalışmalarını birleştirerek, üretime dönük sonuçlar elde etmek gibi amaçlarla faaliyet gösteren ARGEFAR'ın kuruluş öyküsünü anlatmaktadır. Bu kitap ayrıca, 90'lı yılların başında, henüz Türkiye'de benzer çalışmalar ya da yol gösterici örnekler mevcut değilken, böyle bir araştırma merkezi kurma fikrini az sayıda meslektaşının desteği ile ve birçok engele rağmen hayata geçirmeyi başaran Prof. Dr. Işık Tuğlular'ın ARGEFAR ile bağlantılı biyografisini ve anılarını da anlatmayı amaçlamaktadır.

Öncelikle böyle bir kitap yazılması yönündeki girişim ve gayretler bugün Ege Üniversitesi için bir gurur kaynağı olan ve ülke çapında sayılı Araştırma merkezleri arasında önemli bir yer edinmiş olan ARGEFAR'ın kuruluşu hakkında kısa ve kuru bir tarihçe sunmanın ötesinde amaçlar gütmektedir. Şöyle ki bir araştırma merkezinin kurulma macerasını kaleme alan bu kitap, böylesi başarıyla sonuçlanmış, meşakkatli çalışmalarını gerektiren, topluma ve bilime katkı sağlayacak girişimler için başka bilim insanlarını, araştırmacıları ve yöneticileri cesaretlendirebilecek, onlara yol gösterebilecek ya da vazgeçmeme ve zorluklarla mücadele etme yönünde onları motive edebilecektir. Kitap içerisinde editörün anlatımı ile Işık Tuğlular'ın anlatımını ayırabilmek için biçim farkı kullanılmıştır. Işık Hocanın ifadeleri italik olarak tırnak içinde verilmiştir. Üniversitemizin gurur kaynağı olan ARGEFAR'ın kurucularına, şu anki yönetimine ve bütün çalışanlarına ne denilebilir ki? Sonsuz teşekkürler, başarılarımız daim, yolunuz açık olsun...

Bu kitapta anlatılanların her türlü zorluğa, olanaksızlığa rağmen, aşkla, bu ülke için çalışma gayreti içinde bulunan bütün araştırmacılara ve bilim insanlarına bu kitabın kahramanlarından Işık Tuğlular'ın adı gibi ışık olabilmesi dileğiyle...

Editör

Doç. Dr. Göknur EGE

2020/İzmir

Hocanın Önsözü

Argefar kuruluş öyküsünün yazılması önerisi gerek Üniversite Öğretim Üyelerinden gerekse bu kuruluş ile ilişkili kişi ve kuruluşların ve gerekse çalışanlarının birçok kereler dile getirdikleri bir istek idi.

Aslında ilk bakışta bunun biraz gecikmeli gerçekleştiği öne sürülebilse de bunun değişik nedenlerinin varlığı söz konusudur. Ancak bunların içinde benim açımdan en önemlisi, ülkemizde bu tür girişimlerin kurucuları ayrıldıktan sonra genelde sürekliliğini sağlayamaması korkusunu taşımamdır. Kuruluş önemli olmakla birlikte bu yapının, sonrasında da benimsenmesi ve devamı için gösterilen gayret ve çaba en az onun kadar önemlidir.

Argefar bu süreci de başarı ile gerçekleştirmiş, hatta bu yapıyı çok daha da ilerilere taşıyarak çok önemli başarılarla imza atmıştır. Bütün zorluklara rağmen ilkelerden ödün vermeden ve hatta ilkeleri de geliştirerek bugün ulusal ve uluslararası toplumda Argefar'ı, saygınlığı ile tanınan ve kabul edilen bir seviyeye taşıyan benden sonraki çalışanlarına ve özellikle de Prof. Dr. Ercüment Karasulu ve ekibine kendim ve ülkem adına şükranlarımı sunarım.

Bu biyografiyi ve Argefar kuruluş öyküsünü sıkıcı, tekdüze düz bir metin olmaktan çıkararak yorumlar, sorular ile daha kolay okunur ve anlaşılır bir duruma getiren sevgili Editörüm Doç. Dr. Göknur Ege'yi bu başarısından dolayı kutluyor ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Benim tarafımdan yazılan metinlerin düzene konması için emek veren İffet Ulaş'a ve bu işleve ek olarak bazı yerleri hatta yeniden redakte eden Aygün Dinç Doğrul'a, diğer taraftan kitap içindeki belge, resim ve objelerin taramasından resimlendirilmesine, bunların uygun yerlere yerleştirilmesi de dahil olmak üzere ve ayrıca "Anılar ve Katkılar" adlı bölümü önermesi yanında kitabın iç ve dış tasarımını yapan Dr. Eczacı Memet Ali Ege'ye en derin şükranlarımı sunarım.

Nihayet "Anılar ve Katkılar" bölümüne yazı göndererek kitabın daha da zenginleşmesine ve benim unuttuğum öykü ve anıları anımsatarak Argefar geçmişinin akıllarda yerleşmesine katkı sağlayan herkese teşekkürlerimle...

İçindekiler

Editörün Önsözü	i
Hocanın Önsözü	iii
İçindekiler	iv
Belgeler Listesi	vii
Resimler Tablosu	ix
Giriş	1
Bir çocuğun hayatını değiştiren/yönlendiren anıları	2
Farklı kültürlerle tanışma.	7
Üniversite Yılları	10
Akademik Kariyerin İlk Basamağı: Asistanlık Evresi	17
İsviçre Bursu ve Doçentlik	21
Etik Kurul Çalışmaları	23
Klinik Farmakoloji Kurma Çabaları	28
ARGEFAR Kuruluyor	31
Bina Arayışı	38
Personel Arayışı	42
Kadro Sorunları	43
Bütçe Sorunları	45
Döner Sermayenin Kurulması	46
İlk ARGEFAR Laboratuvarı Kuruluyor	47
Sağlık Bakanlığı ile İş Birliği	50
Bilgi işlem sorunları	53
Kalite Yönetimi	54
Kurs ve Konferanslar	56
Sanayi ile iş birliği	59
Biyoanalitik laboratuvarının kurulması girişimi	61
Tarımsal ürün analizleri	63

Biyoanalitik laboratuvarının açılması.....	75
Yataklı birimin kurulması.....	79
Sağlıklı gönüllü bulmak.....	82
Tıbbi Bitkiler Biriminin kurulması.....	84
Enstitüde Sanal Anabilim Dalı Kurulma Önerisi.....	86
AREGEFAR Marka Tescil Belgesi.....	91
ARGEFAR Döner Sermayesine Engel.....	92
Enstitü Kurma Girişimi.....	95
Yüksek Lisans Programı Açma Girişimi.....	96
Işık Hoca'nın Müdürlükten İstifa Gerekçesi ve Emekliliği.....	104
Doç. Dr.ERCÜMENT KARASULU'nun Müdürlüğe Atanma Yazısı.....	107
Rektör Prof. Dr. Candeğer Yılmaz'ın Teşekkür Yazısı.....	109
Faz 1 Kliniği'nin Kuruluşu.....	112
Üstün Hizmet Beratı ve Madalyası.....	117
Argefar Müdür Yardımcıları.....	119
Argefar Yönetim Kurulu Üyeleri.....	119
Sonsöz.....	122
Anılar ile Katkılar.....	125
<i>Prof. Dr. Şebnem Apaydın</i>	126
<i>Prof. Dr. Hatice Şahin</i>	130
<i>Prof. N. Ülkü Karabay Yavaşoğlu</i>	138
<i>Op. Dr. Cumhuri Tekin</i>	142
<i>Hasan Şahin</i>	144
<i>Pınar Alkan</i>	146
<i>İşfendiyar Üzümcü</i>	148
<i>Prof. Dr. Ulvi Zeybek</i>	151
<i>Ali Enver Özsoy</i>	157
<i>Dr. Kıvanç Yüksel, İstatistik Uzmanı</i>	162
<i>Prof. Dr. Zeliha Öcek</i>	166

<i>Dr. Mevlüt Büyükhelvacıgil</i>	169
Ek - Ege Üniversitesi Argefar Translasyonel Araştırmalar Enstitüsü Kuruluş Gerekçesi	173

Belgeler Listesi

Belge 1: Işık Hoca'nın Paris'te "Klinik Araştırma Stajı" bitirme sertifikası.	25
Belge 2: Farmakoloji Anabilim Dalına yaptığım ve reddedilen başvurularına bir örnek.	27
Belge 3: Ne gariptir ki başkaları, benim Klinik Farmakoloji'ye olan katkılarımı takdir etmişlerdi.	30
Belge 4: Sayın Eczacılık ve Tıp Fakültelerinin Dekanlarının ARGEFAR Merkezinin Kurulması için yaptıkları öneri ve gerekçesi.	35
Belge 5: Merkez'e ilk Müdür olarak Işık Tuğlular'ın atanma yazısı. ...	37
Belge 6: Sevgili Aycıl Kayalı'nın Bilim-Teknoloji Merkezine Müdür olarak atanma yazısı.	41
Belge 7: Sağlık Bakanı ile Sayın Rektör'ümüz arasında imzalanan işbirliği protokolü.	52
Belge 8: Merkez'imizin Sözleşmeli Araştırma Kuruluşu olarak faaliyet göstermesine izin veren Senato kararı.	58
Belge 9: İlk Akreditasyon belgelerimiz.	64
Belge 10: Bu başarılarımız basında övgü ile karşılanıyor.	66
Belge 11: Tarım ve Köyışleri Bakanlığı İzin Belgesi.	67
Belge 12: Akreditasyon çalışmalarında gösterdiğimiz başarı için bana ve diğer çalışanlarımıza birer plaket veriliyor.	68
Belge 13: Ziyaret sonrası basın bülteni.	70
Belge 14: 19 Aralık 2006 Salı günü Akşam gazetesinde yayımlanan Ecz. Enver Olgunsoy'un ARGEFAR ile ilgili yazısı.	72
Belge 15: Basında çıkan bazı haberler.	74
Belge 16: İlk İyi Laboratuvar Uygulamaları (İLU) belgesi.	77
Belge 17: İlk İyi Klinik Uygulamaları (İKU) belgesi.	81
Belge 18: Anabilim Dalı kurulması önerisi.	89
Belge 19: Anabilim Dalı kurma önerimizin reddedilmesi.	90
Belge 20: İsim ve Logo Marka Tescili Belgeleri.	92
Belge 21: 2004 yılında ne oldu da Dekan'ı kızdırdık! 2007 yılı sonunda ne oldu da Dekan'ı ikna ettik!	94
Belge 22: Gerçekleştirilen Faz I çalışması sonrası verilen davet sırasında Işık Hoca'nın konuşması.	100
Belge 23: Merkez'e Müdür olarak son atanma (6. kez) yazım.	103
Belge 24: Merkez Müdürlüğünden affedilme talep yazım.	106
Belge 25: Sevgili Ercüment Karasulu'nun benim yerime Müdür olarak atanması.	107

Belge 26: Sevgili Rektör'ümüz Candeğer YILMAZ'ın tarafıma resmî teşekkür yazısı.	108
Belge 27: Sevgili Candeğer YILMAZ'ın tarif edilemez nezaketi ile emekli olduktan sonra tarafıma gönderdiği özel teşekkür yazısı.	109
Belge 28: Rektörlükçe Işık Tuğlular'ın Danışman olarak atanma yazısı.	110
Belge 29: Üstün Hizmet Beratı ve Madalyası	118

Resimler Tablosu

Resim 1: Işık Hoca'nın anaokulu yılları.	2
Resim 2: Bahçeden bir kesit.....	4
Resim 3: Keyfe bakın.....	5
Resim 4: Buca Umur Bey İlk Okulu yılları... Sağda Baş Öğretmen Osman Okuş.	7
Resim 5: Sen Josef Ortaokulu Hazırlık Sınıfı.	8
Resim 6: Atatürk Lisesi son sınıf.....	10
Resim 7: Fransa bursuyla katıldığım grup.	12
Resim 8: Sözü edilen 14 Mart Tıp Balosu.	14
Resim 9: İzmir Fransız Kültür Merkezi'nde sözü edilen sergilerden bir tanesisinin açılışı.	15
Resim 10: Işık Hoca'nın TMTF İzmir Turizm Bürosu yılları.	16
Resim 11: Mezuniyet ve Evlilik.....	18
Resim 12: Asistanlık yıllarım.	20
Resim 13: Bu gayretlerine karşılık Işık Hoca'ya yukarıdaki resimde görülen plaket sunulmuştur.....	28
Resim 14: İlk Binamız.	40
Resim 15: İlk laboratuvarımız.....	48
Resim 16: Sözleşmeli Araştırma Kuruluşu olarak faaliyet gösterdiğimiz günlerden bir anı. Araştırmacı toplantısı.	59
Resim 17: Şimdiki ÇEG Laboratuvarının tahsis edildiği ve yenilenmiş son hali.....	62
Resim 18: Toplantıdan birkaç enstantane	67
Resim 19: Ziyaret anısı	69
Resim 20: ARGEFAR Biyoyararlanım/Biyoesdeğerlik Kliniği Açılış denetimi.	80
Resim 21: Işık Hoca'nın emekli olduğu yıl.	112
Resim 22: ARGEFAR Faz I Kliniği Cumhurbaşkanımız Abdullah GÜL tarafından Açılış Töreni.....	116
Resim 23: Açılış nedeniyle yapılan plaket töreni.....	116

Giriş

Bugün bir araştırma üniversitesi olmayı öncelikli hedefi haline getirmiş Ege Üniversitesi adına son derece kıymetli çalışmalara imza atmış ve atmaya devam eden çalışan, üreten, aktif bir merkez olan ARGEFAR'ın öyküsü 1993'te başlamıştır, Ege Üniversitesi İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Araştırma Uygulama Merkezi (ARGEFAR) Ege Üniversitesi Rektörlüğü'ne bağlı bir araştırma merkezi olarak Türkiye'de ilk kez ilaç araştırılması/geliştirilmesine yönelik, çalışmalar yapmak üzere Prof. Dr. Işık Tuğlular ve Prof. Dr. Aycıl Kayalı tarafından 1993 tarihinde kurulmuştur.

Kurulduğunda Türkiye'de benzeri olmayan, bir "ilk" niteliğindeki ARGEFAR'ın yukarıda ifade edildiği gibi adeta bir macera olan kuruluşu, biraz maceracı karaktere sahip bir kurucuya ve ileri görüşlü araştırmacılara ihtiyaç duymaktaydı ki bu merkezin fikir babası olan ve merkezin kurucularından Işık Hoca'nın ihtiyaç duyulan bu özelliklere sahip olmasını sağlayan yaşam öyküsü belki de bugün ARGEFAR'ın ARGEFAR olmasında önemli bir yere sahiptir.



Bir çocuğun hayatını değiştiren/yönlendiren anıları

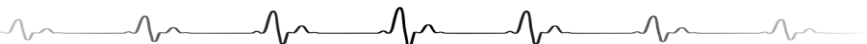
Işık Tuğlular 5 Ekim 1943 tarihinde Buca'da ailenin beş çocuğunun en küçüğü olarak dünyaya gelmiştir. Işık hoca çocukluğunu ve Buca'yla olan bağını şöyle anlatmaktadır:



Resim 1: Işık Hoca'nın anaokulu yılları.

“Bir süre sonra Buca'dan ayrılmışız ve İzmir'e gitmişiz. Fakat aile büyüklerimiz Buca'yı o kadar sevmişler ki beş yıl sonra tekrar Buca'ya dönmüşüz. Geri döndüğümüzde ben altı yaşında idim ve ondan sonra Buca'da geçen günlerimi gayet iyi hatırlıyorum. O zamanın İstasyon caddesinde Rum mimarisi İki katlı cumbalı müstakil bir evde çocukluğumu ve gençliğimi geçirdim. Karşımızda top sahası vardı ve etrafımız tamamen bahçeli evler ve tarlalar ile kuşatılmıştı. Dolayısı ile güzel bir çocukluk dönemi yaşadım.”

Çocukluk anıları daha sonraları sergileyeceği çok yönlü kişiliğinin izlerini taşır. Başka deyişle böylesi çok yönlü ve çeşitli meraklara sahip bir kişiliğin temelleri





bu çocukluk yıllarında atılmıştır. Bahçeyle ve çiçeklerle uğraşmak bunlardan biridir:

“Rahmetli babamız bahçeyi ve çiçekleri çok severdi. Evin yanındaki iki dönümlük tarlayı da satın alıp orada çok güzel bir çiçek ve meyve bahçesi oluşturdu. O dönemde Buca'nın bütün abalisi bizim yetiştirdiğimiz gülleri seyretmek üzere akşam üzerleri bahçemiz önünden geçerlerdi. Bahçenin oluşturulmasında benim o dönem için sadece fiziksel katkım oluyordu. Oldukça güçlü bir bedensel yapıya sahip olduğum için özellikle okul olmadığı dönemlerde babamız sabah işe giderken bize ve özellikle bana o gün yapılacaklar konusunda talimatını verir ve akşamda söylenenlerin gerçekleşip gerçekleşmediğini özellikle kontrol ederdi. Ağabeyim benden yedi yaş büyük olduğu ve üniversiteyi İstanbul'da okuduğu için yanımdan erken ayrıldı ve bahçenin bakımı tamamen bana kalmıştı.”

Işık Hoca'nın ARGEFAR macerasına atılmadan çok uzun yıllar önce babasıyla olan ilişkisi, ailenin en küçüğü olmasından kaynaklı bazı avantajlarla birlikte ailedeki disiplin, bir çocuk için ufak çapta macera niteliğine sahip bazı anılar, ileride cesur ve kendinden emin olduğu kadar meslek disiplinine de sahip bir bilim insanı, bir araştırmacı olmasında rol oynayacaktır:

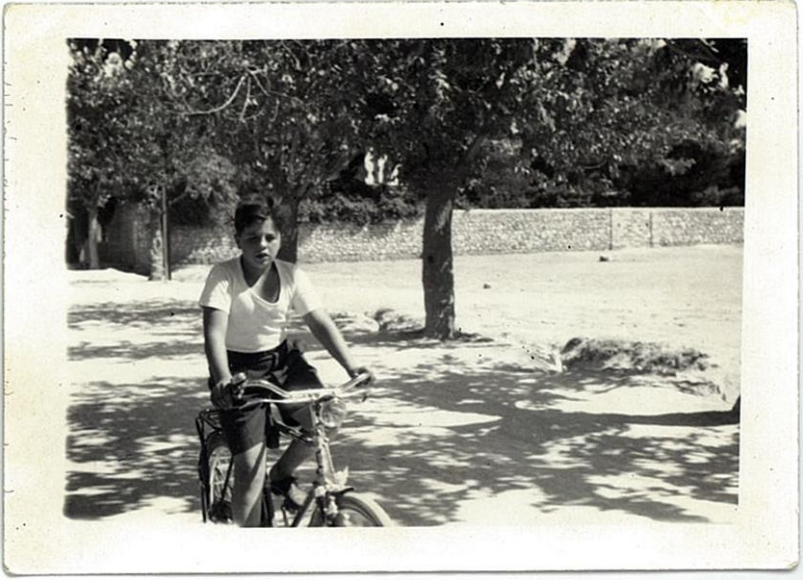
“Sergili babacığım, onun zamanındaki adıyla idadi olan lise mezunu olması nedeni ile her konuda çok okuyan ve iyi analiz ederek sentez yapabilen bir yeteneğe sahip idi. Bu özelliği benim çocukluğumda hemen her alanda çok iyi yetiştirmeme yardımcı oldu. Çiçekçiliği, bahçe yetiştirmeyi ve doğayı sevmeyi de ondan öğrenmiş oldum. Çok şükür ki yaşamımın sonuna doğru benzer bir bahçeyi bu sefer İzmir Kemalpaşa'da gerçekleştirmek nasip oldu ve buraya her bakışmda da onu şükranla, bana her alanda kazandırdıklarını da anımsayarak, yâd ediyorum.



Resim 2: Bahçeden bir kesit

Belki de son çocuk olmam ve o dönemde ekonomik olarak da daba iyi bir durumda olmamız nedeni ile beni şımartabilecek davranışları da oldu. Örneğin ilkokulu bitirince bana İzmir'den bir bisiklet satın almış. O zaman Buca ulaşım imkânları çok dar olan bir bölge ve ulaşımı sağlayacak olanaklar çok kısıtlı. İzmir'den alınan eşyaları taşıyan ve akşam üzeri Buca'ya getiren bir at arabası var. Bisikletin bu eşyalar arasında hasar görmemesi için onu bir hamala vermiş ve yayan olarak Buca'ya ulaşmasını sağlamış. Düşünebiliyor musunuz hassasiyeti? O zamanın en iyi İngiliz bisikleti. Hiç unutmuyorum markası "Raleigh". Tabii ben onunla Buca'da o zaman iyi sükse yapmış idim. Ama bütün bunlar benim şımartmam için hiçbir zaman vesile olmadı, olamazdı. Babacığım, biz ona öyle hitap ederdik, aslında çok sinirli bir adamdı, çabuk sinirlenirdi, fakat o oranda da çok iyi niyetli ve duygusal, duyarlı bir insandı. Yaramazlık veya onun hoşuna gitmeyen bir davranışımız olduğunda "yine tozunu silkeleme zamanı geldi herhalde" der, benim ödüm patlardı. Çok ender de olsa böyle sopa yediğim zamanlar oldu. İyi ki de olmuş. Böylece bende bir baba korkusu oluşmuş. Çünkü gerçekten çocukluğumda bayağı başarı idim ve belki de bu korku olmasa idi, yoldan da çıkabilirdim."





Resim 3: Keyfe bakın...

Çocukluk yılları her çocuk için olduğu gibi, sadece aile çevresi değil bir o kadar okul hayatının da iz bıraktığı bir dönemdir. İlkokul öğrenimi ve öğretmenleri ile ilgili anılarını kendisinden dinleyelim:

“İlkokulu Buca’da Umurbey İlkokulunda okudum. Okulun başöğretmeni halamın kocası Osman Okuş Bey’di. İkiisini de rahmetle anıyorum. Osman Bey’den biraz bahsetmem gerekir. Bakışla insan terbiye olur mu? İşte öyle bir öğretmendi. Sadece öğrencileri değil mezunlar dahil, ebeveynler herkes ona saygıyla bakar, karşısında saygıyla eğilirdi. Örneğin çarşıdan geçerken bütün esnaf ve müşteriler işini, gücünü bırakır ve öncelikle onu selamlardı. Bu durum beni çok etkilemişti. Nasıl oldu da böyle bir saygınlık yaratabildi diye hep kendime sormuşumdur. Tabii bunun yanıtı çok basitti. Herkese sevgi ile yaklaşmış, ancak disiplinden ve iyi bir yurttaş olmaktan ve herkesin böyle olmasını istemekten hiçbir zaman taviz vermemiştir.”



Ailesinin ve özellikle babasının kendi ayakları üzerinde duran bağımsız bir birey yetiştirme gayreti çocukken onu sıkıntıya sokmuş olsa da ileriki yaşantısında kişiliğinin gelişmesinde olumlu etkiler yapacaktır:

“İşte bu başöğretmen bir gün babamla haber göndererek beni okula çağırmış. Ben o zaman altı yaşındayım. O sene Buca’ya taşınmışız. Okulların başlama zamanı. Onunla görüşmeye gideceğim. Ben babacığım ile gideceğimi zannediyorum. Babacığım bana dedi ki! beni çağırıyor, seni çağırmış, o halde sen yalnız gideceksin”. Düşünebiliyor musunuz bir tarafta herkesin saygı ile fakat biraz da korku ile baktığı bir baş öğretmen, öbür tarafta bir dediğini iki yapma şansımız olmayan babam ve ben altı yaşındayım. Anneme koştum “bari beraber gidelim” dedim. Annem “ben, babanın istediğine nasıl karşı dururum” deyip kestirip attı. Sonradan ben bunların ne kadar doğru davranışlar olduğunu anladım ama o anı siz bana sorun. Yapacak bir şey yok, gereğini yerine getireceğiz.”

Annesinin babasının disiplini karşısında bir tampon görevi üstlendiğini şu şekilde aktarır:

“Sevgili anneciğim Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın, çok yumuşak, duyarlı, her olaya, herkese sevgi ile yaklaşan ve önceliği daima karşısındakine veren çok özverili bir insandı. Benim başarılarıma, yaramazlıklarına çok üzülür, sevgili babacığımın bunları duymasından ve sonuçta benim cezalandırılmamdan (dayak) çok endişelenirdi. Aman tatsızlık olmasın diye çok çaba sarf ederdi.”

Okula yalnız gitmek zorundadır. Kendi göbeğini kendisi kesmek deyimi burada ifadesini bulur. Daha küçükük bir çocuk iken bu, karşılaşılan sorunlarla mücadele edebilmeyi öğrenmek, kendine güven duygusunun gelişimi açısından önemli bir deneyimdir:

“Ertesi gün okula gittim, tabii yalnız olarak. Başöğretmen Osman beyi buldum. “Hoş geldin” dedi. Otur falan demeden hemen konuya girdi. “Babanla konuştum, sen İzmir’de anaokuluna gitmişsin, orada okuma yazma öğrenmişsin” dedi Bunu da sonradan öğreniyorum. Neyse 2. sınıf öğretmenini ve başka bir öğretmeni daha çağırdı. “Bu çocuğa bir sınav yapacaksınız, başarırsa 2. sınıftan okula başlayacak” dedi ve bizçi yan odaya aldı. Kendisi gelmedi. Öğretmenler hiç unutmuyorum, bana Cumhuriyet gazetesinden bir yer okuttular ve aynı gazeteden bir parça yazdırdılar. Hatırlamıyorum, bir iki soru sordular. Kâğıdı ve gazeteyi alıp odadan çıktılar. Sonrasında Başöğretmen beni çağırdı.





“Aferin sınavı başarmışsın, 2. sınıftan bu sene okula başlayacaksın” diyerek beni gönderdi. Meğer babamı çağırmamış, ben nasıl davranıyorum görmek istemiş, sınavı kendisi yapmamış, torpil yapıldı denmesin diye. Ben bütün bunları seneler sonra öğrendim. Bunlar benim yaşamımda hep kilometre taşları oldu. Okula başladım. Öğretmenlerimiz Süeda Eper ve Nevber Erinçler Hanımlar da bende çok olumlu anılar bırakan ve gelişmeye çok önemli katkıları olan öğretmenler olarak hala kendilerini saygı ile andığım ve rahmet okuduğum çok değerli öğretmenler idi.”



Resim 4: Buca Umur Bey İlk Okulu yılları... Sağda Baş Öğretmen Osman Okuş.



Farklı kültürlerle tanışma...:

İlk öğrenimin ardından kendisine farklı kültürlerden gelen arkadaşlar edinme fırsatı sunan Sen Jozef’te ortaokul eğitimine başlar. Ortaokul öğreniminin bütün zorluklarına rağmen, katı kuralları olan bir okulda okumanın kendisine nasıl disiplin alışkanlığı kazandırdığını ve farklı etnik grupların gittiği bir okulda



okumamın, kendisine farklı kültürleri tanıma fırsatı verdiğini kendi anılarından öğreniyoruz:

“İlkokulu bitirdim. Buca’da herkes Buca ortaokuluna gidiyor. Ben de öyle düşünüyorum. Babacığım o yaz bir akşam eve geldi. Sen dedi, ortaokulu İzmir’de “Sen Jozef”te okuyacaksın. Neden falan diyemeden kendimi bu okulda buldum. Tabii iyi de oldu ama çok zorlandım, çevremde danışacağım, yardım alacağım kimse yoktu. Sabahları yine aynı mahalleden bir başka çocukla 6:50 treni ile Alsancak’a gelip okula gidiyor ve akşam 16:15 treni ile eve dönüyorduk. Sen Jozef’te çoğunluğu musevilerin ve levanten çocuklarının oluşturduğu bir sınıfta okul yaşamımız devam etti ve oradan mezun olduk. Böylece farklı etnik grupları tanıma fırsatım oldu ve çok iyi arkadaşlıklar kurdum. Hala birçoğu devam ediyor.”



Resim 5: Sen Jozef Ortaokulu Hazırlık Sınıfı.

Sen Jozef yıllarına dair anıları öğrencilerin giyim kuşamından teneffüsteki davranışlarına kadar her yönüyle disipline edildiği bütünsel bir eğitim sürecine işaret eder:

“Sen Jozef yıllarımdan da biraz bahsetmek isterim. Bizim okuduğumuz yıllarda okulun bütün öğretmenleri papaz idi ve çok disiplinli idiler. Okula boyasız ayakkabı ile giremezdik. Sabahları kapıda kontrol olurdu. Elbisede leke varsa okula almazlardı. Her teneffüste mutlaka herkes voleybol oynamak zorunda idi. Her şey önceden planlanırdı.





Topu kim alacak, sonra yerine kim koyacak bütün bunlar belli idi. Ceza ise okuldan sonra okulda kalıp bilmem kaç sefer, artık cezasına göre, belli bir cümleyi ki genellikle suç ile ilgili olmak üzere kaligrafi kuralları içinde yazmak şeklinde olurdu. Kimse böyle bir cezayı almak istemezdi. Kurallar katı da olsa uymak zorunda idik.”

Sen Jozef’teki yukarıda değinildiği üzere eğitim sadece akademik bir eğitim değildir görgü kuralları da dahil öğrencilere bir yaşam biçiminin benimsetilmesini içermektedir. Katolik etiğinin bütün katılığına ve ağır disiplin kurallarına rağmen, kendi gelişimi üzerindeki katkılardan ötürü, Işık Hoca aldığı bu eğitimden olumlu bir şekilde bahseder:

“Haftanın iki günü birer ders katolikler, bahçedeki Şapel’e gider dini eğitim alırlardı. Geriye kalanlara o derslerde ahlak ve görgü kuralları anlatılırdı. Garip gelebilir ama konular restoranda nasıl davranılır, otobüste nasıl seyahat edilir... gibi günlük yaşamda yaşanan olaylarda nasıl hareket edilmesi gerektiği anlatılırdı. Şimdi düşünüyorum da aslında eğitim dediğimiz bir parça da bu değil mi? Herhalde sadece ders ile eğitim olmuyor. Diploma alıyoruz ama acaba iyi bir yurttaş olabiliyor muyuz?”

Ortaokul yılları sadece kendisi için değil annesi için de zorluk ve fedakârlıkları gerektiren yıllar olmuştur. Annesinin kendisinin eğitimi için gösterdiği özveriye şu şekilde anlatır:

“Bu yıllarda sevgili anneciğime çektiğim eziyeti hiç unutamam. O yıllarda öyle herkeste çalar saat yok. Ben sabah kalkıp ders çalışmayı seviyorum. Nasıl olacak? Sevgili anneciğim beni her sabah 4’te uyandırır, 6’da kahvaltımı yaptırır ve öğle yemeği olarak sefer tasımı hazırlardı. Bunun için belki de hiç uyumazdı. Nur içinde yatsın.”

Ortaokul biter. Ancak Sen Josef’in o yıllarda İzmir’de Lise kısmı yoktur. Bu durumda aynı eğitimin devamı için İstanbul’daki Sen Josef’te yatılı okuması kararlaştırılır:

“Güzel bir sınıf grubu ile İstanbul’a kaydımızı yaptırdık. Gidiş gelişlerimiz ya Bandırma yolu tren artı vapur veya İzmir’den doğrudan vapur ile olurdu. Çok keyifli ve neşeli günlerimiz oldu. Fakat okul çok sıkı idi. Hele yatılı okuyunca bir tek Cumartesi ve Pazar günleri dışarı çıkabiliyorduk. Okulda yatış, kalkış, kahvaltı, teneffüs, mütalaa, banyo (haftada bir gün sadece 6 dakika!) hepsinin saati zamanı belli, bu zamanları aşmak diye



bir konu mevzu bahis bile değil. İki sene dayanabildim. Lise son sınıfı İzmir Atatürk lisesinde okuyarak oradan mezun oldum.”



Resim 6: Atatürk Lisesi son sınıf

Ön sırada soldan sağa sırasıyla Öğretmenlerimiz Hilmi ÖNSEL, Kazım GÜRPINAR (Baklava Kazım) ve Faruk NIŞLİ.



Üniversite Yılları

Lise öğrenimini tamamladıktan sonra, psikoloji okumayı hayal ederken kendisini Tıp fakültesinde bulan Işık Hoca Ege Üniversitesi Tıp fakültesine başlar:

“Geldik üniversiteye. Ancak burada hayatımın dönüm noktası kararını nasıl verdiğimi anlatmam gerekir. Lisede son sınıfta bize Psikoloji, Felsefe, Mantık derslerimize gelen hocamızı “Baklava” Kazım Hoca o kadar güzel ders anlatırdı ki, zaten lakabından belli değil mi? bizi bu konularla adeta büyüledi. Allah rahmet eylesin. Ben de Psikoloji okuyup





öğretmen olmaya karar verdim. Bu kararında yalnız değildim. Sevgili Ali Haydar Bayat'da, Allah rahmet eylesin, Edebiyat okumak üzere aynı düşüncede idi. Hatta o kadar ki öğretmen olduktan sonra gelip Atatürk lisesinde öğretmenlik yapma kararını bile vermiştik.

O yaz küçük ağabeyim Taşkın ile gelecek üzerine bir konuşma yapıyorduk. Ben planımdan bahsettim. Gayet sakin bir üslupla, ki düşüncelerine hayat boyu saygı duymuşumdur, "oğlum psikoloji'ye ilgi duymanı gayet olumlu buluyorum ama bunu Psikoloji okumak yerine Tıp'a gitsen de sonradan Psikiyatri yapıp daha geniş bir alanda hem topluma yararlı olsan hem de bu konuda çok daha engin bilgi sahibi olsan daha iyi olmaz mı?" deyince bu düşünce aklıma daha çok yattı. Kendisine gıyabında bu vesile ile bir daha teşekkür ediyorum. Doğaldır ki ben bu kararı alınca, o zamanki arkadaşlıklar bunu gerektiriyordu, doğru Ali'ye koştum. Yeni gelişen bu değişikliği onunla paylaştım, o da uygun buldu ve biz Tıp fakültesi sınavını kazandık. Artık Ege Üniversitesinde Tıbbiyeli idik."

Tıp Fakültesinde okuduğu sıralarda, tıp eğitimi dışındaki aktiviteleri ve özellikle bazı girişim ve çabaları dikkate değerdir. Onun daha sonra bir ilk niteliğinde olan bir araştırma merkezi kurma konusunda ihtiyaç duyacağı girişimci ruhu böylesi aktif bir öğrenci olmasına borçlu olduğu söylenebilir. Nitekim Tıp Fakültesinde geçen altı yıl boyunca tıp eğitimi dışındaki faaliyetlerinin formasyonu üzerindeki etkilerini kendisi de vurgulamaktadır:

"Tıp eğitimi zor bir süreç fakat ben kabıma sığamıyorum. Derslere girmek bana sıkıcı geliyor. Not tutmakta zorlanıyorum. Bereket birçok dersin o zaman ki modası ile teksir notları var. O benim için en büyük güvence. Bir şekilde çok başarılı bir öğrenci olmadan Tıp'ı bitirdik ve mezun olduk. Ancak bu altı yıl içinde eğitim dışında yaptıklarım çok daha ilginç. Şimdilerde düşündüğümde ben bile şaşırıyorum. Ancak bütün bu olayların benim formasyonumda önemli rol oynadığımı düşünüyorum."

Tıp Fakültesi birinci sınıf programındaki yabancı dil derslerinden muaf olabilecek derecede iyi Fransızcası olmasına rağmen dili canlı tutabilmek adına derslere girmeyi tercih eder. Bu tercihinin meyvesi bir Fransa gezisi bursu olacaktır:

"Tıbbiyenin birinci sınıfında lisan dersleri var. Sınava girsem muaf olacağım. Ama diyorum ki bu vesile ile lisandan geri kalmam, bir tekrar olur. İyi ki de öyle düşünüyorum."



Fransızca derslerimize İzmir Fransız Kültür Merkezi Müdürü Mr. Arniaud geliyor, Türkçe bilmiyor. Ben derslerde ona çevirmenlik yapıyorum. Böylece öğrenci eğitmen ilişkisinden çok öteye bir dostluğumuz oluşuyor. Adamcağız bu durumdan o kadar memnun ki beni mükafatlandırmak istiyor ve o yılın sonunda “Fransız Cumhuriyetinin Dostları” adı verilen bir kuruluştan bana bir aylık bir Fransa seyahat bursu buluyor. O yıllarda babacığım artık eskisi gibi çalışmıyor ve aile ekonomisi biraz sıkıntıda. Burs da Fransa’da başlıyor. Yani yol parasını benim ayarlamam gerekli. Neyse ağabeylerim yardımcı oluyorlar, yol parasını bir şekilde ayarlıyoruz. İstanbul’dan trenle 3 gün 4 gece yolculuktan sonra Paris’e varıyorum. Orada bizi karşılıyorlar. Bakıyorum tam 40 milletten insan var. İçlerinde Afrika, Asya, Amerika ve Avrupa’dan ben dahil 40 öğrenci bir araya geliyoruz. Fransa’nın orta bölgesinde Bergerac adı verilen bir şehirdeki bir yatılı okulda bizi ağırlıyorlar, çevrede geziler yapıyoruz, herkes kendi ülkesini tanıtıcı toplantılar yapıyor. Ben de, o zaman hiç te kolay olmayan bir uğraşla birçok turistik doküman bulmuşum, onlarla bir sunum yapıyorum ve çok süksese yapıyor. Burada daha sonra anlatacağım turizme karşı olan ilgim filizleniyor.”



Resim 7: Fransa bursuyla katıldığım grup.





Bu gezi sadece gezmek ve eğlenmekle ilgili bir etkinlik olmaz, kendisine öğrenme ve kendisini geliştirme konusunda fırsatlar da sunar. Fransa seyahati sırasında yaşamında dönüm noktası olan bir olayı şöyle anlatır:

“Bu arada yine yaşamımda bir dönüm noktası olan bir olayı anlatmam gerekiyor. Paris’te buluştuk. Dediler ki, şimdi otobüse bineceğiz ve akşama kalacağımız şehre ulaşacağız. Tamam gayet güzel. Öğlen oldu burada yemek yenecek dediler. Benim param kısıtlı, restoran bayağı lüks, burada yersem ciddi bir para ödeyebilirim ve sonra sıkıntıya girerim, düşüncesi ile benim midem ağrıyor babanesini uydurarak yemeğe gitmedim. Dışarıda oyalandım. Diğerleri gayet neşeli bir yemek yediler ve döndüler. Tabii ne kadar ödediklerini merak ediyorum, sordum. Meğer hiç para ödememişler. Burs okula vardıktan sonra başlayacak önyargısı ile utanarak olayı sorgulamamışım ve sonuçta aç kalmışım. Bu olay benim için ondan sonraki yaşamımda her alanda sorgulamanın ne kadar önemli olduğunu öğreten acı bir deneyim olmuştur.”

Tıp fakültesinin ikinci yılında o zamanki, adı ile “Talebe Cemiyeti” olan öğrenci topluluğunun düzenlediği “14 Mart Tıp Balosu”na finans sağlamak üzere görev alır ve İstanbul’a gider:

“En büyük destekçimiz de İlaç Firmaları. Ancak İstanbul’a gidip onlarla yüz yüze konuşarak, pazarlık etmek gerekiyor. Böylece bağış makbuzu karşılığı para ve değişik promosyon malzemeleri (baloda yapılacak piyango hediyeleri için) toplanıyor. Sevgili Nurcan Özdamar ile (zamansız aramızdan ayrıldı, Allah rahmet eylesin) bir grup oluşturduk, seçime girdik ve kazandık. O Başkan, ben sekreter güzel ve başarılı bir dönem geçirdik. Balo zamanı yaklaşınca İstanbul’a kim gidecek, sorusu gündeme geldi. Ben talip oldum. Sevgili büyük ağabeyim (onu da kaybettik, Allah rahmet eylesin) İstanbul’da oturuyor, eczanesi var ve daha önemlisi ilaç fabrikalarında arkadaşları var. Hem onları görürüm hem de onlarda kalırım, düşünceyi aktarınca yönetim kurulumuz oy birliği ile bu önerimi kabul etti. Bu iş dışarıdan bakıldığı kadar kolay değil. Hava şartları önemli bir sorun. Şimdiki gibi ulaşım yok. Daha da önemlisi yeterli finans kaynağını toplayabilmek en büyük kabus. Neyse ki bu girişimi de başarı ile tamamladık ve o yıl muhteşem bir balo yaptık. Bu arada ilaç firmalarını tanımam sonraki yıllarımda etkili ve yönlendirici oldu.”

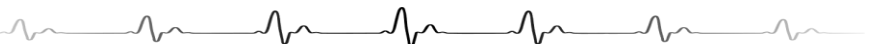


Resim 8: Sözü edilen 14 Mart Tıp Balosu...

Tıp Fakültesi üçüncü sınıf öğrencisiyken mecburi hizmet karşılığı burs almak istemediğinden ek gelir elde etme yollarını arar ve ilaç temsilciği yapar:

“Tıbbiyenin üçüncü senesi, ekonomik sıkıntılarımız artarak devam ediyor. O yıllarda öğrencilere mecburi hizmet karşılığı burs veriliyor, fakat ben onu almak istemiyordum. Bu arada bazı öğrencilerin ilaç mümessilliği yaptığını duyuyordum. Ben de yapabilir miyim derken, son sınıf ağabeylerimden Bucalı Adem Altınsoy ile karşılaşıyorum. O bu işi yaptığını, ancak artık bırakacağını söylüyor, onun referansı ile ben ilaç mümessili oluyordum. Yaklaşık on ay kadar bu işi yapıyorum. Epey deneyim de kazanıyorum.”

Üçüncü sınıfta iken Ziraat Fakültesi’nden öğrenci arkadaşı Ercan Kızılay’ın yaptığı yağlı boya resimler için Fransız Kültür Merkezi’nde, bir sergi açmasına yardımcı olur. Aynı yıl eşi Zeynep Hanım ile tanışır ve yılsonunda nişanlanırlar ancak artık sorumlulukları artmıştır. İşte o yaz yani üçüncü sınıfı takip eden yaz





daha önce bahsettiği Turizm konusundaki ilgisi onun bu sektörde faaliyet gösterdiği bir dönemin başlangıcı olur:



Resim 9: İzmir Fransız Kültür Merkezi'nde sözü edilen sergilerden bir tanesinin açılışı...

“Üçüncü senenin yazında İzmir’de Basmane’de Türkiye Milli Talebe Federasyonu İzmir Şubesi var. İçinde bir de öğrenci turizmi ile ilgilenen turizm bürosu faaliyet gösteriyor. Oraya Müdür arandığını duyuyorum. Başvurumu kabul ediyorlar ve ben bütün yıl maaşlı olarak orada işe başlıyorum. Bu beni çok rahatlatıyor. İş yoğunluğu esas olarak yaz aylarında. İstanbul Merkez Bürosu yaptığı yurt dışı bağlantılarla yabancı öğrenci gruplarının Türkiye’deki turistik seyahatlerini organize ediyor. Ege bölgesi de önemli bir turistik yöre. Ya İstanbul’dan ya da Sakız adasından gelen grupları karşılıyoruz. Onların yatak, yemek ve tur işlerini organize ediyoruz. Çok keyifli fakat yaz aylarında çok yoğun bir tempo. Öyle ki çoğu zaman eve gidemiyorum, büroda sabahlıyorum.”

Turizmle ilgili çalıştığı yıllarda da bazı ilklere imza atmayı başarır. Türkiye’de ilk kez İstanbul Merkez Büronun da desteği ile Turizm Rehberlik kursunun açılması



bunlardan biridir, bunu İzmir’de bir Uluslararası Öğrenci Turizmi Konferansı düzenlenmesinde görev alması takip eder:

“Başta Sevgili Halikarnas Balıkcısı (Allah rahmet eylesin, Cevat Şakir Kabaağaçlı) ve daha birçok rehberlik yapan deneyimli kişilerin ders verdiği ve uygulamalı gezilerle desteklediği bu kursu iki kez yineleyerek bu işi de disipline ediyoruz. Sonra artık Bakanlık bu işi üstleniyor. Ertesi sene İstanbul Merkez Büro, İzmir’de, Uluslararası Öğrenci Turizmi Konferansı yapma kararı alıyor. Bunun bütün hazırlıklarını İzmir Bürosu üstleniyor. Büyük Efes Oteli o zaman henüz daha yeni açılmış ve konferans için çok uygun bir yer. Anlaşmalar yapılıyor ve çok başarılı kalabalık bir konferans gerçekleştiriyoruz. O zaman Büyük Efes Oteli çok lüks ve özellikle yemek aksesuarlarının tamamı gümüş ve birçok yönü ile dillere destan. Konferans bitince biz parayı ödemek üzere otele gidiyoruz. Müdür sekreteri bizi ofisine alıyor. Müdürü beklerken konferansa katılanlardan bazılarının otel eşyasını yanlarında götürmelerinden dolayı mahcup beklerken Müdür gayet samimi bir şekilde bizi karşılıyor ve teşekkür ediyor. Biz durumdan üzüntümüzü ifade etmeye çalışırken sözüümüzü keserek “Ne mutlu bize, demek ki otelimizi çok beğenmişler, buradan hatıra olmak üzere bir şeyler almışlar. Bu bize gurur verir.” diyerek işlemleri bitiriyor. Bu yaklaşım ve bu davranış benim sonraki yaşamımda olaylara başka başka açılardan da bakılabileceğini öğreten önemli bir deneyim oluyor.”



Resim 10: Işık Hoca'nın TMTF İzmir Turizm Bürosu yılları...





Tıp Fakültesinin Dördüncü yılı bittiğinde Farmakoloji derslerini başarı ile tamamlamıştır. Bu konuda Dündar Berkan Hoca'dan asistanlık teklifi alır. Daha önce eczanede çalıştığı için ilaçlara aşinadır. Öğrenci topluluğu çalışmaları sırasındaki görevleri nedeniyle ilaç fabrikalarıyla da bağlantısı olmuştur. Bütün bu geçmiş deneyimler, tıp fakültesine giriş amacı tamamen farklı olmasına rağmen farmakoloji alanındaki bu teklifi kabul etmesine sebep olur, O yıllarda Türk bilim dünyasında Fransızcanın hakim oluşu nedeniyle Fransızca biliyor olması kendisine önemli avantaj sağlar:

“Zaman zaman Farmakoloji Kürsü’süne giderek oradaki çalışmalara da öğrenci iken katılıyorum. O yıllarda Tıp Bilimi henüz Fransız ekolünün etkisi altında idi. İlaç reçeteleri birçok majistral ilaç formülleri içerir ve bunlar Fransızca yazılırdı. Fransızca biliyor olmam nedeni ile ben beşinci senede öğrenci iken dördüncü sene öğrencilerine Dündar Hoca'nın denetiminde reçete dersi anlatmaya başlamıştım. Bu asistan oluncaya kadar sürdü ve sonra da devam etti.”

Tıp fakültesini bitirdiğinde sadece Tıp alanında değil, ilaç, turizm, yönetim, organizasyon, eğitmenlik gibi pek çok alanda deneyim biriktirmiştir:

“Sonuçta tıbbiyeyi bitirdik ve mezun olduk. Bu arada ben de Turizm Bürosunu bıraktım. Anlattıklarından sen tıp mı okudun yoksa onun dışında yapılmaması gereken başka her şeyi mi yaptın? Diyebilirsiniz. Ancak bu anlattıklarım ondan sonraki yaşamımda önemli kararlar almamda hep öncü oldu.”

Akademik Kariyerin İlk Basamağı: Asistanlık Evresi

Mezuniyet sonrası aile kurma, meslek hayatıyla ilgili 2 yıllık doktorluk deneyiminin yanı sıra asistanlık yılları başlar:

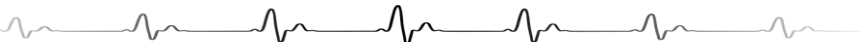
“Mezun olur olmaz sevgili eşim Zeynep ile evlendik. Buca'daki evimizde yaşamaya başladık. O zaman asistanların muayenehane açmasında bir sakınca yoktu. Bende bu evde hasta bakmaya başladım ve iki yıl boyunca iyi bir deneyim kazandım.”



Resim 11: Mezuniyet ve Evlilik...

İlk asistanlık yıllarında çalıştığı kürsüde gerçekleştirilebilen bilimsel çalışmalar Işık hocanın hayal ettiği gibi değildir, bu onda hayal kırıklığı yaratır:

“Rahmetli Dündar Berkan Hoca uzmanlık sonrası hemen Afganistan’a gitmiş ve orada Eczacılık Fakültesi’ni kurmuştu. Ege Üniversitesi’ne Farmakolojiyi kurmak üzere





gelmişti. Kürsüde yeni hayvan deneysel modelleri bilinmiyordu. Dolayısı ile kürsüde var olan iki uzman ile sadece kedide kan basıncı ve sıçanda da izole bağırsak preparatları kullanılıyordu. Yeni bir araştırma hayvan modeli ve yeni bir araştırma konusu bulmakta zorlanıyorduk. Bu durum bende hayal kırıklığı yaratmıştı.”

Işık Hoca'nın farmakoloji konusunda yenilikçi önerileri de bölümünde çok fazla kabul görmez. Işık hoca bütün bu itiraz ve eleştirilere rağmen uzmanlık tezini önerdiği yeni modeller üzerine yapar:

“O yıllarda ilk kez piyasaya trankeşizantlar çıkmıştı. Benim de psikiyatrye ilgim vardı ya, hiç olmazsa ilaçlarını araştırabilecek yeni modeller arayalım diye yola çıktığımda kürsüde Dündar Hoca dışında bir destek görmedim. “eski köye yeni adet getirmek” olarak nitelendirildi. Ancak uzmanlık tezimi bu modeller ile yaptım ve jüri tarafından kabul gördü, uzman oldum.”

Asistanlık yıllarında da öğrenci aktivitelerine olan ilgisi devam eder. Öğrenciler için İlaç Fabrikası gezileri düzenleyerek onların üretim aşamasını tanımalarına katkıda bulunur:

“Bu arada asistanlığında 3 sene boyunca her şubat tatilinde o senenin öğrencilerini 3 otobüs halinde İstanbul'a ilaç fabrikalarını ziyarete götürdüm. Her seferinde birer hafta İstanbul'da otellerde kaldık. Çok yerinde ve yararlı bir sosyal proje oldu. Hala karşılaştığımızda o senelerin öğrencileri bu gezilerin verdiği keyiften ve öğreticiliğinden bahsederler.”

Bu arada akademik alanda ilk yöneticilik deneyimi de çok gecikmez. Dündar Hoca'nın yönetici olarak atandığı Eczacılık Yüksekokulu'na müdür yardımcısı olarak atanır:

“O yıllarda İzmir'de 3 tane özel Eczacılık Yüksek Okulu vardı. Bunlar kamulaştırıldı ve Üniversite Tıp Fakültesine bağlı Eczacılık Yüksek Okuluna dönüştürüldü. Dündar Hoca Müdür tayin edildi. Konu ile ilgili iş yapacak ve güveneceği bir tek kişi vardı, o da bendim. Teklif etti, yönetim kurulu kabul etti ve ben bu okula Müdür Yardımcısı olarak atandım. Farmakolojide çalışanlar bu çalışmalardan çok fazla boşnut olmasa da 3 okulun her birinin ayrı ayrı envanterini çıkardım ve kamulaştırmasını yaptım. İzmir'de eczacılık öğretim üyesi olmadığı için eğitimi İstanbul ve Ankara'dan gelen o zamanın en büyük





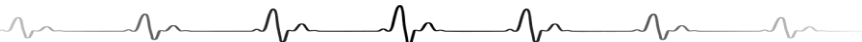
bocaları yürütüyordu. Bu vesile ile bepsini tanıma ve iyi ilişkiler kurma olanağım oldu. Hepsine bir kez daha teşekkür ediyorum ve sağlıklar diliyorum.”



Resim 12: Asistanlık yıllarım.

2,5 yıllık idari görevin ardından yöneticilik nedeniyle akademik kariyerini ihmal etmemesi konusunda zamanın Tıp fakültesi dekanının yapmış olduğu uyarı onun tekrar akademik çalışmalara geri dönmesine vesile olur:

“İki buçuk sene kadar bu görevi sürdürürken ve hayatımdan memnun iken Yüksek Okul, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesine bağlı olduğum için o zamanın Dekanı, Allah sağlık versin, Hakezi Bilgehan Hoca beni çağırdı. “Oğlum sen kariyer yapmak istemiyor musun? Kariyer müdür yardımcılığı ile olmaz. Senin araştırma yapman ve doçentlik tezi hazırlaman gerekir. Onun için sen bu idari görevi bırak.” dedi. Kendisine ne kadar teşekkür etsem, onun bu uyarısının karşılığını ödeyemem. Haklıydı. Aklımı başıma getirdi. Dünder Hoca da hak verdi ve ben tekrar Farmakoloji Kürsü’süne döndüm.”





İsviçre Bursu ve Doçentlik

Akademik çalışmalara geri döndükten sonra istediği gibi bir doçentlik tezi hazırlayabilmek için yurt dışına gitme fikri öne çıkar:

“Artık DüNDAR Hoca yoktu, kürsü Başkani Sezen Koşay Hanımdı. Benim doçentlik tezi hazırlamam gerekiyordu. O zamanki deneysel modeller boşuma gitmiyordu, ne yapacaktım? Beni ancak yurt dışı paklar diye düşündüm. Nitekim Ankara ve İstanbul’daki akrabalarımın hepsi bir yerlere gidiyordu. Onların gideceği yerleri kendi hocaları buluyordu ve koşul ve olanakları onlar ayarlıyorlardı. Benim için böyle bir kolaylık yoktu.”

Yurt dışında çalışma yapma fikrini hayata geçirir ancak yaptığı çalışma Türkiye’de o zamanlar alışılmış olanın dışındadır:

“Araştırdım. O yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı değişik ülkelerin verdiği burslar için başvurular kabul ediyordu. Bunlardan bir tanesi de bir İsviçre bursu idi. Müracaatımı yaptım. Mülakata çağırıldılar. Başarmışım.

İsviçre bursunu kapmıştım. Şimdi iş gideceğim yeri bulmaya kalyordu. Yeni bir deneysel model de arıyordum ve Cenevre’de deneysel uyku araştırmalarının yapıldığı bir psikiyatri kliniği (Hopital de Psychiatrie de Bel-Air, Laboratoire de sommeil) buldum. Başvurdum, kabul ettiler ve ben orada yaptığım uyku araştırması ile doçentlik tezimi hazırladım. Doçentlik başvurusunu yaptım. Bilinenin dışında bir şey yapmıştım ve doçentlik tezim üçe karşı iki oyla zar zor kabul edildi. Ancak sınavda başarısız olarak kabul edildim. Neysa ikinci sınavda nasıl oldu ise jüri değişti ve başarılı kabul edilerek doçent oldum.”

İsviçre’de geçirilen süre sadece bir doçentlik tezi yazmaya değil aynı zamanda, burada hakim olan bilimsel tavrı gözlemlemesine de vesile olur:

“İsviçre ile ilgili birçok anım var ama, bir tanesini özellikle vurgulamama izninizi isteyeceğim. Burada insanların nasıl bu kadar saygılı olabildikleri benim kafamı hep meşgul etti. Araştırdım, sordum aldığım yanıt hep aynı idi. Empati (kendini



karşındakinin yerine koyma) yapabilme becerisi aileden başlayarak okulda ve yaşamda en üst düzeyde aşılana en önemli etken idi.”

İsviçre’de edindiği deneyim ufuk açıcı olsa da çalışmasını ülkeye döndükten sonra devam ettirmek kolay olmaz:

“Sıra İsviçre’de yaptığım araştırmalarım burada devam etmeye gelmişti. Uyku farmakolojisi diye yeni bir konu batılı ülkelerde gündeme gelmişti. Konu beni de sarmıştı. Ancak doğal olarak bu önerim, burada kabul görmedi. (uykunun farmakolojisi mi olurmuş!). Halbuki bütün gerekli malzemeleri oradan getirmiştim. Yine boşluğa düşmüştüm. Artık hayvan deneyleri ile uğraşmak istemiyordum. Ama ne yapacağımı da bilmiyordum.”

Bütün bu zorluklar arasında başka bir alana geçme fikri doğar yine dönemin dekanı ona yol gösterir ve bu fikrinden vazgeçirir:

“Bizim doçentliğimiz farmakoloji ve toksikoloji alanında olduğu için bir ara Adli Tıp grubuna geçmeyi düşündüm. Allah sağlıklar versin, o zaman Dekan olan İlhan Vidinel Hoca buna müsaade etmedi. İyi ki de etmemiş, Allah rahmet eylesin.”

Akademik yükselmeye bir gecikme yaşar, zor bir dönem geçirir ancak yine de boş durmaz ve bir kitap yazar:

“Ancak bu arada 1982 de benim sürem dolduğu halde beni profesör yapmadılar. Dolayısı ile bu yıllar çok zor geçti. Ancak sürekli arayış halindeydim. Farmakoloji olarak klinik ile bir iş birliği kurmalıydık. Bu arada psikiyatride kullanılan ilaçlar ile ilgili bir kitap yazdım.”

İşık Hoca, 80’lerin ortalarında akademik açıdan yeniliklere açık olmayan bir tavrın olduğunu ve buna rağmen yeni bir yöntemin Ege Tıp Farmakoloji’de uygulanmaya başlamasına nasıl vesile olduğunu anlatır. Ancak multidisipliner ekip çalışması gerektiren bu uygulamanın verimliliği için klinisyenlerle iş birliği önerisi reddedilir:

“1984 yılına geldiğimizde “Enzim İmunoassay” yöntemi ile kanda ilaç tayini yeniliği geldi. Zar zor Anabilim dalımızı ikna ettim. Türkiye’de ilk olarak Ege Tıp Farmakoloji’de uygulanmaya başlandı. Ancak klinisyenlerin farmakokinetik bilimine





yabancı olması nedeni ile gereği gibi kullanılmadığını görünce onlarla iş birliği yapma önerisini getirdim. Zorlanacağımız öne sürülerek reddedildi.”

Olumlu etkiler de hiç olmuyor değildir. Dönemin Rektör yardımcısı Refet Saygılı'nın desteği ile, psikiyatri alanında klinik araştırmalara girişmesi bunlardan biridir:

“Bu arada Psikiyatri stajına gelenlere psikofarmakoloji konularını ben anlatıyordum. Bir gün, Allah rahmet eylesin, Refet Saygılı Hoca ile karşılaştım. Ne yapıyorsun dedi. Hiçbir şey yapmıyorum dedim ve Psikiyatri’de klinik araştırma yapmak istediğimi söyledim. O zaman Rektör Yardımcısı idi. Benim Anabilim Dalı ile konuşmama gerek kalmadan hemen bir görevlendirme çıkardı. Böylece nihayet istediğim olmuş idi. Psikiyatri’de uzman olamamıştım ama o alanda klinik araştırmalar yapıyordum. Bu konuda kulakları çınlasın Sevgili Simani Vahip ile iyi bir ikili oluşturmuştuk. Çok güzel çalışmalar yaptık. Bu arada kanda lityum ölçme yöntemini oturttuk. Önemli bir gelişme idi.”



Etik Kurul Çalışmaları

80’lerin sonlarında tekrar yurt dışında çalışma fırsatı bulur, ayrıca aynı dönemde bir çalışmasını uluslararası bir yayın yapmaya çalışırken, etik kurulu kararı istenmesi ile 1992 yılında İlaç Araştırmaları Etik Kurulu’nun oluşturulmasına kadar giden gelişmeler yaşanır:

“1988 yılında yine bir 3 aylık burs bularak bu sefer klinik araştırmalar için Paris’e gittim. Ayrıca bir Üniversite farmakoloji departmanında Faz 1 biriminde 15 gün çalıştım. Hayalim hep bir gün Türkiye’de de bunları yapmak idi.

Bu yıllarda yaptığımız bir klinik araştırmayı yayın için Yurt dışına gönderdiğimizde bu çalışma için bizden Etik Kurul kararı istiyorlar. O güne kadar hiç böyle bir şey duymamışız. Bahsettiğim 3 aylık bursu kullanırken kulakları çınlasın Sevgili Alphan Cura ağabeyim de o dönemde Paris’te. Birkaç kez bir araya geliyoruz. Oradan da tanışıklığımız var. Kendisi o sırada Başhekim zaman zaman yanına gidiyorum, sohbet ediyoruz. Böyle bir sohbette bizden istenen Etik Kurul kararından bahsediyorum. O da





ilginç bir şekilde katıldığı bir yurtdışı kongrede bu konunun gündeme geldiğini ve kimsenin fazla bir şey söyleyemediğini ifade ediyor. Bunun üzerine bu konuyu araştırmak üzere bana görev verilmesini istiyorum. O da Dekan Turan Örnek Hoca ile görüşerek bu görev bana veriliyor. Ancak buna dair bilgi ve belge nereden bulacağız? Aklıma Paris'e gittiğimde edindiğim arkadaşlıklar geliyor. Onlarla yazışıyorum. Ancak yazışmalar o zaman mektup ile, dolayısı ile epey vakit alıyor ama onlardan gerekli önemli belgeleri temin ediyorum. Aslında boş bir tesadüf Fransa da bu konuya 1988 yılında çıkarılan "Huriet" kanunu ile girmiş. Elde ettiğim belgeler ile konuya vakıf oluyoruz ve 1992 yılında İlaç Araştırmaları Etik Kurulu'nu kuruyoruz."





CENTRE HOSPITALIER SAINTE-ANNE
1, rue Cabanis - 75674 Paris Cedex 14 - Tél.: 01.45.65.80.00
Renseignements MINITEL : 3614 CHSA

SERVICE HOSPITALO-UNIVERSITAIRE DE SANTE MENTALE ET DE THERAPEUTIQUE

Tél. : 01-45-65-81-54 - Fax : 01-45-65-81-60

Professeurs H. LÔO ET J.P. OLIÉ

Prof. Henri LÔO
Tél : 01-45-65-81-56
Prof. Jean-Pierre OLIÉ
Tél : 01-45-65-84-52
Dr Jean-Marie VANELLE
Tél : 01-45-65-81-77

HOSPITALISATION
Tél : 01-45-65-81-54

PRATICIENS HOSPITALIERS

Dr C. SPADONE (01-45-65-89-51)
Dr W. de CARVALHO (01-45-65-81-77)

CHEFS DE CLINIQUE

Dr B. MILLET (01-45-65-81-78)
Dr T. GALLARDA (01-45-65-81-63)
Dr O. CANCEIL (01-45-65-81-79)
Dr E. DUAUX (01-45-65-81-54)

CADRES INFIRMIERS

A. CEREYON, J.Y. MASQUELIER
Tél : 01-45-65-81-61

LABORATOIRE PSYCHOLOGIE
Tél : 01-45-65-81-63

RECHERCHE
Tél : 01-45-65-81-79

Dr M.F. POIRIER-LITRE, DR INSERM
Dr M.O. KREBS, CR INSERM
Dr A. GALINOWSKI (01-45-65-86-52)
Dr I. AMADO (01-45-65-81-80)

CONSULTATIONS EXTERNES
Tél : 01-45-65-81-50

Praticien Hospitalier : Dr O. BOUVET
Cadre Infirmier : C. CLEMENT
Tél : 01-45-65-89-90

Dispensaire MOREAU DE TOURS
Tél. : 01-45-65-80-64

Praticien Hospitalier : Dr X. LAQUELLE

DISPENSARE 21è SECTEUR
Tél. : 01-44-38-52-70

Praticiens Hospitaliers :
Dr D. LEVY-ATTAR
Dr D. BRILLAUD
Dr J.C. PERON-MAGNAN
Dr L. BERGERIOUX
Dr J. FISCHMAN

Service Hospitalo-Universitaire
de Santé mentale et de thérapeutique
N.E. 75007 02 14
Professeur H. LÔO
Hôpital Public Agréé S.S. N° 1032
1, Rue Cabanis
75674 PARIS CEDEX 14

CERTIFICAT

Je soussigné Professeur Henri LÔO certifie que le
Professeur TUGLULAR a été en stage dans notre service du 1er Octobre
1988 au 30 Novembre 1988 comme pharmacologue chargé de recherches
cliniques.

Il avait le statut de stagiaire.

Il a participé à plusieurs recherches pharmacologiques dans
le service et particulièrement à la réalisation d'une recherche
pharmacocinétique sur le lithium erythrocytaire.

Certificat adressé à l'intéressé pour faire valoir ce que de
droit.

Professeur Henri LÔO
Médecin des Hôpitaux

FAIT A PARIS

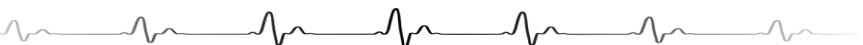
Le 14 Janvier 1989

Belge 1: Işık Hoca'nın Paris'te "Klinik Araştırma Stajı" bitirme sertifikası.



Işık Hoca, amacımın aslında buradan yola çıkarak Tıp Fakültesinde yer alan Farmakoloji'nin Avrupa'daki gibi, klinikler ve diğer tıp dalları ile çoklu bir işbirliğine girerek Ülkemizde ilaç ile ilgili değişik gereksinimlere yanıt verecek duruma gelmesine katkıda bulunmak olduğunu ifade etmektedir.

“Bu çerçevede bu amaca uygun ve kendimi geliştirecek uluslararası platformlarda yeni olanaklar arıyorum. Arayınca insan buluyor. Nitekim bunlardan biri olan “Schools of the Ettore Majorana Foundation and Centre for Scientific Culture (EMFCSC)”nın İtalya'nın Sicilya adasında “Erice” adlı bir kasabada 1975 yılından bu yana NATO desteğinde değişik bilim alanlarında 128 farklı okul olarak kurslar düzenleyen bir kuruluş olduğunu buluyorum. Bu vakfa bağlı bu okullardan biri olan “The International School of Pharmacology”nin 1990 yılında “New Trends in Pharmacokinetics“ ve “Drug Epidemiology and Post-Marketing Surveillance” adı altında iki kurs ile 1995 yılında “Clinical Pharmacology and Therapeutics” adı altında bir çalıştay düzenlediğini öğreniyorum. Yaptığım başvurular kabul edilerek burslu olarak bu etkinliklere katılıyorum. Bu arada şunu da belirtmeliyim ki yaptığı bu organizasyonlar nedeni ile İtalya'yı kısıktanıyorum. Burada gördüklerim ve öğrendiklerimi kendi fakültemde niye uygulamayayım sorusu, Üniversite'mde farklı alanlarda bir çok kez yaptığım farklı başvurulara rağmen maalesef karşılıksız kalıyor ve reddediliyor. Bu vesile ile bu kurslardan birinde tanıştığım ve birlikte çok keyifli günler geçirdiğimiz toksikolog Prof. Dr. Ali Esat Karakaya'yı sevgi ile anıyorum ve kendisine sağlıklar diliyorum.”



T.C.
EGE UNIVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
Farmakoloji Anabilim Dalı

SAYI : B.30.2.EGE.0.01.02.04/

Bornova - İZMİR

KONU : Karar :5

18/05/1995

AKADEMİK KURUL KARARLARI

Anabilim Dalımız Akademik Kurul'u 18.05.1995 günü toplanarak aşağıdaki kararı almıştır.

Farmakoepidemioloji'de doktora programı açılması ile ilgili Prof.Dr.İşık Tağlular'ın 16.05.1995 tarihli dilekçesi okundu.

Bu konuda doktora programının açılmasının uygun olduğuna karar verildi.

B A Ş K A N

Prof.Dr. Akgün ÖZİNÇ

Ü Y E

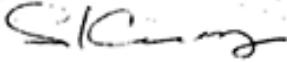
Ü Y E

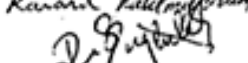
Ü Y E

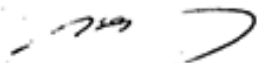
Prof.Dr.Sezen KOŞAY

Prof.Dr.İşık TAĞLULAR

Doç.Dr.Nedret SOYKAN

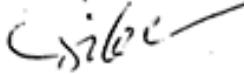


Kararı Kabul Ediyoruz




Ü Y E

Yard.Doç.Dr.Sibel ÜLKER



Belge 2: Farmakoloji Anabilim Dalına yaptığım ve reddedilen başvurularıma bir örnek.



Burada Türkiye’de bu örgütü kuran Farmakovijilans Derneği kurucuları, özellikle Uzm. Dr. Seyfullah Dağstanlı ve Prof. Dr. Semra Şardaş basta olmak üzere bütün kurucuları ve Yönetim Kurulu üyelerini şükranla anmak isterim.



Resim 13: Bu gayretlerine karşılık Işık Hoca’ya yukarıdaki resimde görülen plaket sunulmuştur.



Klinik Farmakoloji Kurma Çabaları

Daha sonra Fransa’da gördüğü gibi bir Klinik Farmakoloji Bilim Dalı kurmak ister ve bağlı olduğu Anabilim Dalına bir öneri getirir. Anabilim Dalının adı Farmakoloji ve Klinik Farmakoloji olarak değiştirilir. Ancak böyle bir değişikliği düşünmemiştir.

“Bütün derdim Farmakoloji Anabilim Dalını, Tıp Fakültesine yakışır bir Anabilim Dalı yapmak idi. Çünkü bu hali ile Eczacılık Farmakoloji Anabilim Dalı’ndan biçbir





farkımız yoktu. Sevgili genç farmakoloji çalışanları da bu değişimi istiyorlardı ama gelecek endişesi ile seslerini çıkaramıyorlardı. Bunun böyle olduğunun kanıtı, bugünkü tarih ile tüm Farmakoloji Öğretim Üyelerinin ARGEFAR'da görevlendirilmiş olduğudur. Bu da bana ayrı bir keyif vermektedir. Çünkü doğru olan budur. Farmakoloji Öğretim Üyelerinin ARGEFAR'a çok büyük katkıları olacaktır ve olmalıdır. O gün gerçekleştiremediğimiz bu düşüncem bundan sonrasında misli ile doğruluğunu gösterecektir. Ancak o yıllarda bu önerim kabul edilmemişti. Fakat ben düşüncemden vazgeçemedim. Kendi Anabilim dalımda gerçekleştiremesem de bu alanda ülkede ve özellikle ARGEFAR'da bu yönde hem çalışmalarına hem de benden sonraki nesillere bu düşüncemi aktarmaya devam ettim. Bu çabamın semeresi yıllar sonra takdir gördü.”

Işık Hoca, analitik yöntemlerden yararlanarak, Farmakoloji'ye katkıda bulunmak istemektedir. O zamanlar Başhekim olan Alphan Cura Hoca geleceği, teknolojinin olanaklarını kullanmakta görmektedir. Işık hoca, Merkez Laboratuvarı kurma konusunda kendisini ikna eder:

“Zaten kendisi bir Atomik Absorpsiyon Spektrometresi alımı için girişimde bulunmuş idi. Laboratuvarı kurduk ama ben burada başarılı olamadım. Fakat bu laboratuvarı kurmak bana çok önemli bir bilgi kazandırdı. Bu laboratuvarlar mali açıdan özzerk olmalı idi. Sonrasında Candeğer Hoca Başhekim oldu ve ben laboratuvardan uzaklaştırıldım.”

Kariyeri boyunca çok sayıda yayına imza atan Işık Tuğlular bunların içinde en çok klinik araştırmalardan keyif aldığı ifade etmektedir. Bu süreçte 3 tane telif kitap yazar ve 2 tane de çeviri yapar.



T. C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
DEKANLIĞI



BİRİM/BÖLÜM: Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı
SAYI: 20/2018

23.01.2018

Sevgili Işık Hocamız,

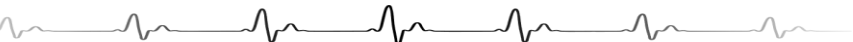
Gerek bizlerin eğitiminde gerekse "Klinik İlaç Araştırmaları Yüksek Lisans Programı" öğrencilerimizin eğitimlerinde sunduğunuz değerli katkılar için en içten teşekkürlerimizi sunarız. Klinik Farmakoloji alanında kararlılığınız, mücadeleniz bizim için her zaman örnek olmuştur, olmayı devam edecektir.

Sevgiyle, sağlıklılıkla kalın.

Prof. Dr. Ayşe Gelal
Klinik Farmakoloji Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Sedat Süzener
Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı Başkanı

Belge 3: Ne gariptir ki başkaları, benim Klinik Farmakoloji'ye olan katkılarımı takdir etmişlerdi.





ARGEFAR Kuruluyor...

Buraya kadar bahsi geçen çok çeşitli çalışmalar içerisinde bu kitap açısından en önemli olanı kuşkusuz bir ilaç araştırma merkezinin yani ARGEFAR'ın kurulması girişimidir:

“Argefar (Ege Üniversitesi İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama Araştırma Merkezi) adlı Merkezin kuruluşu aslında, bir “Ülkü Peşinde Koşmak” isteyen 3 kişinin kaderin cilvesi ile bir araya gelmesi ile başlayan bir yolculuğun sonucudur.

Bunlardan Hoca'nın, Tıp Fakültesi'nde Farmakoloji'nin deney hayvanlarına dayalı araştırmalarının dışında o zamanın Avrupa'sında başlayan “Klinik Farmakoloji” biliminin yani insanlarda uygulanan ilaç araştırma ve farmakokinetik uygulama alanının çok daha gerçekçi ve çağdaş olduğunu ve Tıp Fakültesi'ne daha uygun olacağını kabullenmesi ve fakat bunu Anabilim dalına kabul ettirememesi,

Diğeri rahmetli Aycıl Kayalı, yurt dışında okumuş çok değerli bir analitik kimyacı olarak, farmakokinetik alanında matematiksel modeller geliştirmiş, ancak bu bilgisini insanlarda yapılacak araştırmalardan elde edilecek veriler ile değerlendirmek istemesi ve fakat bu ortamı yaratamaması,

Nibayet üçüncü kişi, Ercüment Karasulu, henüz yeni mezun olmuş bir eczacı olmasına karşın araştırmacı kimliği ile o dönemde Avrupa'da bile yeni gündeme gelen “Biyofarmasi ve Biyoşdeğerlilik” konusunun sibirine kendini kaptırması ve fakat bunu çalıştığı Anabilim Dalına kabul ettirememesi, ama bu konuda gözünü karartmış kişiliği ile böyle bir araştırma ortamını bulamaması, buna karşılık her üçünün de bu konulardaki tartışmalara çok olumlu ve değer katıcı yaklaşımları ve bu konuları gerçekleştirme istekleri bu üç kişiyi kader ortağı yapmıştır.”

O zaman yeni yeni gündeme gelen fakat pek bilinmeyen “Araştırma-Uygulama Merkezi” fikrini benimseyen Işık Tuğlular, Aycıl Kayalı ve Ercüment Karasulu



bu fikri Rektörlüğe kabul ettirme başarısını göstererek ARGEFAR macerasını başlatmıştır.

“Aslında özellikle rahmetli Aycıl Kayalı Hoca ile bir süredir bir Araştırma-Uygulama Merkezi kurma düşüncesini tartışıyorduk. Kendisi Fransa’da eğitim görmüş ve hatta orada doçent olmuş çok kıymetli bir analitik kimyacı idi. Benim içimden de klinik yararına olacak bir yaklaşım olan Farmakokinetik geçiyordu. Bu arada Ercüment de Türkiye’nin gereksinimi kaçınılmaz olan “Biyoeşdeğerlilik” konusunu sürekli gündeme getiriyordu. Bu tartışmalar bizde, bu Merkez’in böyle bir uygulama alanı olması, düşüncesini doğurdu. Bunun en önemli destekçisi de analitik kimya olacaktı. Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın, Sevgili Aycıl ile ve Ercüment’in de katılması ile adımı koyduk. “Ege Üniversitesi İlaç Araştırma-Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama Araştırma Merkezi”. Aycıl da kısaltılmış ismini buldu: “ARGEFAR””

Işık Tuğlular bu konuyu Anabilim Dalı ile tartışmanın ve onların olurluğunu almanın daha iyi olacağı kanaatindeydi. Birçok kereler konuyu bağlı olduğu Anabilim Dalında gündeme getirir. Ancak her seferinde “bunun Türkiye’de örneği var mı?” sorusu ile karşılaşır.

“Bu soru beni çileden çıkarıyordu. Nasıl bir düşünce idi. İlle kopya mı çekmeliydik. Biz bir örnek olamaz mıydık? Bunun için ne eksikliğimiz vardı. Sonuçta bu konunun anabilim dalıyla çözülemeyeceği kanısına vardım. Kendi başıma yürüyecektim. Bu durumda, Işık Hoca kendi başına hareket ediyor diyen eleştiriler olacaktı, fakat başka çare de kalmamıştı.”

Merkezi kurmak için bir Dekan’ın bu teklifi Senato’ya taşınması gerekmektedir. 7-8 yıldır Psikiyatri’de birlikte çalıştığı Tıp Fakültesi dekanı Turan Örnek Hoca’nın teklifi yapma işini üstleneceğine inanmaktadır. Ancak beklediği gibi olmaz.

“Rahmetli Turan Örnek Hoca, bana her zaman, gerçekleştirdiklerimiz konusunda hep iltifatlar yağdırırdı. Başka türlü düşünmem için bir neden yoktu. Ama işler benim düşündüğüm gibi yürümedi. Yaklaşık 6 ay belki daha bile fazla kendisi ile birçok kereler bu düşüncemi paylaşan görüşmeler yaptık. Her seferinde yanından çıkarken bu iş bu sefer oldu diyerek ayrılıyordum. Ama olmuyordu. Sevgili Aycıl ise her seferinde bu konuyu Allah sağlıklar versin, o zamanın Eczacılık Dekanı sayın Aysen Karan’a iletmemişi istiyordu. Ben de bu onurun benim fakültemin olmasını istiyordum. Ancak başka çare de





kalmamıştı. Aycıl'ın önerisini değerlendirecektik. Nitekim randevu alıp Sayın Aysen Hoca'ya gittik, derdimizi anlattık. İnanılmaz ilgi gösterdi ve hemen önümüzdeki Senato'ya sunacağım, dedi. Teşekkür edip yanından ayrıldık. Doğruca Turan Hoca'nın yanına gittim ve durumu anlattım. Turan Hoca hemen telefonu açtı ve Aysen Hanıma "Ben de bu konuyu Senato'ya götürmek istiyordum, iki fakültenin ortak teklifi olarak sunalım" dedi.

Ege Üniversitesi Rektörlüğüne,

Rektörlüğümüze bağlı olarak ilaç Araştırma-Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama Merkezi Kurulması hususunda sunmakta olduğumuz gerekçeli önerimizin gereğini müsaadelerinize arz ederiz.

T. Ö. Örnek

Prof. Dr. Turan ÖRNEK
E.Ü. Tıp Fak. Dekanı

A. Karan

Prof. Dr. Aysen KARAN
E.Ü. Eczacılık Fak. Dekanı

E. Ü. REKTÖRLÜĞÜ		
KAYIT No.	10661	B
KAYIT Ta.	11.6.93	
Ekil	2	
Özel Kalan		
Fen. D. Eşk.		
Çğr. İgl. D. Eşk.		
İd. Mel. İgl. D. Eşk.		
Top. İgl. Tek. D. Eşk.		
Sağ. Kel. Sp. D. Eşk.		
Küt. Dök. D. Eşk.		
Eil. İp. D. Eşk.		
Huk. Msp.		
Başmevî Md.		

Kurult. İst. - Eşk.

Kurult. İst. X

Bu hizmetlerin Üniversitemize getireceği en önemli yararlardan bazıları şunlardır:

- 1- İlaç sanayinin en büyük ihtiyacı olan güvenilir ve tarafsız araştırma geliştirme hizmeti verecek tüzel kişilikli bir kuruluşa sahip olmak.
- 2- İlaç geliştirmede ve bilhassa denge parametrelerinin belirlenmesinde saygın bir merkez olabilmek.
- 3- Önemli bir döner sermaye getirisi yanında firmaların her türlü araç,gereç, alet yardımlarına Merkez Kuruluşun bünyesinde Üniversitenin kavuşmasını sağlamak.
- 4- Yetkin analizler yaparak Üniversitemiz diğer fakültelerinde çalışan araştırmacılara da hizmetler verebilmek ve bu çalışmalarını koordine etmek.
- 5- Türkiye'de yapılan ilaç çalışmalarını büyük oranda Üniversitemize aktarmak bu sektörde Üniversitemizin ulusal ve uluslararası itibarını yükseltmek.

Üniversitemizde varolan ancak koordinesi yönünde güçlük çekilen ilaç araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin hızlandırılması ve sağlam temellere dayandırılması için Rektörlüğümüze bağlı "İlaç Araştırma Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama Merkezi"nin kurulmasına müsaadelerinizi saygılarımızla arz ederiz.

A.Ö. Örnek

Prof.Dr.Turan ÖRNEK
E.Ü.Tıp Fak.Dekani

Aysen Karan

Prof.Dr.Aysen KARAN
E.Ü.Eczacılık Fak.Dekani

Belge 4: Sayın Eczacılık ve Tıp Fakültelerinin Dekanlarının ARGEFAR Merkezinin Kurulması için yaptıkları öneri ve gerekçesi.

Konu Senato'ya gelir ve Rektör Refet SAYGILI'nın desteği ile kabul edilir ve YÖK'e sunulur.

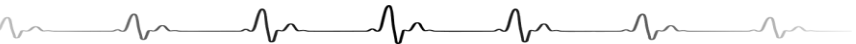
"Allah gani gani rahmet eyesin Rektör Refet Hoca konuyu bildiği için hemen kabul edilmiş. Zaten her zaman söyledim, söylüyorum, Sevgili 'Refet Hoca'nın bana güveni olmasa idi, böyle bir girişim gerçekleşmezdi."



Böylece Merkezin kurulması için en büyük engel aşılmış olur.

YÖK başvurusu kabul eder.

Rektör Işık Tuğlular'ı müdür, Aycıl Kayalı'yı da müdür yardımcısı olarak atar. 23 Eylül 1993'te yayınlanan ARGEFAR Yönetmeliğine göre Müdür, Müdür Yardımcısı tabii üye olmak üzere 5 üyeden müteşekkil Yönetim Kurulu oluşturulur. Diğer üç üye Tıp Fakültesi Dekanı Ülkü Bayındır, Eczacılık Fakültesi Dekanı Tayfun Berkan ve Eczacılık Fakültesi Öğretim üyesi Tamer Güneri'dir.



T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kurul İşleri Şefliği

SAYI : B-30.2.EGE.0.70.00.04/20- 260

Bornova/İZMİR

KONU :

17./....8/199 5

Rektörlüğe bağlı olarak "İlaç Araştırma, Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama ve Araştırma Merkezi"nin kurulması; Yüksek Öğretim Kurulu'nun 2.7.1995 tarihli oturumunda kabul edilmiştir.

Anılan Merkez MÜDÜRLÜĞüne, Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi - rinde Prof.Dr. Işık Tuğlular atanmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof.Dr. İsmet SAYGILI
REKTÖR

DAĞITIM :

- Tıp Fakültesi Dekanlığına,
- Bursel Daire Başkanlığına,
- Nitçe Çıts MÜDÜRLÜĞüne.

Belge 5: Merkez'e ilk Müdür olarak Işık Tuğlular'ın atanma yazısı.



Merkez kurulum ancak iki yıl boyunca çok fazla bir iş yapılamaz. Her şeyden önce bir binaya ihtiyaç vardır. Çünkü bina olmadığından merkezin ofisi ARGEFAR Müdürü Işık Tuğlular'ın Tıp Fakültesindeki odasıdır.

“Bu arada benim Farmakoloji'deki odamdan da biraz bahsetmeliyim. Farmakoloji dabil birçok alanla ilgilendiğim için odam hınca hınç dolu. O kadar ki biri geldiği zaman oturması için mutlaka bir yeri boşaltması gerekiyor. Bu biraz da benim dağınıklığımın ileri geliyor. Düşünün böyle bir oda aynı zamanda bir Merkez. Şu kadarını söyleyeyim ki emekli olurken nerdeyse bir kamyonet dolusu atılacak şey çıktı. Dile kolay 43 sene.”



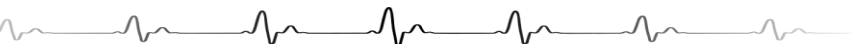
Bina Arayışı

İlaç araştırma merkezi kurulmuştur, ancak mekan sorunu çalışmaların başlamasının önündeki en önemli engeldir. Araştırmaların yapılacağı, yönetileceği bir bina ihtiyacı son derece acildir. Bunun bilincinde olan Işık Tuğlular uygun bir bina bulabilme çabasına girişir:

“Üniversite kazın ben keşçe Merkez olacak bir bina ararken özellikle hastane kampüsünde dolaşmadığım yer yok. Bir gün şimdiki idare binamızın önünden geçiyorum (sonradan maalesef burası yıkıldı). Binanın dört bir tarafı pencere, fakat bütün pencereler kalın perdelerle kapanmış, içerde bir şey görünmüyor. Hiçbir faaliyet yok gibi. Aslında bu bina bizim öğrencilik yıllarımızda Fizyopatoloji binası idi ve ben içini gayet iyi biliyorum. Burada sevgili Memduh Gündüz Hocama da bir rahmet diliyorum. Burası nedir, diye sağa sola soruyorum, sağlıklı bilgi alamıyorum. Ama peşini bırakmadım. Sonuçta o binanın içinde yıllardan beri kullanılmayan elektron mikroskopisi cihazının olduğunu ve sorumlusunun da Allah rahmet eylesin, Sevgili İsmet Köktürk Hoca olduğunu öğreniyorum.”

Binayı bulmuştur ancak bu binanın merkez için tahsis edilmesi kolay bir iş değildir. Yetkili kişileri ve yönetimi ikna etmesi gerekecektir:

“Soluğu Refet Hoca'nın yanında alıyorum. Refet Hoca rektör o bu işi nasıl olsa halleder, diyorum. Fakat o da demez mi, beni bu işe buluşturma. Ben, bu işi halledersem, siz o





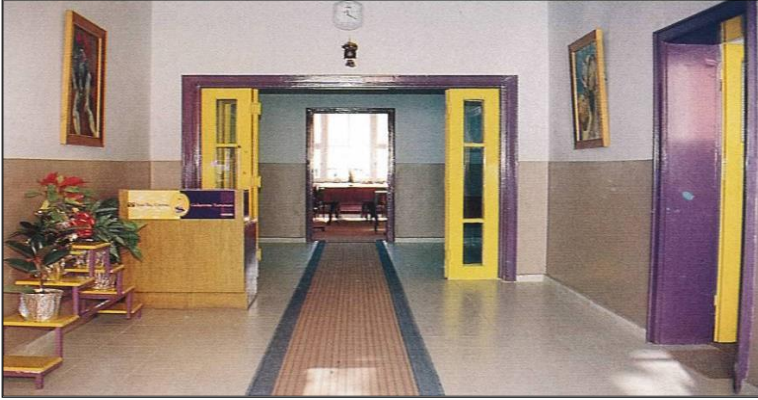
binayı bize verir misiniz? diyorum. Sen hayatta o binayı alamazsın, diyor. Ben ısrarla alırsam, verir misiniz? diye sorunca, sonuçta tamam diyor.”

Bunun üzerine söz konusu binanın merkeze verilebilmesi için önce İsmet hocanın ikna edilmesi için çalışmalarla başlar:

“Sevgili İsmet Hoca ile de eskiye dayalı bir hukukum var. Büyük hastanemizin inşaatı bitmiş. O zamana kadar İzmir’in farklı hastanelerinde bulunan değişik kliniklerimizin hepsinin bu binaya taşınarak hastanenin açılışı yapılacak. İsmet Hoca Dekan. Ben de o zaman asistan temsilcisiyim. Çok sıkıntılı bir iş. Her bir kliniğin farklı gereksinimleri var. Koskoca hastane. Tefrişi ayrı bir dert. İhale yapılacak gibi değil. İsmet Hoca benimle dertleşiyor. Beni görevlendirirseniz, ilgili hocalarla ihtiyaçlar konusunda gider konuşurum, diyorum. Birkaç klinik ile olumlu sonuç alınca pek boşuna gidiyor. Birkaç sefer ihale yapmadan tefriş malzemesi almak için birlikte Ankara’ya bile gidiyoruz. O zaman Hacettepe’nin atölyeleri koltuk, yatak üretiyor. Bir de GİMA var. Bunlardan ihalesiz mal alabiliyor kamu kurumları. Hal böyle olunca İsmet Hoca, Allah rahmet eylesin, kendisine hayallerimizi anlatınca hemen kabul ediyor, binayı boşaltıyor. Refet Hoca şaşkınlıkla nasıl becerdin diyor, ama binayı da veriyor (maalesef bu bina yıllar sonra yıkuluyor). Ben de elde var bir, diyorum.”

Elbette binanın tahsisi ile merkez binası çalışılabilir hale gelmiş olmaz. Binanın yeni işlevine yönelik olarak tadilatı, restorasyonu, düzenlenmesi gereklidir ki bu da para ihtiyacı demektir:

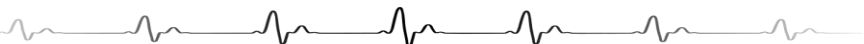
“Yardım Derneği kanalı ile borçlanarak binayı restore ediyoruz. Restorasyonda Atatürk Lisesi amblem renklerini kullanıyoruz, bu Refet Hoca’yı hem şaşırtıyor hem de sevindiriyor. Psikiyatri’de sekreter Güneş Gülmez Hanım’ı Refet Hoca kanalı ile Merkezde görevlendiriyoruz. Bir süre sonra bir de personel (Sevgili Yücel) buluyoruz. Şimdilik en azından dışarıya karşı muhatap olacak kişilerimiz var. Merkezimizi faaliyette.”



Resim 14: İlk Binamız.

Bina arayışının yerini Merkeze katkıda bulunacak personel arayışı alır. Merkez duyuldukça bu konuda başvurular da gelmeye başlar.

“Bu sırada sevgili Aysel Kayalı yeni kurulan Bilim-Teknoloji Merkezine Müdür olarak atanıyor. Ancak gayri resmi olarak desteğini bizden esirgemiyor.”



T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
İlaç Araştırma - Geliştirme ve Farmakokinetik
Araştırma - Uygulama Merkezi

SAYI : B.30.2.EGE.0.3Ö.00.00 /107

Bornova / İZMİR
20/ 09 / 1996


KONU : Merkezimiz Md.Yrd.Prof.Dr.aycıl Kayalı'nın
görevinden af talebi hk.

Ege Üniversitesi Rektörlüğü,
Bornova

Merkezimiz Md.Yrd.Prof.Dr.Aycıl Kayalı Bilim-Teknoloji Uygulama ve
Araştırma Merkezi Müdürlüğüne atanması nedeni ile Merkezimizdeki görevinden
affedilmesine dair dilekçesi ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla arz ederim.


E. Ü. REKTÖR	
KAYIT No.	15133
KAYIT Ta.	23.9.96
KEİ	1
Özel Kaluse	
Per. D. Bşk.	
Ogr. İsl. D. Bşk.	
İd. Mal. İst. D. Bşk.	
Yap. İsl. Tek. D. Bşk.	
Sağ. Kıl. Sp. D. Bşk.	
Küt. Dök. B. Bşk.	
Bil. İğ. D. Bşk.	
Huk. Müş.	
Basınveçi Md.	
S iv. Sav. Uz.	
Kur. İsl. Şef.	<input checked="" type="checkbox"/>
Ar. Fon. Say.	
Yay. Kom. Bşk.	
Disp. İsl.	
Dön. Sar. Say.	
Protokol İsl.	
Arşiv Bir.	


Prof. Dr. Işık Tuğlular
Müdür

E.Ü.İlaç Araştırma-Geliştirme ve Farmakokinetik
Uygulama Araştırma Merkezi Müdürlüğüne,

Bilim-Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğüne atanmış
olmam ve bu yeni görevimin yoğunluğu sebebiyle İlaç Araştırma Geliştirme Merke-
zinde işlerin aksanması amacıyla aktif bir öğretim üyesinin yerine ocilen atana-
bilmesi için merkezimiz bünyesindeki Müdür Yardımcılığı görevinden istifamın kabu-
lünü arz ederim.

18.9.1996


Prof. Dr. Aycıl KAYALI
İlaç Arz. Ge. ve Farmakokinetik
Uyg. Arz. Merkezi Müdür
Yardımcısı

*Belge 6: Sevgili Aycıl Kayalı'nın Bilim-Teknoloji Merkezine Müdür olarak atanma
yazısı*



Personel Arayışı

ARGEFAR gelişmekte, içerisinde farklı birimler kurulmakta, idari işler ve sorumluluklar da artmaktadır. Bazen bir spor arkadaşlığı bir fikir paylaşımına dönüşerek ARGEFAR personel ihtiyacının sağlanmasında rol oynar:

“Bu alışmalar sırasında kendime fırsat yaratarak masa tenisine devam ediyorum ve yeni rakipler bulmaya alışyorum. Sevgili Asım Bozalan da bunlardan biri. Allah rahmet eylesin Sevgili Oğuz Manas ile başlayan masa tenisi serüvenimiz Bilgisayar Mübendisiği Bölümü’nden birçok kişi ile tanışmama vesile olmuştur. 1996 yılına geldiğimizde Asım beni ziyarete geliyor ve ARGEFAR’a geçmek istediğini söylüyor. Kendisi Eğitim Fakültesi mezunu. ARGEFAR’a görevlendirilmesini istiyoruz, kabul ediyor. 1996 yılı mart ayında Merkez Sekreteri olarak ARGEFAR’da göreve başlıyor. İdari işlerin sürdürülmesinde kendisinden çok yararlanıyoruz.”

Asım Bozalan ile mesai arkadaşlığına dnuşen spor arkadaşlığı her iki taraf için ve her şeyden önce merkez için de önemli bir katkı sağlar. Ancak bu iş birliğinin başlamasına vesile olan spor zaman zaman ikilinin arasına girer:

“Aramızdan erken ayrıldı Allah Rahmet eylesin, sevgili Asım Bozalan aynı zamanda Hentbol hakemi, bu yüzden zaman zaman hakemlik yapmak üzere benden izin istiyor, ben de bozuluyorum ve ona kızzıyorum, ancak sonradan bu vesile ile öğreniyorum ki bazı hizmetlerin yasal çerçevesi belirlenmiş ve yönetici olarak sizin bunu engelleme şansımız yok.

Sevgili Asım’ın herkesin gıpta ile baktığı, belki de kıskandığı bir özelliğinden de burada bahsetmeden geçemeyeceğim. Her gün 12.00 ile 13.00 arası öğle tatili. Asım istisnasız her gün 12.00 de kapısını kapıyor, adeta bir düğmeye basarak koltuğunun üzerinde uyumaya başlıyor ve 13.00 de kurulu saat gibi Asım’ın kapısı açılıyor, Asım görevi başında. Bu nasıl bir biyolojik ritmidir, anlayabilene aşkolsun.”

Ancak Asım Bozalan 2001 yılında Tire Kutsan Meslek Yüksek Okulu’na Okul Sekreteri olmak üzere kendisine teklif geldiğini ve oraya geçmek istediğini söyler. Bu durum hiç hoşuna gitmese de Işık Hoca bireysel haklara duyduğu saygı ve





adalet duygusuyla hareket ederek, bu atama Asım Bozalan'a önemli bir kadro avantajı sağlayacağından izin verir. Ancak bir süre sonra Asım Bozalan tekrar ARGEFAR'a dönecektir:

"4 yıllık bir ayrılıktan sonra oraya gelen Müdür Asım ile çalışmak istemiyor ve Asım tekrar ARGEFAR'a dönüyor. Sene 2005. Bu sefer kendisine Ayniyat Saymanı kadrosu veriliyor. İyi de oluyor. İnanılmaz şekilde Merkez'imizde artmış donanım yükümüzü Asım sayesinde düzenli bir ayniyat sistemine bağlıyoruz. Kendisine teşekkür ediyor ve bir daha Allah'tan rahmet diliyorum.



Kadro Sorunları

Personel konusunda önemli bir konuya değinmek gerekir. Üniversite bünyesindeki bir araştırma Merkezinin en önemli avantajı yapılacak araştırma, geliştirme, iyileştirme gibi konularda gereksinim duyulacak yetişmiş eleman ihtiyacının görevlendirmelerle Üniversite içinden karşılanabilmesidir. Geçmişte de bugün de ARGEFAR bünyesinde çalışanların önemli bir bölümünü bu görevlendirmelerle çalışmalara katılan Üniversite personeli oluşturmuştur. Ancak ARGEFAR'ın Üniversite'den temin edemediği personele de gereksinimi vardır.

ARGEFAR'ın personelinin oluşturulmasında kimi zaman ihtiyaç duyulan bir personel fedakârlıkta bulunmak ve hak ettiği değil mevcut olan bir pozisyonu kabullenmek durumunda kalır:

"Şebnem Apaydın Ege'den benim öğrencim. 9 Eylül Farmakoloji'de uzman olmuş. Farmakolog da bizim öngördüğümüz hizmetlerde olmazsa olmazımız. Bu arada kendi Anabilim Dalımızdan destek alamadığımı da belirtmek durumundayım. Karşılıklı görüşüyoruz, kendisini ARGEFAR'a almak istiyoruz, ama hep bahsediyorum ya, kadro bulma sıkıntımız var. Allah rahmet eylesin yine Refet Hoca imdadımıza yetişiyor ama garip bir şekilde o gün onu ancak, konu da acil olduğundan Sağlık Teknisyeni kadrosuna naklen atayabiliriz. Sevgili Şebnem bunu kabul ediyor. Kendisi bu koşulları bilerek ARGEFAR'a gelmiş ama bizim vicdanımız da sızlıyor. O sırada yeni bir kardeş Merkez daha kurmuşuz, adı Toksikoloji Merkezi. Sevgili Ali Reşat Moral Hoca





Merkez Müdürü ve fakat aynı zamanda Anesteziyoloji Anabilim Dalı Başkanı, kendisi araştırmaya çok açık ve çok hevesli, kendisini ikna ediyoruz, Anesteziyoloji içinde bir araştırma laboratuvarı kuracak, onu da Şebnem yürütecek. Ama önce Şebnem'in o Anabilim dalında kadrolu olması lazım. Refet Hoca'yı ikna ediyoruz. Oraya bir Yrd. Doç. kadrosu açıyor."

Ancak bu durum Anabilim dalında olumlu karşılanmayacaktır. Bütün zorluk ve itirazlarla birlikte Şebnem Apaydın'ın öğretim üyesi ataması gerçekleşir:

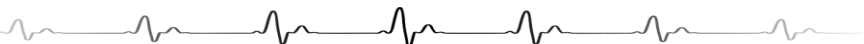
"Sergili Ali Reşat Hoca'nın o günlerde yaşadığı sıkıntıyı yakından biz de yaşıyoruz. Ali Reşat Hoca verdiği sözün arkasında durması Şebnem'e bu kadroyu kazandırıyor. ARGEFAR olarak Hoca'ya ne kadar teşekkür etsek bu iyiliğini ödeyemeyeceğimizi gayet iyi biliyorum ve hala kendisini minnetle anıyorum. Bu sefer Şebnem ARGEFAR'a görevlendiriliyor. Bu arada Şebnem 2000 yılında Doçent oluyor. Sevinelim mi? üzülelim mi? Tabii ki seviniyoruz ama yine karşımıza kadro meselesi çıkıyor ama bir şekilde bunu ve profesörlüğünü de zaman içinde hallediyoruz ama çekilen sıkıntıları bize ve Şebnem'e sormak lazım."

Biyoeşdeğerlilik konusundaki çalışmalarda önemli görevler üstlenen Şebnem Apaydın ilklere imza atar ve bir süre sonra merkezin Müdür Yardımcılığına atanır:

"Biyoeşdeğerlilik kliniği açılınca 2004 yılında Şebnem oraya Klinik Mesul Müdürü oluyor. Bu arada 2004 yılında birlikte Viyana Klinik Araştırmalar Okulu'na kurslara katılıyoruz. Şebnem özgüveni yüksek bir klinik farmakolog olarak çok sayıda biyoeşdeğerlilik çalışmasında Sorumlu Araştırmacı olarak görev yapıyor, hatta Türkiye'de yapılan ilk Faz I araştırmasına sorumlu araştırmacı olarak imzasını atıyor. 2009 yılında da Merkez Müdür Yardımcısı oluyor. ARGEFAR'a katkıları için kendisine şükranlarımı sunuyorum."

ARGEFAR'ın şu anki yöneticisi Ercüment Karasulu 'nun merkezle ilişkisi ise ARGEFAR'ın kuruluşuna ve kendisinin doktora çalışmalarına kadar uzanmaktadır:

"Sergili Ercüment Karasulu ARGEFAR kurulduğu sırada doktora yapıyor. Doktorası da farmakokinetik ile ilgili. O nedenle sık sık görüşüyoruz. Zaten tezinin bir bölümünü sağlıklı gönüllüler üzerinde birlikte Psikiyatri'de yapmışız. Hocası da Yönetim Kurulu





üyemiz, o an için bir sıkıntı yok. Dekanımız Ülkü Bayındır Hoca da Yönetim Kurulu üyemiz. Bu arada değer üyemiz Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın, Sevgili Tayfun Berkan, bizçi çok destekliyor. Ercüment Hoca ile iş birliğimizi geliştiriyoruz. Sevgili Ercüment'in ARGEFAR için yaptıkları anlatılamaz. Onunla birlikte yaşamak lazım. Ancak şu kadarını söyleyebilirim. Ben emekli olduktan sonra ARGEFAR'ın geldiği boyuta bakacak olursanız onun beni fersah fersah aştığını görürsünüz.”

Nitelikli, çalışkan, Türkiye için son derece yeni bir olgu olan, bir ilaç araştırma merkezinin geliştirilmesine gönül vermiş personelin oluşturulması, çalışmaların verimli bir şekilde yapılabilmesi için yeterli değildir. Çünkü bu çalışmalar için mali kaynağa ve bütçeye gereksinim vardır:



Bütçe Sorunları

Bu kitabın editörü ve bir sosyolog olarak burada bilim sosyolojisi açısından önemli olduğunu düşündüğüm bir not düşmek isterim; bugün bilim çevrelerinde birçok kişi /araştırmacı /akademisyen olanaksızlıklardan dem vurarak bilimsel çalışma yapılamadığından şikayet eder. Ancak ARGEFAR'ın geliştirilmesi sırasında yaşanan olanaksızlıkların nasıl aşılabildiğine bakıldığında, bilimsel gelişmenin sadece olanaklarla açıklanamayacağına örneklerinden biri de ARGEFAR'dır.

Kaynak yokluğu çalışmaların önündeki en önemli engellerden biridir. Ancak bu ARGEFAR ekibini yıldırmayacaktır. Yeri geldiğinde bir firmanın artık kullanmadığı bir cihaz ARGEFAR'ın çalışmaları için bir umut olacaktır:

“Peki bütçe? Bütçe yok. Refet Hoca benim size verecek param yok diyor. Ne yapacağız. Alet edavat yok. O sırada Pfizer birkaç kromatografi cihazını iskartaya çıkartıyor. Haber alıyoruz. İstiyoruz, olur diyorlar. Sevgili Ercüment kendi arabası ile gidiyor, onları teslim alıyor ve Merkeze getiriyor. Onlarla birkaç iş yapıyoruz. Para kazanıyoruz ama para nereye yatacak? O dönemde Rektörlüğün döner sermayesi var. Yine Refet Hoca. Allah razı olsun, bize kolaylık sağlıyor ama bunun böyle yürümeceğini Merkez Laboratuvarındaki deneyimimden biliyorum.”





ARGEFAR'ın bağımsız bir döner sermayesinin olması elde edilen gelirin tekrar merkezde yapılacak araştırmaya dönmesi açısından önemlidir. Ancak bağımsız bir döner sermaye tesisi görüldüğü kadar kolay değildir:

“Refet Hoca'dan bize ayrı bir döner sermaye kurmasını istiyorum. Olmaz öyle şey diyor. Nedeni de o dönemde gerçekten geliri olan Kurum içindeki her kuruluşun kendi döner sermayesi var ve bunun izni Maliye Bakanlığından çıkıyor. Yani şimdiki gibi çatı bir döner sermaye yok. Bizim için ayrı bir müracaat gerekiyor. O zamanki Sayıştay da denetimi zor oluyor diye böyle bölük pörçük döner sermayeler istemiyor. Neyse Refet Hoca'ya ikna ediyorum ve yazıyı alıyorum. Ama bu işi sen kendin halledeceksin diyor.”



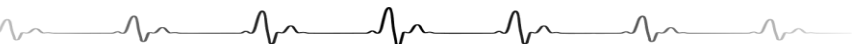
Döner Sermayenin Kurulması

Sağlık Bakanlığı komisyonlarında Ege Üniversitesinin temsil edilmesinde Işık Hoca sorumluluk alır. Bu görevlendirme ARGEFAR'ın Ankara ile olan temasını güçlendirecek Merkez adına olumlu bir adım olacaktır:

“Yıl 1993. Kulakları çınlasın, Sevgili Dr. Aytun Çıray bizim öğrencimiz ve Sağlık Bakanlığı Müsteşarı oluyor. Refet Hoca'ya arıyor ve Bakanlık değişik kademelerindeki komisyonlarda Ege Üniversitesi'nin de temsil edilmesini istiyor. İlaç Araştırmaları Yönetmeliği yeni çıkmış. Merkez Etik Kurulu oluşturulacak. Ben zaten Ege'dekini kurmuşum, çalışıyor. Kulakları çınlasın, İstemi Nalbantoğlu Hoca ile bu kurula talip oluyoruz. Hemen onaylanıyor ve biz her hafta Ankara'ya gidiyoruz. O dönemde Ankara'ya karşılıklı sabah akşam birer sefer var. Bakanlık'taki toplantı öğle üzeri bitiyor, akşama kadar boşuz, ben Maliye Bakanlığı senin, Sayıştay benim misali bir oraya bir buraya gidiyorum ve 4 ay sonunda Merkez döner sermayesi kurulması kararını (9 Haziran 1994 gün ve 21955 sayılı Resmî Gazete) alıyorum.”

Ancak döner sermayenin kurulabilmesi için bir başlangıç sermayesine gereksinim vardır Bu konuda Ege Üniversitesi rektörlüğü döner sermayesi imdada yetişir:

“Döner Sermaye'nin kurulması için kendi kuruluş sermayesi olması lazım, nasıl yapacağız? Gelirlerimiz var ama Döner Sermayemiz olmadığı için onu oraya





yatırıramıyoruz. Nasıl yaparız diye düşünüürken Rektörlük Döner Sermayesi'nden kuruluş sermayesi olarak 1 kuruşu bizim ARGEFAR Döner Sermayesine aktaralım, önerisini getiriyorum. Yolumuz böylece açılıyor. Nereden nereye şimdi ARGEFAR Kurum'un 4. Döner Sermayesi olmak üzere yarışıyor.”

Döner sermayenin kurulması ile ARGEFAR mali açıdan bir bağımsızlık kazanır. Ancak çözülmesi gereken bir sürü sorun vardır. ARGEFAR artık kamu sektöründe bir işletmedir. Örneğin klinik çalışmalara katılanların sigortalanması, onlara katılım bedeli ödenmesi gibi ekonomik meselelerin çözümü bütün bu işlerin bürokrasisi ve koordinasyonu gerekmektedir:

“Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü kurulduktan sonra Sevgili Rasim Kılıçlı'nın Müdür olduğu 2004 yılından itibaren İşletme Müdürlüğü ile ilişkilerimizi geliştiriyoruz. Çok bilgili ve birikimli bir kişi olarak ondan birçok konuda yardım alıyoruz ve yol göstericiliğinden yararlanıyoruz. Örneğin genel bir kural olarak Devlet sigorta yaptırmazmış. Halbuki bizim yaptığımız klinik araştırmalarda en başta gelen gerekliliklerden birisi katılımcıları sigorta ettirmektir. Bu sorunu onunla çözüyoruz. İkinci bir sıkıntı klinik araştırmalara katılan sağlıklı gönüllülere katılım ücreti ödememizi gerekiyor, bunun da Döner Sermaye'den ödenebilmesi formülünü kendisi ile birlikte buluyoruz. Bu vesile ile kendisine teşekkürlerimi sunuyorum.”



İlk ARGEFAR Laboratuvarı Kuruluyor

Ekonomik olarak kendi gelirini elde etmeye başlasa da ARGEFAR özellikle başlangıç yıllarında laboratuvar çalışmalarında ihtiyaç duyduğu temel bazı cihazları ve donanımı alabilecek bir gelir elde edememektedir. Bunları sağlamak için DPT projeleri imdada yetişir:

“Cihaz ihtiyacımız var. Üniversite bütçesinden pay ayırmıyorlar. Ne yapacağız? O zaman Devlet Planlama Teşkilatı var. Oraya Proje veriyorsunuz. Kabul edilirse ertesi sene Üniversite bütçesine kabul edilen Proje tutarı ayrı bir hesap olarak yatırılıyor. O bütçeyi ise sadece Proje sahibi kullanıyor. Bu çerçevede hemen ben, Aycıl, Ercüment ve Tuğkan Tuğlular bir Proje hazırlıyoruz ve Teşkilata veriyoruz. O dönemde Teşkilat içinde



Üniversitelere bakan Uzmanlar var. Araştırıyorum bizim Uzman kulakları çınlasın, Sevgili Muharrem Varlık. Randevu alıyorum. Üniversiteyi, özellikle Refet Hoca'yı çok iyi tanıyorum. Birkaç ziyaretten sonra düşüncemizi çok beğenerek Projemizi onaylıyor. Büyük zafır, Ertesi sene bütçemiz geliyor ve önümüz açılıyor. Bu proje ile başardıklarımız Teşkilat'da çok olumlu bir hava yaratıyor ve sonraları verdiğimiz diğer 4 proje daha kabul görüyor ve gerçekleştirdiklerimize önemli katkılar sağlıyor."

DPT Projesiyle o zamanlar Türkiye'de başka örneği olmayan ve halen daha ARGEFAR'ın ÇEG laboratuvarında kullanılan bir "Gaz Kromatografi Kütle Spektrometresi Birleşik Cihazı" ve iki "HPLC" cihazları alınır:

"Keyfimize diyecek yoktu. Hâlbuki şimdiki zamanı düşünüyorum da şu anda onlarca kromatografi ve kütle spektrometri cihazımız laboratuvarında faaliyette. Şu anki idari binamızda ilk laboratuvarımızı kuruyoruz. O dönemde Tıp Fakültesi laboratuvarlarında var olan fayans kaplı demir masalar modern laboratuvar bankoları ile değiştiriliyor, biz ARGEFAR olarak bu masaları alıp laboratuvar bankosu yapıyoruz. Çünkü paramız yok. Burada Tıp Fakültesi Atölyesi sevgili çalışanlarına da gerçekten binlerce teşekkür borcum var. Aramızdan ayrılanlarına ve özellikle de Sevgili Ömer Ağırbaş'a rahmet diliyorum."



Resim 15: İlk laboratuvarımız





Bütün bu gelişmeler yaşanırken üniversitemizin çeşitli birimlerinde yer alan birçok isim bu işlerin gerçekleştirilmesinde katkıda bulunmuştur ki Işık Hoca onlardan şu şekilde bahsetmektedir:

“Merkez yaşamı süresince gerek Devlet Planlama Teşkilatı projesi ve gerekse Üniversite’imiz Bilimsel Araştırma Projesi olarak aldığımız çok sayıda proje için bunların kullanımları ve ihaleleri sırasında Proje Koordinasyon Dairesi Çalışanları Aydanur Armağan ve Fatma Yıldız’a; İdari Mali İşler Daire Başkanlığı Çalışanları İsmail Karataş, Vecdi Baykal ve Mubittin Sezgin’e; Bütçe İşleri’nden rahmetli Babri Bozkurt; Ayniyat Saymanı Doğan Aygen, Genel Sekreter Halil Kapıdere’ye ve Merkez’ler Koordinatörlüğü görevini üstlenmiş olan EBİLTEM Çalışanları ve Müdürü Sevgili Fazilet Vardar Sükan’a gösterdikleri sürekli iyi niyet ve destekleri için şükranlarımız sunarım. Bunlarla sağladığımız mali destek ARGEFAR’ın bugüne gelmesinde önemli rol oynamıştır.”

ARGEFAR’ın ilk teknik personeli Serap Güven kurulan laboratuvarlarda önemli işler gerçekleştirir ve ilklere imza atar.

“Sevgili Levent Yüceer Hoca ile karşılaşmamızda da personel ihtiyacımızı dile getirince Kimya Mühendisi Serap’tan bahsediyor. Kendisi Emniyet Trafik Şubesinde çalışıyor. Yerinden memnun değil, çağırıyorum, geliyor konuşuyoruz ve kendisini naklen tayin ile ARGEFAR ailesine katıyoruz. Cihazlarımız gelmiş, bir laboratuvar sorumlusu gerekli. Kendisine bu görevi veriyoruz. Çok titiz ve işini severek yapan bir kardeşimiz olarak laboratuvarlarımızda birçok ilkleri gerçekleştiriyor. Bu arada laboratuvarların yeni binamıza taşınmasında teknik personel olarak kendisinden çok yararlanıyoruz. Yeni binada Gıda Laboratuvarının ayrılması ile kendisi Biyoanalitik Laboratuvar Sorumlusu olarak 2009 yılına kadar bu görevi başarı ile sürdürüyor. Bu arada Sevgili Tanju Top ile evleniyor ve Serap Güven Top olarak kendi isteği ile ARGEFAR’dan ayrılıyor. Kendisine teşekkürlerimi iletiyorum.”





Sağlık Bakanlığı ile İş Birliği

Kuruluş sırasında dönemin Sağlık Bakanı Kazım Dinç Üniversitemizi ziyarete gelir. ARGEFAR'da Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü adına yapılabilecek testler ile ilgili Üniversitemiz ve Bakanlık arasında bir protokol imzalanır. Ancak bu protokol yürürlüğe sokulamaz:

“Bakan değişince Sevgili Genel Müdür Kemalettin Akalın bu protokolü yok sayıyor. Bu tutum maalesef sonraki dönemlerde de önemümüzü tıktıyor.”

1997’ye gelindiğinde artık Merkez Yönetmeliğinin yetersiz kaldığı görülmektedir, geliştirilmesi gereklidir:

“Rektörlüğe başvuruyoruz. Yönetmelik komisyonunda görüşülecek, diyorlar. Başta Prof. Dr. Aydın Ural, bütün Mevzuat Komisyonu üyelerine şükranlarımızı sunuyorum. Çünkü iki önemli uyarı geliyor. Birincisi aynı ad altında araştırma sözcüğü iki kez geçiyordu. Birini kaldırıyorlar ve sadece geliştirme kalıyor ki bu ifade bizim misyonumuzu daha güzel anlatıyor. İkincisi uğraş alanlarımıza ilaç yanında gıda’yu da dahil ediyorlar. Bu ifade sonraki yıllarda en önemli uğraş alanlarımızdan biri olan Gıda Kalite Kontrol laboratuvarının önünü açıyor.”





PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı (bundan böyle "Bakanlık" olarak anılacaktır) ile Ege Üniversitesi Rektörlüğü (bundan böyle "Rektörlük" olarak anılacaktır) arasında; Ege Üniversitesi İlaç Araştırma ve Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama Merkezi'nde (bundan böyle "Merkez" olarak anılacaktır), ilaçların ruhsatlandırılması ve İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik hükümlerinin öngördüğü dönem çalışmaları ile ilgili olarak araştırmalar yapılması hususunda, aşağıdaki hususlarda mutabakata varılarak, işbu İşbirliği Protokolü hazırlanmıştır.

Madde 1- Bu Protokol'ün amacı; gerek Bakanlık'ça ilaçların ruhsatlandırılması safhasında ve gerekse İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik'te öngörülen klinik uygulamalı araştırma ve çalışmaların yapılmasında, akredite edilmiş bir yapının hazır hale getirilmesini ve belirtilen konularda işbirliği içinde ortak çalışmalar yapılmasını sağlamaktır.

Madde 2- Merkez; gerek ilaçların ruhsatlandırılması safhasında Bakanlık'ça ihtiyaç duyulan araştırmaları ve gerekse İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmelik'te öngörülen araştırma dönemlerinde, klinik uygulamalı araştırma ve çalışmaların yapılması ile ilgili her türlü hizmeti, Bakanlığın işlerine öncelik tanıyarak, kendi kuruluşu bünyesinde gerçekleştirecektir.

Merkez; kendi özel yönetmeliğinde öngörülen her türlü çalışmayı bağımsız olarak yürütecek; ancak, Bakanlık'ça bir araştırma ve çalışmanın yapılmasının istenilmesi halinde, Bakanlığın istediği hizmetin yapılmasına öncelik verecektir.

Bu çerçevede Bakanlığın ihtiyaç duyduğu çalışmalar için gerekli olan örnekler, Bakanlık'ça temin edilecek ve çalışma sonuçları Science Citation Index kapsamındaki dergilerde Merkez tarafından yayımlanabilecektir.

Madde 3- Merkez'in akademik ve idarî sorumluluğu, Merkez'in Müdürü veya Müdür Yardımcısında olacaktır.

Merkez'in akademik ve idarî elemanları, Rektörlükçe karşılanacaktır. Gerek görüldüğünde, karşılıklı görüşmeler ile Bakanlığın bazı personelinin geçici olarak Merkez'de görevlendirilmesi yoluna gidilebilecektir.

Madde 4- İlaç Araştırmaları Hakkında Yönetmeliğin öngördüğü çalışmaların gerçekleştirilmesi için Merkez tarafından ihtiyaç duyulacak araç, gereç ve malzeme, Bakanlığın uygun gördüğü fondan veya kaynaktan karşılanacak ve her yılın bütçe hazırlıkları Bakanlığın ve Rektörlüğün yetkililerince, Merkez'in verimini artırıcı bir amaç içinde birlikte yürütülecek ve bu suretle bütçe tesbit edilecektir.

Bakanlık'ça veya diğer kaynaklardan temin edilecek donanım ve sarf malzemelerinin kullanım ve tasarrufu Merkez'in yetkisinde olacaktır.

Madde 5- Rektörlük'çe, Merkez için derhal bir geçici hizmet binası tahsis edilecektir. Bu arada, yaklaşık 2000 metrekairelik bir alan da, Merkez Binası'nın yapılması için Rektörlük tarafından Bakanlığa tahsis edilecektir.

Bakanlık; Merkez Binası yapımı için gereken malf kaynağı ayırarak ve mevcut mevzuat hükümleri çerçevesinde Binan'ın yapımını sağlayacaktır.

İnşaatın bitiminden sonra bina, Merkez Binası olarak kullanılacak; Protokol süresinin sonunda, sağlık hizmetlerinde kullanılmak üzere mülkiyeti Hazine'ye devredilecektir.

Madde 6- Bakanlığın istediği çalışmaların ücreti Bakanlığın teklifi doğrultusunda olmak kaydı ile, Merkez'de yapılacak araştırma çalışmalarının ücretleri Merkez tarafından belirlenecektir.

Madde 7- Merkez'de yapılan çalışmalardan Bakanlık öncelikli olanların raporları ile Merkez'in yıllık faaliyetlerine ait rapor örnekleri, Bakanlığa da iletilecektir.

Madde 8- Merkez ile Bakanlık arasındaki her türlü temas ve yazışmalarda, yetkili şahıslar Bakanlık İlaç ve Eczacılık Genel Müdürü veya yetkili kıldığı bir görevli ile Merkez Müdürü veya yetkili kıldığı yardımcısı olacaktır.

Madde 9- Bakanlık ile Merkez arasındaki temas ve yazışmalar:

a) Bakanlık bakımından,

"T.C. Sağlık Bakanlığı

İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü

Sıhhiye - ANKARA

Telefon: (312) 431 48 29-431 4869

Telefax: (312) 431 45 18"

b) Merkez bakımından,

"T.C. Ege Üniversitesi İlaç Araştırma, Geliştirme

ve Farmakokinetik Uygulama Merkezi

35100 Bornova - İZMİR

Telefon: (232) 388 28 62- 388 52 62

TELEFAX: (232) 388 17 30-388 52 58

ELEKTRONİK POSTA: ARGEFAR 1 at TREARN"

esas alınarak yapılacaktır.

Madde 10- İşbu Protokol'ün yürürlük süresi, imza tarihinde itibaren 20 yıldır.

Sürenin bitiminden en az beş ay evvel taraflarca fesih ihbarında bulunulmadıkça, 5'er yıllık dönemler halinde yürürlük süresi uzamış sayılacaktır.

Madde 11- İşbu Protokol'ün uygulanmasından doğabilecek ihtilâflar, tarafları temsilen, öncelikle, Bakanlık İlaç ve Eczacılık Genel Müdürü ile Merkez Müdürü arasında halledilecektir. Temsilciler anlaşamazlar ise, Sağlık Bakanı ve Rektör anlaşmazlığı halledeceklerdir.

İhtilâflar yukarıdaki usûller ile halledilemediği takdirde, nihai merci Ankara Mahkemeleri olacaktır.

Madde 10- İşbu Protokol, imza tarihinde yürürlüğe girecektir.

(Ankara - ./03/1994)

Sağlık Bakanlığını Temsilen
Ecz. Kâzım DİNÇ
Sağlık Bakanı

Üniversite'yi Temsilen
Prof. Dr. Refet SAYGILI
Rektör

Belge 7: Sağlık Bakanı ile Sayın Rektör'ümüz arasında imzalanan işbirliği protokolü



Bilgi işlem sorunları

Gerçekleştirilen çalışmalardan önemli bilgiler elde edilir. Ancak bu değerli bilgilerin saklanması, güvenliği, erişilebilirliği gibi meseleler bilgi işlem konusunda teknik destek ihtiyacını gündeme getirir:

“Bilgi güvenliğinden, şifreli girişlerin belirlenmesine, bilgüişlem teknik arızalarının giderilmesine, kullanıcı eğitimi verilmesine, Web siteleri oluşturma ve yazılım geliştirme yanında daha birçok alandaki gereksinimler faaliyete geçtiğimiz ilk günden itibaren kendisini hissettirmeye başlamıştı. Bunun için o günlerde ayrı bir ekip kurma olanağımız zaten yok. Ancak Bilgisayar Mühendisliği gibi bir bölümümüz ve rahmetli Oğuz Manas gibi bireysel olarak tanışıklığımız olan bir Bölüm Başkanı var. Hangi alanda ve konuda olursa olsun böyle bir bağlantı kurmak gerektiğinde işe daima alt kademeden başlama gibi alışkanlığım var. Çünkü alt kademeden topladığımız bilgileri değerlendirerek hedefi onikiden vurma şansınızı çok arttırıyorsunuz.”

O dönemde Işık Hoca'nın oğlu Tuğkan Tuğlular Bilgisayar Mühendisliği Bölümünde doktora yapmaktadır. Bilgi işlem konusunda kimin yardımcı olabileceğinin bilgisini ondan elde etme imkânı bulur:

“O isim Ahmet Koltuksuz idi. Her ikisi için de görevlendirme talep ettik, sorunsuz görevlendirildiler. Bilgüişlem, daha doğrusu Bilişim konusunda çok ciddi ve bizim önümüzü açan ve sürekli gelişmeye müsait bir sistem kurabildik. Her ikisini de şükeranla yad ediyorum. Onların önerisi ile birlikte o zamanlar Mediko-Sosyal Merkez şimdiki adı ile Sağlık Spor ve Kültür Daire Başkanlığı bütçesinden karşılanan “Kısmi Zamanlı Öğrenci Çalıştırma” statüsü denilen bir olanaktan Merkez olarak çok yararlandık. Bu çerçevede bu olanağı kullanarak önce Bilgüişlem Biriminde her bir eğitim yılından 2’şer olmak üzere 12 bilgisayar öğrencisi sınavla seçilerek istihdam edildi. Hala yürürlükte olan bu sistem sayesinde öğrenciler hem derslerinden kalmıyorlar hem harçlık daha da önemlisi teorik derslerde edinemedikleri bilgi birikimi ve deneyimi kazanıyorlardı. Bugüne kadar 64 öğrenci bu ayrıcalıktan yararlandı.”

ARGEFAR'a yeni cihazlar geldikçe yukarıda bahsedilen yarı zamanlı öğrenci istihdam sistemi ARGEFAR'ın birçok biriminde kullanılır. Bu öğrencilerden bazıları mezun olduktan sonra da ARGEFAR bünyesinde uzman olarak istihdam



edilir ve çalışmaya devam eder. Bu durum ARGEFAR'ın sadece araştırma geliştirme açısından değil eğitim açısından da üniversitemize önemli katkı sağladığına işaret etmektedir.



Kalite Yönetimi

ARGEFAR geliştikçe daha iyiye ulaşma amacıyla kalite yönetimi konusu gündeme gelecektir. Özellikle AR-GE faaliyetlerini de içeren bir merkez için son derece önemli olan kalite yönetimi, bu gereksinimi ilk olarak gündeme getiren Neşe Boztok tarafından üstlenilir:

“O yıllarda Yerel Etik Kurul olarak adlandırılan ve kuruluşunu benim yaptığım Tıp Fakültesi Etik Kurulu sekreteryasını Sevgili Neşe Boztok yürütüyor. Ben de Başkanlık yapıyorum. Toplantıları Psikiyatri’de yapıyoruz. Fakat işler yoğunlaşınca bir idari sekreterlik, arşiv... gibi sorunlar çıkınca Sevgili Neşe ile ARGEFAR içinde bir odayı bu işe ayırmayı düşünüyoruz ve bu yönde karar alıyoruz. Sevgili Neşe bu vesile ile sık sık ARGEFAR’a geliyor. Bizim faaliyetlerimizi görüyor ve zaman zaman da önemli öneriler ve destekler sunuyor. Bana göre iyilik meleşti Neşe de öyle bir özellik var ki bilgi birikimini paylaşması için mutlaka orada görevli olması gerekmiyor. İşte bu görüşmelerimizde bir gün Merkezin Kalite Yönetimi konusunu gündeme getiriyor ve bu iş onun omuzlarına kalıyor. O sırada önceden kurduğu Psikiyatri laboratuvarı sorumlusu, fakat düzeni kurmuş ve yanında yetiştirdiği elemanları var. Fikirini çeliyoruz, O’nu da ARGEFAR ailesine katıyoruz.”

Işık hoca Merkezin kalite yönetimi konusunu üstlenen Neşe Boztok’tan övgüyle bahsetmektedir:

“Disiplinli bir insan olduğu ve bu konunun önemini hepimizden çok daha iyi kavradığı için hem kendini yetiştiriyor hem de gece yarılarna kadar çalışarak ARGEFAR Kalite Yönetimi’nin temelini atıyor. O yıllarda Kamu Kurumu için Kalite Yönetimi bırakın hayal olmayı, esamesi bile okunmuyor. Belki de Türkiye’de ilk kez bir Kamu Kurumu çalışmalarını ve her türlü faaliyetini Kalite Yönetimi çerçevesinde gerçekleştirmeye başlıyor. Bu şekilde Sevgili Neşe’nin başlattığı ve geliştirdiği bu sistem sayesinde sonraki yıllarda





yaptığımız her türlü girişim bu sağlam temeller sayesinde başarı ile sonuçlanıyor. Sevgili Neşe'ye bir kez daha teşekkürler.”

ARGEFAR'da bugün halen görev yapan personel bir şekilde yolu ARGEFAR ve Işık Tuğlular ile yolu kesişen ancak ekip ruhu ile ARGEFAR ailesinin bir parçası haline gelmiş çok sayıda isimsiz kahramandan oluşur. Işık hoca bu isimlerden İskender İnce'yi şu şekilde anlatır:

“İskender İnce kardeşimize gelince Merkez'in en fazla kabrını çekenlerden biridir. Çok başarılı bir Eczacılık öğrencisi olarak bir gün benim Farmakoloji'deki odama gelir. Yanılmıyorsam 1988 yılıdır ve bana araştırmacı olarak kariyerde kalmak istediğini iletir. Sonraki yıllarda değişik vesileyle görüşmelerimiz oldu ancak bunların arasında bir görüşmemiz önemli. 1989 yılında TÜBİTAK projesi hazırlayacağını söyleyince, daha henüz öğrenci idi, yanılmıyorsam, kendisini bu girişim ve cesaretinden dolayı tebrik ettim. Benim bilimsel bir katkı sağlamadı. Sonuçta Tıp dalında 3.lük aldığını öğrenince onun adına çok sevindim. Bu proje bitkilerle ilgili olunca doğal olarak Farmakognozi Anabilim Dalında araştırma görevlisi oldu. Yüksek Lisansını bu alanda aldı ve askere gitti. Fakültesine döndüğünde ARGEFAR'a gelmek isteyip istemediğini sordum. Tıp Fakültesinden bir Eczacı kadrosu bulduk ve oradan da ARGEFAR'da görevlendirilmesini sağladık. ARGEFAR'da Temmuz 1997'den itibaren birçok ilklere imzasını attı. Laboratuvarında Kalite Güvence Sorumlusu, Kalite Koordinatörü yedeği, İlaç Araştırmaları Koordinatörü, SAK Koordinatörü, önce Biyoanalitik Laboratuvarı, sonrasında Biyoyararlanım ve Biyoşekerlilik Birim Sorumlusu oldu. Bu arada çok kereler de yürüttüğümüz klinik araştırmalarda izleyicilik yaptı. Hatta 1999 yılında Dekan Yardımcısı olarak göreve atandığımda 11 aylık süre boyunca bana yönetici asistanlığı yaptı. Kendisine şükranlarımı sunuyorum. ARGEFAR'ın geleceği ile ilgili bütün toplantılara kendisini davet ederdim. Onurlu ve inatçı kişiliği ile çoğu zaman şeytanın avukatlığını yapar ve bunu beni kızdıracak düzeye kadar vardırırdı, ama çoğu zaman da haklı çıktığını burada bildirmek durumundayım. İyi ki vardı ve halen var.”

Merkezdeki çalışmalarından Işık Hoca'nın övgüyle söz ettiği bir diğer isim, hastane eczanesinde çalışırken yolu Işık Hoca ile kesişen Tanju Top'tur,

“Tanju Top, merkez'in yapı taşlarından biridir. Tanju 1997'de Hastane Eczanesinde çalışıyor. Ben de Farmakoloji çalışanı olarak eczaneye danışmanlık yapıyorum. O



sıralarda biz binamıza taşınmışız, o gün yeterli olabilecek cihazlarımıza da projeden almışız, çalışacak adam lazım. Ben bunları dile getirince Tanju'nun gözleri parladı, beni Merkez'e alsanıza deyince, körün istediği bir göz Allah sana veriyor iki göz misali, oldu. Tanju'nun görevlendirilmesini başardık ve Tanju Merkez'de göreve başladı. O sırada ufak tefek analizler yapıyoruz. Tanju ilgili ve yaptığı işe hakkını veren bir yapıya sahip olduğu için kısa zamanda işin inceliklerini kab sorarak, kab kendi araştırarak çok iyi kavradı. Bu arada Neşe de bize katıldığı için Kalite konusu da gündeme gelmişti. Bununla ilgili Kalite Standartları eğitimlerine önem verip bazı kurslar aldık. Bu vesile ile bize bu kursları veren Asuman Arkaş ve Halil Kırmacı'ya bir kez daha teşekkür etmek isterim. Tanju bu kursları çok benimsedi ve sonraki yıllarda Uluslararası Sertifikasyon programına girdiğimizde Tanju'nun bu potansiyelinden Merkez olarak çok büyük bir yarar sağladık.”

2001 yılında yeni laboratuvar binasına taşınmayı takiben artan talep üzerine laboratuvar Biyoanalitik ve Gıda Laboratuvarı olarak ayrılır. Tanju Top, Gıda Laboratuvarı Sorumlusu olur. Daha sonra Çevre ve Gıda Laboratuvarı adını alır. Bu arada Ege İhracatçı Birlikleri ile iş birliği çerçevesinde akreditasyon çalışmalarını başlar:

“Uluslararası Akreditasyon maratonunda Tanju'nun gayretleri ve ekibine verdiği motivasyon unutulamaz. Böylece 2005 yılında Uluslararası olduk. 2008'de Laboratuvarlar Koordinatörlüğü'nü üstlenen Tanju, Eylül 2009'da Merkez'in artan yükünde artık çok önemli bir duruma gelen Bilgi Sistemi Koordinatörlüğüne getirildi. Halen bu görevini başarılı bir şekilde sürdürüyor. Kendisine katkılarından dolayı bir kez daha teşekkür ediyorum.”



Kurs ve Konferanslar

Merkezin gelirleri sadece üretilen işlere bağlıdır. Bu sebeple elde edilen bilgi birikiminin nasıl kullanılacağı Merkezde sürekli gündeme gelmektedir. Bu bilgi





birikiminin paylaşılması için istatistik, iyi klinik uygulamalar, iyi yayın uygulamaları, fitoterapi vb alanlarda kurslar açılır:

“Etik Kurulu kurmuş ve Merkezi Etik Kurul’da görev yapmış olmam oldukça fazla bilgi birikimi ve deneyim kazandırmıştı. Bundan yararlanarak Klinik Araştırma protokolü yazabileceğimizi düşündük. Bu konuda oldukça fazla iş yaptık. Hatta adeta Sözleşmeli Araştırma Kuruluşu şeklinde Klinik Araştırmaların Etik Kurul, Bakanlık onayları ve monitorizasyon dahil baştan sona bütün sorumluluğunu üstlenmek gibi çabalarımız da oldu. Bu konuda da bütün arkadaşlarımızın özverilerine bir kez daha teşekkür etmek istiyorum. Diğer taraftan özellikle Şebnem Apaydın’ın aramıza katılması ile ilaç sanayinin gereksinim duyduğu tercüme yapıldı. Çeşitli kurslar açıldı. Hatta klinik araştırmaların vazgeçilmez olan sadece monitorizasyon görevini bile üstlendik. Bunlar Döner Sermaye gelirlerimize önemli katkılar sağladı.”

ARGEFAR düzenlediği kursların yanı sıra hekim ve eczacılara yönelik konferans ve bilgilendirme toplantıları düzenleyerek merkezin bütçesi için gelir elde eder:

“İlaç sanayinin desteği ile hekimlere yönelik biyoeşdeğerlilik, özel formülasyonlar (Feldene Flasch, Zitromax vb) ile ilgili farmakokinetik ağırlıklı konferanslar verdik. Eczacı Kooperatiflerinin desteği ile eczacılara çeşitli alanlarda (farmakokinetik, farmakovijilans, biyoeşdeğerlilik vb) bilgilendirme toplantıları yaptık. Bütün bunlar da bütçemize önemli katkılar sağladılar.”

— ∞ —

EGE ÜNİVERSİTESİ
SENATO KARAR ÖRNEĞİ

Toplantı Tarihi: 03.04.2001

Toplantı Sayısı:8

KARAR 7-

Ege Üniversitesi Rektörlüğü İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği amaçları çerçevesinde yeralan ilaç klinik araştırmalarında, çok yönlü işlevlerin gerçekleştirilmesi amacı ile uluslararası uygulama zorunluluğu olan ve ulusal mevzuatımız içinde de Sağlık Bakanlığının 8863 No.lu ve 21 Aralık 1995 tarihli genelgesi ile uyulması zorunlu kılınan iyi klinik uygulamalar (İKU) klavuzundaki “Sözleşmeli Araştırma Kuruluşları”na ilişkin bilgiler ve gereklilikler doğrultusunda Merkezimizin de bir sözleşmeli araştırma kuruluşu olarak çalışması ile ilgili, anılan Merkezin 02.04.2001 gün ve 55 sayılı teklifi, Yönetim Kurulu kararı okundu.

Yapılan görüşmelerden sonra; Ege Üniversitesi İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğine “Sözleşmeli Araştırma Kuruluşu (SAK)” olarak çalışabileceğine dair bir madde eklenmesine, oybirliğiyle karar verildi.

Kr *5/4*

SENATO ÜYELERİNİN İMZALARI



Belge 8: Merkez'imizin Sözleşmeli Araştırma Kuruluşu olarak faaliyet göstermesine izin veren Senato kararı.



Resim 16: Sözleşmeli Araştırma Kuruluşu olarak faaliyet gösterdiğimiz günlerden bir anı. Araştırmacı toplantısı.

(Soldan Sağa; Prof. Dr. Atilla Akkoçlu, Dr. Ilker Gelişen, Prof. Dr. Özdemir Aktan, Prof. Dr. Işık Tuğlular, Prof. Dr. Ümit Şimşek, Dr. Hakan Aygün, Uzm. Dr. Şebnem Apaydin.)



Sanayi ile iş birliği

Ancak ARGEFAR'ın asıl amacı bunlar değildir. Kuruluşunun temelini oluşturan ve adında yer alan temel fikir “ilaç geliştirme” misyonudur.

İlaç sanayiinin büyük bir bölümü İstanbul'dadır. Bu konuda ne yapılabileceği merkezde sürekli tartışılmaktadır:

“Aklımıza, ilaç Sanayi'nin duayenlerinden ve İzmir'de önemli ve bir anlamda tek ilaç fabrikası sahibi, Allah gani gani rahmet eylesin, Sevgili büyüğümüz Seyit Şanlı geliyor. Ben bireysel olarak kendilerine Farmakoloji Akademisyeni olarak elimden geldiği,



aklının erdiği kadarı ile benden bir bilgi istediğinde yardımcı olmuşum. Beni iyi tanıyor ve bakkımda olumlu intibalara sahip. Bundan cesaret alarak Sevgili Ercüment ile kendisinden randevu talep ediyoruz, Kordon'daki o nefis manzaralı Şanlı İlaç Fabrikası'nın binasındaki ofisinde biz'i karşıyor. Kabvelerimizi içtikten sonra konuya giriyoruz, ARGEFAR'ı anlatıyoruz ve kendisine firması ile ilgili özellikle formülasyon geliştirme konusunda iş yapmak istediğimizi söylüyoruz.”

Ancak daha önceki olumsuz deneyimleri nedeniyle üniversiteyle birlikte çalışma yapmama kararı alan Şanlı İlaç Fabrikası sahibi Seyit Şanlı'nın ikna edilmesi gerekecektir:

“Ne zaman Eczacılık Fakültesi ile iş yapmak istedi isem, bana memnuniyetle dediler, yapacağımız iş ile ilgili Döner Sermayemize şu kadar para yatıracağınız, dediler. Ben de derhal diyerek söylediklerini yerine getirdim ama, onlar hiçbir zaman sözlerinde durmadılar. Aradığımızda yok dersimiz var, yok sınav dönemi şimdi kağıt okuyoruz mazeretlerini öne sürdüler deyince bir üniversiteli olarak mahcubiyetimizden ne diyeceğimizi şaşırдық. Siz bize ARGEFAR olarak bir iş verin, bunun süresini belirleyin. Bu iş için biz sizden para talep etmeyeceğiz ama, çok rica ediyoruz, biz'i bir sinayın dedik. Bu açık yürekliliğimiz onu çok etkiledi ve kabul etti. Biz teşekkür ederek yanından ayrıldık. Verdiği işi süresinden önce bitirdik ve baştan söylediğimiz gibi hiçbir ücret talep etmedik. Bu davranışımız onda çok olumlu imaj yarattı ve bu olaydan sonra Sevgili Seyit Baba ile epey iş yaptık ve Döner Sermayemize iyi gelir kaydettik. Nurlar içinde yatsın.”

Böylece üniversite ve sanayi iş birliği konusunda ilaç araştırmaları alanında önemli bir adım atılmış olur. Bütün bunlar sadece ekonomik fayda değil aynı zamanda önemli bir bilgi birikimi ve deneyim kazandırır.

ARGEFAR'ın kuruluş amaçları içerisinde farmakokinetik araştırmalar konusunda da çalışma yapma düşüncesi vardır:

“Bu arada aklımda hep Biyoeşdeğerlilik ve/veya Biyoyararlanım çalışmaları yapmak var. Yani Merkez adımızda geçen ikinci bölüm olan Farmakokinetik araştırmalar. Fırsat buldukça Ankara'ya gittiğimde İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü'ne gidiyorum. Genel Müdür Kemalettin Akalın ile görüşmeye çalışıyorum ve bu çalışmalar için gereklilikler konusunda bilgi almaya çalışıyorum.”





“Aklımızdan geçen şu; cibazlarımız var, onlarla analitik kısmı hallederiz, önemli olan yataklı birim. Kaç yatak ile sağlıklı gönüllüleri almaya başlayacağız? Aldığımız haberlere göre Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Farmakoloji’de 8 yatak ile bu işi başlatmışlar ve çalışmalar yapıyorlar. Ancak biz yasal olarak iznimizi alıp resmî bir şekilde bu işi götürmek istiyoruz. Müdür bir seferinde siz Avrupa’da bu iş nasıl yapılıyor, gidip bir görseniz diyor. Halbuki ben Fransa’nın “Faz 1 Kulübü” derneğinin üyesiyim, her yıl yapılan toplantılarına katılıyorum. Bu kulübün üyesi organizasyonların çok farklı kapasitede olanakları var. 8 yatakla çalışan da var, 24 yatağı olan da. Bunu söylediğimde Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi veya İstanbul Üniversiteleri dururken bu iş size mi kaldı? diye içimizi sıızlatan bir yanıt bile alıyoruz.”



Biyoanalitik laboratuvarının kurulması girişimi

Bu sıralarda Türkiye Eczacılar Birliği’nce bir Fransız firmasıyla iş birliği yapılarak, Ankara’da Havaalanı yolunda biyoanalitik laboratuvarı olarak kullanılmak üzere bir bina yapıldığı ve bu binanın yanına yataklı bir birim kurulacağı haberleri gelir. Bu haberler ARGEFAR ekibini harekete geçirir:

“Aceyle önce biyoanalitik laboratuvarını kurmalıyız, düşüncesine kapılıyoruz. O an için bunun yanlış olacağını düşünemiyoruz. Çünkü elimizde materyal olmaz ise laboratuvar ne işimize yarayacak, onu akıl edemiyoruz! Ancak bu motivasyon ile hemen laboratuvar ve yataklı bir birim için bina arayışlarına giriştik. Aradığımız 800-1000 metre karelik bir yer. Fakültemizde her seviyede herkesle iletişimim var. Atölyedekilere de zaman zaman gidiyorum, onlarla birlikte çay içiyorum. İşte böyle bir ziyarette bana yakımarak atölye binalarının boşaltılacağını söylüyorlar. Ben de üzüntülerimi dile getiriyorum ama bir taraftan eski Kütüphane binasını bu iş için düşünürken bu bina bana daha cazip geliyor. Atölyelerden birçok kişi emekli olmuş, yerlerine adam alnamıyor ve daha da önemlisi Hastanenin bodrum katları boş duruyor ve Hastane ile buradan iletişim kurulması çok daha kolay.”

Işık Hoca’nın Ege üniversitesi ve özellikle Tıp fakültesinde pek çok yetkiliyle bağlantısının olması, pek çok kişi tarafından tanınması ve hakkında olumlu bir





izlenimin mevcut olması bazı zorlukların aşılmasında işe yarar. Bunların bir örneği de laboratuvar için yer arayışı sırasında Hastane Başmüdürü ve daha önce de defalarca olduğu gibi Rektör Refet Saygılı'nın desteği sırasında görülür:

“O zamanın Hastane Başmüdürü kulakları çınlasın çok iyi bir gözlemci, stratejist ve çözüm üretici özellikleri en üst düzeyde olan Mustafa Akçay. Sağ olsun Mustafa, Refet Hoca ile alt yapıyı hazırlıyor ve ben Refet Hoca'ya gidiyorum, yeri istiyorum. Refet Hoca atölyelerin Demirhane bölümünü ARGEFAR'a tahsis ediyor. Yine Yardım Derneği, yine borçlanma ama önemli değil, ARGEFAR idealine doğru yürüyor. Tadilatla başlıyoruz ve kısa zamanda laboratuvar yeni şekli ile Merkez'e katılıyor.



Resim 17: Şimdiki ÇEG Laboratuvarının tahsis edildiği ve yenilenmiş son hali.

2003 yılına gelindiğinde ARGEFAR birimleri sürekli gelişmekte, gereken teknik ve bilimsel destek üniversitenin akademik birimlerinden görevlendirmelerle sağlanmaktadır. Ancak merkez büyüyüp geliştikçe artan işlere rağmen Asım Bozalan'ın görevden ayrılması ile idari personel konusunda boşluk oluşur:

“Birimlerin başında da teknik sorumlular var. Biz'e gerekli olan idari personel Sevgili Asım'ın ayrılması ile Merkez Sekreterliği benim üzerime kalmış, bayağı bunalyorum. Kulakları çınlasın Sevgili Şenay Kalaycı o sıralarda Rektörlükte İnsan Kaynakları Bürosu'nda görev yapıyor, ona derdimizi açıyorum. O da Hasan Şahin'den bahsediyor. Gelsin görüşelim diyor. Sevgili Hasan Şahin bankadan nasıl olmuşsa olmuş Üniversiteye geçmiş. Ege Meslek Yüksek Okulu'nda Döner Sermaye'de çalışıyor,





üniversite ile ilgili nerede ise hiçbir deneyimi yok, çok nazik bir insan, insan ilişkileri iyi. Gözüm tuttu. Görevlendirme istedik, kabul ettiler. ARGEFAR'a Merkez Sekreteri olarak atadık. Uyumlu bir birliktelikle 2008 yılına kadar çalıştık. O yılda Bağımlılık Enstitüsü kurulmuştu. Vekâleten oraya Enstitü Sekreteri yaptık. Sonrasında oraya asaleten atandı. Benim emekliliğime kadar ARGEFAR'ın Merkez Sekreterliği de vekâleten yürüttü ve 2010 yılında benimle beraber ARGEFAR'dan ayrıldı. ARGEFAR'a kattıkları için teşekkür ediyorum. Ne mutlu ARGEFAR'a ki oradan yetişenler Üniversite'mizin birçok yerinde çok daha üst makamlarda görevlere getirildiler.”



Tarımsal ürün analizleri

Yeni laboratuvar kurulduğunda aynı laboratuvar da hem bal analizleri hem de pestisit analizleri yapılmaktadır. Bu arada bal analizleri konusunda nasıl kullanıldığı İhracatçılar Birliği tarafından çözülemeyen bir cihazın Veterinerlik Araştırma Enstitüsü'ne getirildiğini ve orada da çalıştırılmadığını öğrenerek ARGEFAR devreye girer:

“Bir gün kulakları çınlasın Hayvan Ürünleri İhracatçıları Birliği Başkanı Sevgili Nedim Kalpaklıoğlu bizi ziyarete geliyor. Bal analizleri yapmak üzere bir C13 cihazı aldıklarını ve çalıştırmak ve analizleri yapmak üzere Veteriner Araştırma Enstitüsü'ne teslim ettiklerini, fakat orada da bu cihazı çalıştıramadıklarını, bu konuda ARGEFAR olarak yardımcı olup olamayacağımızı soruyor. Bizim de o dönemde Laboratuvarımızda Fen Fakültesi Analitik Kimya Bölümünden görevlendirdiğimiz Sevgili Hasan Ertaş danışman olarak çalışıyor. Kendisini bu konuyu çözmek üzere görevlendiriyoruz. Kısa sürede sorunu çözüyor ve böylelikle cihaz bizim laboratuvarımıza taşınıyor. Bal saflık analizlerine bu cihazla yapılan analizleri de ekliyoruz.”

Bu gelişmeyle birlikte ARGEFAR ile İzmir İhracatçılar Birliği arasında görüşmeler başlar. O güne kadar ihraç edilen ürünlerin bütün analizleri yurt dışında yapılmaktadır. Hem zaman kaybına hem de önemli bir mali yüke neden olan bu durum böylelikle ortadan kaldırılmış olur. Ege İhracatçılar Birliği kendi bünyesinde güvenirliliği yüksek, akredite bir laboratuvar kurmak istemektedir. Bu





görüşmeler sırasında ARGEFAR bu işe talip olur, uzun tartışmalardan sonra bu görev ARGEFAR'a verilir.

Daha önce yurt dışında yaptırılan analizlerin ülke içinde yapılabilir hale gelmesine vesile olmak gurur vericidir. Ancak üstlenilen bu iş yükü özverili bir çalışma gerektirmektedir:

“Zaman zaman bu görevi üstlendiğimize kıızıyoruz, fakat öbür taraftan da verdiğimiz bir söz var. Uzun ve zorlu süreçlerden geçerek bu süreci Sevgili Ercüment başta olmak üzere, Neşe Bozток, Hasan Ertaş, Tanju Top ve bütün laboratuvar çalışanlarının burada anlatılamayacak özverileri sayesinde aşıyoruz ve akreditasyon belgemizi alıyoruz. Burada Türkiye'ye de önemli bir katkımız oluyor. Çünkü o dönemde Türkiye Akreditasyon Kurumu kurulmuş fakat kendisinin henüz daha bağımsız olarak yalnız başına Akreditasyon Belgesi verme yetkisi yok. Bu yetki ancak uluslararası bir kuruluşla birlikte bir akreditasyon denetimi yapmış olursa kazanılacak. Biz de Alman DAR ile anlaşmışız. Gelen talep üzerine onların da katılmasını kabul ettik. Böylelikle hem biz akredite olduk hem de TÜRKAK bu yetkiyi elde etmiş oldu. Her ikisi de bizim için onurdu.”



Belge 9: İlk Akreditasyon belgelerimiz





Bal analizleri konusundaki başarılı çalışmalar diğer ürünlerle ilgili analizlerle devam eder. Hayvan Ürünleri İhracatçılar Birliği ile yapılan çalışmaları, Yaş Sebze ve Meyve ve Tütün İhracatçılar Birliği izler:

“Sevgili İsfendiyar Üzümcü bizden hizmet alan Birlikleri bir çatı altında toplayan, Ege Denetim Kalite Analizleri A.Ş. (EDEKATAŞ) şirketinin kurulması önerisi kabul edilerek bundan sonra muhatabımız bu şirket oluyor. Bu arada Sevgili Enver Özsoy’un gayretleri ile Gıda Laboratuvarı’mıza önemli oranda cıbaz desteği sağlanıyor. Bu dönem ve sonrasında, Çevre ve Gıda Laboratuvarımıza o dönem Tütün İhracatçıları Birliği Başkanı Sayın Mahmut Özgener ve Ege İhracatçılar Birliği Başkanı Sayın Mustafa TürkmENOĞLU’nun destek ve teşvikleri de unutulamaz. Kendilerine sağlıklar dilekelerimle, teşekkürlerimi sunuyorum.”

TARIM ÜRÜNLERİNİN SATIŞINDA KALINTI SORUNU YAŞANMAYACAK

İhracat kolaylaştı

Çeşitli gıdalardaki ilaç kalıntısı için Avrupa ülkelerine numune göndermek zorunda kalan ihracatçı, kendi laboratuvarını kurdu. Artık tüm ürünler İzmir'de test edilecek

● MURAT ŞAHİN-(İZMİR/MERKEZ)

Ege Bölgesi'nin tarım ürünlerini dünyaya ihraç ederek, Türkiye'ye döviz kazandıran gıda ihracatçıları, yıllardır bir türlü çözülmemeyen laboratuvar sorunlarını kendiileri çözdü.

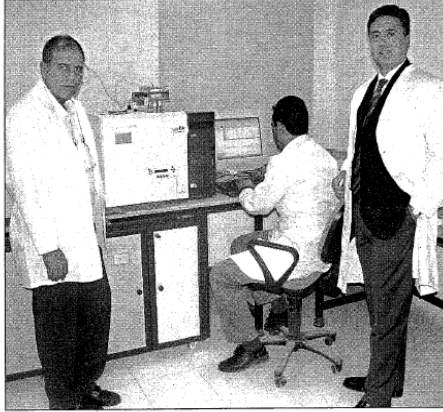
Gıda ürünlerindeki ilaç kalıntısı yüzünden Avrupa ve Amerika kapılarında geri dönen gıda ürünleri ihracatçıların Türkiye'de ilk kez kurduğu akredite laboratuvar ile geri dönmeyecek.

Yıllardır gıda ürünlerindeki ilaç kalıntısı testi için Avrupa'nın çeşitli ülkelerine numune göndererek milyonlarca döviz kaybına neden olan laboratuvar sorununu çözen ihracatçılar, bal, sebze ve meyve- den sonra her türlü gıda ürünü de artık İzmir'de test edilecek.

Birlik olduklar

Ege Canlı Hayvan ve Su Ürünleri İhracatçıları Birliği Başkan Vekili İsfendiyar Üzümcü, yıllardır çözülmemeyen akredite laboratuvar sorununu çözümlen, ihracatçıları büyük bir yükten kurtardıklarını açıkladı.

1.5 yıl önce baldaki ilaç kalıntısını test etmek için kurdukları laboratuvarı yaklaşık 1 milyon dolarlık yeni cihaz desteği ile bütün gıda ürünlerinin her türlü testini yapacak şekilde büyüttüklerini anlatan Üzümcü, "Rekabetin yoğun olduğu dış pazarlarda faaliyete başlamak kolay olmadığı gibi hele kalıcı olabilmek hiç de kolay değildir. Dış pazarlar her zaman istikrarlı bir kalite ve fiyat politikası beklemektedirler. Bu açıdan iyi tarım uygulama-



PROF. İŞIK TUĞLULAR

Kalitemiz korunacak

Ege Üniversitesi bünyesinde Argefar'ın 1993 yılında kurulduğunu dile getiren Argefar Müdürü Prof. Dr. İshk Tuğlular, ihracatçıların mali destek sağlanması ile Argefar'ın akreditasyona sahip olabileceği düzeye ulaştığını, 2 ay içinde akreditasyonun gerçekleştirildiğini açıkladı. Bal ile sebze meyvede 1.5 yıldır her türlü ilaç kalıntısı analizinin laboratuvarlarında yapıldığını vurgulayan Tuğlular, yeni alınan cihazla bütün gıda ihracatçılarına hizmet verir hale geleceğini kaydetti. Tuğlular amaçlarının laboratuvar hizmetlerinde ulaştıkları kalite ve güvenilirlik düzeyini korumak ve bunun sürekliliğini sağlamak olduğunu da sözlerine ekledi.

YENİ CİHAZLARLA DAHA DA GELİŞTİRİLDİ

Ege Canlı Hayvan ve Su Ürünleri İhracatçıları Birliği Başkan Vekili İsfendiyar Üzümcü (sağda) ile Argefar Müdürü Prof. Dr. İshk Tuğlular, yeni alınan cihazlarla merkezini bütün gıda ihracatçılarına hizmet edeceğini vurguladılar.

malarına süratle geçimlidir. Biz de bu amaçla kurduğumuz laboratuvarı uluslararası akreditasyona baş vurabilecek düzeye getirdik. Yurtdışında yapılan analiz maliyetlerinde 1/3 oranında tasarruf sağlayacağız. İhracatçıları büyük bir yükten kurtardık" diye konuştu.

Alman firmaları

Alman firmasının bile Ortadoğu ülkelerine ihraç edeceği gıda ürünlerini Ege Üniversitesi bünyesinde

İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Araştırma-Uygulama Merkezi Argefar bünyesindeki laboratuvarında test ettiğini açıklayan Üzümcü, üniversite sanayi işbirliğinin en güzel örneğini de bu laboratuvarla sergilediklerini kaydetti.

Argefar bünyesinde 4 laboratuvar olduğunu çevre ve gıda laboratuvarlarının ihracatçılara hizmet verdiğini ifade eden Ege Canlı Hayvan ve Su Ürünleri İhracatçıları Birliği Başkan Vekili İsfendiyar Üzümcü, "24 uzman büyük bir özevri ile çalış-

şarak test sonuçlarını en geç 2 gün içinde ihracatçıya veriyor. Yeni alınan cihazlarla birlikte et, süt, yumurta, hububat ve bakliyat, beyaz et, balık ve su ürünlerinin ilaç kalıntı testleri laboratuvarında yapılacak. Artık gıda ihracatçıları yurtdışındaki laboratuvarlara binlerce dolar ödemeyecek. Bu laboratuvarla birlikte Arapalı firmaların gıvensizliğini ortadan kaldırdık. Sürat kazandı. Mali tasarruf sağladık. Ayrıca AB uyum yasalarının gerektirdiği şartları da yerine getirdik" dedi.

Belge 10: Bu başarılarımız basında övgü ile karşılanıyor.

2006 yılına gelindiğinde T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı uluslararası akredite bir kuruluş olarak, ARGEFAR'a Özel Gıda Kontrol Laboratuvarı statüsünde, önce kuruluş ve sonrasında faaliyet İzni verir. Bal Analiz Laboratuvarını referans



Merkez olarak kabul eder. Bütün bunlar çok ciddi denetimler sonrası katı standartların uygulandığı süreçler sonunda gerçekleşmiştir.



Belge 11: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İzin Belgesi

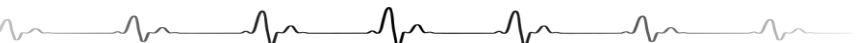
Bu iş birliğinin olumlu sonuçlarını bir toplantı ile kamuoyuna duyurulur.



Resim 18: Toplantıdan birkaç enstantane



Belge 12: Akreditasyon çalışmalarında gösterdiğimiz başarı için bana ve diğer çalışanlarımıza birer plaket veriliyor.





Bu başarıları Devlet Bakanı Sayın Kürşat Tüzmen ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Sayın Oğuz Satıcı'nın üniversitemizi ve ARGEFAR'ı ziyaretleri izler.



Resim 19: Ziyaret anısı





26.02.2007 12:33:42 - Bu haber 158 kişi, Mynet Finans bugün 9240 kişi tarafından görüntülendi.

TÜZMEN:"İHRACATTA 2023 YILI HEDEFEMİZ 500 MİLYAR DOLA

TÜZMEN:"İHRACATTA 2023 YILI HEDEFEMİZ 500 MİLYAR DOLAR"

Devlet Bakanı Kürşat Tüzmen, Türkiye'nin ihracatta rekor üstüne rekor kırdığını belirterek, "Bir zamanlar hayal bile edilemeyen rakamları yakaladık. 2006 yılı itibarıyla 85 milyar dolara ulaştık." dedi.

Türkiye'nin 1980'li yıllarda bir yılda gerçekleştirdiği ihracatı günümüzde bir günde yaptığını ifade eden Bakan Tüzmen, 2023 yılı ihracat hedefinin 500 milyar dolar olduğunu kaydetti.

Tüzmen, Türkiye'de ilk olan, Ege Üniversitesi'nde (EÜ) kurulu EÜ İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Araştırma Uygulama Merkezi'nin (ARGEFAR) merkezinin uluslararası akreditasyona sahip olması sebebiyle düzenlenen törene katıldı. Ege İhracatçı Birlikleri (EİB) ziyareti sonrası EÜ'ye geçen Bakan Tüzmen, burada uluslararası akredite belgesi alan ARGEFAR'a gitti. Merkezin çalışmalarına ilgili bilgi veren ARGEFAR Müdürü Prof.

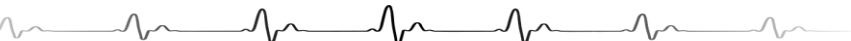
Dr. Işık Tuğlular, merkezin 1993 yılında kurulduğunu ancak elde ettiği uluslararası akredite belgeleriyle bir ilkin yaşandığını söyledi. Merkeзде laboratuvar, çevre, klinik araştırma, formasyon eğitimleri, gıda gibi birçok konuda tahliller yapıldığını aktaran Prof. Dr. Tuğlular, "Önceden yurtdışında yapılan birçok tahlil ve tetkik, artık merkezimizde yapılacak. Bu, ihracatçılarımız açısından da son derece olumlu bir gelişme." şeklinde konuştu. Bakan Kürşat Tüzmen ise açılışı yapılan laboratuvarın ağır metallerin muhtevalarını bile değerlendirebilecek seviyede olduğunu işaret ederek, "Burası uluslararası tescil belgelerini almış bir kurum.

İhracatımızın önündeki engelleri bir bir kaldırıyoruz. Bu merkez, bunun bir örneğidir. İhracatta bir zamanlar hayal bile edilemeyen rakamlara ulaştık. 2023 yılında Türkiye'nin ihracatının 500 milyar dolar olacağını düşünüyoruz. 2023'te sadece Ege Bölgesi'nin ihracatı 85 milyar dolara çıkacaktır. Dünya standartlarında böyle bir merkez eksikliğimiz vardı, bunu gerçekleştirmenin mutluluğunu yaşıyoruz." dedi.

Merkezin kurulmasında büyük çaba harcayan kurumlardan biri olan EİB'nin Başkanlar Kurulu Başkanı Mustafa Türkmenoğlu da merkezin özel sektör ve üniversite işbirliğinin en güzel örneklerinden biri olduğunu kaydetti.

ARGEFAR'ın, dünyanın en saygın uluslararası akreditasyon kuruluşları Almanya'dan DAP ve Türkiye'den TÜRKAK tarafından akredite edildiğini vurgulayan Türkmenoğlu, ihracata olumlu katkılar yapacağını söyledi. Türkiye İhracatçıları Medisi (TİM) Başkanı Oğuz Sabcı ise ARGEFAR'ın ilk etapta kendileri için bir hayal olduğunu ifade ederek, "Biz ihracatçıları hayalle besleniriz. Hayali ortaklıklar kurar, sonra onları gerçeğe dönüştürürüz. Zoru başarabiliyoruz ama imkansız biraz zaman alıyor. Bu merkez bizim için imkansızdı ve biraz zaman aldı ama sonuçta başarılı olduğumuz için büyük mutluluk yaşıyoruz. Bu merkez hem kendini büyütecek hem de Türkiye ihracatına çok olumlu katkı sağlayacak." diye konuştu. EÜ Rektörü Prof. Dr. Ülkü Bayındır da Üniversitelerin toplumun yararına araştırmalarda bulunması gerektiğine işaret ederek, "Üniversitemizde, özel sektör işbirliğiyle topluma hizmet verecek bir merkez yapıldı. Bundan sonra yurtdışında yapılan birçok analiz burada yapılacak." dedi. İzmir Valisi Oğuz Kağan Köksal ise ARGEFAR ile üniversite-sanayi işbirliğinin en üst seviyeye çıktığını belirterek, "İşbirliği olursa, Türkiye'de yapılmayacak iş yoktur. ARGEFAR bunun en büyük örneğidir. Bu merkezimizde geniş bir yelpazede ürünler tahlili edilecek." şeklinde konuştu.

Belge 13: Ziyaret sonrası basın bülteni





Bu arada basında ARGEFAR ile ilgili güzel haberler çıkar bunlardan biri Enver Olgunsoy'un yazısıdır:

“İzmir sevdalısı ve İzmir'in özellikle sanayi alanında gelişmesi için çok çaba harcayan ve her alanda bu amaç için çırpınan kuruluşları halkımıza duyurarak onları motive etmeye çalışan kardeşimiz Eczacı, Sevgili Enver Olgunsoy ARGEFAR hakkında bir yazı yazıyor. Her ortamda hiçbir zaman bizi yalnız bırakmayan Sevgili Enver'e bu vesile ile de teşekkürlerimi sunarım.”





AKSAM

Yazarlar / Enver Olgunsoy

ARGEFAR

enver.olgunsoy@aksam.com.tr



Bugün yine sizlere İzmir'imizin medar-ı iftihan, Türkiye'nin Ortadoğu'nun ve Balkanlar'ın konusunda tek kurumu, bir -en- kurumumuzdan bahsedeceğim... Üstelik İzmir'den İstanbul'a kaçış tartışmalarının yapıldığı bu günlerde, bu tür başan örneklerine İzmir'in, İzmir'inin büyük ihtiyacı var düşüncesindeyim. İzmirimizde hayat bulan başandan başarıya koşan yüz aki. Cerrahi implant sektörü ile başlayan bu Türkiye'nin, Ortadoğu'nun hatta Avrupa'nın en büyük ve en başarılı sektör tanım yazılarım, diş protez üreticileri ile devam etmişti. Bugün bir -en- olan resmi kurumumuzdan bahsedeceğim... Nasıl olur, resmi kurumların içinden de başarılı olanı çıkar mı? Demeyin, var hem de yine konusunda tek... Bu kurumumuzun adı Argefar. Ege Üniversitemizin bünyesinde oluşmuş. Tıp ve Eczacılık Fakülteleri birlikte yaratmışlar bu kurumu. Başında sayın Prof. Dr. Işık Tuğlular var. Argefar ihracatçının, biz sanayicilerin cankurtararı... İzmir'imizden yurtdışına giden balın tümünü, kuru üzüm, taze sebze ve meyvanın büyük bir bölümünü kimyasal kalıntı yönünden çevre ve gıda analizleri laboratuvarında analiz ediyor, rapor veriyor. Ürünler gittiği ülkede tekrar analiz edilmeden direkt tüketime sunuluyor. Yani daha önce biberde domateste yaşadığımız gibi ürün gittiği ülkeden sağlığa zararlı diye gerisin geri gönderilmiyor. Argefar çeşitli antibiyotik, ağırmetal kalıntı analizleri ve 208 adet çoklu pestisit (zirai ilaç kalıntısı) analizleri konusunda akredite olmuş. Yani Argefar'ın bu yaptığı analiz ve sonuçların doğruluğu tüm dünya tarafından kabul ediliyor. Bir anlamda Argefar'ın verdiği bu analiz sonuç belgesi, o ürünün yurtdışına serbestçe çıkış pasaportu oluyor. Argefar'ın hizmetleri bununla da kalmıyor. Beşeri ilaçlarda "biyodeşerlilik, biyoyararlanım" dediğimiz çalışmalar da yapıyor. Kendisine bağlı 27 yataklı bir klinik var. Orada yatırılan sağlıklı gönüllülerde ilaçların uygunluğunu test edip rapor ediyor. Tek bir ilacın biyodeşerlilik çalışmasının yurtdışında 100.000 dolar civarında yapıldığı düşünülürse, Argefar'ın ülkemize kazandırdığı dövizin varın siz hesap edin. İlaç sanayimizin bu anlamda can simidi Argefar.

Argefar ayrıca ilgi alanındaki konularda çeşitli eğitim programları düzenleyerek İzmir'imiz eğitimi hayabına da katkıda bulunuyor. 1993'ten bu yana gelişmesini " hergün daha ileriye" prensibi ile sürdürüyor. İlaç ve gıda tanımı kapsamındaki tüm uygulama alanlarında dünya standartlarında "lider Eğitim, Araştırma, Geliştirme ve Uygulama Merkezi olma" vizyonu ile hareket eden kurumu, en iyi TİM (Türkiye İhracatçıları Meclisi) Başkanı sayın Oğuz Sancı'nın "Argefar ihracatçının gerçekleşmiş bir hayalidir." sözleri ifade ediyor. Evet küçük bir öncü, inanmış akademisyen grubun hayali, bugün tüm Türk ihracatçısına, ilaç sanayine armağanıdır Argefar.

İzmir'imizde özel teşebbüs-üniversite işbirliğinin en önemli örneği olan Argefar'a başarılar diliyor, bu tür başarı örneklerinin çoğalmasını içtenlikle istiyor, destekliyoruz... Bu başarının arkasındaki o bir avuç kahraman akademisyen ve üniversite çalışanı sizlere minnettanz, iyi ki varsınız...

GÖNDER

YAZAR

19.12.2006

Belge 14: 19 Aralık 2006 Salı günü Akşam gazetesinde yayınlanan Ecz. Enver Olgunsoy'un ARGEFAR ile ilgili yazısı

FARMASKOP

İLAÇ SEKTÖRÜNÜN ÖRGÜTLÜSÜ-İSBB-1304-1667-YILLIÇ-SAYI:14-EYLÜL - EKİM 2005-FİYATI:KDV DAHİL 10.000.000 TL - 1997 TL

KURUM

ARGEFAR: İLAÇ SEKTÖRÜNDE ÜNİVERSİTE İŞBİRLİĞİ



Profesör Işık Tuğlular
ARGEFAR Müdürü

**Ege Üniversitesi İlaç
Geliştirme ve
Farmakokinetik
Uygulama Araştırma
Merkezi (ARGEFAR)
Müdürü Profesör Işık
Tuğlular, Türkiye'deki
ilaç üretim
potansiyelini
geliştirerek; yeni
kaynak ve
teknolojilere dayalı
ürünler sunan bir
merkez oluşturmayı
amaçladıklarını
söylüyor.**

ARGEFAR'ın kuruluşunu kısaca anlatır mısınız?

Ülkemizde ilaç konusunda araştırma yapma imkanı sağlayan çok sayıda eğitim kurumu ve fakülteye sahibiz. Ayrıca, konuyla ilgili bilim dallarında çok önemli bulgular sağlanan bilimsel çalışmalar yapıyor. Ancak, araştırma programları eğilimli yürütülmediği için, işlevsel sonuçlar elde etmek zorlaşıyor. İlaç araştırmaları, hammaddede çalışmalardan ruhsatlandırılmaya kadar, her aşamada belirlenen amaçlara göre örgütlenmeli ve bu çalışmalar çok disiplinli bir akademik yapı içinde gerçekleştirilmelidir.

Bu düşünce çerçevesinde ARGEFAR, 1993 yılında, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Eczacılık Fakültesi dekanlıklarının ortak önerisiyle ve 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun ilgili maddesine göre kuruldu. Bir araştırma ve uygulama merkezi olan ARGEFAR ile, ilgili birimlerle sürekli işbirliğine giderek, beklediğimiz sonuçları almak üzere faaliyetlerimize başladık.

Hizmet alanlarımız nedir?

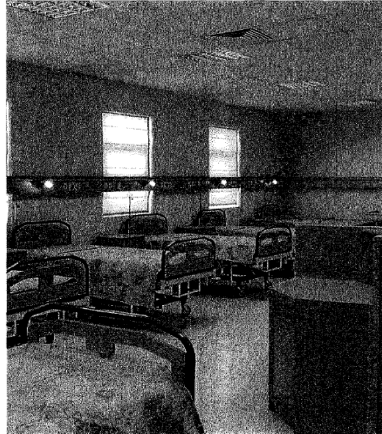
Biz tanımlanan ilaçları, veteriner ilaçları ve beşeri ilaçlarla ilgili analizler yapıyoruz, danışmanlık hizmeti veriyoruz, Ar-Ge süreci ve ruhsat dosyası hazırlığına yardım ediyor, gönüllülere dayalı klinik çalışmalar yürütüyoruz ve hayvan deneyleri tasarlıyoruz. Örneğin, her türlü ziraat ürünü bulgusunun kalınını analizleri yapıyor, tarım ilaçları için ruhsat dosyası hazırlıyoruz. Beşeri ilaç biyolojik materyallerinde ilaç ve metabolit analizi yapıyor, formül geliştiriyor, klinik araştırmalar planlıyor; biyo-yaratım, biyo-eşdeğerlik, farmakopeide-

miyoloji ve farmakovijilans çalışmaları yürütüyoruz.

ARGEFAR hangi birimlerden oluşuyor?

Rektörlüğe bağlı olan ARGEFAR, idari bölümü dışında üç önemli bölüme sahiptir. Bunlar laboratuvarlar ve klinik araştırma ile sözleşmeli araştırma kuruluşlarıdır. Laboratuvarlarda dört önemli birim çalışıyor; Biyo-analiz laboratuvarlarında beşeri ilaçlardaki biyolojik materyal miktarını analiz ediyoruz. Burada farmakokinetik, biyo-yaratım ve biyo-eşdeğerlik çalışmaları yapıyoruz. Sağlık Bakanlığı'ndan GLP (İyi Laboratuvar Uygulamaları) onay belgesine sahip laboratuvarımızda Ocak 2002'den beri hizmet veriyoruz.

Ege İhracatçı Birlikleri'nin ihracat ürünlerinde ziraat ilaç kalıntılarının analiz edilmesi talebi üzerine, 2003'te, çevre ve gıda analizleri laboratuvarını kurduk. TÜRKAK (Türk Akreditasyon Kurumu) ve DAP (Deutsches Akkreditierungssystem Prüfung GMBH) nezdinde gerekli başvuruları yaparak, öntümümüzde aylarda yapılacak ikinci denetim hazırlıklarımızı da tamamladık. Zehirlenme tanı laboratuvarımızda ise, Ege Üniversitesi Hastanesi Acil Servisi'nin talepleri doğrultusunda, tanı konulamayan ilaçtan zehirlenme vakalarında biyolojik materyal analizleri yapıyoruz. Artık bölge hastanelerine de hizmet veriyoruz. Biyo-ilaç ve farmakokinetik araştırmalar çerçevesinde-



sinde, biyo-farmasötik ve farmakinetik Ar-Ge laboratuvarında, farmasötik şekil geliştirme çalışmalarını yapıyoruz. Beşeri veteriner ve ziraai ilaç geliştirme çalışmaları da aynı birim kapsamında yürütülüyor.

Tüm klinik faz ilaç araştırmalarını ve biyo-çözülebilir çalışmaları yapan 24 yataklı kliniğimizde, Kasım 2003'ten bu yana çalışıyoruz. Kliniğimiz Sağlık Bakanlığı'ndan GCP (İyi Klinik Uygulamaları) onay belgesi almıştır. Ege Üniversitesi Senatosu kararıyla kurulan sözleşmeli araştırma kuruluşumuz ise, ilaç araştırma süreçlerinde destekleyicilerin gerektiği her türlü hizmeti vermektedir.

ARGEFAR'ın üstlendiği misyonu nasıl tanımlıyorsunuz?

İlaçta etik değerlere saygı duyuyor ve kaliteden ödün vermeden, çevresel boyutta bilgi üretimi vizyonuyla hareket ediyoruz. Kaynak ve teknoloji sağlayarak, Türkiye'de ilaç üretim potansiyelini harekete geçirmek, topluma yararlı yeni ürünler geliştirmek istiyoruz. Uluslararası kaynaklardan yararlanarak kendimizi yeniliyor, üniversite-sanayi işbirliğini teşvik ederek, ilaç ve gıda başlıklarında topluma hizmet ediyoruz. Bunun için de özgürlükçü ortamda çalışan nitelikli ve yaratıcı bir ekip kurduk.

Toplam kalite felsefesini işleyerek, pozitif yaklaşım, ifade özgürlüğü ve tartışma kültürü ile yoğunlaşmış bir çalışma iklimini benimsiyoruz. Çalışanlar için önce insan, önce sağlık ve güvenlik ilkelerini önemseyen çevreci bir yaklaşıma sahibiz. Müşteri odaklı, hızlı, güvenilir, doğru, yinelenilebilir ve gizliliğe saygılı bir anlayışla hizmet sunuyor; bilgi birikimi ve deneyimlerini ilgili taraflarla paylaşan, tarafsız, özgün, yaratıcı, açık ve bağımsız bir kuruluş olma esaslarını temel alıyoruz.

İlaç sektörü ile nasıl bir işbirliği içindesiniz?

İlaç sektörü pek çok alanda üniversitelerle işbirliğine gereksinim duyuyor. Bunlar arasında ürün geliş-



tirme, biyo-yararlanım ve biyo-çözülebilir çalışmaların, klinik araştırma tasarımı ve yürütülmesi, sözleşmeli araştırma kuruluşu hizmetleri, klinik araştırma veri yönetimi ve biyo-istatistik analizi gibi alanlar yer alıyor. ARGEFAR olarak bu tür talepleri karşılayacak donanımaya sahip olduğumuzun altını çizmek istiyoruz.

Üniversitelerle ortak projeler yürütüyor musunuz?

Üniversitelerimiz çok önemli bir potansiyele sahip. Bu potansiyeli harekete geçirmekte en önemli eksiklik, ekip oluşturmak ve işbirliği yapmakta çekingen davranmaktır. Toplum yararına yapılacak çalışmalar için ülkemizde önemli kaynaklar var. Örneğin, tıbbi bitkiler alanında, hem zengin hem de kaliteli bir bitki florasına sahibiz. Dokuz Eylül Üniversitesi ile onkoloji alanında yararlanılabilecek bitkilerden ürün geliştirme çalışmalarının yanında, İzmir İleri Teknoloji Enstitüsü ile fitokimya ve bitkisel ürün geliştirmede ortak projeler yürütüyoruz. Bu projeler sektöre yeni açılımlar sağlayacaktır.

İlaç sektörü Ar-Ge çalışmalarında üniversitelerin yeri nedir?

Üniversite ile ilaç sektörünün işbirliği yapması için ortak öncelikler belirlemek gerekiyor. Bugün, ortak paydada buluşamadığımız için işbirliğini yapılamadığını görüyoruz. Şunu unutmamalı ki; üniversitelerle sektör işbirliği yaparsa, beklenenin çok üstünde bir fayda elde edilecektir. Üniversiteler, fon aktarımının ötesinde, uygulamadan doğan bilgi birikimi ve deneyimi gelecek kuşaklara taşımakta çok önemli bir pay sahibi olacaktır.

Geleceğe yönelik yeni açılımlarınızdan söz eder misiniz?

Faaliyetlerimiz sonucunda elde ettiğimiz bilgi birikimi ve deneyimin, sürekliliği formasyon eğitimi vererek ilgili kurumlara aktarılmasını önemline inanıyor ve bunun sorumluluğunu üstleniyoruz. Bu nedenle, bir interaktif eğitim alyapısı kuruyor ve önümüzdeki aylarda, sürekliliği formasyon kursları planlıyoruz. Bu tür etkinlikler yaygınlaştıkça, ilaç sektörüyle üniversitelerin ortak bir paydada buluşarak işbirliği yapması kolaylaşacaktır. ■

"Üniversitelerle ilaç sektörünün buluşabilmesi için, her iki tarafın da ortak öncelikler belirlemesi gerektiğini düşünüyorum. Üniversite ve sektör işbirliğine gidilirse, beklenenin çok üstünde bir fayda elde edilecektir."



Biyoanalitik laboratuvarının açılması

Gıda laboratuvarı ve gıda analizleri konusundaki bütün bu gelişmeler son derece olumludur. Ancak hala temel ve önemli hedeflerden biri olan biyoanalitik laboratuvarının işletilmesi konusunda bir ilerleme katedilememiştir:

“Gıda laboratuvarını halletmişiz. Fakat bizim derdimiz Biyoanalitik laboratuvarı. Bunu nasıl halledeceğiz. Sorun Ankara’da bürokrasiyi ikna etmekte. Birkaç girişimimiz başarısız oluyor ve bu arada Türk Eczacılar Birliği Ankara Havaalanı yolunda yaptırdığı bir binada “Novagenix” adı ile Biyoşeydeğerlilik/ Biyoyararlanım çalışmaları için Biyoanalitik laboratuvarını açıyor.”

Novagenix kurulur. Ancak bu konuda çalışma yapmak için eş zamanlı girişimlere başlamış olmasına rağmen ARGEFAR’ın biyoanalitik laboratuvarını işler hale getirmesi konusunda engellerle karşılaşması onu bu yarışta geride bırakmıştır. Ancak bu durum da ARGEFAR ekibini yıldırmayacaktır:

“Biz de ARGEFAR olarak başvuru dosyamızı hazırlıyoruz ve ben bu sefer bize çıkardığı güçlükler nedeni ile kavgaya girmek üzere Ankara’ya gidiyorum. Genel Müdürlük’e vardığımda Kemalettin Bey’in görevden alındığını ve yerine Sevgili Orhan Canbolat Hoca’nın atandığını öğreniyorum. Sevineyim mi, ağlayayım mı? Büyük şaşkınlık, çünkü Canbolat Hoca’yı hiç tanımıyorum, bir önceki ile hiç olmazsa çok iyi olmasa da bir diyalogum var. Bir de kavgaya edebileceğim bir gerekçem var, bizi oyalamasına kızacağız. Bu duygular içinde Özel Kalem’e giriyorum ve daha önce randevu almadan geldiğim için özür dileyerek Orhan Hoca’dan bir görüşme talep ediyorum.

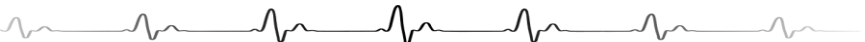
İlginç bir şekilde Sevgili Genel Müdür Canbolat Hoca hemen beni içeri alıyor ve konuyu ona aktarma fırsatını bana veriyor. Elimde Başvuru Dosyası var. Hemen kayda aldırıyor ve beni Genel Müdür yardımcısına, bu başvuruyu en kısa zamanda sonuçlandırmak talimatı ile, gönderiyor.”



Bu görüşmeden 15 gün sonra denetlemeciler ARGEFAR biyoanalitik laboratuvarını denetlemeye gelir. Denetim sonucu merakla ve ümitle beklenmektedir:

“Kulakları çınlasın Sevgili Ali Evranosoğlu bir gün beni telefonla arıyor, o zamanki adı ile Başmüfettiş olarak. İki uzman Hoca'mız ile şu gün sizin laboratuvarınızı denetlemeye geleceğiz, diyor. Soruyorum, ne kadar sürer diye, yarım bilemedin bir günde biter diyor. Memnuniyetle bekliyoruz, diyoruz. Meraktan öleceğiz!. Neyse büyük gün geliyor. Başmüfettiş Sevgili Ali Evranosoğlu yanında Gazî Üniversitesinden iki uzman, biri İlbey Ağabeyoğlu, diğeri Füsün Acartürk Hocalar. Biz laboratuvar Sorumlusu Ercüment Karasulu, Kalite Yöneticisi Neşe Boztok, Kalite Sorumlusu İskender İnce, Teknik Sorumlu Tanju Top ve tüm laboratuvar çalışanları oradayız. Ben ve Ercüment, İlbey Hoca'yu Kudüs'e yaptığımız bir kongre seyahatinden tanyoruz. Başka tanışıklığımız yok. Ben analitik'ten anlamam ama bereket Ercüment var ve Kalite standartlarından sorumlu Neşe'miz var. Denetim başladı. Açış konuşmasında Sevgili Ali Evranosoğlu İyi Üretim Uygulamalarına göre denetim yapacaklarını, çünkü ellerinde İyi Laboratuvar Uygulamaları standardı olmadığını ifade ederek konuşmasını bitirdi. Ben bunun kabul edilemeyeceğini çünkü burada bir üretim olmadığını ifade ederek karşı çıktım. Halbuki sana ne, bırak nasıl yaparlarsa yapsınlar, yeter ki belgeyi versinler, desenize. Bu yüzden ilk gün gergin geçti ve bir günde bitmedi ve iki gün daha kaldılar ama sonuçta her iki taraf ta çok memnun ve mutlu bir şekilde karşılıklı çok olumlu bilgi alışverişi olduğunu ifade ederek denetimi bitirdiler ve belgemi verdiler.”

“Sonrasında gerek Hocalar ve gerekse Ali Evranosoğlu ile çok iyi ilişkilerimiz oldu. Bu arada Yönetim Kurulu'muz üyesi Sevgili Erçin Erciyes ile Ali Evranosoğlu'nun sınıf arkadaşları oldukları ortaya çıktı Kendisine, uzun seneler bize çok ciddi ve değerli katkılarda bulunmuş bir kardeşimiz olarak ayrıca teşekkürlerimizi sunmak isterim.”







T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü



**İYİ LABORATUVAR UYGULAMALARINA
UYGUNLUK BELGESİ**

Belge No: 3
İzmir İli, Bornova İlçesinde bulunan

EGE ÜNİVERSİTESİ
İLAÇ GELİŞTİRME VE FARMAKOKİNETİK UYGULAMA
ARAŞTIRMA MERKEZİ' nin

İyi Laboratuvar Uygulamaları Kılavuzu çerçevesinde bio analitik çalışmalarını yapabileceğine ve bu çalışmalarını raporlayabileceğine dair izin belgesidir. 25.10.2002



Dr. Namık Özbek
Genel Müdür Yrd.



Prof. Dr. Orhan CANBOLAT
Genel Müdür



Belge 16: İlk İyi Laboratuvar Uygulamaları (İLU) belgesi



Böylece Laboratuvar onay alıp çalışmaya başlar. Ancak kullanılan yöntemlerin validasyon çalışmalarının yapılması gerekmektedir ki bu çalışmalar zaman alan, maliyetli çalışmalardır:

“Ben ilk defa validasyon sözcüğünü duymaya başlıyorum. Oturtulan yöntemlerin validasyon çalışmalarının yapılması gerekiyor. Bunlar da çok zaman alıyor ve epey pahalıya mal oluyor. Ben de çocuklara kızyorum. Validasyon’un kullanılan yöntemin doğru ve kesin olarak sürekli bir şekilde bekleneni gerçekleştirdiğinin kanıtlanması için yapılması gereken işlemler olduğunu öğreniyorum. Yani işlerin ben yaptım, oldu ile yürümediğini. Valide edilmiş yöntemle çalışıldığında yapılan işlemin kesin, doğru, özgül, tutarlı, geçerli ve güvenilir olduğunun garanti edildiğini öğreniyorum. Ondan sonra da ben kraldan fazla kralcı olarak çocuklara mutlaka validasyon çalışmalarının öncelikli olarak yapılmasını ısrarla söylemeğe devam ediyorum. Halbuki bunun gerekliliğini bana onlar öğretmişler. İşte amirlik böyle bir şey”

2003 yılında Sanofi-Synthelabo İlaç A.Ş Avrupa Kalite Grubu ARGEFAR’ın talebi üzerine merkeze bir yoklama (AUDIT) ziyareti gerçekleştirir. ARGEFAR’dan veri yönetiminde kullanılan yazılımların validasyon çalışmalarını ister:

“Tabii bu validasyon çalışmaları yok. Orada ben bizim çocuklara bir ukalalık daha yapıyorum. Yazılımın da validasyonu mu olurmuş, diye. Ama görüyoruz ki oluyormuş. Yeni birşey daha öğreniyoruz.”

Biyoanalitik laboratuvarının çalışır duruma gelmesi sağlanmıştır. Ancak esas ve çok büyük bir sorun olan yataklı birim meselesi hala çözülmeden durmaktadır. Bu sorun da Mustafa Akçay ve Rektör Refet Saygılı’nın destekleri ile çözülecektir:

“Burada içimde uhde olarak kalan bir konuyu da dile getirmek isterim. Yataklı birimimiz olarak kullandığımız yer aslında atölyelerin marangozhanesi idi. Buranın başında da sorumlu olarak Sevgili İsmail Doğan vardı. Bu kararlar onları ne kadar sıkıntıya soktuğumun bilincindeyim. Fakültenin en üretken birimlerinden biri idi. Sonradan onlara en uygun olabilecek koşulların sağlanması için Sevgili Mustafa Akçay’ın kafasını az ağrıtmadım. İsmail çok açık fikirli, çok okuyan bilge bir insandı. Çok sık onun yanına gider, çok koyu sohbetler yapardık. Dost bir insan idi. Bir ülkü uğruna bu girişimimiz ile onu kırdığımı biliyorum ve çok özür diliyorum. Ama sonradan bu girişimi ne uğruna





yaptığımızı görünce beni affettiğini sanıyorum. Bu vesile ile kendisine sağlıklı bir yaşam diliyorum.”



Yataklı birimin kurulması

Biyoyararlanım/Biyoeşdeğerlilik çalışmalarının ilk basamağı olan yataklı birim olmadan Biyoanalitik laboratuvarının tam anlamıyla çalışma şansı bulunmamaktadır. Biyoanalitik laboratuvarı olarak dışarıdan gelen materyallerle de hizmet verilebilmektedir. Ancak önemli olan ve asıl hedef, biyoeşdeğerlilik çalışmalarının bütün hizmetlerini ARGEFAR bünyesinde gerçekleştirmektir. Bu düşünce ile çalışmalar hızlandırılır ve yataklı birim hazır hale getirilir. Bu çalışmalara o zamanki müdür yardımcısı Erdem Göker önemli destek verir:

“Yataklı birimin tefrişi konusunda o zamanki Müdür Yardımcımız Sevgili Erdem Göker’in çabası ve destekleri özellikle belirtmeğe değer bir özveridir. Bu vesile ile kendisine ayrıca teşekkürlerimi sunmak isterim.”

Yataklı Birim hazır hale geldikten sonra sıra yataklı birimin de denetime girip onay alması için başvuru yapılmasına gelmiştir:

“Yaptığımız başvuru sonrası Sağlık Bakanlığı Baş denetçisi Gülşen Yılmaz, uzmanlar olarak Sevgili Mehmet Melli ve Hakan Ergün Hoca’lar ile çok keyifli ve öğretici bir denetim geçirerek Yataklı Birim onayımızı da almış olduk. Kendilerine bu vesile ile bir kez daha teşekkürlerimi sunuyorum. Böylece benim için Merkez’de en büyük hayallerden biri olan kısım da gerçekleşmiş oluyordu.”



Resim 20: ARGEFAR Biyoyararlanım/Biyoeşdeğerlik Kliniği Açılış denetimi.

Soldan sağa Prof. Dr. Hakan Ergün, Dr. Gülşen Yılmaz, Prof. Dr. Mehmet Mellî ve Işık Hoca

Böylece ARGEFAR, İLU (İyi Laboratuvar Uygulamaları) ve İKU (İyi Klinik Uygulamaları) belgelerini aynı anda bünyesinde bulunduran Türkiye'nin ilk kuruluşu olma gururunu yaşar:

“İKU belgesini Genel Müdürlük'ten alabilmek için bizim için ödemesi kolay olmayan bir meblağı yatırmak gerekiyordu. O zaman kurumda Kalite Kontrol Daire Başkanı olan Dr. Seyfullah Dağistanlı Genel Müdür ile görüşerek bu ödmeden Üniversite Kuruluşu olmamız nedeni ile bizim muaf tutulmamızı sağlamıştı. Bu da bizi çok rahatlatmıştı. Bunu belirtmeden geçemiyorum ve kendisine bir kez daha teşekkürlerimi sunuyorum. Bu tarz desteklerin Üniversitemizin gelişmesi için önemli olduğunu düşünüyorum.”

Yataklı birimde çalışacak personelin temini de Işık Hoca'nın gayretleriyle yine alanında deneyimli ve bilgi birikimi olan kişilerin ARGEFAR'a katılımıyla sağlanır:

“Bu arada iki önemli kliniğin (biri dahiliye diğeri kardiyoloji) başhemsireleri o görevleri bırakmışlar ve farklı bir yere gitmek istiyorlar. İkisi de çok deneyimli ve bilgi birikimi olan kişiler. Bizim yataklı birimimizde de böyle deneyimli personele gereksinimimiz var. Bir şekilde onların ARGEFAR'da görevlendirilmelerini sağladık ve bu bizim önemli bir





kazanç oldu. Bu hemşireler Sengili Gülay Bilen ve Sengili Pınar Alkan. Kendilerine katkıları için şükranlarımı sunuyorum”



T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü



İZİN BELGESİ

Belge No: 2003/1

İzmir İli, Bornova İlçesi'nde bulunan

EGE ÜNİVERSİTESİ İLAÇ GELİŞTİRME VE FARMAKOKİNETİK ARAŞTIRMA UYGULAMA MERKEZİ bünyesinde faaliyet gösteren **KLİNİK ARAŞTIRMA MERKEZİ**’nde İyi Klinik Uygulamaları doğrultusunda Biyoyararlanım ve Biyoşeydeğerlik çalışmalarının yapılabilmesine dair izin belgesidir.

13./11./2003



Dr. Halil AKAR
Genel Müdür Yrd.



Ecz. Hayriye MIHÇAK
Genel Müdür



Belge 17: İlk İyi Klinik Uygulamaları (İKU) belgesi





Yataklı Birim de faaliyete geçer. Biyoanalitik laboratuvarı ise zaten hazırdır. Artık bütün mesele Biyoçeşdeğerlilik klinik çalışma konusunda talep bulunmasındadır. Ancak firmalar referans istemektedir:

“Sağa sola haber salyyoruz, firmalara ziyaretlere gidiyoruz. Herkes bizden referans istiyor. Yani o güne kadar ne tür çalışmalar yaptığımızı soruyor. Böyle bir şey yok ki. İlk kez çalışmaya başlayacağız. Firmalara sizin vereceğinizi çalışmalar ile referans listemiz oluşacak diyoruz. Bunu hiçbir firma bir yanıt olarak kabul etmiyor. Düşünebiliyor musunuz? ne büyük sıkıntı! Bütçesini biz karşulasak bile yapılabilecek çalışmalar değil. Yine tanışıklıklar devreye giriyor. O sıralarda yerli ilaç sanayii bu tür çalışmalara çok gereksinim duyuyor. Sanovel Kurucusu Allah rahmet eylesin, Sevgili Erol Toksöz ile öncesinden tanışıklığımız var, ona söylüyorum. O da oğlu Ahmet Toksöz’ü bizim koşullarımızı değerlendirmek üzere ARGEFAR’a gönderiyor. Anlaşıyoruz ve ilk çalışmamızı Sanovel ile yapıyoruz. Kendilerine burada bir kez daha teşekkür ediyorum. Arkası sonradan yavaş yavaş geliyor.”



Sağlıklı gönüllü bulmak

Böyle bir araştırma merkezi kurmak ve farklı bir sürü laboratuvarı çalıştırmak kolay değildir. Maddi sorunlar bürokratik sorunlar, izin alma, denetim vb. çok sayıda sorunu aşarak belirli bir noktaya gelen ARGEFAR bu kez klinik çalışmalarda sağlıklı gönüllü bulmak konusunda sorun yaşayacaktır:

“Klinik ile yaşadığımız bir başka sıkıntı da, sağlıklı gönüllü bulma konusu. Bunun için harcadığımız çabanın haddi hesabı yok. İlanlar mı asmıyoruz, kahvelere gidip konuşmalar mı yapmıyoruz, sağa sola haberler mi salmıyoruz, ama nafile. Zar zor ilk çalışmamız için bulduğumuz gönüllülerin yaşadıklarını anlatması çok daha etkili oluyor ve böylece yavaş yavaş gönüllü havuzumuzu da oluşturuyoruz.”





Bütün bu çalışmalar devam ederken, gelen formülasyon geliştirme isteklerinin daha programlı bir çalışma ile gerçekleşmesi için bir ekip oluşturma gereği ortaya çıkar ve Ürün Geliştirme Birimi kurulur.

Diğer taraftan klinik araştırmalarda istatistik önemli bir yere sahip olduğundan bu alanda da bir uzmanlığa gereksinim vardır:

“Bu alandaki boşluğumuzu başlangıçta Sevgili Fikret İkeç ve Timur Köse ile doldurduk. Kendilerine sonsuz şükranlar sunuyoruz. Daha sonraları bu alandaki gereksinimimizi artınca yerleşik bir eleman olarak bu gereksinimimizi istatistik mezunu Kıvanç Yüksel ile karşıladık. Kendisine yüksek lisans ve doktora yaptırma konusunda çok büyük sıkıntılar yaşadık ama burada da iyi ikili ilişkilerimiz bu sorunu çözmemize yardımcı oldu. Halen Merkezimizde görevde olan Kıvanç kardeşimize özverişi ve bu alanda yetişmek adına gösterdiği gayreti için teşekkür ediyor ve başarılar diliyorum”

ARGEFAR gerek araştırma yapmak ve gerekse iş birliği oluşturarak çeşitli faaliyetler gerçekleştirmek üzere başvurular almakta ve bu taleplere cevap vermeye çalışmaktadır:

“Eczacılık Farmasötik Botanik Anabilim Dalının çalışma yapabilecek fazla olanakları bulunmuyor. Duyduklarım ve gördüklerimin ışığında baktığımda Farmakognozi'nin varlığında bu Anabilim Dalının gelişmesi kendi fakültesinde olası değil. Bu arada birkaç tane de araştırma görevlisi işe başlamış ve ellerinde hiçbir olanak olmadığı için fazla bir şey yapamıyorlar. Onlara bazı olanaklar sağlıyoruz ve başarılı araştırmalar yapıyorlar. Ben de geçmişte yaptığım ve bu süreçte yanlışlığı anladığım ve utanç duyduğum bitkisel ürünlerin hiçbir derde deva olmayacağı düşüncemden onlarla yaptığım bilgi alışverişleri sırasında yavaş yavaş sıyrılıyorum. Bizim kariyer dönemimizde kimyasal kökenli ilaçlar, artık hegemonyasının doruğuna çıkmış ve onların yerinin başka hiçbir tedavi şekli ile tartışılmayacağı ve karşılaştırılmayacağı önyargısı hepimize kabul ettirilmiş ve hatta nerdeyse bizler bu düşüncenin en ateşli savunucuları olmuşuz.”



İşık hoca Farmasötik Botanik bölümü ile bilgi alışverişi sırasında bitkilerin tedavideki öneminin farkına vararak geçmişte kendisine bu konuda soru soranlara bitkilerle ilgili önyargılı yanıtlar verdiği için yıllar sonra pişmanlık duyar:

“Almanya’da çalışan işçilerimiz de artık orada lisan öğrenmişler, kendilerini kabul ettirmişler ve oradaki toplumla kaynaşmaya başlamışlar. Bu arada büyükleri Türkiye’de, onlar da yaşlanmışlar ve bazı yakınmaları ortaya çıkmaya başlamış. Oradan aldıkları bilgiler ile (Bildiğiniz gibi özellikle Almanya başta olmak üzere bizim vatandaşlarımızın bulunduğu ülkelerde bitkisel kökenli ilaçlar hep revaçta) yakınlarının bu yakınmaları gidermek üzere gelirken bitkisel kökenli ürünler getiriyorlar. Ben de Farmakoloji’de çalışıyorum ve dışa açığım. Getirdikleri bu ilaçları bana danışıyorlar, ben de onlara o günkü bilgilerim ve etkisi altında kaldığım önyargı nedeni ile bunların bir işe yaramayacağını anlatarak bu ilaçları kullandırtmıyorum. Buna maalesef çok sayıda örnek var. Sonralarda bu benim için çok önemli bir utanç kaynağı oluyor, çünkü artık gerçeğin bu şekilde olmadığını bizler de anlıyoruz.”

Farmasötik Botanik ile iş birliği ve destek ilişkisinde onun bu geçmiş deneyimlerinden duyduğu pişmanlık daha sonra motive edici olur:

“İşte bu duygular içinde olan ben, Farmasötik Botanik ile karşılaştınca bu yaptığım yanlışları telafi edebilmek ve biraz da vicdanımı rahatlatmak için olsa gerek, onlara çok destek oluyorum. Kaldı ki Sevgili Ulvi Zeybek de çok iyi tanıdığım ve çok takdir ettiğim, Allah rahmet eylesin, Sevgili Necmettin Zeybek Hoca’nın oğlu. İşte bu duygular ve düşünceler ile çok iyi bir birliktelik yakalıyoruz.”



Tıbbi Bitkiler Biriminin kurulması

O dönem yavaş yavaş bitkilerin ve bitkisel ürünlerin öneminin yeniden keşfedildiği ve Türkiye’de de anlaşılmaya başlandığı bir dönemdir Yukarıda





bahsedilen motive edici etkilerle de birlikte ARGEFAR bünyesinde Ulvi Zeybek sorumluluğunda Tıbbi Bitkiler Birimi kurulur:

“Başka amaçlara da eğitim hizmeti vereceğini düşünerek oluşturduğumuz Eğitim Salonu’muzda o dönemde yaklaşık 8 adet Tıbbi Bitkiler kursu açıyoruz. Klinisyenlerin de eğitmen olarak katıldığı bu kurslar çok rağbet görüyor ve bizde de önemli bir bilgi birikimi oluşturuyor ve sonradan ARGEFAR için önemli bir gurur kaynağı olacak olan Zade Vital ile iş birliğinin de temelini oluşturuyor ve ben de o eski yanlısımın kefaretinin bir şekilde kendime göre, ödediğimi varsayarak daha huzurlu oluyorum.

Bu birimin kurulmasında ve özellikle açtığımız fitoterapi kurslarında yaptıkları sunumlar, verdikleri konferanslar ile ARGEFAR’a büyük destekler veren Farmakognözi hocalarımız Prof. Dr. Filiz Meriçli, Prof. Dr. Ali Hikmet Meriçli, Prof. Dr. Nevin Tanker ve Prof. Dr. Mekin Tanker’i sevgi ve şükranla anıyorum.

Helvacıçade Grubu ile Argefar iş birliği aslında benim hemen emekliliğimin öncesine rastlar. Çok önemli bir proje olarak gördüğüm bu konu gerçekten de bugüne geldiğinde Üniversite-Sanayi işbirliğinin ülkemizdeki en güzel ve en çarpıcı örneklerinden biri olmuştur. Bir taraftan inovatif özelliği, diğer taraftan yeni bilimsel yöntemlerle hazırlanmış ve test edilmiş farmasötik şekilleri ve/veya Sağlık Bakanlığında ruhsat almış ilaç preparatları ile eczane raflarına girmiş olması ve bunun ötesinde bu şekilleri ile ülke sınırlarını aşmış Avrupa Birliği ve ABD gibi ülkelerde Zade Vital & Zade Global adı altında marka olarak kabul görmesi gerçekten gurur vericidir. Bu proje benim zamanımda başlamıştır ama emekliliğimden sonra, ülkemizde eksikliğini her an gördüğümüz "Devlette süreklilik esastır" düşüncesini gerçekleştirmesi de konunun bir diğer önemli boyutudur. Bugün bir Dünya Markası haline gelmiş bu projeyi zamanın Rektörü, sevgili Candeğer Yılmaz Hoca ile Ercüment, Ulvi ve İskender Hocaların bu konuyu benimseyerek devam ettirmeleri ve bu günkü duruma gelmesindeki gayretleri de vurgulanması gereken çok önemli bir hassasiyet ve davranış örneğidir. Böyle bir dünya markası yaratmaları nedeni ile kendilerine ve Zade Vital & Zade Global CEO'su sevgili Dr. Mevlüt Büyükelbavcıgil'e, kendim ve ülkem adına şükranlarımı sunuyorum.”



Bu dönemde ARGEFAR Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ne "İlaç Klinik Araştırmaları ve Uygulamaları Anabilim Dalı" kurulmasını Yönetim Kurulu kararı ile iletmiştir.

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
İLAÇ GELİŞTİRME VE FARMAKOKİNETİK
ARAŞTIRMA - UYGULAMA MERKEZİ

SAYI : B.30.2.EGE.0.30.00.00 / -151

Bornova, 25 / 03 / 2004

KONU : İlaç Klinik Araştırmaları ve Uygulamaları Anabilim Dalı kurulması hk.

EGE ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
Bornova

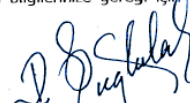
Merkezimizde 1996 yılından beri yapılan çalışmalar ve yürütülen hizmetler sonrası oluşan bilgi birikimi ve deneyimler yanında kuruluşunu tamamladığımız Sağlık Bakanlığı onaylı Biyoanalitik Laboratuvarı ve 24 yataklı Araştırma Kliniği ile ülkemizin uzman gereksiniminin karşılanması için Enstitünüz bünyesinde lisansüstü eğitim-öğretim yapabilme özelliği taşıyan bir "Enstitü Anabilim Dalı" kurulması önerisi için Merkezimiz Yönetim Kurulu Kararı ekte sunulmuştur.

Böyle bir Anabilim Dalı kurulması, Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Enstitülerinin Teşkilat ve İşleyiş Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri çerçevesinde önerilmektedir. Söz konusu maddeler şunlardır:

MADDE:4. Bir programda lisansüstü eğitim-öğretim yapılabilmesi için o program ile ilgili anabilim ve anasanat dalında, lisans eğitim-öğretiminin yapılmakta olması şart değildir.

MADDE:5. d) Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Enstitülerinde, rektörün önerisi ve Yükseköğretim Kurulu Kararı ile, lisansüstü öğretim yapılmak üzere, bir fakülte bölüm veya anabilim dalından değişik bir ad taşıyan, disiplinlerarası bir enstitü anabilim dalı kurulabilir. Bu tür bir enstitü anabilim dalının başkanı, ilgili dekanların görüşleri alınarak, Enstitü müdürü tarafından atanır.

Bu yönetmelik maddeleri çerçevesinde, Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü içinde, Merkezimiz Yönetim Kurulu'nun önerisi doğrultusunda gerekçe amaç ve işlevi bildirilen disiplinlerarası yaklaşımı bir "İlaç Klinik Araştırmaları Ve Uygulamaları Anabilim Dalı" kurulmasını bilgilerinize gereği için arz ederim.


Prof. Dr. Işık TUĞLULAR
MÜDÜR

EKL: Yönetim Kurulu Kararı

Ege Üniversitesi İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Araştırma- Uygulama Merkezi / Bornova 35100
Tel : 0 232 339 27 54 Faks : 0 232 342 50 88 E-Posta : argefar@bornova.ege.edu.tr
Web Adresi : http://argefar.ege.edu.tr





T.C.

EGE ÜNİVERSİTESİ

İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik

Araştırma - Uygulama Merkezi

Yönetim Kurulu Kararları

25.03.2004

Toplantı No: 2004/ 8

Merkez Yönetim Kurulu gündemindeki İlaç Klinik Araştırmaları ve Uygulamaları Anabilim Dalı Kurulması Önerisi konusunu görüşmek üzere 25.03.2004 günü toplanmış ve aşağıdaki kararı almıştır.

Karar No.1:

Merkezimiz Müdürü tarafından önerilen Sağlık Bilimleri Enstitüsü içinde "İlaç Klinik Araştırmaları ve Uygulamaları Anabilim Dalı" Kurulması Önerisi aşağıda bildirilen gerekçe, amaç ve işlevleri açısından uygun bulunmuştur.

Gerekçe:

Merkezimizde yürütülen faaliyet ve hizmetlerin ışığı altında Merkezimiz bünyesinde oluşan bilgi birikimi ve deneyimlerin araştırmalar ile desteklenmesi, sağlık sektöründe tanımladığımız alanlarda gereksinim duyulan konuya özel lisans üstü eğitim verilmesi ve böylece ülkemizde gereksinim duyulan uzman ihtiyacının karşılanması için Merkezimiz bir Akademik yapılanmaya gereksinim duymaktadır.

İlaç gibi keşfinden üretimine, deneysel araştırmalarından klinik çalışmalarına, gözlem ve bulgularından istatistiksel sonuçlarına, formülasyon geliştirilmesinden kullanım biyoetiğine, ampirik kullanımından ruhsatlandırılmasına, uluslararası kılavuzlarından ülkemiz standartlarına, hukuğundan patentine kadar birçok alanda multidisipliner bilgi birikimini, araştırma ve eğitimi gerektiren bir madde ile ilgili bilimsel, ekonomik yarar sağlayan ve toplum sağlığına hizmet eden bir uğraş verebilmek için multidisipliner bir akademik yapı kaçınılmazdır.

Tıp ve Sağlık Bilimleri alanlarında yapılacak İlaç, Laboratuvar ve Klinik Araştırmalarının tasarlanması, planlanması, yürütülmesi ve izlenmesi ile ilgili gerekli ve ileri düzeyde eğitim ve araştırma yapma olanağı ancak böyle bir multidisipliner akademik yapıya kavuşmakla mümkün olacaktır.

Dünya ülkelerine baktığımızda, özelden kendi ülkelerine genelde insan sağlığına önemli toplumsal, ekonomik ve bilimsel katkılar sağlayan örneklerin çok yıllar önce kurulmuş olduğu görülmektedir.

Ülkemizde ilaç ile ilgili araştırma yapan ve eğitim veren birçok fakülte ve eğitim kurumunda çok sayıda ilgili bilim dalı olmasına ve çok önemli bulgu ve bilgi birikimi sağlayan çalışmalar yapılmasına karşın, birbirinden ayrı ve koordine edilememiş





programlar olması nedeniyle bunlar bireysel sonuçlar şeklinde kalmakta ve ülkemiz adına işlevsel sonuçlar üretilememektedir.

Hammadde eldesinden ruhsatlandırmaya kadar her aşamada araştırmaların belirlenen amaca yönelik olarak koordine edilmiş şekilde multidisipliner bir akademik yapı içinde gerçekleştirilmesi, amaçlanan nitelikte sonuçların üretilmesine yardımcı olacaktır.

Söz konusu Anabilim Dalı'nın, Sağlık Bilimleri alanında eğitim - öğretim konusunda Üniversitemiz bünyesinde önemli yeri olan Eczacılık ve Tıp Fakültesi ile aramızda akademik köprü ve karşılıklı iş birliğinin oluşturulmasında ve vereceği destekte; Üniversitemizden yetişen lisansüstü eğitimi alanlara ve gerekse ülkemiz İlaç Sanayiinin gereksinim duyduğu hizmet alanları ve insan gücüne yapacağı katkıda; lisansüstü programları ile, ilaç ile ilgili bilimlerde bilimsel temelin geliştirilerek ilgili konuda disiplinlerarası kuramsal ve uygulamaya dönük uzmanlaşma sağlanmasında Üniversitemize ve topluma yararlı olacağı öngörülmektedir.

Amaç:

İlaç klinik araştırmaları ve klinik farmakokinetik araştırmalar ile ilgili çağdaş gelişmeleri izlemek, ilaç geliştirilmesinin klinik ve deneysel laboratuvar araştırmaları konusunda yeni veriler ve bilgiler ışığında yeni teknolojileri uluslararası standartlarda uygulamaya sokmak, ilaç ile ilgilenen bilim dalları arasında koordinasyonu sağlamak, ilaç klinik ve deneysel laboratuvar araştırmalarının geliştirilmesi ile ilgili ülkemizde varolan potansiyeli harekete geçirmek, ilaç sanayiinin gereksinim duyduğu farklı bilim dallarının katılımının gerektirdiği araştırmaları yapabilecek bilgi birikimini sağlamak, ilaç sanayiine uzman insan gücü yetiştirmek, Sağlık Bakanlığı'nın gereksinim duyduğu çok disiplinli konularda eğitim programları düzenlemek ve ilaç geliştirilmesinin her aşamasında öğrenme ve öğretmeyi yaygınlaştırmak

İşlev:

Amacı doğrultusunda yüksek lisans - doktora eğitimi programları açma

Amacı doğrultusunda Mezuniyet sonrası eğitim gereksinimini karşılama

Üniversitemiz ve sanayi çalışanlarına laboratuvarında yeni teknolojileri uygulama becerisi kazandırma


Ülkemiz ve toplum çıkarlarına uygun ilaç geliştirilmesi konusunda araştırmalar yapma

İlaç geliştirilmesi konusunda uluslararası çalışmalara katkıda bulunma.


Gerekçe, amaç ve işlevi bildirilen bir "Enstitü Anabilim Dalı" kurulması önerisinin Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ne iletilmesine oy birliği ile karar verildi.



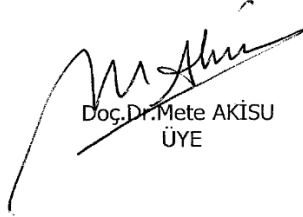



Prof. Dr. Işık TUĞLULAR
MÜDÜR

Bulunamadı
Prof. Dr. Erçin ERCİYAS
ÜYE


Prof. Dr. Senaün ÖZSÖZ


Prof. Dr. Feri mi AKÇİÇEK
ÜYE


Doç. Dr. Mete AKISU
ÜYE

Belge 18: Anabilim Dalı kurulması önerisi

Bu başvuru, araştırma merkezinin anabilim dalı kurma isteği olarak algılanır:

“Aslında bu başvurumuz Merkez’in Anabilim Dalı kurması isteği değildi. Bunu bilmeyecek kadar bilinçsiz ve bilgisiz değildik. Ancak önyargı yine galip geldi. Aslında düşüncemiz, böyle bir Anabilim Dalı’na gereksinim konusunda farkındalık yaratmak ve yönetimi bu konuda düşünmeye zorlamaktı. Çünkü Ülkemiz bu konuda önemli bir potansiyele sahipti. Artık Ülkemizde Etik Kurul’lar oluşturulmuştu ve İKU eğitimleri verilmeye başlanmıştı ve klinik araştırmalar ile ilgilenen araştırmacılar sayısız yavaş yavaş artmaya başlamıştı. Bunun içinde ilaç sanayiinin de yer alması ve onun gereksinim duyduğu eğitilmiş personel gereksinimi karşılanmalı idi. Bu konu da Klinik Farmakoloji’nin uğraş alanı idi. Bu konuya olan ilğim daha önce de belirttiğim gibi sadece Farmakoloji’nin geleceği ve O’na yeni ufuklar açmak içindi. Bu konudaki girişimlerim hep reddedilmişti.”

EGE ÜNİVERSİTESİ
SENATO KARAR ÖRNEĞİ

Toplantı Tarihi :27.07.2004

Toplantı Sayısı:15

KARAR 4-

Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde “İlaç Araştırmaları Uygulamaları Anabilim Dalı” ve bu anabilim dalına bağlı aynı adla yüksekisans programı açılmasına dair, anılan Enstitü Müdürlüğü’nün 18.06.2004 günlü teklifi, Enstitü Kurulunun 17.06.2004 tarihli kararı; konuyu incelemek üzere 02.07.2004 günü Senatoda kurulan komisyonun 14.07.2004 günlü raporu okundu. Dosya incelendi.

Yapılan görüşmelerden sonra; İstenen dalda yetişmiş ve nitelikli elemanlara olan ihtiyacın; Tıp ve Eczacılık anabilim dallarında açılacak yüksekisans programları ile karşılanması gerektiğine; ayrıca teklifin merkezlerin kuruluş amaçlarına da uygun olmadığı gözönüne alınarak, Sağlık Bilimleri Enstitüsü’nde; “İlaç Araştırmaları Uygulamaları anabilim dalı kurulması ve yüksekisans programı açılması” teklifinin reddine, oybirliğiyle karar verildi.

SENATO ÜYELERİNİN İMZALARI

EGE ÜNİVERSİTESİ Öğrenci İşleri Daire Bakanlığı	
Evrak Kayıt No.	6257
Kayıt Tarihi	28 Temmuz 2004
İlişkiği	1 Dosya



Nezaket Han.
28/7

Belge 19: Anabilim Dalı kurma önerimizin reddedilmesi



Bugün için önemi çok daha iyi anlaşılmış olan ve gerekli görülen bazı düşünceler geçmiş zamanda ARGEFAR'ın gündemindedir:

“Bu arada ARGEFAR birçok birimi ile akredite olmuş, yurt dışı bağlantıları kurmuş bir Merkez olarak İsim ve Logosunun marka tesciline gereksinimi olduğunu düşünmüyoruz ve Türk Patent Enstitüsü'ne başvurarak Marka Tescili'ni yaptırıyoruz.”





Belge 20: İsim ve Logo Marka Tescili Belgeleri

ARGEFAR çalışmalarına ve gelişmeye devam ederken üniversite bünyesinden ARGEFAR'a yapılan görevlendirmeler ve bunlara ödenen döner sermaye katkısı sorun oluşturur. Öyle ki üç yıl boyunca ARGEFAR döner sermayesini Tıp fakültesine devretmek zorunda kalır. Işık Hoca bu durumun öncesinde yaşananları şöyle aktarmaktadır:

“2004 yılına geldiğimizde bir gün Tıp Fakültesi Dekanı Ata Erdener aniden beni çağırdı. Dekan yardımcısı Abdullah Sayın ve Başhekim Geylani Özok ile hiçbir gerekeç göstermeden ve ARGEFAR Döner Sermayesini Tıp Fakültesine bağlarsınız, ya da sizde görevli Tıp Fakültesi kadrosunda bulunan elemanları geri çekerim dedi. O elemanların bir anda tamamının ARGEFAR'dan ayrılması ARGEFAR'ın çökmesi demek. Çok sinirlendim. Alırsanız alın, demişim. Halbuki Çocuk Cerrahisi bizim Farmakoloji'nin





hemen arkasında, çok iyi ilişkilerimiz var. İhsan Numanoglu, Allah rahmet eylesin, hocadan başlayarak Acun Gökdemir ağabey, Erol Balık kardeşimize kadar herkes ile gayet iyi ilişkilerdeyiz, dolayısı ile genç kuşak ile de merhabalaşıyoruz. Hatta onlara bazı konularda yardımlarım da oluyor. Hal böyle iken ne oldu da böyle bir tavır ile karşılaştım, diye kendi kendime soruyorum.”

ışık Hoca, ARGEFAR’da görevlendirilmiş Tıp Fakültesi personelini kaybetmemek için girişimlerde bulunur ancak bir çözüm olmaz:

“Dekan’a alırsanız alın dedim ama, ARGEFAR’a gelir gelmez arkadaşları topladım. Durum muhasebesi yaptık. Bu da geçer kararı ile vazgeçtik. Ben gitim özür diledim. Bunun üzerine Dekan, Dekanlık Özel Kalem kanalı ile Merkez’e bir yazı gönderdi. Yazıda Tıp Fakültesi kadrosundaki kişilerin Fakülte’den Döner Sermaye katkı payı aldıklarını ve bunun diğer Fakülte içi Merkezlerde huzursuzluk yarattığı bahanesi bildiriliyordu. Aslında Fakülteye katkı vermeden onların Döner Sermaye ’sinden haksız kazanç temin ediyorlardı. Bu doğru bir gerekçe idi. Bunu biz de düşünmemiştik. Ancak o güne kadar niye beklenmişti. Kaldı ki Merkez aslında bir bölümü ile Tıp Fakültesi’nin önerisi ile kurulmuştu. Hiç olmazsa bundan sonra bu kişilerin, Döner Sermaye katkı payını kesin, önerimiz de kabul görmedi.”

Yönetim Kurulu konunun Rektörlüğe de sorulması önerisinde bulunur, ancak beklediği yanıt alamaz, sonuç döner sermayenin devridir:

“Yazdığımız yazıyla, Rektör’den ‘ben bu konuya karışmam’ şeklinde bir yanıt alınca başka bir seçeneğimiz kalmamıştı. Halbuki biz, Rektörlük’e bağlı bir Merkezdik. Bizim göre bu konu uygun bir diyalog ve anlayışla sıkıntı yaratmadan çözülebilirdi. Döner Sermayemizi onlara teslim ettik. Bu bana çok ağır geldi ama yapacak bir şey yoktu. Dekanlık 1 liralık kazanç kaybını nerede ise 10 liralık kazançla kapatmıştı. Sonradan 2007 yılı sonunda tekrar aynı Dekan’a gidip Döner Sermayemizi geri istedik. Yaşadığımız güçlükleri anlattık. Bereket 2008’de Rektörlük seçimleri olacaktı ve Ata da adaylığımı koyacaktı. Kabul ettiler ve eski durumumuza döndük. Ancak bu üç yıl bizim için önemli bir kayıp oldu. Yaşanan bu sıkıntılar insanlarda vazife görme, iş yapma heves ve şevkini kıracı davranışlar oldu ama bizi yıldırmadı.”

EGE ÜNİVERSİTESİ
DÖNER SERMAYE YÜRÜTME KURULU
KARARLARI

TARİH :24.12.2007

TOPLANTI NO 12

Ege Üniversitesi Yönetim Kurulu'nun 20.07.2004 gün ve 19/19 sayılı kararıyla verilen yetki çerçevesinde aşağıda metni belirtilen teklifler onanmasına, oybirliğiyle karar verildi.

Prof.Dr.Ölkü BAYINDIR
Yürütme Kurulu Başkanı

Tıp Fakültesi Dekanı
Üye

Ziraat Fakültesi Dekanı
Üye

Mh.Fak.Dekani
Üye

Döner Sermaye Saymanı
Üye

ARGEFAR	
TARİH	15.12.2007
ŞE. NO	529
İL	
İŞL. GR.	
DOSYA	

BİROL AKİT
E.Ü. Kurul Başkanı

KARAR 7-

Ege Üniversitesi İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin, Tıp Fakültesi'nden ayrılarak 01.01.2008 yılından itibaren kendi döner sermayesinin kurulması ile ilgili teklifi, 17.12.2007 gün ve 9/2 sayılı karar, 2008-2009/2010 yılı takvimi gelir-gider bütçesinin onaylanması istenen yazılan incelendi.

Netice; Ege Üniversitesi İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin, Tıp Fakültesi Döner Sermaye bütçesinden ayrılmasına, 01.01.2008 yılından itibaren kendi döner sermayesinin kurulmasına, 2008/2009/2010 yılı Döner Sermaye bütçe tekliflerinin kabulüne, karar verildi.

Belge 21: 2004 yılında ne oldu da Dekan'ı kızdırdık! 2007 yılı sonunda ne oldu da Dekan'ı ikna ettik!

ARGEFAR gibi araştırma merkezlerinin kendi kadroları ve istihdam olanakları bulunmadığından bağlı buldukları üniversitenin çeşitli birimlerinden görevlendirme yapılması kaçınılmazdır. Bu durum bu merkezlerin ilgili oldukları



ve görevlendirme isteyecekleri birimlerle iş birliği içinde olmalarını zorunlu kılmaktadır. Işık Hoca da bunun farkındadır:

“Bu nedenle Merkez fikrini geliştirirken hep Farmakoloji’nin devrede olmasını istemiştim. Bilindiği üzere bu Merkezlerin kadro istihdamı yok. Bir eleman alma isteğiniz olduğunda mutlaka kadro istihdamı olanağı olan bir yerle iş birliğine gitmek durumundasınız.”

Buna bir çözüm bulmak adına Işık Hoca girişimlerinden vazgeçmez. Müşterek bir girişimi hiç düşünmemesine ve istememesine rağmen ARGEFAR için bu çözüme başvurduğunu anlatır:

“Kadro istihdamı sağlayacak arayışlar bizi hep meşgul etti. Fakat hiçbir yol bulamadık. Enstitü Anabilim Dalı da olmadı. Hatta başımızı ne kadar çok sıkıntıya soktu ama bu işi bir şekilde çözmemiz gerektiği kafamı hep meşgul etti. Rektör Ülkü Bayındır Hoca’ya müteaddit kereler İlaç Bilimleri Enstitüsü adı altında bir yapılanmaya gidelim diye öneri getirdim. Ama onun tabiri ile “oğlum buna müsaade etmezler” diye hep karşı çıktı. Belki de haklı idi. Ama gel de bu kalın kafalıya bunu anlat.

2007 yılında bu sefer müşterek bir Enstitü kuralım fikrini geliştirdik. “Bağımlılık, Toksikoloji ve İlaç Bilimleri Enstitüsü” düşüncesi bu fikirden doğdu. Aslında Toksikoloji’nin kökeni Sevgili Ali Reşat Moral ile kurduğumuz ve müdürlüğünü kendisinin yaptığı “Toksikoloji Araştırma-Uygulama Merkezi” ve İlaç Bilimleri’nin kökeni de ARGEFAR idi. Ancak sonrasında her iki kuruluş da dikkate alınmadı. Neyse, Enstitü’yü kurmayı başardık. Bu konuda o zamanın Ege İhracatçılar Birliği Başkanı Sevgili Mustafa Türkenoğlu ve Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı Sayın Mehmet Ekşi’ye desteklerinden dolayı şükranlarımı sunuyorum. Ama insanların art niyetleri burada da galip geldi ve güzel düşünceler ile çökülen bu yolda biz yine ARGEFAR olarak hüsrana uğradık. Rektör Ülkü Bayındır daha önce bu konuda kurucular arasında varılan anlaşmaya göre beni müdür olarak ataması gerekirken bunu yapmadı. Ama gördüğünüz gibi dünya kimseye kalmıyor ve insanlar yaptıkları ile anılıyor. Fakat yine dile getirmeden yapamayacağım. “Her şerde bir hayır vardır” atasözünün doğruluğunu bir kez daha yaşadık. Eğer biz ARGEFAR olarak Enstitü’ye dahil olsaydık, ARGEFAR bugün geldiği yere hiçbir şekilde ulaşamazdı, daha doğrusu zaten yok olacaktı. Bütün bunları yazmamın nedeni, gelecek kuşaklara bu tür girişimlerin





gerçekleşmesinin zorluğunu göstermek olduğunu bir kez daha belirtmek içindir. Sizin iyi niyetinizi hiç önemli değildir. Önemli olan karşı tarafın niyetidir.”

Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü 2005 yılında “Farmakovijilans” yönetmeliği yayınlar İlaç Sanayii’ndeki her firmaya farmakovijilans sorumlusu atama yükümlülüğü getirir bu yetmişmiş eleman gereksinimi anlamına gelmektedir ki, bu konuda eğitim verecek öğretim elemanı yoktur:

“Ben 1988 de Paris’e gittiğimde bu konuda öncü olan ülkelerden biri Fransa’nın Paris’teki Farmakovijilans Merkezi’nde 15 gün boyunca sistemi incelemişim ve o günden bugüne bu konuda çalışmalarımı sürdürmüşüm. Bir fırsat olsa da bildiklerimi paylaşsam diyorum. Sağlık Bilimleri Enstitüsü’nde Farmakovijilans ve Farmakoepidemioloji yüksek lisans programı açılması düşüncemizi Yönetim Kurulu’muz da benimseyince oraya başvurumuzu yaptık. Aslında daha önce boyumun ölçüsünü almıştım ama belki derdimizi anlayacak birileri çıkar, umudunu hep taşıdım. Bir taraftan Eczacılık Fakültesi, diğer taraftan bizim Farmakoloji, bu bizim işimiz, yaparsak biz yaparız, sloganı ile karşı çıktılar. Enstitü önerimizi benimsedi ama Rektörlük katında kurulan bir komisyon bunu reddetti ve bu düşüncemizi gerçekleştiremedik. Ne yazık ki, bunu biz yaparız, diyenler de 15 seneden beri hiçbir şey yapmadılar, yapamadılar. Bu arada bu yüksek lisans programlarını açmamız düşüncemize en büyük desteği veren ve bilgisi ile bize en büyük bilimsel katkıyı sağlayacağına inandığımız Hatice Şahin’den bahsetmeyi tabii ki unutmadık. Sevgili Hatice bu sözünü ettiğim yüksek lisans programları ile ilgili yurt dışı eğitim almış biri ve kendi ağzından da aşağıda okuyacağınız şekilde kendisini geliştirmiş ve Merkez’de en çok yayın yapan ve insana yapılan yatırımların geriye dönüşünün en tipik örneklerini vermiş bir kişi. Bu konularda bizim gibi alaylı değil gerçekten kariyer yapmış bir insan. Hatice’den Merkez’de geliştirilen her türlü girişimde bilimsel destek almışızdır. Bu katkılarını öyle birkaç satıra sığdırmak olası değil...”

Kuruluşundan sonraki senelerde epey yol alan ve birçok olumlu girişime imza atan ARGEFAR’da sıra Işık Hoca’nın “Faz 1 Çalışmaları” hayallerine gelmişti:

“Hayaller biter mi? Daha önce kendi özgeçmişimde belirttiğim Paris’teki Faz 1 kliniğindeki (Hopitaux Universitaires Pitie Salpetriere- Unite de Pharmacologie Clinique)





çalışmam sırasında aklımdan geçen, umarım gün olur bunları bizde bir gün Türkiye’de gerçekleştiririz, hayaline sıra gelmişti.

Nitekim 2008 yılında Sanofi firmasının talebi üzerine bir “Geç Dönem Faz I Araştırması” yaparak Türkiye’de bir kez daha bir başka ilki gerçekleştirmiş olduk. Bu da benim için inanılmaz bir keyif ve gurur kaynağı oldu. Geçmişte bu konuda barcadığım zaman ve emek böylelikle ödüllendirilmiş oluyordu.”

Araştırmacı İlaç Firmaları arasında ülkemizde ilk kez Sanofi-Aventis desteğinde gerçekleştirilen Faz I araştırmanın başarılı bir şekilde sonlandırılması onuruna yapılan toplantı ile ilgili

BASIN BÜLTENİ

İlaç Klinik Araştırmaları, geliştirilmekte olan ilaç adayı ürünlerin insanlık yararına sunulacak şekilde getirilmesi için gerekli bilgileri sağlayan araştırmalardır.

Bugün için tıbbın hizmetinde bu kadar çok ilaç var iken yeni ilaç geliştirmeye gerek var mıdır? sorusu öncelikle yanıtlanmalıdır.

Yeni hastalıkların ortaya çıkması, hastalık alt gruplarının belirlenmesi, hasta topluluğunun tamamının var olan ilaçlar ile tedavi edilememesi, uygulanan tedavilerin olumsuzluklarının görülmesi yanında ilaç firmalarının ticari konularını sürdüröbilmeleri için ilaç geliştirme araştırmalarına gereksinim duyulduğu tartışmasız kabul edilmektedir.

İlaç geliştirilmesi uzun bir süreçtir. Yüksek oranda bilgi birikimi ve deneyim gerektirmektedir. Öncelikle hayvan deneyleri ile elde olunan bilgilerin doğrudan insana uygulanamayacağı yaşanan çok acı deneyimler ile ortaya çıkmıştır.

Diğer taraftan insanlar üzerinde yapılan biyomedikal araştırmaların etik dışı uygulamalar ile insanlık onurunu ne kadar zedeleyici sonuçlar doğurduğunun görülmesi ile, bu tür araştırmaların etik ilkeler çerçevesinde yapılmasına rehberlik etmek üzere oluşturulan Helsinki Bildirgesi de ilaç geliştirme sırasında elde olunan bilgilerin insanlar üzerinde yapılacak araştırmalar ile teyid edilmesini öngörmektedir.

Bu gerçekler ilaç geliştirilmesi araştırmalarının insanlar üzerinde de yapılmasını gerektirmesi yanında bu araştırmaların etik ilkeler çerçevesinde yapılmasını da öngörmektedir.

Bu nedenle ilaç geliştirme araştırmaları, oluşturulan uluslararası standartlar ve ulusal yasa ve mevzuat çerçevesinde yapılmalıdır.



Yaklaşık onbeş seneden beri ülkemiz insanı da bu tür araştırmalara katılarak gerek kendisi için, gerek insanlık adına önemli yararlar sağlamaktadır.

İnsanlar üzerinde yapılması kaçınılmaz olan ilaç klinik araştırmaları değişik dönemler içermektedir. Ruhsat alma aşamasına kadar yapılması öngörülen ilaç klinik araştırmaları 3 safhayı içerir. Her bir safha bir öncekinden elde edilen bilgilerin doğrulanması ve olası eksikliklerin giderilmesi amacını taşır. Faz I, Faz II, Faz III olarak adlandırılan bu araştırma dönemlerinden Faz I' de genelde sağlıklı gönüllüler, diğerlerinde de hasta gönüllüler kullanılır.

Sağlıklı gönüllülerin kullanılması bu ilaç adayı ürünün öncelikle zararsızlığını ve insanlarda ilacın hangi yolla, hangi farmasötik şekilde ve hangi dozlarda kullanılabileceği bilgisini sağlar. Bu bilgiler olmadan bunların hastalara uygulanabilmesi olası değildir. Doğaldır ki Faz I döneminde bu araştırmaya katılan sağlıklı gönüllüler bu araştırmadan hiçbir bireysel yarar sağlamayacaklardır. Bunların araştırmaya katılması sadece tıp ve ilaç biliminin gelişmesine insanlık adına yapılmış bir katkıdır.

Bireysel yarar sağlamamakla birlikte kaçınılmaz olarak yapılması gereken bu Faz I ilaç klinik araştırmalarına katılan bireylere araştırmaya katılmalarından dolayı kendilerine tüm dünyadaki benzer uygulamalarda olduğu gibi ekonomik açıdan cezbedici ve teşvik edici özellik taşımayan bir bedel ödenir. Aksi halde doğaldır ki, yapılması kaçınılmaz olan bu araştırmalara katılabilecek bireyler bulmak olanaksızdır.

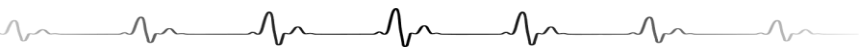
Etik açıdan bakıldığında bunun doğru olduğu kabul edilir. Çünkü Helsinki Bildirgesi de bunu teşvik etmektedir. Uluslararası standartlarda ve ulusal mevzuat çerçevesinde yapılan bu faz araştırmalarında genelde sağlıklı gönüllülerin kullanılması insanlık adına bütün dünyada kabul görmekte ve hatta teşvik edilmektedir. Bu durum yapılması kaçınılmaz olan ve uluslararası kabul gören bir yaklaşımdır.

Aksi halde insanlığın gereksinim duyduğu ilaçların geliştirilmesi olası değildir.

Zaman zaman bu tür araştırmalara katılanların “kobay” gibi kullanıldığı yönünde maksadını aşan yakıştırmalar yapılmaktadır. Bu düşüncenin bilimsel ve etik dayanağı yoktur.

Özellikle medyanın olumsuz sansasyon yaratan bu yaklaşım yerine bu tür araştırmaların insanlık geleceğinin iyiliği için yapıldığı yönündeki yayınları bilimin gelişmesine katkıda bulunma yanında bu alanda toplum bilincinin gelişmesine de yardımcı olacaktır.

İlaç klinik araştırmaları doğası gereği değişik safhaları içermektedir. Hayvanlar üzerinde yapılan denemeler sonrası elde edilen bilgiler ile insanlarda yapılmaya başlanacak ilaç araştırmalarının ilk dönemini oluşturan Faz I araştırmaları bu araştırmaların ilk safhasını oluşturmaktadır. Bu tür araştırmaların başlangıç safhalarının ve özellikle Faz I araştırmalarının gerçekleştirilmesi daha fazla bilgi





birikimi, daha fazla deneyim ve daha fazla özen gerektirmektedir. Bu nedenle ancak bu konuda kendisini geliştirmiş merkezlerde yapılabilmektedir.

Daha ileri safhaların ülkemizde her geçen sene daha fazla yapılmasına karşın bugüne kadar bu araştırmaların ilk safhasını oluşturan Faz I araştırmaları yapılamamakta idi.

Araştırmacı İlaç Firmaları arasında ilk kez ülkemizde ARGEFAR' da gerçekleştirilen bu safha araştırmaları ülkemize önemli bilgi birikimi ve deneyim kazandırma yanında önemli bir onur kaynağı da olmuştur.

Nitekim sadece belli ülkelerde yapılabilen bu araştırmalar arasında Sanofi-Aventis adına yapılan bu araştırma ile ülkemiz bu araştırmaların dünyada yapılabildiği sekizinci ülke olma onurunu kazanmıştır.

Prof.Dr. Işık TUĞLULAR

Müdür

DAVET KONUŞMASI

İlaç Klinik Araştırmaları, geliştirilmekte olan ilaç aday ürünlerin insanlık yararına sunulacak şekilde getirilmesi için gerekli bilgileri sağlayan araştırmalardır.

Bugün için tıbbın hizmetinde bu kadar çok ilaç var iken yeni ilaç geliştirmeye gerek var mıdır? sorusu öncelikle yanıtlanmalıdır.

Yeni hastalıkların ortaya çıkması, hastalık altgruplarının belirlenmesi, hasta topluluğunun tamamının varolan ilaçlar ile tedavi edilememesi, uygulanan tedavilerin olumsuzluklarının görülmesi yanında ilaç firmalarının ticari konumlarını sürdürürebilmeleri için ilaç geliştirme araştırmalarına gereksinim duyulduğu tartışmasız kabul edilmektedir.

İlaç geliştirilmesi uzun bir süreçtir. Yüksek oranda bilgi birikimi ve deneyim gerektirmektedir. Öncelikle hayvan deneyleri ile elde olunan bilgilerin doğrudan insana uygulanamayacağı yaşanan çok acı deneyimler ile ortaya çıkmıştır.

Diğer taraftan insanlar üzerinde yapılan biyomedikal araştırmaların etik dışı uygulamalar ile insanlık onurunu ne kadar zedeleyici sonuçlar doğurduğunun görülmesi ile, bu tür araştırmaların etik ilkeler çerçevesinde yapılmasına rehberlik etmek üzere oluşturulan Helsinki Bildirgesi de ilaç geliştirme sırasında elde olunan bilgilerin insanlar üzerinde yapılacak araştırmalar ile teyid edilmesini öngörmektedir.

Bu gerçekler ilaç geliştirilmesi araştırmalarının insanlar üzerinde de yapılmasını gerektirmesi yanında bu araştırmaların etik ilkeler çerçevesinde yapılmasını da öngörmektedir.





Bu nedenle ilaç geliştirme araştırmaları, oluşturulan uluslararası standartlar ve ulusal yasa ve mevzuat çerçevesinde yapılmalıdır.

Yaklaşık onbeş seneden beri ülkemiz insanı da, bu tür araştırmalara katılarak gerek kendisi için, gerek insanlık adına önemli yararlar sağlamaktadır.

İlaç klinik araştırmaları doğası gereği değişik safhaları içermektedir. Hayvanlar üzerinde yapılan denemeler sonrası elde edilen bilgiler ile insanlarda yapılmaya başlanacak ilaç araştırmalarının ilk dönemini oluşturan Faz I araştırmaları bu araştırmaların ilk safhasını oluşturmaktadır. Bu tür araştırmaların başlangıç safhalarının ve özellikle Faz I araştırmalarının gerçekleştirilmesi daha fazla bilgi birikimi, daha fazla deneyim ve daha fazla özen gerektirmektedir. Bu nedenle ancak bu konuda kendisini geliştirmiş merkezlerde yapılabilir.

Daha ileri safhaların ülkemizde her geçen sene daha fazla yapılmasına karşın bugüne kadar bu araştırmaların ilk safhasını oluşturan Faz I araştırmaları yapılamamakta idi.

Araştırmacı İlaç Firmaları arasında ilk kez ülkemizde ARGEFAR' da gerçekleştirilen bu safha araştırmaları ülkemize önemli bilgi birikimi ve deneyim kazandırma yanında önemli bir onur kaynağı da olmuştur.

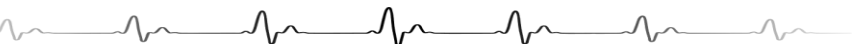
Nitekim sadece belli ülkelerde yapılabilen bu araştırmalar arasında Sanofi-Aventis adına yapılan bu araştırma ile ülkemiz bu araştırmaların dünyada yapılabildiği sekizinci ülke olma onurunu kazanmıştır.

İlk olarak tam 20 yıl önce Fransa' da katıldığım bir Faz I klinik araştırması sırasında bir gün bu tür araştırmaların ülkemizde de gerçekleştirilmesi gerektiğini düşündüğüm bu düşümin gerçekleşmiş olduğunu görmek Klinik Farmakoloji için en önemli uğraş alanı olduğundan bireysel olarak benim için de ayrı bir kıvanç kaynağı olmuştur.

Bunun gerçekleşmesinde bu araştırma ortamını sağlayan Sağlık Bakanlığı' na, Etik Kurullarımıza, bize güven duyan Sanofi-Aventis uluslararası kuruluşlarına ve özellikle bunun gerçekleştirilmesi aşamasında her türlü desteği veren Sanofi-Aventis Türkiye grubuna, başta Rektörlüğümüz olmak üzere bu araştırmalarda önümüzü açan ve sürekli teşvik eden üniversitemizin tüm kuruluşlarına ARGEFAR adına şükranlarımızı sunarım.

Bu onuru paylaşmak adına yapılan bu davete katıldığınız için, bu olanağı bize sağlayan Sanofi-Aventis Türkiye grubuna ve bu araştırmayı gerçekleştirmeyi başaran başta özellikle titiz ve sebatlı çalışması ile Doç.Dr. Şebnem APAYDIN' a ARGEFAR' ın tüm çalışanlarına ve onların adına sizlere teşekkürlerimi sunarım.

Belge 22: Gerçekleştirilen Faz I çalışması sonrası verilen davet sırasında Işık Hoca'nın konuşması.





Bu girişimlerin oluşturduğu imaj ve marka sonrası ülkemizdeki bazı gereksinimler için doğrudan ARGEFAR'ın görevlendirilmesi söz konusu olur:

“Artık ARGEFAR olarak biz fazla dağılmak istemiyoruz ama gelişen olaylar ve farklılaşan gereksinimler ve yarattığımız imaj bazı gereksinimlerin ancak ARGEFAR tarafından standardize edilirse gerçekleşebileceğini düşündürüyor. Bu düşünce ile Sağlık Bakanlığı ile yaptığımız görüşmeler sonrası Biyosidal Ürün Analiz Laboratuvarını kuruyoruz ve önemli bir gereksinimi yine Avrupa Standartlarında karşılama olanağı yaratıyoruz. Bu da Türkiye 'de ilk oluyor.”

ARGEFAR o güne gelinceye kadar ulusal ve uluslararası birçok denetim geçirmiştir. Ancak sonrasında ilk kez bu sefer Üniversite kendi içinde bir denetim gerçekleştirebilir:

“Sevgili Candegir Yılmaz Hocam Rektör seçildiğinde Üniversite'mizde o güne kadar birçok Merkez kurulmuş, kimisi gerçekten kuruluş misyonu çerçevesinde faaliyetini sürekli geliştirerek sürdürüyor, kimisi de kişiye özel merkez olmuş ya kurucusu ayrılmış ya da istenilen gelişmeyi gösterememiş durumda. Bunların değerlendirilmesi için Rektörlük katında bir üst komisyon kuruluyor ve bütün Merkezler denetleniyor. Komisyon başkanı, Rektör Yardımcısı Azmi Telefoncu Hoca. Sıra nihayet bize geliyor. Bu arada bazı merkezler için kapatma kararı uygulamaya sokulmuş. Günlerce süren bir denetimden geçiyoruz. Bizce konu biraz abartılıyor ama yapacak bir şey yok. Sorulan bütün soruları yanıtlıyoruz. Bizce göre birazda, herhangi bir kulüp bulunmadığı için faaliyetimizi sürdürmemize izin veriliyor. Bu vartayı da böyle atlatıyoruz.”

Uzun yıllar ARGEFAR'ın yöneticiliğini yapmış olan Işık Tuğlular yani Işık hoca, böyle bir merkezi yönetmenin güçlüğünün altını çizmektedir:

“Her biriminin gerekli yerlerden akredite olduğu, belli bir müşteri potansiyeli bulunan ve marka olmuş, yetmiş ekibi ile geniş bir talep yelpazesine yanıt verebilecek durumda olan, proje oluşturma ve bunu gerçekleştirme deneyimi ve bilgi birikimi kazanmış böyle hazır bir kuruluşa Müdür olarak atanmak dışarıdan bakıldığında çok cazip gelmektedir. Ancak bilinmediği için hiç dikkate alınmayan önemli bir gerçeği de bu vesile ile burada hatırlatmak isterim. Daha önce de belirttiğim gibi bu merkezlerin kadro olanağı yoktur. Devlet memuru olarak bu merkezlerde çalışabilmek, ancak kadrosu başka yerlerde olanların buraya görevlendirilmesi ile olabilmektedir. Bu çerçevede ARGEFAR'da sadece



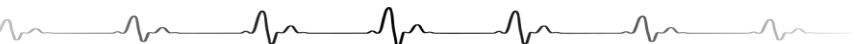
8 kişi bulunmaktadır. Halbuki tüm çalışanlara baktığımızda o zaman bu sayı 40 kişidir (Bugün itibari ile bu sayı 120 kişiyi aşmıştır). Bu demektir ki o zamanda ARGEFAR geriye kalan 32 sözleşmeli personelin en azından maaşlarını ödeyecek kadar bir Döner Sermaye gelirini her ay sağlamak durumunda idi. Bunun ne büyük bir sıkıntı olduğunu ancak yaşayan bilir. Otersa da çalışsa da nasıl olsa ay sonu personel maaşlarını devletin ödediği bir kurum olmadığı gerçeği birçok kişi tarafından bilinmemektedir. Bu gerçeği duyan birçok ıstıblı kişinin bu beveslerinden vazgeçeceklerini görür gibi oluyorum."

Öte yandan ARGEFAR'ın yaptığı işlerin üniversitede mevcut birimlerin işi olduğu yönündeki eleştirilere karşı ise şöyle der:

"ARGEFAR'ın bünyesinde gerçekleştirdiği hizmetlerin aslında Üniversitemizde var olan bu hizmetler ile ilgili akademik birimlerce yapılması gerektiği yönünde zaman zaman da olsa çok ciddi eleştiriler ifade edilmektedir. Gözardı edilmemesi gereken, ARGEFAR'ın burada gerçekleştirdiği işlemlerin akademik olmaktan çok gereksinim duyulan rutin bir hizmetin yerine getirilmesi olarak kabul edilmesidir. Kaldı ki bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde yetki diye bir tekel yoktur, sadece bu hizmetlerin uluslararası mevzuatın gerektirdiği şekilde sunulması gereği vardır. Bu organizasyonu ARGEFAR uzun uğraşlar ve planlı bir strateji sonrasında gerçekleştirebilmiştir. Bu akademik kuruluşları böyle bir organizasyonu gerçekleştirmede engelleyen bir girişim olmuş mudur? Ben hatırlamıyorum. Önemli bir nokta da, burada "Merkez" lerin tanımının yeniden okunması veya anımsanmasıdır. Aslında gelirinin önemli bir bölümü personel maaşlarına giden bu kuruluşun bu durumdan kurtarılması olası olsa ve böylece Ar- Ge'ye daha fazla yatırım yapabilme olanağı yaratılabilse çok daha büyük başarılarla imza atabilecek böyle bir kuruluşu da hayal etmek isterim."

Uzun yıllar yöneticilik yapan Işık Tuğlular yöneticilere şunları tavsiye etmektedir:

"Görüldüğü gibi uzun yıllar yöneticilik yaptım. Buradan yöneticilere de bir çift sözüm olacak. Birincisi olabildiğince çok kişi ile istişarede bulunun, nasıl olsa mübür sizin elinizde ve son sözü siz söyleyeceksiniz. İkincisi herkesin kendine göre bir değeri vardır. Değersiz insan yoktur. Dolayısı ile herkes kendi koşullarında değerlendirilmelidir."





Emekliliği yaklaştığında bu kadar emek ve mücadele vererek kurulan bu Merkezin geleceği ile ilgili Işık Hoca'nın kafasında da endişeler yok değildir:

“Gerçekten emekliliğim geliyor. Ekim 2010'da emekli olacağım. Müdür olarak son atanmam yapılmış.”

**T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kurullar Şube Müdürlüğü**

SAYI :B.30.2.EGE.0.70.00.04/182

Bornova/İZMİR

KONU :

...18.08.2008

Sayın

Prof.Dr.Işık TUĞLULAR

İlaç Geliştirme ve Far.Uyg.ve Araş.Merk.

Müdürü

Ege Üniversitesi İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğüne 17.08.2008 tarihinden itibaren yeniden atanmış bulunmaktasınız.

Sizi tebrik eder, başarılı çalışmalarınızın devamını dilerim.

**Prof.Dr.Candegir YILMAZ
Rektör**

Belge 23: Merkez'e Müdür olarak son atanma (6. kez) yazım.



“Ne olacak bu Merkez’in hali demiyorum. Çünkü birçoğunun önce çalıştıkları yerden memnun olmadıkları için ayrılıp ARGEFAR’a gelen kişilerden oluşan ekip o kadar büyük başarılar imza atmıştı ki bu ekibin artık benim yönetimime gereksinimi olmadığına inanarak zaten şekil olarak Müdürlüğü yürütüyordum. Sevgili Ercüment bütün yetkiye sahipti ve hiçbir sıkıntı olmadan, benim herhangi bir müdahalemi gerektirmeden yaklaşık bir buçuk sene boyunca ARGEFAR’ı yönetti. Ancak ARGEFAR öyle bir hale gelmişti ki herkesin iştahını kabartıyordu. Çok kereler ARGEFAR bünyesinde bulunan bazı birimler için, bu bizim işimiz diyen gruplar tarafından bu birimler ele geçirilmeye çalışıldı. Hatta her Rektörlük yenilenişinde ARGEFAR’ın tamamı için bu düşüncede olan kişiler (bunlardan biri de maalesef bir dönemin Rektör Yardımcısı idi) olduğunu sonradan tanıklıklarla duyduk. Ancak direnerek buna olanak bırakmadık. Fakat benim süremın sona ermesi ile buraya yeni bir Müdür atanması gündeme geliyordu kaçınılmaz olarak. Bunun için istablı birçok insanın bulunduğunu duynuyordum.”

“Bunun üzerine süremın bitmesine yaklaşık 6 ay kala o zamanki Rektörüümüz Sevgili Candeğer Yılmaz’dan randevu talep ederek bu durumu ona, hem bu yönü ile hem de yapmayı düşündüğümüz anlaşmalarda karşı tarafın benim yokluğumdaki sürecin nasıl işleyeceğinin endişesi içinde olduğunu ve anlaşma yapmaktan imtina ettiklerini bildirdim. Bu durumu Candeğer kardeşimiz çok iyi değerlendirdi. Herbalde, bu benim yorumum, biraz da gelecek atama taleplerinin kendisini ne kadar sıkıntıya düşüreceğini düşünerek benim derhal Müdürlük’ten istifa edebileceğimi de duyduktan sonra hemen yeni bir Müdür atama önerimi kabul etti. Doğaldır ki ben Sevgili Ercüment’i önerdim. Endişesi Ercüment’i pek iyi tanımaması ve onun Doçent olması idi. Yaklaşık kuruluşundan beri Ercüment ile birlikte olduğumu ve her süreçte gerek başarıları ve gerekse sıkıntıları benimle birlikte yaşadığını ve deneyim ve bilgi birikiminin ünvandan daha önemli olacağını ve kendisine kefil olacağımı bildirdim. Sağolsunlar uygun gördüler. Bunun üzerine hemen Merkeze dönüp Müdürlük’ten istifamı arzeden yazıyı yazarak süreci başlattım. Kendileri de konuşulan kararı uygulamada tereddüt göstermeden Sevgili Ercüment’i Müdür olarak atadı. Bu davranışı ve kararı bugün ARGEFAR’ı benim getirdiğim konumdan en az 5





misli yukarıya taşımıştır. Kendim ve Üniversite'm ve belki de izin verirseniz, Ülkem adına kendilerine teşekkürü bir borç biliyorum.”



T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
İLAÇ ARAŞTIRMA - GELİŞTİRME VE FARMAKOKİNETİK
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
(ARGEFAR)



SAYI : B.30.2.EGE.0.AD.00.00/ 356

KONU : İstifa Hk

15.07.2010

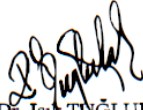
T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜK MAKAMINA

1993 yılında kurduğumuz ARGEFAR' ın kuruluşundan bu yana Müdürlüğü'nü yürütmekteyim. Bugün gelinen noktada sürekli dışarıya hizmet vermek ilkeleri ile hareket eden ARGEFAR' ın, 40' a yakın çalışanın maaşları ARGEFAR' ın kendi gelirleri ile karşılanmaktadır.

ARGEFAR' ın verdiği hizmetlerin önemli bir bölümünün de uzun vadeli çalışmalar olması nedeni ile taahhüt edilen çalışmaların sonuçları ve buradan elde edilen gelirlerin geriye dönüşü de geç olduğundan bu planlamanın uzun vadeli yapılması gerekmektedir.

Bu dönemde imzalanması gereken anlaşmalar konusunda işverenler benim yakın olan emeklilik tarihim nedeni ile bazı çekinceler taşımakta ve anlaşma yapma konusunda tereddütler yaşamaktadırlar.

Taşıdığımız sorumlulukları yerine getirebilmek ve ileriye dönük tereddütleri ortadan kaldırmak ve Üniversitemiz Yönetimi' nin ARGEFAR' ın geleceğini belirleme konusunda karar verme özerkliğini sağlamak adına 15.07.2010 tarihinden itibaren Merkez Müdürlüğü' nden istifamın kabulünü, yaptığımız işbirliği ve gösterdiğiniz anlayış için teşekkürlerimle, arz ederim.


Prof. Dr. Işık TUĞLULAR
Müdür

Ege Üniversitesi İlaç Araştırma - Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama ve Araştırma Merkezi (ARGEFAR) / Bornova
Tel : 0 232 339 27 54 Faks : 0 232 339 09 88 E-Posta : argefar@mail.ege.edu.tr
Web Adresi : http://argefar.ege.edu.tr

Belge 24: Merkez Müdürlüğünden affedilme talep yazım.



T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kurullar Şube Müdürlüğü

SAYI :B.30.2.EGE.0.05.00.00/152

Bornova/İZMİR

KONU :

...20.1.07.12010

Sayın

Doç.Dr.Ercüment KARASULU

İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama ve Araştırma
Merkezi Müdürü

Ege Üniversitesi İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama ve
Araştırma Merkezi Müdürlüğüne, 20.07.2010 tarihinden itibaren atanmış
bulunmaktasınız.

Sizi tebrik eder, başarılı çalışmalarınızın devamını dilerim.

Prof.Dr.Candegir YILMAZ
Rektör

19 /07 /10 Memur : Z.KIRTE
19 /07 /10 Şube Müd. : B.AKŞİT
20 /07 /10 Genel Sek.V. : Prof.Dr. M.B.ÖZKAN

Ege Üniversitesi Rektörlüğü Kurullar Şube Müdürlüğü Gençlik Cad. No:12 35040 Bornova/İZMİR
Faks: 0 232 339 90 90 Tel: 0 232 388 28 67 kurulisl@mail.ege.edu.tr

Belge 25: Sevgili Ercüment Karasulu'nun benim yerime Müdür olarak atanması.



T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kurullar Şube Müdürlüğü

SAYI :B.30.2.EGE.0.05.00.00/153

Bornova/İZMİR

KONU :

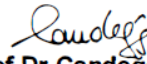
22.07.2010

Sayın

Prof.Dr.Işık TUĞLULAR

Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi

1993 yılından bugüne kadar, İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü görevinizdeki özverili çalışmalara ve yaptığınız katkılara teşekkür eder, başarılı çalışmalarınızın devamını dilerim.


Prof.Dr.Candegir YILMAZ
Rektör

19/07/10 Memur : Z.KIRTE
19/07/10 Şube Mtd. : B.AKŞİT
19/07/10 Genel Sek.V. : Prof.Dr. M.B.ÖZKAN

(.....)
(.....)
(.....)

Ege Üniversitesi Rektörlüğü Kurullar Şube Müdürlüğü Gençlik Cad. No:12 35040 Bornova/İZMİR
Faks: 0 232 339 90 90 Tel: 0 232 388 28 67 kurulisl@mail.ege.edu.tr

Belge 26: Sevgili Rektör'ümüz Candegir YILMAZ'ın tarafıma resmî teşekkür yazısı.



EGE ÜNİVERSİTESİ
REKTÖR ÖZEL

Sayın Prof. Dr. Işık TUĞLULAR

Ege Üniversitesi, 55 yıllık köklü geçmişinde yönetimin süreklilik arz ettiğinin bilincinde olan idareciler tarafından yönetilmiş, kurumlarda başarıya giden yolda devamlılığı sağlamanın önemli olduğu anlayışı benimsenmiştir. Bugünün yöneticileri olarak biz de mensuplarımızın birikimlerinin üniversitemizin bugüne gelmesinde önemli olduğunun bilincindeyiz. Ege Üniversitesi Ailesinin bir mensubu olarak, tüm çalışanlarımızın olduğu gibi sizin de "emeklilik" adı verilen zorunlu yasal sürece kadar çalışma hayatımız boyunca üniversitemizin gelişimine sağladığımız katkı, bizler için büyük değer taşımaktadır.

Bu anlayış doğrultusunda, Türkiye'nin en köklü ve saygın eğitim kuruluşlarından biri olan Ege Üniversitemizin gelişimine sağladığımız katkılar için teşekkür eder, Üniversitemiz ile bağlarımızın kopmayacağı, katkılarımızın devam edeceği inancı ile emeklilik yıllarımızın sağlıklı ve mutlu geçmesini dilerim.

Candeğer

Prof. Dr. Candeğer YILMAZ

Rektör



Belge 27: Sevgili Candeğer YILMAZ'ın tarif edilemez nezaketi ile emekli olduktan sonra tarafıma gönderdiği özel teşekkür yazısı.



EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kurullar Şube Müdürlüğü

SAYI :B.30.2.EGE.0.05.00.00/182

Bornova/İZMİR

KONU :

02.10.2010

İLGİ:İlaç Araştırma Geliştirme ve Farmakokinetik Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'nün 26.08.2010 gün ve 416 sayılı yazısı.

İlgi yazımızda belirtilen Danışma Kurulu'na; Merkez Yönetmeliğinin 13.maddesi uyarınca Prof.Dr.Işık TUĞLULAR'ın görevlendirilmesi uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve ilgili öğretim üyesine tebliğin merkez müdürlüğünce yapılmasını rica ederim.

Prof.Dr.Candegir YILMAZ
Rektör

DAĞITIM

- Merkez Müdürlüğüne
- Personel Daire Başkanlığına

01 /09 /10 Memur : Z.KIRTE (.....)
01 /09 /10 Şube Müd. : B.AKŞİT (.....)
01 /09 /10 Genel Sek.V. : Prof.Dr. M.B.ÖZKAN (.....)

Ege Üniversitesi Rektörlüğü Kurullar Şube Müdürlüğü Gençlik Cad. No:12 35040 Bornova/İZMİR
Faks: 0 232 339 90 90 Tel: 0 232 388 28 67 kurulisl@mail.ege.edu.tr

Belge 28: Rektörlükçe Işık Tuğlular'ın Danışman olarak atanma yazısı.



Işık Tuğlular 05/10/2010 tarihinde emekliye ayrılır ancak ARGEFAR'dan kopmaz. Rektörlük tarafından merkeze danışman olarak atanır ve halen ARGEFAR'da danışman olarak çalışmalarına devam etmektedir:

"Sevgili Ekip Arkadaşlarım başta sevgili Ercüment, artık vefa borcu mudur, yoksa gerçekten benimle çalışmak istemelerinden midir (bunu şaka olarak söylüyorum)? benim gönüllü danışman olarak ARGEFAR'da çalışmaya devam etmemi istiyorlar ve bunu resmî bir yazı ile yapıyorlar. Bunun için de bütün Ekip arkadaşlarıma ve Sevgili Ercüment'e teşekkürlerimi sunuyorum".

Işık Hoca giderayak yine boş durmaz ve ülkemizdeki gelişmeleri öngörerek son bir proje daha hazırlar:

"İlacın kökeni bitkisel ile başlamış, kimyasallara dönüşmüş, fakat hala tedavi konusunda tıp önemli sıkıntılar içinde. Batı dünyası yeni bir yol ararken devreye biyoteknolojik ilaçları sokmuş.

Bu gelişim ister istemez bize de yansıtacak. Yaptığımız toplantılarda bunu dillendiriyoruz. Ancak konu önemli ve ciddi bir bilgi birikimi ve deneyim gerektiriyor. Bunu da daha önceki deneyimlerimizde yaşadığımız şekilde ancak uygulama ile kazanacağımız konusunda fikir birliğine varıyoruz. Bunun için ben ayrılmadan önce vereceğimiz bir proje ile bu konuya el atalım ve sonrasında gençler bu işi sürdürsün kararını veriyoruz. Biyoteknolojik Ar-Ge için bir proje hazırlıyoruz ve Kalkınma Bakanlığımıza sunuyoruz. Sonradan öğreniyorum ki bu projemiz de kabul görmüş."

Hazırlanan bu yeni proje çerçevesinde ve biyoteknoloji alanında dünyadaki gelişmelere uygun olarak geliştirilecek bu ürünlerin özellikle insana ilk uygulamaları için yapılacak Fazl klinik denemelerinin standartların farklılaşması nedeni ile ARGEFAR bünyesindeki klinik koşulların yetersiz kalacağı anlaşıldığından bu alanda yeni bir klinik açılması gereksinimi doğar. Bu konuda Türkiye'de bilimsel otorite olan Işık Hoca'dan yardım alma fikri ön plana çıkar:

"Yıl 2011 benim emekli olduğum,yaklaşık 1 sene olmuş. Fakat sağolsun Argefar yönetimi beni resmî yazı ile danışman tayin etmiş. Bu vesile ile Merkeze gidip geliyorum.



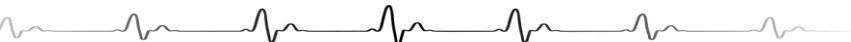
O dönem Türkiye’de güncel konu, patent süreleri dolan küresel biyofarmasötiklerin biyobenzerlerinin, ülkemizde üretilmesi ve bunların klinik araştırmalarının ve özellikle Faz I çalışmalarının nerede yapılacağının belirlenmesi.



Resim 21: Işık Hoca'nın emekli olduğu yıl...

Bu arada biyoteknolojik ürünler ile ilgili projemiz de kabul görmüş. Bu ürünlerin klinik deneme dönemine kadarki geliştirmeye ait alt yapı gereksinimleri bu projeden karşılanacak, ancak klinik aşama için uluslararası standartlara uygun yeni bir yapılanma gereksinimini nasıl hallededeğimizi, zaman zaman tartışıyoruz.

İşte bu sırada 2011 senesinde uzun tartışmalar, hatta mahkeme süreçleri sonrasında Türkiye’de yeni bir “İlaç klinik araştırmaları Yönetmeliği” çıkarılmış ve Faz I klinik araştırmalarının yapılacağı yerler için ayrı bir başlık açılmış. Diğer Faz araştırmalarının herhangi bir özel izne tabi olmaksızın Üniversite ve Eğitim ve Araştırma hastanelerinde yapılabileceği belirtilirken, Faz I klinik araştırmalarının Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğünün onay verdiği, özel izinle kurulmuş yerlerde yapılabileceği





kararı verilmiş. Aslında biz Argefar olarak geçmişte Faz 1 denemeleri yapmış bir kurum olmamıza rağmen, bu yeni durumda var olan tesislerimizin bu iş için yeterli olamayacağı, kamusunu taşıyoruz.

İlginç bir şekilde o dönemde, Genel Müdürlük elinde de bilgi alacağımız yazılı bir mevzuat yok ve kimse bu konuda yönlendirici bilgiye sahip değil. Biz ise uygulama deneyimimiz olmasına karşılık, teorik olarak böyle bir kelinğin ne gibi özellikler taşıması gerektiği konusunda, yazılı bir belgeye dayanarak bu işi yapmamız gerektiği konusunda fikir birliğine varmışız ama bu belgeyi nereden ve nasıl temin edeceğimizi de bilmiyoruz.

Bu arayışlar sürerken, ilaç firmaları da diğer taraftan, bu konuda biraz telaşlılar. Sanki hemen biyobenzerler üretilmiş ve sıra Faz 1 klinik araştırmalarına gelmiş gibi bizden bir çıkış yolu üretmemizi bekliyorlar, ama kimse de elini taşın altına sokmaya yanaşmıyor. Argefar olarak bizim böyle bir yatırım yapacak, mali yapımız yok. Yukarıda anlattığımız şekilde Argefar, devletten ve Üniversite'den maddi bir destek alamaması yanında çalışanlarının büyük bir kısmının maaşlarını da ancak kendi kazancı ile ödiyor ve var olan birimlerinin ancak rutin hizmet gereksinimlerini karşılamaya gücü yetiyor.

Bu şaşkınlık içinde çıkış yolu ararken bir toplantıda, tesadüfen Neutec İlaç A.Ş. sahiplerinden sevgili Mahmut Bilgiç ile karşılaşıyoruz. Kendisi ile, daha önce bize yaptıkları Biyoyararlanım/Bioeşdeğerlilik denemelerinden tanışıklığımız var, Argefar'ı tanıyor ve güveniyor.

Ancak İlaç Sanayicilerinin, gördüğümüz kadarı ile en önemli endişeleri, böyle bir yatırımın sürdürülebilirliği ve uzun süre hizmet verebilmesi konusunda Üniversitelere karşı taşıdıkları güvensizlik. Belki de bu konuda haklılar. Çünkü bildiğimiz bir çok örnekte, sanki bu desteklerin Üniversite'ye değil de kişiye yapılmış gibi o zamanki ilgilinin bir şekilde görevden ayrılması veya görevine son verilmesi sonrası, bu tesislerin atıl duruma düşürüldüğü biliniyor.

Bu alandaki gelişmeleri çok yakından izleyen ve Türkiye'nin bu atılım yapmasının yaşamsal olduğu kamusını her ortamda dile getiren Bilgiç Ailesinin sahibi olduğu yerli ve milli İlaç Sanayii olan Neutec İlaç A.Ş ve Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Mahmut Bilgiç bu endişelere rağmen önerimizi kabul ediyor.



Uzun görüşmelerden sonra, bina alt yapısını Üniversite olarak temin edersek, bize iş mekan restorasyonu ve donanım açısından destek verebileceği teminatını kendisinden alıyoruz.

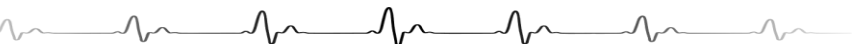
Bu süreçte Argefar yönetimi bu projenin başarılması için, beni tam yetkili olarak görevlendiriyor. Ancak kabul edilmelidir ki, bu vebal altından kolay kalkılacak bir iş değil! Çünkü atacağımız her adımın bilimsel ve idari açıdan kabul edilebilir uluslararası bir dayanağı olması gerekliliğinin yanında, sonuçta Genel Müdürlüğün de yapılanları uygun bulup onay aşamasını tamamlayabilmesinde bir sorun çıkmasını!

Dayanak sağlayacak desteği bulmak üzere dış ülkelere ve özellikle EMA'ya yöneliyoruz. Ancak ilginç bir şekilde EMA, 2007 yılında Faz 1 çalışmaları için yeni kılavuzlar çıkarmış olmasına karşın, bunlarda sadece bu denemelerin özel yerlerde ve ancak yetkili makamın verdiği özel onay sonrası yapılabileceği bilgisi dışında hiçbir ayrıntıya rastlayamıyoruz.

Burada önemli sorun Argefar olarak, Üniversite'den ne büyüklükte bir bina alt yapısı isteyeceğimize karar verebilmek için ayrıntılara da sahip olmamız gereği.

Bunun için arayışlarımızı sürdürürken, İngiliz ilaç otoritesi MHRA'nın sitesinde ABPI (Association of British Pharmaceutical Industry)'nin bir referansına ulaşıyoruz. Meğer, İngiltere, 2006 yılında yaşadığı "TGN 1426" Faz 1 faciası sonrası "İngiliz İlaç Sanayii Derneği"ne bir görev vermiş ve bu yerlerin, böyle felaketler yaşanmaması için ne gibi gereklilikler taşıması ve nelere dikkat edilmesi gerektiğine dair ayrıntıları içeren bir kitapçık hazırlamasını istemiş. Biz de, işte 2007 yılında ABPI tarafından yayınlanan "Guidelines for Phase I Clinical Trials" adlı bu kitapçığa ulaşınca buradaki bütün bilgilerin, bizim Faz 1 kliniği için fazlası ile yeterli olacağına kanaat getirerek yolumuza koyuluyoruz.

Her zaman olduğu gibi yine en önemli sorun mekan bulmak. Bu konuyu Ercüment Hoca Rektör Candegör Hoca ile çözüyor. Aynı zamanda yukarıda sözü edilen endişeler de sevgili Rektörümüz Candegör Yılmaz tarafından yapılan görüşmelerde gideriliyor. Bu konuda Ercüment Hoca'nın yaklaşımı ve girişimleri özellikle dikkate değer.





O sırada tesadüf Sağlık Meslek Yüksek Okulu, yeni binasına taşınmak için bulunduğu binayı boşaltmış idi. Orası bizim Faz 1 kliniği projemiz için çok uygun idi. Rektörümüzle konunun Üniversite-İlaç Sanayii iş birliği için iyi bir fırsat olacağını anlatınca sağ olsun o da kabul etti. Sevgili Mahmut Bilgiç ile kendisini buluşturduk. Karşılıklı mutabakat sağlandı. Mahmut Bey kendi inşaat şirketi elemanlarını göndermesi üzerine işe koyulduk. Kurduğumuz bir ekip ile bu konudaki yeni standartları ele alan yönetmeliklerin tamamını kısa bir sürede özümseyerek çok güzel bir mimari ve işlevsel bir proje hazırladık. Üniversite Fen İşlerine onaylatarak inşaatı 2 ay gibi bir sürede de bitirdik. Mefruşat ve Tıbbi Donanım desteğini de sağlayan Neutec İlaç A.Ş. hiçbir koşul öne sürmeden, yaklaşık 2.5 milyon ₺'lik destekle bu projeyi gerçekleştirme fırsatını bize sağlamış oluyor. Bu tesis ile ilgili, Türkiye'de başka örnek yoktur ve Avrupa'daki örneklerin birçoğu da bu yeni uluslararası standartları sağlamaktan uzakta kalmıştır.

Destekleyicinin isteği üzerine tesise, annelerinin adı olan "Sevim Bilgiç" kliniği adı veriliyor. Zamanın Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül'ün açılışını yaptığı bu tesis sonradan yapılan çalışmalar için yurt dışından gelenler tarafından da çok beğeniliyor ve Avrupa'da bile buna benzer bir örneğin çok az sayıda olduğu ifade ediliyor.

Hazırladığımız Kalite Yönetimi Belgeleri ile de İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü onayımızı veriyor. Bu klinik ile, yeni mevzuata göre de Türkiye'deki ilk onaylı Faz 1 kliniği olarak, ülkemizde ilk Faz 1 kliniği örneği ve mevzuatı oluşturulmuş oluyor. Bu klinik için hazırladığımız kalite yönetim sistemi Bakanlık tarafından uzunca bir süre kullanıldı. Bu dönemde T.C. Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü Klinik Araştırmalar Daire Başkanı Sayın Dr. Ecz. Hilal İlbars ve Genel Müdür Sayın Dr. Saim Kendir'in destek ve teşvikleri kayda değer yaklaşımlar idi. Kendilerine sağlıklar diliyor, teşekkürlerimi sunuyorum."

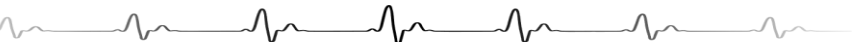


Resim 22: ARGEFAR Faz I Kliniği Cumhurbaşkanımız Abdullah GÜL tarafından Açılış Töreni



Resim 23: Açılış nedeniyle yapılan plaket töreni.

Soldan sağa Işık Hoca, Cumhurbaşkanımız Abdullah GÜL, Rektörümüz Prof. Dr. Candeğer YILMAZ ve Bağışçımız Sayın Mahmut BİLGİÇ...





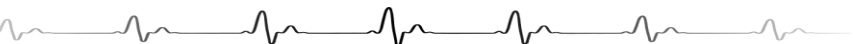
Işık Hoca'ya Üniversiteye hizmetlerinizden dolayı bir de Üstün Hizmet Madalyası verilir:

“ARGEFAR ile ilgili her tarafa koşturuyoruz. Bazen gece aklıma bir şey takılıyor, gece yarısı veya sabaha karşı Merkeze geliyorum. Bu koşturmalar sırasında karşılaştığım insanlar bana, ne bu kadar kendini heder edersene koşturuyorsun, sana sonuçta madalya mı verecekler? diyerek bu koşturmalarımı bir anlam veremiyorlardı. Ben de kendilerine böyle bir beklentim olmadığını ve sadece olumlu bir şeyler yapabilmek adına çırpındığımı anlatmaya çalışıyordum ama, onlar bir türlü bunu anlayamıyorlardı. Fakat ne güzel bir tecellidir ki Üniversite'm bu çalışmalarımı takdir ederek beni 2012 yılında Ege Üniversitesi Üstün Hizmet Beratı ve Madalyası ile ödüllendirmiştir. Böylelikle o günlerde bana bu soruyu soranlara benim veremediğim yanıtı Üniversite'm vermiş oluyordu. Bunu takdir edenlere bu vesile ile şükranlarımı sunuyorum.”



Belge 29: Üstün Hizmet Beratı ve Madalyası

Alınan bu Berat Işık Hoca için ayrı ve yeni bir motivasyon kaynağı oluşturur. DPT'nin kabul ettiği ve “Biyobenzer Ürünler Mükemmeliyet Merkezi” oluşturma hazırlıklarının devam ettiği bu süreçte Hoca'nın vizyon oluşturma yeteneği





depresif ve geçmişte gerçekleştiremediği, ancak bu sefer olacağı kanısını taşıdığı, doğrudan ARGEFAR'ı enstitüye çevirebilecek bir rapor hazırlar. (Bkz. Ek)

“O sıralarda danışman olarak görevlendirmem devam ettiği için ARGEFAR ile ilgili hayallerim de devam ediyor. Böyle bir proje de kabul edildiğine ve bunun gerekleri yerine getirildiğine ve de özellikle Faç 1 Kliniği onaylanarak çalışmaya başladığına göre ARGEFAR, artık başka bir ilke’ye daha imza atmalı, diye düşünüyorum ve Ek’teki raporu hazırlıyorum. Ancak bunu ilgili yerlere değişik nedenlerle iletemiyorum. Sonrasında da artık heyecanımı yitiriyorum.”

Işık Hoca ARGEFAR’ın kuruluşundan emekliliğine kadar yönetmenlik icabı birçok Müdür Yardımcısı ve Yönetim Kurulu Üyesi ile çalışır. Bunlar ile ilgili anılarını şöyle aktarır:

“ARGEFAR’ın kuruluşundan bugüne çok sayıda Üniversite çalışanımız Merkez Müdür Yardımcılıklarında ve Yönetim Kurulu’nda görev almıştır. Her dönem bütün üyelerimizle çok uyumlu ve düşüncelerinden çok yararlandığım çok verimli toplantılar gerçekleştirdik. ARGEFAR’a bu vesile ile yaptıkları katkılar için teşekkür ediyorum. Maalesef aramızdan ayrılanlar da oldu. Onlara rahmet, kalanlara sağlıklı uzun ömürler diliyorum.”

Argefar Müdür Yardımcıları

1993-1997	Prof. Dr. Aysel Kayalı
1997-2005	Prof. Dr. Ulvi Zeybek
2002-2008	Prof. Dr. Erdem Göker
2005-2010	Prof. Dr. Ercüment Karasulu
2010-2015	Prof. Dr. Şebnem Apaydın

Argefar Yönetim Kurulu Üyeleri

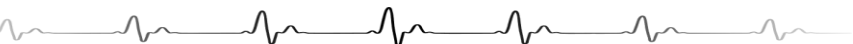


1993 - 1996	Prof. Dr. Aycıl Kayalı	Prof. Dr. Tamer Güneri
	Prof. Dr. Ülkü Bayındır	Prof. Dr. Tayfun Berkan
1997 - 2001	Prof. Dr. Gürbun Atabay	Prof. Dr. Levent Kırılmaz
	Prof. Dr. Erçin Erciyas	Prof. Dr. Fehmi Akçiçek
2001 - 2002	Prof. Dr. Gürbun Atabay	Prof. Dr. Şengün Özşöğ
	Prof. Dr. Erçin Erciyas	Prof. Dr. Fehmi Akçiçek
2002 - 2005	Prof. Dr. Şengün Özşöğ	Prof. Dr. Fehmi Akçiçek
	Prof. Dr. Erçin Erciyas	Prof. Dr. Mete Akisu
2005 - 2009	Prof. Dr. Şengün Özşöğ	Prof. Dr. Fehmi Akçiçek
	Prof. Dr. Ulvi Zeybek	Prof. Dr. Mete Akisu
2009 - 2012	Prof. Dr. Serhat Bor	Prof. Dr. M. Varol Pabuçcuoğlu
	Prof. Dr. Ulvi Zeybek	Prof. Dr. Sibel Göksel

Buraya kadar anılarını ve ARGEFAR'ın kuruluş ve gelişmesini sunduğu belge ve fotoğraflarla anlatan Işık Tuğlular, şunları söyleyerek sözlerini bitirmektedir:

“Yaşamımda benden istenen ve aklıma esen her şeyi daima hiçbir beklentim olmadan yaptım ve her zaman da hem maddi ve hem de manevi açıdan hep kazançlı çıktım. Çünkü hiçbir zaman kötülük düşünmedim. Art niyetli olmadım. Hep ülkemin yararına bir şeyler yapmak için çırpındım. Ne mutlu bana!

ARGEFAR bugüne geldi ise bunda en büyük pay buraya gönülden emek veren gelmiş geçmiş çalışanlara (kimisi aramızdan ayrıldı-tekrar nur içinde yatsınlar-diyorum, kalanlara sağlıklar içinde uzun ömürler diliyorum) aittir. Güzel bir abenke yakaladığımızı umarak hepsine yürekte en derin teşekkürlerimi sunuyorum.





Benim ARGEFAR ile ilgili öyküm burada bitiyor. Umarım sizleri fazla sıkmadan gelişimini aktardığım Üniversite'miz için iftihar vesilesi olan bu kuruluşun daha nicelerine örnek olması ve varlığını geliştirerek daha nice seneler sürdürebilmesi dileği ve sevgilerimle..."

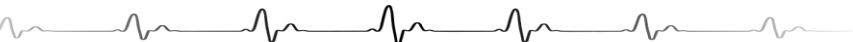


Sonsöz

Kitabın sonunda, yakın geçmişte ARGEFAR üzerine bir araştırma yapmış bir sosyolog olarak merkez hakkında bilim sosyolojisi açısından kıymetli bir veri teşkil eden bazı bilgileri de eklemek isterim. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı İzmir İl Müdürlüğü, bilim sanayi ve teknoloji politikalarının İzmir ilindeki yansımalarını konu alan ve alt başlıkları arasında, ARGE faaliyetleri bulunan bir kitap yayınlamak istediğini bildirerek bizden, bölüm yazarlığı talep ettiğinde, İzmir’de ARGE çalışmaları konusunda üzerinde araştırma yapıp yazı yazabileceğim konu olarak aklıma gelen ilk yer ARGEFAR olmuştur. Çünkü bu merkezin çalışmaları hakkında bir önbilim mevcuttu. Ancak kitapta, bölüm olarak yer alacak yazıyı yazabilmek için ARGEFAR yetkilileriyle temas kurarak merkez hakkındaki ayrıntıları öğrenmeye başladıkça konusu İzmir ve ARGE olan bir çalışma için ne kadar doğru bir seçim yapmış olduğumu anlamış oldum. Bu kitapta yer alan yazarı olduğum kısa bölümden bazı bilgileri burada paylaşmak istiyorum.

ARGEFAR’da çalışanların nasıl bir personel yapısı sergilediğine baktığımızda personelin %60’ına yakınının araştırmacı statüsünde olduğu çalışanların toplam %75’inin doğrudan bilimsel çalışma ve araştırma ile ilgili işlerden sorumlu personelden oluştuğu görülmekteydi (Ege, 2013, s.128). Bu dağılım hem bilim ve hem de organizasyon sosyolojisi açısından önemlidir. Şöyle ki özellikle ilaç araştırmaları gibi bürokrasisi yoğun bir alanda faaliyet gösteren bir merkez idari personele şiddetle gereksinim duyacaktır. Bürokratik işleri bilimsel faaliyetleri gerçekleştirecek olan personel üzerinden alacak ve onların araştırmalara ve bilimsel bilgiye odaklanmalarına yeterli olacak nicelik ve nitelikte bir idari personele gereksinim vardır. Ancak gereğinden fazla idari personelin varlığı bir araştırma merkezini hantallaştırarak asıl amacı olan araştırmadan uzaklaştıracaktır. ARGEFAR’ın başarısı biraz da bu ayrıntılarda gizlidir.

ARGEFAR birimlerinin faaliyet dağılımına baktığımızda, toplam faaliyet sayılarına göre birinci sırada ARGE birimi İkinci sırada ise biyosidal ürünlerle ilgili çalışmaların yer almaktadır. Bu ürünler, insan sağlığı ve çevre kirliliği açısından denetim ve kontrolü özel önem arz eden ürünlerdir. ARGEFAR’ın ARGE çalışmalarından sonra toplum sağlığı ve çağımızın en önemli toplumsal meselelerinden biri olan çevre sorunları açısından önem taşıyan bu ürünlere yönelik çalışmalar öncelik vermesi dikkate değerdir (Ege, 2013,





s.129). Toplum sağlığı ve çevre sorunlarının en az ARGE çalışmaları kadar önemli olduğu bilincinin işletildiği bir araştırma merkezi bilimsel başarıyı, bilimsel ahlak, maksimum toplumsal fayda gibi kavramlarla bütünleştirme kabiliyetine sahip olur

Ayrıca, birimlerde gerçekleştirilen analiz sayılarına bakıldığında, Çevre ve Gıda Analizleri biriminin analiz sayıları bakımından oldukça büyük bir farkla birinci sırada olduğu görülmektedir (Ege, 2013, s.130). ARGEFAR çatısı altında klinik çalışmalarının başladığı 2005 yılından bu yana çok sayıda klinik araştırma gerçekleştirilmiş ve yüzlerce gönüllü bu klinik çalışmalarda yer almıştır. Bu çalışmaların büyük bölümü biyoeşdeğerlik araştırmalarıdır. Biyoeşdeğerlik çalışmalarında jenerik ilaç olarak adlandırılan patentli ile aynı etkin maddeyi taşıyan ilaç, sağlıklı gönüllülere aynı miktarda ve aynı formülasyon şeklinde uygulanmakta, orijinal ilaca eşdeğer olup olmadığı belirlenerek ve çalışma sonuçlarına dayalı olarak ruhsatlandırılmaktadır (Ege, 2013, s.132).

İlaç geliştirme çalışmaları yüksek maliyetleri nedeniyle özel teşebbüs tarafından yapılacak yatırımlara önemli ölçüde bağlıdır. Bu sebeple ARGEFAR'da gerçekleştirilen ürün geliştirme çalışmalarının tamamı özel sektör için yapılmıştır. ARGEFAR bünyesinde gerçekleştirilen diğer çalışmalar; kalite kontrol çalışmaları, ARGE çalışmaları, Biyosidal ürünlerle ilgili çalışmalar ve klinik araştırmalar bunların hepsi özel sektöre yöneliktir. Biyoanalitik çalışmalarının %96'sı özel sektör, %4'ü kamu sektörüne, Çevre & Gıda Analizlerinin %86'sı özel sektör, %14'ü kamu sektörüne yöneliktir. Üniversite bünyesindeki bu araştırma merkezinin araştırma faaliyetlerinin böyle bir sektörel dağılım sergilemesi, aynı zamanda bu merkez aracılığı ile gerçekleşen güçlü bir üniversite sanayi işbirliğinin mevcudiyetine işaret etmektedir (Ege, 2013, s.134).

ARGEFAR laboratuvarlarında bugüne kadar bitkisel doğal kaynaklı yağlardan hazırlanan yumuşak jelatin kapsül formunda 17 adet ilaç geliştirilmiştir. 8 ilaç üzerindeki çalışmalar devam etmektedir. Ürün geliştirme laboratuvarlarında ARGEFAR lisanslı üretim üzerine çalışmalar ise sürdürülmektedir (Ege, 2013, s.134).

Araştırma geliştirme faaliyetleri ve özelde ilaç araştırmaları, etik tartışmalar, ekonomik sorunlar, nitelikli insan kaynağı problemi, bürokratik engeller vb. Sorunları içinde taşır. Sosyolojik bir perspektifin bu meselelerin





çözümünde önemli katkı sağlayacağına ilişkin kanaatimi de yeri gelmişken bu vesileyle eklemek istiyorum...

ARGEFAR'ın kurucusu Işık Tuğlular'ın anılarıyla bugün Ege üniversitesi için, İzmir için hatta Türkiye için çok önemli bir yere sahip önemli çalışmaları olan ve bir ilk niteliğindeki bu araştırma merkezimizin kuruluş macerasını kendisinin emekliliğine kadar olan tüm gelişmeleriyle aktarmaya çalıştık.

Daha önce de ifade edildiği gibi çok büyük zorluklar, sorunlar aşılacak ciddi özveri, gayret, ekip çalışması, takım ruhu ve cesaret isteyen bu macera aynı zamanda bir başarının öyküsüdür. ARGEFAR'ın çalışmalarından haberdar her Ege üniversitesi mensubunun gurur duyacağı, adının gerçek anlamının gereklerini olanaklar ölçüsünde hatta çoğu zaman olanakları zorlayarak yerine getiren bir araştırma merkezidir.

Bu kitapta adı geçenlerin yanısıra adı geçmeyen sayısız isimsiz kahraman bu serüvende rol almıştır ve almaya da devam etmektedir.

Başta Işık Hoca olmak üzere ARGEFAR ekibinin özverili çabaları takdiri haketmektedir. Bu kitabın bu ve benzeri gayretler içindeki tüm bilim insanlarına girişimcilere yol gösterici ve cesaret verici olmasını temenni ediyoruz.

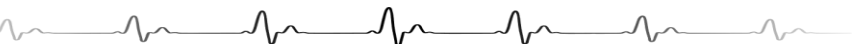
ARGEFAR'ın öyküsü burada bitmiyor. Devam ediyor. Öykünün devamı, bir sonraki kitap olması beklenen Prof Dr. Ercüment Karasulu'nun anlatımıyla ve bundan sonraki diğer kitaplarda başka anılarla devam edecektir...

Göknur Ege

İzmir 2020

Referans:

- Ege, Göknur, "Bilim Teknoloji ve Toplum İlişkisi Açısından Araştırma Geliştirme (ARGE): ARGEFAR Örneği", Bilim, Sanayi ve Teknoloji Politikalarının Yerele Yansıması: İzmir Örneği hazırlayanlar: R. Akpınar, C. Arıkbay, s: 119-136, Dora Basım-Yayın, 2013





Anılar ile Katkılar

Biyoenerjilerle
Tıp Fakültesi Validasyon
ARGIS
Ege Prof. Dr. Işık Tuğlular
PICS
Biyosidal İyi Klinik Uygulamaları
BITAM
Saglık Bakanligi Prof. Dr. Aysel Kayali Gıda
Argefar
Prof. Dr. Hatice Şahin Klinik
Prof. N. Ülki Karabay Yavaşoğlu Argefar Pinar Alkan
Hasan Şahin Argefar Argefar Hammadde DPT
İlac Prof. Dr. Sebnem Apaydın Argefar Farmakovijilans Elik Kurul
Cevre Farmakovijilans Farmakoepidemiyoloji
Monitorizasyon Argefar Ege Üniversitesi
Hayvan Laboratuvarı
Ürün Geliştirme Klinik Denemeler Hastalıklar
Eczacılık Fakültesi Kalite
Argefar Elkin Madde
ArGe
Kilavuzlar
FDG



Prof. Dr. Şebnem Apaydın

Emekli Farmakoloji Öğretim Üyesi

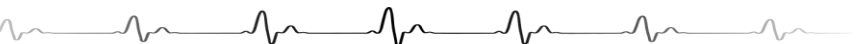
Argefar yıllarım

1997 yılı Haziran ayı. Dokuz Eylül Farmakoloji Anabilim Dalı'ndan ayrılmışım. O zamanlar kadroların getirdiği ünvanlarla değer kazandığımı düşündüğüm yıllar. 32 yaşındayım. Yardımcı doçent kadromu vermediler diye kapıyı çekip çıkmışım. Kaderim beni koşa koşa Argefar'a taşımış. Eşim Işık Hocamla masa tenisi oynarken benim durumumdan söz ediyor ve Işık Hocam da "Bize gelsin" diyor. Hayatıma küsmüş bir şekilde Argefar'a giriyorum ve blue jean kumaş örtülü toplantı masasının etrafında konuştuğumuzu hatırlıyorum hayal meyal. Tanışıyoruz Argefar ile. O zamanlar Argefar küçücük bir merkez. Çok az çalışanı var. Herkes çok arkadaş canlısı, bana yardımcı olmak, derdimi paylaşmak istiyorlar. Ama ben Tanrım diyorum burası anabilim dalı değil, küçücük bir yer, ben burada ne yapacağım?

O zamanki rektör rahmetli Prof. Dr. Refet Saygılı bana bir sağlık teknisyeni kadrosu buldu. Hiç mutlu değilim. Ne deveyim ne kuş. Ne farmakolog ne teknisyen. İşte öyle bir şey. Hatta aldığım parayı bile hak etmiyorum. Depresyonun doruklarındayım. Yine gitmeyi düşünüyorum.

Işık Hocam sırf ben mutlu olayım diye her gün beni kadro aramak için başka bir kişiye götürüyor ve bana sürekli psikoterapi yapıyor. Kaç kere dekana, başhekime ve yardımcı dokunacağımı düşündüğü kaç insana gittik hatırlamıyorum. Üzerimde emeği çoktur hocamın.

1998 yılının Mayıs ayı. Sonunda bir Yardımcı Doçent kadrosu bulunuyor ama Farmakolojiden değil Anestezi'den. Yine ben ne deve ne kuş. Ne anestezi ne farmakolog. Ama kadromu almışım ya çok mutluyum. Anestezi Anabilim Dalı pek mutlu değil :) Neden beni istemediler anlamadım :)





Kadromu hak etmek için deli gibi uğraşıyorum. Size çalışma yapayım, ders vereyim diye her gün kapılarındayım. Ama pek başarılı değilim galiba :)

Ben ille de Doçent olacağım diye tutturuyorum. Bir kere üniversiteden ayrılmışım, rüştümü ispatlayacağım ya. Kadromu alırsam değerli olurum ya :) Işık Hocam o küçükük Argefar'da minicik bir odayı bana laboratuvar haline getiriyor. Bana çalışabileyim diye analjezimetre satın alıyor. Farmakolojiden birkaç alet ödünç alıyoruz, hayvan buluyoruz ve ben orada çalışma yapmaya başlıyorum. Yanımda Ülkü Karabay, birlikte çalışıyoruz. Çok güzel anılarımız var o laboratuvarda. Kaçırduğumuz ve sabah Işık Hoca'yı kapıda karşılayan güvercinler, kuyrukları elimizde kalan sıçanlar, kafesleri ile yere düşürüp sokaklara saçtığımız fareler...

Kaç tane yayın çıkardık o odada. O zamanlar internet yeni. Mail falan çok yaygın değil. Dergilerden eleştiriler Işık Hocaya faks ile geliyor. Bir akşam 8 eleştiri birden gelince Işık Hoca "Kızım naptın sen" diye beni arıyor.

Bir de o zamanlar ben huysuz, Işık hocam da biraz sinirli :) ara sıra kapışveriyoruz. Kapışmalarımız benim terbiyesizce kapı çarpıp gitmelerime kadar uzayabiliyor. Zavallı Ercüment iki tarafı da ayrı ayrı sakinleştirmeye çalışıyor. Hatta o kadar ileri gidiyor ki bizi Işık Hoca ile yalnız bırakmamak için özen gösteriyor :) Affedin hocam egom tavandaydı.

Neyse bu arada Işık Hocam beni ilaç firmaları ile de çalıştırıyor. Konuşmalar yapıyoruz, onlara yayınlar yazıyoruz. Tomar tomar kağıtları tercüme ediyorum. Acaba İngilizce bildiğimi söylemese miydim? :) Tam tercüme bitiriyorum "Buna gerek yoktu" diyorlar. Hiç anlamıyorum. Biraz sinirleniyorum galiba :)

Argefar'a başlayalı 2,5 yıl kadar oldu. Doçentlik sınavına başvuruyorum.

Tabi muhteşem geçmişim ve huysuzluklarım düşünlürse olası olumsuzlukları önlemek için Işık Hocam benimle bütün jüri üyelerini teker teker ziyaret edip beni tanıtıyor. İnsanlar pek anlam veremiyor ama hocama hürmetleri sonsuz, her gittiğimiz yerde krallar gibi ağırlanıyoruz. Çok utanıyorum ama yanımda olduğu için de çok seviniyorum. Beni bir başıma bırakıp gitmedi. Kapı gibi arkamda. Herkes ne kadar şanslı olduğumu söylüyor. Evet kesinlikle öyleyim.

2000 yılının Kasım ayında büyük çabalarla Argefar'dan doçent oluyorum. Aman Tanrım çok mutluyum. Kadrom hala anesteziye Yardımcı Doçent.





2004'e kadar da öyle kalacak ama olsun Doçent oldum ya. Yeter bana :) 3 yılda bir anestezi öğretim üyelerini gezip yardımcı doçent kadro uzatmamı yaptırıyorum. Tabi kimse anlamıyor bu anestezi ve farmakolog hikayesini. Tabi ne deveyim ne kuş da diyemiyorum :) "Ama ben Doçent oldum" diyor. Kahkahalarla gülüyorlar. Anlamıyorum:)

2004 yılında yine Işık Hocam büyük çabalarla Farmakolojiden bir doçent kadrosu buluyor. Çok şükür kalıcı kadroya geçtim :) Hayattaki görevlerimi de bitirdiğimi sanıyorum saf saf. Bu sıraya kadarki ünvanlarımın hepsini hocama borçluyum. İnsanlar bana "Vay be nelere rağmen doçent oldu" diyor. Bunun için miymiş bütün çaba???

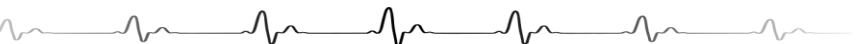
Bu arada 2000 yılında o bizim küçük Argefar yavaş yavaş büyümeye başlıyor. Öyle bir hızla büyüyor ki gözlerimize inanamıyoruz. Çalışan sayısı hızla artıyor. Laboratuvarlar birbiri ardına açılıyor, değil sadece üniversitede, Türkiye'de, dünyada tanınmaya başlıyor. Eskiden nerede çalıştığımı anlamayan kişiler "Oooooo Argefar'da mı çalışıyorsun?" diye sormaya başlıyorlar. Ben hala çok bi şeyin farkında değilim. Kabuğumun içinde kendi özdeğer kavramlarımla boğuşuyorum.

2003 yılında ilk Klinik Araştırma Kliniği kuruluyor. Beni de Klinik Sorumlu Müdürü yapıyorlar. Nasıl oldu bu yaaa :))) Duvarda resmim olan bir belge olmasa inanamayacağım ben de.

Yıl 2005. İlk biyoeşdeğerlik çalışmamızı yapıyoruz. İki hemşire, bir doktor, bir personel bir ben çekirdek kadro. Ter döküyoruz ilk çalışmamızda. Aman Allahım bu kadar zahmetli olacağını hiç tahmin etmemiştim. Uğraşıyorum didiniyorum ama kendimi bir türlü üst yönetime beğendiremiyorum :) Valla çok uğraştım beğenin beni diyorum pek dinleyen olmuyor :) Kendimi yırtarak mükemmel olmaya çalışıyorum. Demek o zamanlar mükemmel diye bir kavramın var olduğuna inanırmışım. Neyse olmadığını çabuk öğreniyorum :)

Çalışmalar birbirini kovalıyor. Artık alıştık gönüllü bulmaya da çalışmaya da derken 2008 yılında ilk Faz 1 çalışmamızı yapıyoruz. Auditler, teftişler... ben üst yönetimle, üst yönetim benimle, personel benimle, ben personelle didişip duruyoruz. İşlerin iyi gittiği söyleniyor ama galiba ben iyi değilim :)

2008 yılında beni Müdür Yardımcısı yapıyorlar ARGEFAR'a. Ama n'olur affedin diyorum ben o kadar az şeyin içindeyim ki alın beni bu görevden. Ben bilmiyorum bir şey. Dinletemiyorum, susuyorum :)





2010 yılında Işık Hocam emekli oluyor. O hep bizimle ama Ercüment müdür oluyor. Bu arada 2011 yılında Cumhurbaşkanımız ikinci araştırma kliniğimizi açıyor. 2011’de ikinci Faz 1 araştırmayı da alnımızın akı ile tamamlıyoruz. Argefar artık kocaman bir merkez. Gelen tüm misafirlere hikayemizi anlatıp gezdiriyoruz. Öncesi sonrası fotoğraflarımızı gösteriyoruz. Gözlerime inanamıyorum. Ne çok emek var burada. Işık Hocamın hayalinden de büyük olmuş. Can yoldaşı Ercüment ile harikalar yaratıyorlar. Hayranlıkla izliyorum. İtiraf edeyim neler olup bittiğini çok da anlayamıyorum :)

2012 yılında sürpriz... Ercüment doçentliğimin 12. yılında rektör ile anlaşım bana bir profesör kadrosu buluyor. Guinness rekorlar kitabına gireceğim herhalde. Ya ben emekli olacaktım tam :) Gerçekten beklemiyordum. Ne kadar çok uğraştığımı, çaba sarf ettiğimi biliyorum. Benim için bu kadar emek harcayan insanlara benim için ne kadar değerli olduklarını ifade edebildim mi acaba?

Neyse her sürecin kendine göre bir sonu var. Bu hayat sahnesinden hepimizin gelip geçmesi gibi benim de Argefar’daki sürecim 2015 yılında bitiyor, emekli oluyorum. 32 yaşında girip 50 yaşında kapısından çıktığım, hayatımın neredeyse üçte birini, 18 yılını geçirdiğim, acı tatlı birçok anı biriktirdiğim, ailemden çok birlikte yaşadığım çok güzel insanlar tanıdığım, büyüdüğüm, unutamayacağım son iş yerim. Kadromu, ünvanımı, hırslarımı, gençliğimi, yüreğimi de bırakıp eşyalarımı toplayıp çıkıyorum. ARGEFAR’daki herkese hayatıma katkılarından dolayı teşekkür ediyorum. Ne deve ne kuş olma, kendimi arama, bulamama dönemlerimde yanımda olduğunuz için teşekkür ediyorum. İç huzursuzluklarımla, kendimi olduğum yerlere ait hissedememle sizleri yorduysam, kırdıysam affedin. Hakkınızı helal edin diyorum sadece...



Prof. Dr. Hatice Şahin

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi

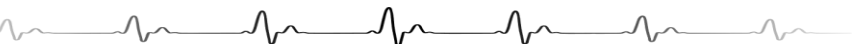
Tıp Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

ARGEFAR, Işık Hocam ve Ben

Benim ARGEFAR ile tanışmam ve orada çalışmam Prof. Dr. Işık Tuğlular (hocam) ile tanışmamdan sonraki yılları kapsıyor. O nedenle öncelikle hocamla nasıl tanıştığım ve benim hayatımdaki öneminden bahsetmeliyim.

Halk Sağlığı Anabilim Dalı'nda asistan olarak çalışırken tez konumu belirleme aşamasına geldiğimde, aldığımız medikal sosyoloji dersinin de etkisi ile “hekimler reçete yazarken neye dayalı olarak ilaç seçiyor” konusuna odaklanmıştım. 1990'lı yılların ortasında, henüz internet ve bugünkü gibi sınırsız bilgi kaynağı yokken, el yordamı ile bulduğum yayınları okuduğum ve kafamın karışık olduğu günlerde anabilim dalına bir seminer duyurusu geldi. Duyuruda “iyi klinik uygulamalar” konusunda bilgi aktarılacağı yazıyordu. Bu seminere gittiğimde salonda çok az insan vardı ve konuşmaya hazırlık yapan bir hoca gördüm. Katılımcı azlığı nedeniyle seminer iptal olunca bende bir hayal kırıklığı oldu ve konuşmacı hoca ile tanışmaya karar verdim. Yanına gidip kendimi tanıttım ve tezimin konusundan bahsettim. Hoca tok sesiyle “neymiş bakalım bu konu” dedi ve ayaküstü biraz sohbet ettik. Beni sonrasında barakalardan dönüştürülen merkezdeki odasına davet etti. Benim ARGEFAR'ın kapısından ilk girişim bu konuşmanın ardından olmuştur. Her sabah ve akşam önünden geçtiğim ama içinde kimin, neyin olduğunu bilmediğim bu bina demek ki bir merkezdi ve içinde de benimle ilgilenen bir hoca vardı.

Sonraki günlerde zaman zaman hocanın yanına uğradım, okuduklarımı ona anlattım, ondan da akıllar aldım. Hislerimi bugün gibi hatırlıyorum, beni dinlemekten hoşlanan bir hoca ile birlikte olmanın hazzı bir başka. 1997 yılına





geldiğimizde hocaya bir gün yurtdışına bir eğitime gitmek istediğimden ancak mali destek bulamadığımdan bahsettim ve yardımını rica ettim. Nasıl yardımcı olabileceğini araştırdı ve o dönem için oldukça yüklü olan kurs ücretini temin etti. Onun sayesinde ben “**IV. INDEPTH Training Course on Teaching Rational Drug Therapy**” sertifika programına Hollanda’nın Groningen kentinde katıldım. Ülkemizde sayılı kişilerin katıldığı bu eğitim benim için hayatımın dönüm noktası oldu. Böylece rasyonel ilaç kullanımını, eğitimde nasıl yer verileceğini, probleme dayalı öğrenme ve onun içinde eğitici olmayı, ulusal ilaç politikalarını, ölçme değerlendirmeyi öğrendim ve hala daha bu bilgilerimi kullanıyorum. Tabii Groningen Üniversitesi’nde literatürlerinden yararlandığım bir başka hoca ile tanışma, tezim için danışmanlık yapması da bu eğitimin başkaca katkılarındandır.

Sonraki yıllarda tez çalışmam devam etti, ben de her öğrendiğimi gelip hocamla konuşma ve tartışma fırsatı yakaladım. Bu sohbetlerin karşılıklı memnuniyet hissi yarattığı bir gerçektir. 1998 yılında geçirdiğim bir kalça ameliyatı sonrası 1999 yılının Temmuz ayına kadar on sekiz ay kadar iş ortamından uzak kaldım, tezimi evde yatarken tamamladım ve hocamla olan görüşmelerimi yapamaz hale geldim. 1999 yılının Temmuz ayında uzmanlık sınavına girdim ve o dönemdeki anabilim dalı başkanının aceleci tutumu nedeniyle sınavdan üç hafta sonra üniversite ile ilişkiğim kesildi. Böylece konusunda ülkemizde ilk tezi yapan, yurtdışında çok güzel eğitimler alan, asıl önemlisi halen ağrı tedavisi devam eden ve bir sosyal güvenceye ihtiyacı olan ben bir anda işsiz ve güvencesiz kaldım.

Uzmanlıkta mecburi hizmet uygulamasının olmadığı o yıllarda tekrar iş aramaya koyulduğum sıralarda, yine hocamın yanına uğradım. Sosyal güvenceye ihtiyacım olduğunu ve beni işe almasını rica ettim. Bana “sen burada ne iş yapabilirsin ki” dedi. Ben de aldığım eğitimlerle orada Farmakoepidemioloji ve Farmakovijilans ile ilgili işler yapabileceğimi söylediğimde, “merkezin uzman hekim kadrosu yok, o zaman teknisyen kadrosu olur kabul edersen” dedi. Ben buna razı oldum ve hocam yaklaşık bir ay benim için iş olanağı yaratmaya çalıştı. Dönemin rektörü Prof. Dr. Refet Saygılı ile konuştu, durumu anlattı. Rektör hocanın da önerisi ve desteği ile 1999 yılının Eylül ayında halk sağlığı anabilim dalında uzman kadrosunda olmak üzere ARGEFAR’da işe başladım.

ARGEFAR’a işe başladığım zamandan gözümün önünden hiç gitmeyen birkaç sahne var. Bunlardan başlıcaları;





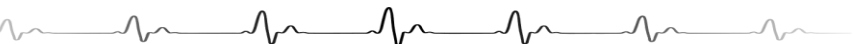
- Ağrı tedavisi aldığıım sıralar, merkez binasının girişı düzayak, hiç merdiven çıkmıyorum, fiziksel olarak beni zorlamıyor.
- Merkeze girdiğimde beni Feriştah teyze veya Hayri bey karşılıyor. Her ikisi de öyle güler yüzlüler ki, insana moral veriyor ve “iyi ki burada çalışıyorum” dedirtiyor.
- Zemin katta girişin tam karşısında kocaman bir masa ve masanın güzel bir örtüsü var. Bu masa etrafından öğleyn çalışanlar toplanıp, hem birbirimizi tanıyoruz hem de öğle yemeği atıştırıyoruz. Tabii o zamanlar kapalı alanlarda sigara içme yasağı yok, bu nedenle dumanaltı sohbetler.

ARGEFAR’da 1999-2000 yılları arasında resmi çalışanı olarak yer aldım. 2000 yılında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğretim üyesi olarak atandıktan sonra da 2006 yılına kadar geçici görevlendirme ile ARGEFAR bünyesindeki çalışmalarım devam etti. Bu zaman zarfında ARGEFAR’da birkaç farklı alanda çalışma imkanı buldum. Bunlardan başlıcalarını özetleyecek olursam;

Farmakoepidemioloji ve Farmakovijilans Çalışmaları

ARGEFAR’da çalışmaya başladığımda hocamla oturup “merkezde hangi alanda çalışabilirim” analizi yaptık ve sonunda Farmakoepidemioloji Birimi kurmaya karar verdik. Bu birim, en başta Farmakovijilans çalışmaları için uzaktan erişimli bir sistem kuracak, bu sistem üzerinden toplanacak veriler ile gözlemsel ilaç araştırmaları yapacaktı. Zemin katta bana verilen bir odada farmakovijilans ve veri toplama sistemleri konusunda bir çalışma yaptım. Hocamla haftalık yaptığımız toplantılarda derlediğim bilgileri tartıştık ve nihayetinde uzaktan erişimli bir veri toplama sistemi kurmak üzere bir proje yazdık. Bir projede yürütücü olarak ilk kez görev aldım (Ege Üniversitesi Bilimsel Teknoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi 99 ZAUM 02 nolu “Tıbbi İlaç Zehirlenmesine Maruz Kalan Kişilere Yönelik Bilgisayar Destekli Veri Toplama ve Değerlendirme Ortamı Geliştirilmesi”). Söz konusu sistemi kurmak için de bilgisayar mühendisliğinde okuyan ve ARGEFAR’da kısmi zamanlı öğrenci olarak çalışan Gökhan Afacan ile birlikte çalıştık. Yaklaşık bir yıl süren bu çalışma sonunda „uzaktan erişimli ADE bildirim” arayüzü oluşturuldu

(<http://www.ikev.org/haber/farmakovijilans/Haticesahin.pdf>). Bu arayüzün arkasında verilerin toplandığı bir server ve raporlama için de





çalışmalar yapıldı ve artık ülkemizde kullanıcı dostu bir veri toplama sistemi geliştirilmiş oldu. 1999-2000 yılları arasında yürütülen bu çalışma o zamanki adı ile Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü yetkililerine kullanım için sunuldu. Ancak yetkililerin septik bakış açıları nedeniyle sistem ARGEFAR bünyesinde kaldı. Böyle bir sistem ancak son bir kaç yıldır yaşama geçirilmiş duruma gelmiştir.

Farmakovijilans ve ADE bildirim sistemini kurma çalışmaları bana bu konuda akademik çalışma ve yazı yazma olanağını da yaratmış oldu. 1999 ve 2000 yıllarında o zamanki ismi ile ESOP (the European Society of Pharmacovigilance – şimdi ise ismi ISoP) tarafından düzenlenen kongrelere katıldım (<https://isoponline.org/annual-meetings/past-annual-meetings/>) ve 1999 yılındaki kongrede bildirim ikincilik ödülü aldı (Şahin H, Tuğlular I. A Suggestion on Adverse Drug Reactions Monitoring Organization in Turkey. 7th ESOP Annual Meeting. Ankara 1999). 2000 yılındaki kongrede ise ADE ve spontan bildirim konusunda katıldığım bir çalıştay benim bu konudaki bilgilerimi bütündü ve sonraki çalışmalarına da yol gösterici oldu. 2000 yılından itibaren farmakovijilans konusundaki bilgi birikimim dergilere yazı yazma, farklı toplantılarda konuşma yapma, tıp ve dış hekimliğinde mezuniyet öncesi eğitim içinde ders vermeme olanak sağladı. Ayrıca serbest eczacıların farmakovijilanstaki yeri konusunda da bir çalışma yürüterek bu konunun multidisipliner olduğunu vurgulamak istedim. Bir anlamda ülke çapında farmakovijilans konusunda bilgi sahibi olmuştum. Hocamla birlikte beklentimiz Sağlık Bakanlığı bünyesinde farmakovijilans konusunda mevzuatın oluşturulması ve hastane tabanlı veri toplamanın öncelikle ülkemizde başlatılması idi. Mevzuat çıktı ancak öyle bir tanımlama yapıldı ki bilgi ve deneyimimize rağmen hastanemizde farmakovijilans konusunda görev alamadım. Bu durum ülkemiz açısından alışık olunduğu üzere bilgi ve deneyim sahibini işin içine katmama konusunda bir örnektir. Benim için çok motivasyon kırıcı oldu ve sonraki yıllarda farmakovijilansla ilgili çalışmalarımı sonlandırmama neden oldu. Farmakoepidemioloji biriminde çalıştığım süre boyunca gözlemsel araştırma yapmak mümkün olmadı. Zaten ben ARGEFAR'dan ayrıldıktan sonra da bu birim atıl hale geldi ve kapatıldı.

Kalite çalışmaları

ARGEFAR'da çalıştığım süre içinde özellikle analitik laboratuvarın kalite belgesi alması ile ilgili çalışmalar yürütülüyordu. Bu çalışmalara katıldım, kalite konusunda eğitimler aldım ve iç denetçi oldum. Laboratuvarların ilk iç denetimini yapan ekipte yer aldım. O dönem laboratuvardan sorumlu öğretim





üyesi denetim sonucunu beğenmedi, yazılan rapora itiraz etti, ama asıl önemlisi laboratuvar çalışmaları ve çalışanlara yönelik duygularında profesyonel davranmadığı için kalite çalışmalarının anlamsızlığı üzerinden oldukça gergin zamanlar yaşanmasına neden oldu. Sonraki yıllarda yaşanan bu gerginliklerin anlamsız olduğu ortaya çıksa da bende ARGEFAR'a ilişkin duygusal bir kopuşa neden olduğunu söylemeliyim. Kalite konusunda aldığım bu eğitimler benim sonraki yıllarda başka konularda işime yaradı. Günümüzde Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyonu (UTEAK) ve YÖK Kalite Kurulu Dış Değerlendirme çalışmalarında yer almamda deneyim kazandırdı.

DPT Kalkınma Planı Hazırlık Çalışmaları

1999 yılının sonlarında DPT 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı Hazırlıkları yapıyordu. Hocam sayesinde ben de bu çalışmalara bir komisyon kapsamında dahil oldum. Sağlık Enformasyon Sistemleri alt komisyon çalışmaları nedeniyle gerek bu konuda okuma ve rapor hazırlamalarım gerekse şehir dışı seyahatler ve DPT yetkilileri ile iletişim kurma konusunda bana çok büyük katkıları oldu.

Etik Kurul Eğitimleri

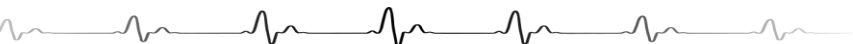
Farmakovijilans bilgim ve ilaç klinik araştırmaları-farmakoepidemioloji konusundaki bilgim nedeniyle 2000'li yılların ilk yarısında kurulan merkez ve yerel etik kurullarda ilaç araştırmalarında advers etkilerin izlenmesi konusunda dersler verdim. Bu eğitimlerde yer almam tabii ki her zaman, hocam sayesinde oldu.

İyi Klinik Uygulamalar, Monitorizasyon ve Sözleşmeli Araştırma Kuruluşu Eğitimleri

ARGEFAR bünyesinde 2000'li yılların başında Sözleşmeli Araştırma Kuruluşu olma ve ilaç araştırmalarında monitorizasyon yapma konusunda bir çalışma yürütüldü. Ben de bu çalışma kapsamında yer aldım ve monitör eğitimi aldım. Şimdiye kadar hiç monitör olarak görev almadım ama bu konuda bilgi sahibi olmak benim genel kültürümü ve müdahaleli ilaç araştırmalarına ilişkin bilgilerimi zenginleştirdi.

İstatistik Eğitimleri

ARGEFAR'da çalıştığım zamanları hatırladığımda en büyük mutluluğu yaşadığım alanlardan biri de istatistik konusunda aldığım ek eğitimler olmuştur. Prof. Dr. Fikret İkiz hocam öncülüğünde her hafta küçük bir ekip





ile Çarşamba sabahları genel istatistik ve STATA programının kullanımını öğrendim. Çok zevkli geçen o saatleri hiç unutamam. Bana bilgi kazandırmasının yanında kurduğum ADE bildirim sisteminin verilerinin analizi ve raporlanması konusunda önümü açtı. Tabii Fikret İkiz hocamın, Timur Köse ve Hatice Uluer arkadaşlarımla da hayatıma girmesine neden oldu. Bana güzel insanlar kazandıran bir iş yeri olduğunu söyleyebilirim.

Enstitü Kurma Çalışmaları

Halk Sağlığı uzmanı olmam, eğitimle ve yasal mevzuatla ilgili bilgilerim kümülatif olarak sonraki yıllarda hocamın yapacağı her türlü çalışmanın içinde yer almama neden oldu. Bunlardan biri de enstitü kurma çalışmasıdır. Şuandaki ismi ile BATI Enstitüsü'nün (E.Ü. Madde Bağımlılığı, Toksikoloji ve İlaç Bilimleri Enstitüsü) kuruluşu ile ilgili hazırlık çalışmalarının içinde bulundum. Hocamla birlikte hayalimiz yine lisansüstü eğitim veren bir enstitü kurulsun ve ARGEFAR'ın bilgi ve deneyimi yeni mezunlara aktarılındı. Bu enstitü kuruldu ancak yine yönetsel dinamikler nedeniyle enstitü dışında kaldım. Fikrimi ve zamanımı böyle bir enstitü nasıl kurulabilir ve bize ne kazandırır konusunda aktarmak yanıma kar kaldı.

İyi Yayın Uygulamaları Kursu

Epidemiyoloji ve Farmakoepidemioloji bilgimi kullandığım alanlardan biri de 2010-**2011** yılı boyunca gerçekleştirdiğimiz İyi Yayın Uygulamaları Kursu oldu. Organizasyonunu hocam ve Şebnem Apaydın'ın yaptığı bu kursu birkaç kez tekrarladık. Dönemin tıp fakültesi yönetimi bu kursu asistan hekimler için zorunlu kılmak istedi ve uzaktan eğitim modülü olarak hazırlamamızı istedi. Bu hazırlıkların büyük bir kısmı tamamlanmasına rağmen hayata geçirilemedi.

Diğer faaliyetler

İşık hocamın da desteği ve ARGAFAR'da çalışmam, halk sağlığı uzmanı olmam ve diğer donanımlarım nedeniyle pek çok işin içinde yer aldım. Bunlardan birkaç örneği aşağıda vermekten gurur duyuyorum.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi İlaç Alerjilerini İzleme Kurulu Üyeliği yaptım (2000-2005).

Farmakovijilans Derneği Üyeliği ve İzmir Şube yönetiminde görev aldım (2006-2009).



Türkiye Farmakoloji Derneği'ne ilk kez kendi alanları dışında üye olarak kabul edildim (2007).

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu İzmir İli Güney Bölgesi Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliği İlaç Güvenliği Danışma Kurulu Üyeliği yaptım (2014).

Pharmacoepidemiology and Drug Safety Dergisinde hakemlik bu alanda çalışanlar açısından bence en büyük onurdur . (2011-....)

Sağlık Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı bünyesinde gerçekleştirilen eğitimlere katılma ve bazı eğitimlerde eğitici olarak görev aldım.

Kazandığım bilgi ve deneyimler ile bazı kitaplarda ve yayınlarda yazarlık yaptım.

Bunların sayısı 10 tanedir.

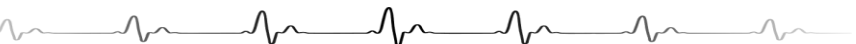
Kongrelerde konuya ilişkin sözlü ve poster bildiriler sundum. Bunların sayısı 16 tanedir.

Fakültesi ve Diş Hekimliği Fakültesi bünyesinde doktora eğitimlerinde tez danışmanlığı/izleme komitesi üyeliği yaptım. Bunların sayısı 2 tanedir.

Farmakoepidemioloji, Farmakovijilans ve Akılcı İlaç Kullanımı konularında bilimsel toplantıları düzenledim veya düzenlenmesinde yer aldım. Bunların sayısı 15 tanedir.

Farmakoepidemioloji, Farmakovijilans ve Akılcı İlaç Kullanımı konularında konuşmalar yaptım. Bunların sayısı 17 tanedir.

Işık hocamla 1996 yılında başlayan birlikteliğimiz yirmiiki yıldan beri devam ediyor. Bu beraberliğin içinde dostluk, bilimsel danışmanlık, yaşam koçluğu, fahri babalık başta olmak üzere pek çok destek mekanizması var. Işık hocamın öğrencisi ve asistanı olamadım ama ARGEFAR'da çalışma bana onun hayatında yer alma ve yaşama dair pek çok konuyu öğrenmeme vesile oldu. 2000 yılının başında tıp fakültemiz tıp eğitimi anabilim dalına yardımcı doçent olma konusunda teklif aldığımda ilk haber verdiğim kişi Işık hocamdı. Benim için sevineceğini beklerken, aslında ARGEFAR'dan ayrılmamı uygun görmediğini söyledi ve arkasından karşılıklı uzun bir sohbetimiz oldu. Sohbetin sonunda bana "tamam git ve öğretim üyesi ol, bilmeni isterim ki hayatta ne zaman ihtiyacın olsa arkamı dönüp baktığında sana destek olmak için beni orada göreceksin" dedi. Bu cümle benim o vakitten beri rehberim





olmuştur. Gerçekten de hayatımda sıkıştığım, çaresiz kaldığımda, danışmak istediğimde, sevinçlerimi ve üzüntülerimi paylaşmak istediğimde Işık hocam hep yanımda oldu ve destekledi. Bu anlamda çok çok şanslı olduğumu düşünüyorum.

ARGEFAR'ın hayatımdaki yeri ise hala çok ayrıdır. Çünkü bu merkez sayesinde çok çok değerli dostlar edindim, hocamın deyişiyle “zor insanlarla” çalışmayı öğrendim. Bilirim ki o çatı altında nazımı çekecek, beni dilediğim gibi destekleyecek çok değerli insanlar var.

ARGEFAR'ın bugüne gelmesinde, bana bir iş yerinin aile ortamı gibi samimi olabileceğini gösteren hocam Prof. Dr. Işık Tuğluları saygı ve sevgi ile selamlıyorum, değerli ellerinden öpüyorum. Hocam iyi ki varsınız.....





Prof. N. Ülkü Karabay Yavaşoğlu

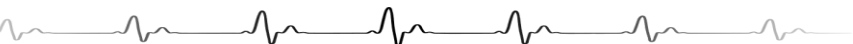
Fen Fakültesi

Biyoloji Bölümü

Genel Biyoloji Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi

“1996 yılında Doktora öğrenimime başladım ve bu süreç içerisinde değişik fakültelerden arkadaşarımla yaptığımız bazı çalışmalar sonrasında deney hayvanları ile çalışmak ilgimi çekti ve tez projem için konu olarak deney hayvanlarında pestisit toksisitesi çalışmak istedim. Ben deney hayvanı ile çalışmak istediğim için, bir bitki sitogenetikçisi olan doktora tez danışmanım Prof. Dr. M. Günnehir Oğuz benim isteğimi olumlu karşılamakla birlikte kendisinin bu konuda bana çok fazla destek olamayacağını söyleyerek bana yardımcı olabilecek bir hocayı tanıdığını söyledi. Benim İlaç Araştırma ve Farmamakokinetik Uygulama-Araştırma Merkezi (ARGEFAR) ’ne gitmemi ve hem arkadaşı hem de merkezin müdürü olan Prof.Dr. Işık Tuğlular ile görüşmemi istedi. İlk kez 1997 yılı Mart ayında ARGEFAR’a gittim ve Prof. Dr. Işık Tuğlular ile tanıştım. Işık hoca bana çok olumlu yaklaştı, ne yapmak istediğimi, neden yapmak istediğimi, sonuçta ne beklediğimi vb. epey sorular sordu ve bana yardımcı olabileceğini söyledi ve oldu. Ben o günden sonra hemen her gün ARGEFAR ’a gitmeye başladım.

ARGEFAR’a tezimin denemelerini yapmak için gidiyor ve Deneysel Cerrahi Anabilim Dalı laboratuvarında bulunan deney hayvanlarımı her gün pestisitli yemlerle besliyordum. Bu süreç içerisinde önce Ercüment Karasulu, sonra Neşe Boztok, Şebnem Apaydın, İskender İnce ve diğer laboratuvarında çalışan ekiple tanıştım. Herkes bana karşı çok iyi ve olumlulardı. Biyoloji Bölümü’nden sonra ARGEFAR benim için çok farklı bir yerdi, küçük bir aile gibiydi ve ben orayı çok sevdim. Günümün büyük kısmı burada geçtiği için 13/b-4 ile ARGEFAR’a görevlendirmem yapıldı. Bu süreç içerisinde ben bir anda kendimi tez dışında da ARGEFAR’ın yürüttüğü bazı işlerin içerisinde buldum. Önce o dönem Ege Üniversitesi’nde yürütölen bazı klinik araştırma sonuçlarının veri girişı ve istatistiki özetlerini çıkarmaya yardım ettim. Hatta





bir yılbaşı günü herkes merkezden yılbaşı kutlamasına giderken Şebnem Apaydın ile birlikte o verilerin girişini tamamlamaya çalıştığımızı herkesin bize; hadi size kolay gelsin diyerek çıktığını hatırlıyorum. Hem bu süreç içerisinde hem de sonrasında epey istatistiksel analiz konusunda bilgim oldu ve ben ARGEFAR 'a Veri Değerlendirme Birimi Sorumlusu olarak destek vermeye başladım. Bu dönemde SPSS programını kullanmayı öğrendim ve SAS programı eğitimi aldım. Halen de tüm istatistiksel analizlerimi kendim yapıyorum.

Klinik araştırmaların Türkiye’de hızla artış gösterdiği bir dönemde bir gün Işık Hoca bana Klinik Araştırma Monitorizasyonu ve Monitör kavramlarından bahsetti. Ben Hocaya “ben hekim değilim ki ne anlarım klinik araştırmalardan” dediğimi çok iyi hatırlıyorum. Hoca da bana “bu hekimlik işi değil bir formasyondur, eğitimi alırsan yapabilirsin” demişti. O günlerden sonra Işık Hoca ARGEFAR 'da bir eğitim programı düzenleyerek bize Klinik Araştırma eğitimi verdi ve ben 1998 yılında klinik araştırmalardan, etik kurulların öneminden, iyi klinik uygulamalardan ve monitorizasyondan haberdar oldum. Bu eğitimi daha birçok eğitim izledi ve ben artık klinik araştırma izleyicisi olarak klinik çalışmalara dahil olmaya başladım. Artık Doktora tezimi de tamamlamış olduğum için ilk olarak 2000 yılında bir Faz 4 çalışmaya katıldım. O döneme kadar klinik araştırma izleyicileri yalnızca İlaç Firmalarının kendi personelleri olduğu için klinik araştırmalarda yer alan araştırmacılar bizim gibi bağımsız bir sözleşmeli araştırma kuruluşunun gönderdiği monitöre pek de alışık değillerdi. Bu konuda ilk olduğumuz için ilk zamanlar epey sıkıntılar oldu fakat sonrasında bu konu herkes tarafından kabul gördü. Sonrasında Faz 3’ler, Biyoçeşitlilik/Biyoyararlanım çalışmaları geldi. 2000-2014 yılları arasında birçok klinik araştırmaya ve bununla bağlantılı yurt içinden ya da yurt dışından gelen odit denetimlerine katıldım. Her denetimin insana farklı bir bakış açısı kazandırdığını söyleyebilirim. Bu süreç içerisinde bir ara birlikte çalıştığımız firmaların birinden bölgesel monitörlük teklifi bile aldım, tabii ki kabul etmedim. Bu arada ARGEFAR’ın Klinik Araştırmalar Birim Sorumlusu oldum ve uzun bir süre bu böyle devam etti. Işık Hocam beni Viyana’da bulunan Vienna School of Clinical Research’e temel ve ileri klinik araştırma eğitimleri için 2 kez eğitim almaya gönderdi ve bu şekilde artık uluslararası boyutta sertifikalı bir monitördüm. Bunların hepsi benim için çok ayrı ve çok güzel deneyimlerdi. Bu işin gerçekten hekimlikle ilgisi olmadığını ve gerçekten bir formasyon işi olduğunu o zaman daha iyi anladım. Her bir eğitim ve deneyimin benim hayatımı daha disipline etmemi sağladı.





ARGEFAR 1993 yılında kurulmuş bir merkez olduğu için, ben başladığımda çok fazla kişi çalışmıyordu. Bu nedenle orada bulunan herkesin birden fazla sorumlulukları vardı. 2001 yılının başlarında Işık Hoca bana Tıp Eğitimi Anabilim Dalı tarafından verilen Eğitici Eğitimi 'ne katılmam gerektiğini söyledi. Ben de eğitime katıldım ve sonrasında öğrendim ki ARGEFAR 'a bir Eğitim Geliştirme Birimi kurulacaktı ve ben de o birimin sorumlusu olacaktım. ARGEFAR 'da Neşe Boztok 'un yoğun emekleri ile kurulan Kalite Sistemi gereği birim personelinin düzenli eğitim alması ve bu eğitimlerin kayıt altına alınması gerekiyordu. Birim kuruldu ve hem kurum içinde hizmetiçi eğitimler hem de kurum dışında birçok eğitim düzenledik. Bu eğitimler sırasında bilgimiz arttığı gibi birçok kişi ile tanışma fırsatı bulduk. Bu eğitimlerin bir kısmı da kişisel gelişim eğitimleriydi ki bunların bir kısmında sıkıldığımızı fakat çoğunda ise çok eğlendiğimizi söyleyebilirim.

ARGEFAR ile ilgili sorumluluklarım devam ederken, Şebnem abla (abla diyorum çünkü abla kardeş gibi olduk, hatta ben onun büyük kızı gibiydim) beni kendi yaptığı çalışmalara dahil etti ve birlikte deney hayvanları üzerinde ağrı çalışmaları yapmaya başladık. Benim için çok farklı denemelerdi ama çok sevdim. İlk makalem 2000 yılında bu yaptığımız çalışmalardan basıldı ve benim için muhteşem bir duyguydu. Makale nasıl yazılır? Nelere dikkat etmek lazım? Araştırma sonuçları nasıl tartışılır? ... bunların hepsini de yine Şebnem abladan öğrendim. Sonrasında birçok çalışma yaptık ve kullandığımız cihazlar konusunda epey deneyimim oldu ki bir gün beni Farmakoloji Anabilim Dalına alınan yeni bir cihaz için "gelip bize anlatır mısın?" diye çağırdılar. Benim için çok hoş bir durumdu. Slayt ve poster hazırlamayı da ARGEFAR'da öğrendim. Tüm bu çalışmaların da katkıları ile 2007 yılında Yardımcı Doçent, 2008 yılında da Doçent oldum.

Bu süreç içinde yaklaşık 10 sene geçmiş ve ARGEFAR da epey büyümüş ve birçok bakanlık için ruhsat analizleri yapan bir merkez olarak adını duyurmuştu. Bu dönemde alınan DPT projesi ile birçok birimin altyapısı daha iyi hale getirilirken birçok yeni birimin de kurulması söz konusu olmuştu. Artık müdürümüz olan Ercüment Karasulu benden klinik araştırma öncesi deney hayvanları üzerinde yapılan araştırmaların yürütüleceği Faz Öncesi Araştırmalar Birimi'nin Sorumlusu olmamı istedi. 2013 yılında sonraki dönemlerde hem üniversitemize hem başka üniversitelere ve hem de özel sektöre hizmet verecek olan bu birimi kurduk. Tabii ki ben her zamanki gibi bölüm ile merkez arasında gidip gelmeye devam ediyordum ve Ercüment Hoca ile hep kavgamız buraya daha fazla zaman ayırmalısın oluyordu.





Bundan yaklaşık 1 yıl sonra ben ARGEFAR 'a Müdür Yardımcısı oldum ve bu benim için gerçekten çok sürpriz oldu. Doktorasını yapmaya gelmiş bir kişi olarak yıllar sonrasında bu merkeze müdür yardımcısı olmak benim için büyük mutluluk oldu. Ben ARGEFAR 'da tam daha fazla zaman geçirmeye başlamışken dönemin Rektörü Prof. Dr. Candeğer Yılmaz benden yeni kurulacak olan Laboratuvar Hayvanı Merkezi için hazırlık yapmamı istedi ve beni bu merkeze müdür atadı. Ben hem ARGEFAR'a gidiyor hem de yeni merkezin kurulum işleri ile ilgileniyordum. Neyse ki üniversitemize hizmet verecek güzel bir merkez kurmayı ve işler hale getirmeyi başardım.

Herşey yolunda giderken üniversitemizde gerçekleşen rektör değişikliği ile bir sürü idari görevde değişim başladı ve ben Aralık 2016 yılında ARGEFAR'daki görevlendirmemin iptal edildiğini öğrendim. Bu merkez benim için o kadar değerliydi ki benim orada bir iş yapmam için illaki bir görevlendirmenin, bir sorumluluğumun ya da bir idari görevimin bulunması gerekmiyordu, ben her halükârda ARGEFAR için bir beklentim olmadan çalışırdım, öyle de oldu. Daha sonra üniversitemizdeki hızlı değişim süreci sonrasında tekrar ARGEFAR'a resmi görevlendirmem yapıldı. Şu an ARGEFAR'ın Yönetim Kurulu üyesiyim ama bana ihtiyaç olduğu her zaman oradayım.

ARGEFAR benim okulum oldu, ARGEFAR benim laboratuvarım oldu, ARGEFAR benim işim oldu. Beni o merkeze gönderdiği ve Işık Hoca ile tanışmamı sağladığı için hocam Prof. Dr. M. Günnehir Oğuz'a ve bana kucak açarak kendimi oraya ait hissetmeme sebep olan başta Prof. Dr. Işık Tuğlular olmak üzere tüm ARGEFAR çalışanlarına sonsuz teşekkürler.”



Op. Dr. Cumhuri Tekin

Ülke Tedavi Alan Lideri

Onkoloji – Hematoloji

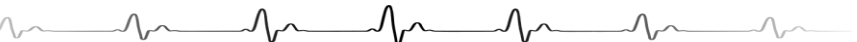
MSD İlaçları Ltd.Şti. / İSTANBUL

2000 yılında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi 1. sınıf öğrencisi olarak ilk günümü dersin yapılacağı amfinin yerini bulmakla geçirmiştım. Recep Egemen amfisi o zaman yerleşkenin biraz dışarısında konumlandırılmış ve çevresi küçük binalardan oluşan bir bölgedeydi. Amfiye giden yolda, içerisini çok merak ederek geçtiğim bir binayı hatırlıyorum. Sonrasında hayatımda önemli bir yer alacak bu yerin adı “ARGEFAR”dı.

2004 yılında, 4.dönem tıp fakültesi öğrencisi olarak aktif projeler geliştirdiğimiz, heyecanlı bir dönemde Işık Hoca ve Argefar ile tanışma fırsatına eriştim. Esas hedefim, EBAT kapsamında geliştirdiğimiz projelere destek bulabilmek adına girdiğim kapı bana çok daha vizyoner bir dünyayı aralayacaktı. ARGEFAR’ın aslında, Türk tıbbı için ne kadar önemli bir oluşum olduğunu şu an geldiğim nokta da çok daha iyi anlıyorum.

TEOS’ın yanında başlayan süreçten fazl klinik araştırma yapabilecek bir merkeze kadar ilerleyen süreçte, hem Ege Üniversitesi mezunu bir birey olarak hem de içinde bir miktar katkım olması sebebiyle çok gururluyum.

Hekimlik kariyerini, ilaç endüstrisi içerisinde geliştirebilme azmi ile şu an için onkoloji alanında araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile öncü bir kuruluştta çalışmaktayım. Faz çalışmalarının önemi ve insanlığa katkılarını dünyadaki diğer paydaşlar gözü ile de görebilme şansı yakalıyorum. Türkiye’de gelebildiğimiz noktada, geleceğe oldukça umutlu bakabiliyorum. Birçok ülkeye liderlik yapabilme kapasitesine sahip fikirler ve imkanlar ile şu an için dünya üzerinde önemli bir noktada olmamız, ARGEFAR’ın tarihsel gelişimi ile de oldukça paralellik gösterdiğini gözlemliyorum.





Işık hocamın liderliği ve öngördüğü çizgi, belki de şu anda Türkiye’de fazla çalışmaların yapılabiliyor olmasındaki en önemli nokta olarak görülmektedir.

Türkiye’de erişilebilir, modern tedavilerin devamlılığı için Argefar ve ARGEFAR’ın ürettiği bilime oldukça fazla ihtiyaç vardır. Modern, kanıta dayalı tedaviler adına araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde öncü kuruluş olan ARGEFAR’ın nice Tıp fakültesi öğrencisi ve bu alana gönüllü bilim yolcusuna ışık tutmasını dilerim.



Hasan Şahin

Madde Bağımlılığı Toksikoloji ve İlaç Bilimleri Enstitü Sekreteri

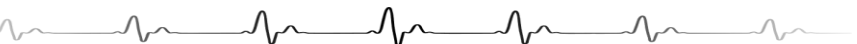
ARGEFAR Anılarım

13 yıl bankacılık mesleğinin ardından, 2002 yılında kurum değiştirerek Ege Üniversitesine geçtim. 7 ay kadar Ege meslek yüksekokulunu da görev yaptım, ardından hayatımın önemli bir kesitinde yer alacak “İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Araştırma Uygulama Merkezi, (ARGEFAR’da), 2003 yılı nisan ayında, Merkez sekreteri olarak göreve başladım. Bankacılık aktif bir meslek, yoğun ve tempolu bir alan, ancak kültürünü hiç bilmediğim Ege üniversitesi ve ARGEFAR 3. İş kolu benim için. İlk olarak, Kendi işyerimizde ticaretle uğraştım, sonra banka, daha sonra da hala devam etmekte olan Ege Üniversitesi yıllarım. ARGEFAR denince, Merkezin kurucusu ve müdürü, Prof. Dr. Işık TUĞLULAR gelir. Benim gibi, kurumun her çalışanın da yakın tanıdığı bir yönetici olmuştur. ARGEFAR’ı diğer üniversite kurumlarından farklı kılan eğitimidir. Kendi ve Üniversite imkanları ile aldıkları eğitimler ve ekip çalışmaları, başarılarının temel nedeni olmuştur.

Argefar Markası

TÜRKAK ve Tarım İl Müdürlüğü ile başlayıp, uluslararası kuruluşlara kadar uzanan, kalite ve standartlaşmayı, çok maliyetli ve bilgi birikimi gerektiren bu zorlu yolu, eğitime ve ekip çalışmasına verdiği önem ile başararak markalaşmıştır. Üniversite Sanayi İşbirliği’nin güzel bir örneğidir.

Işık hoca; Kaynakları ve sınırları sonuna kadar zorlayan, öğretilmiş çaresizlik denen bakış ve anlayışı, tersine çeviren, ekibi ile ideallerine ulaşmanın mümkün olduğunu, yaşamış ve yaşatmış bir yöneticidir. Çalışma yelpazesi; İdari, mali, eğitim, laboratuvar çalışmaları, bilimsel araştırmalar, analizler, sağlıklı gönüllülerde yapılan klinik çalışmaları ve daha saymadığım onlarca konuda faaliyetlerini sürdüren, ARGEFAR.





Üniversite denince, bilim, eğitim ve araştırmalar akla gelir, bunların yanı sıra sosyal konularda da ARGEFAR, psikodrama, Őiir, roman günleri, özel yeteneklerin sergilenmesi, değişik turnuvalar ile 100 kişiye yaklaşan eleman sayısı ile sosyal ortam ve paylaŐımlar yaratmayı kurumsallığının içine yerleŐtirmeyi başarmıştır.

ARGEFAR'ın çok iyi bir ekibi vardı, kalitede, Uzman Ecz. Neşe Boztok, Dr. Ecz. İŐkender İnce, Klinik sorumlusu Prof. Dr. Şebnem Apaydın, Prof. Dr. Ercüment Karasulu ve arkasında çok iyi bir teknik ekip.

ARGEFAR, IŞık hocanın önderliğinde, Eğitime, Bilime, Sanayiye, alanıyla ilgili ulusal ve uluslararası gelişmelere hep açık olmuş iyi bir okuldur. Ben ARGEFAR 'dan kurum kültürünü, i disiplini, başarıya giden yolun sistematik çalıŐmadan geçtiğini öğrendim/pekiŐtirdim diyebilirim. IŞık hocanın 5 yıla varan masa tenisi partneri oldum. Disiplinli, yetişmiş hocalardan ders alarak her ikimizin de bu alanda gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. Sporda da aynı çalıŐkanlıęını göstererek tıp ve personel turnuvalarında, 1. 2. 3.'lk gibi dereceler yaparak baŐarılarımı taçlandırmıŐtır. Benim için masa tenisinde boynuz kulağı geçti diyerek bu konuda motivasyonumu ve ilerleme mi sağlamıştır. Üniversitemizde yapılan turnuvalarda, 3 birincilik, 4 ikincilik ve 5 nclk, ikisi niversitelerarası olmak üzere derece yaparak hocamın emeklerinin karşılığını vermeye çalıştım.

2003-2010 yılları arasında 8 yıl ARGEFAR'da, son iki yıl ARGEFAR ile birlikte BATI Enstitüsünün de Sekreterliğini yaptım. Enstitüye yönetici olmamı öneren ve sağlayan IŞık hocama teşekkürlerimi bir borç bilirim. İyi ki sizi tanıdım ışık hocam, iyi ki var ettiğiniz ARGEFAR da çalıştım, ARGEFAR'ın gelişmeye henüz başladığı süreçte benim de çorbada bir tutam tuzum olabildi ise ne mutlu bana. Böyle bir projede bana yer verdiğiniz için çok çok teşekkür ediyorum, sizlere sağlıklı uzun ömürler diliyorum.

Selam saygılarımla . 03.09.2018



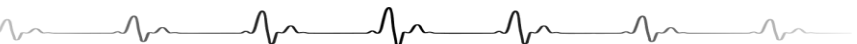


Pınar Alkan

ARGEFAR Klinik Araştırma Hemşiresi

Yıl 2003. Argefar 'da görevlendirildim. Bu görevlendirmenin benim için sadece kurum içi iş değişikliği olduğunu sanmıştım. Yanılmışım. ARGEFAR'ın başka bir kültür ve farklı bir aidiyetin mevcut olduğu bir merkez olduğunu kısa sürede fark ettim. Sorgulamanın olağan, sorgulamadan kabullenmenin ise özellikle Işık hocam tarafından reddedildiği bir çalışma iklimi vardı. Bunu açıklıkla diyebilirim ki Işık hocam benim için bir öğretmendi. Bir rehberdi. Onun ışığından faydalanabilmemin sınırı, sadece benim alabilme kapasitemle ilgiliydi. Onun kızgınlıklarımı da yaşadım, övgülerini alma şansına da sahip oldum. Hepsi de aynı derecede değerliydi benim için. Zira kızgınlığı asla kişiliğe yönelik olmaz, aksine, olaya yönelik bir değerlendirme yapma fırsatı verirdi insana. Övgüleri de cesaret verirdi, ufuk açardı.

Tebessümle hatırladığım bir anımı paylaşmak isterim. Argefar'a yeni başladığım zamanlardı. Hocam benden klinik araştırmalarla ilgili olarak bir bütçe çalışması yapmamı istedi. Eski alışkanlıklarım üzere "bilmediğim konuda görüş bildirmeme" ilkesine dayanarak konuyla ilgili bilgim olmadığını ifade etme cesareti gösterdim. Hocam da beni doğal olarak cesaretlendirdi madem bilmiyorsun öğren diyerek. Hatta İktisadi idari bilimler fakültesinden Öğr. Üyesi Türker Susmuş hocayı aradı. Beni ona yönlendirdi. Çalışmayı tamamlamam için de kısa bir süre koydu. Türker hocanın yanına gittiğimde anlattıkları başta bana Çince gibi gelmişti. Ama hocama mahcup olmak istemediğim için gayret gösterdim ve klinik araştırmalarda bütçe nasıl oluşturulur konusunda, bina amortismanını dahi işin içine katarak hazırladığım çalışmamı Işık hocama sundum. Türker hoca bile gayretime şaşırmişti ve Işık hocam bana "bu konuda bilgim yok" demek yerine "farklı ve yeni bilgiler edinebilirim" demeyi öğretmişti.





Hocamla uzun yıllar çalıştım. Çok değerli Şebnem hanımla birlikte çalışma şansına da sahip oldum. Özlemle ve sevgiyle anıyorum o zamanları ve kendi yolculuğumda azımsanmayacak payları olduğunun bilincinde minnetlerimi sunuyorum kendilerine.

Işık hocam yeni yollar açan bir liderdir bana göre. Ben ve benim gibi pek çok kişi, onun ışığıyla, onun mücadelesi sonrası oluşan bir merkezde çalıştık ve çalışmaya devam etmekteyiz.

Eski merkez binamızın yeşil çuha örtülü uzun masası etrafında başlayan konuşmalar ve projeler, bugün pek çok alanda ilerleme göstermiş bir ARGEFAR oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Gönüllü nasıl bulacağız, ilk simülasyonu nasıl gerçekleştireceğiz, prosedürleri nasıl oluşturacağız soruları ile başlayan yolculuğumuz, bugün Sağlık Bakanlığı tarafından da refere edilen bir Faz 1 kliniği olma noktasına gelmiş ve bu alanda ülkemiz menfaatine çok önemli sayılabilecek araştırmalar yapılmış ve halen de yapılmaya devam etmektedir.

Gururluyum Işık hocam ile yolum kesiştiği için.

Mutluyum. Hala onun öngörüsü ve bilgisinden faydalanma şansına sahip olduğum için.

Minnet doluyum bana birkaç satır yazma onurunu lütfettiği için.

Sonsuz saygılarımla...





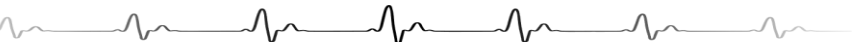
İsfendiyar Üzümcü

EDEKA ve EDEKATAŞ A.Ş kuruluşlarının Kurucu Yönetim Kurulu E. Başkan ve Ege Su Ürünleri ve Hayvansal Mamülleri İh. Birliği E. Başkan V.

Ünlü düşünür Voltaire, masasında sürekli olarak kilise ile ilgili yayımlar bulunduran biri. Nedenini soranlara ‘Her iyi avukat karşı tarafın görüşlerini bilmek zorundadır’ der.

Benim de Hamburg VB Borsa kitabı hep masamda olmuştur. İhraç ettiğimiz ürünler için anılan borsanın kuralları geçerliydi ve Hamburg VB ticaretin risklerine de dikkat çekiyordu. Diğer taraftan Üyelerimizin karşılaştığı arbitrajlar ve kayıplar endişe vericiydi ve bu durumun sürdürülmesi ekonomik olmaktan uzaktı. Yurtdışı ve yurtiçi ürün analiz bedelleri ise oldukça yüksek maliyetlere ve süre kaybına neden oluyordu. Bu durumda kalite sorunlarını ve olası risklerini önlemek, yönetmek için daha akılcı çözümler üretmeliydik. Bu süreçte uzman bir laboratuvar kurmak için Ticaret Borsası ile görüşmeler yaptığımızı da belirtmeliyim. Hedefimizi gerçekleştirme yolunda ilerlerken Sevgili Prof. Dr. Işık Tuğlular hocamızın “İhracatçıya memnuniyetle destek oluruz, detayları konuşalım” yaklaşımı bizim macerayı başlatmış oldu. Macera diyorum çünkü bir bilinmeyene yolculuk yapmak yeteri kadar zorluydu. Bu konuda iş adamlarını, üyelerimizi, akademisyenleri ve devletin karar vericilerini bilgilendirmek, Üniversite ve EGE BİRLİK’i, Devlet iş birliğine dayalı yatırımın yararları konusunda ikna etmek ve yatırıma kaynak yaratmak önemliydi ama aynı zamanda sektörde ihracatta rol model yaratmalıydınız...

Yoğun bir süreç sonunda Ege Canlı Hayvan ve Su Ürünleri İhracatçılar Birliği Yönetim Kurulu olarak Ege Denetim ve Kalite Hizmetleri A.Ş kısaltması, EDEKA adında bir şirketin kurulması ve bu suretle T.C. Ege Üniversitesi ile iş birliği tesis edilmesi Kamunun da onayı ile gerçekleşmişti. Böylelikle EGE BİRLİK üyeleri mallarının kalite parametreleri hakkında -ihraç öncesi- bilgi sahibi olabilecek, olası arbitraj riski önlenebilecekti. Bu amaçlar





doğrultusunda ARGEFAR Gıda Laboratuvarının kabiliyetleri ile analiz güvenilirliğini yükseltmek, bir gereklilik olarak karşımızdaydı. Bu konuda bir Alman Kuruluşu olan D.A.R'a akreditasyon için başvurulmuş ve süreçten başarı ile çıkmıştı. Böylelikle uluslararası bir tanınmışlık ile güvenilirlik ve otorite kimliği de sağlanmıştı. Bakanımız Sn. Kürşad Tüzmen Bey'in katıldığı bir törenle, Bakanlığımızın önemli bir referans laboratuvarı kimliğine kavuşan Argefar için, böylelikle yeni bir süreç başlamıştı.

EGEBİRLİK çatısı altındaki hemen tüm birliklere rol model olan EDEKA-ARGEFAR iş birliği, bal ve su ürünlerinde yarattığı bu sinerjiyi ve kabiliyeti bu kez güçlü bir sermaye, yeni bir ortaklık yapısı ile diğer ihraç ürünlerine de taşımıştır. Bugün EDEKATAŞ -ARGEFAR yapısı ile süren bu iş birliği birliklerin ihraç ürünlerine uygun akredite analizler ve uygun fiyatlar ile cevap vermektedir. Dış ülke taleplerini de karşılar referans bir laboratuvar olmakla uluslararası bir kimlik kazanmış olan ARGEFAR ile EDEKATAŞ'ın oluşturduğu bu güzide iş birliğine katkısı bulunan bizler için gelinen bu nokta bir gurur vesilesidir.

Bu örnek iş birliğinin tesisinde ve sürdürülmesinde emeği geçen başta Sn. Prof. Dr. Ülkü Bayındır, Sn. Prof. Dr. Işık Tuğlular, Sn. Nedim Kalpaklıoğlu, Sn. Enver Özsoy, Sn. Mustafa Türkmenoğlu, Sn. Mahmut Özgener ve Sn. Prof. Dr. Ercüment Karasulu ile EGE BİRLİK' in Yönetim Kurulu Üyeleri ile Değerli üyelerine ve her zaman desteklerini hissettiğimiz Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığının sayın yöneticilerine şükranlarımı sunarım.

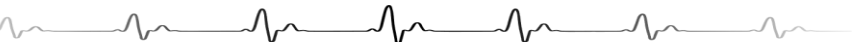
Üniversite, iş adamı topluluğu ve kamu iş birliğine önemli bir örnek olan bu girişimin anlamı ben de biraz daha yüksek ve farklı. Bunu daha iyi anlatan bir araya bir fotoğraf karesine birlikte odaklanalım:



*Soldan sağa: Bakanlık Denetęisi Sn. Cemali etin, Prof. Dr. Işık Tuğlular,
Sn. Sezmen Alper, Sn. Prof. Dr. Ülkü Bayındır (Rektör), Sn. Enver zsoy,
Sn. İsfendiyar zmc*

Bu anı bir imza töreninden. Rektörümüz Prof. Dr. Sn. Ülkü Bayındır ile imza töreninde yer alanlardan biri de aynı niversite mezunu, ihracatçı iş adamı... bendeniz. Bu güzide iş birliğine naçizane emeğim, katkılarım çocuklarıma bırakacağım onurlu bir miras, geleceğe dair önemli bir iz olacaktır.

Saygılarımla.





Prof. Dr. Ulvi Zeybek

Ege Üniversitesi Eczacılık Fakültesi

Farmasötik Botanik Anabilim Dalı Başkanı

ARGEFAR’da görev alışımın ilk yıllarında, ARGEFAR Çevre-Gıda Laboratuvarı’na firmaların analizlerini yönlendirmeleri konusunda Işık Hocamın büyük çabaları olmuştur.

Bunlardan biri de Ege İhracatçılar Birliği’nin ilgili birimlerinin yönetim kurullarıyla tanıtım toplantıları gerçekleştirerek, yurt dışına gidecek ürünlerin analizlerinin bağımsız laboratuvarlarda ve hatta üniversite bünyesindeki donanımlı laboratuvarlarda yapılmasının önemini sık sık vurgulamıştır.

Tam da o dönemde, bir ihracatçının yaşadığı ciddi sorun ve getirdiğimiz çözüm hala aklımdadır:

İzmir’den, Almanya Hamburg’da yerleşik ve bebek çayları üreten firma için bir ihracatçımız bir konteyner (yaklaşık 12 ton kadar) rezene ihracatı gerçekleştirmiş. Gemiden indirilen konteynerlerden randomize örnekler alınıp, kendi laboratuvarlarında incelenmeden o dönemde gümrükten çıkarılma işlemi gerçekleştirilmemektedir. Bu ihracatı yapan firma sahibi, birkaç gün sonra ithal eden firmanın laboratuvar şefi tarafından aranıp, örneklerin analizini yaptıklarını, ancak analiz sonucuna göre, kendilerine gönderilen rezenenin istedikleri ve bebek çayı üretiminde kullanabilecekleri ‘Tatlı rezene’ (*Foeniculum vulgare* subsp. *vulgare* var. *dulcis*) olmayıp, ‘Acı rezene’ olarak bilinen ‘amara’ varyetesi olduğunu, uçucu yağının içeriğinde yaptıkları analizde toksik bileşen olan Metilkavikol’e (Estragol) rastladıklarını, bu nedenle de kendisine iki seçenek sunabileceklerini söyler: ilk seçenek, bu ürünü çok ucuza alabileceklerini, ancak kendileri kullanmayıp, baharat işi yapan başka firmalara satabileceklerini; ikinci seçenek olarak da kendisinin (ihracatçının) bu konteyneri gemiye yükletip İzmir’e iade edeceklerini söyler.

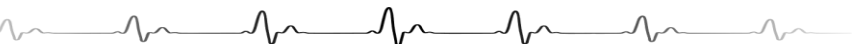


Bu beklenmeyen durum karşısında ihracatçı bey telaşa kapılır ve bu ürünün Anadolu'dan ve doğrudan üreticiden satın alarak ihraç ettiğini ifade ettiyse de durum değişmeyince, İhracatçılar Birliği toplantılarında tanışmış olduğu Işık Hoca'mıza gelir ve ARGEFAR olarak kendisine nasıl yardımcı olunabileceğini sorar. İhracatçı bey geldiğinde, Bitkisel Ürünler Birimi sorumlusu olarak ben de toplantıya katılmıştım. Kendisi büyük bir çaresizlik ve panik içerisindeydi. Nasıl bir çözüme gidebileceğimiz tartışıldı.

Bilimsel kaynaklarda, Türkiye'de yetiştirilen rezenenin 'Tatlı rezene' olduğu ve 'Acı rezene'nin ise sadece Mısır'da yetiştiriliyor olması bizi haklı çıkaracaktı.

Bitkisel Ürünler Birimi kurulurken, Müdürümüz Işık Tuğlular Hoca'dan bir ricada bulunmuş, elimizde "Tıbbi Bitki Monografı" kitabının bulunmasının çok işimize yarayacağını söylemişim. Kitabın pahalı ve Türkiye'ye o tarihte getirilişi maliyetli olmasına rağmen, 'gerekliyse getirelim' demiş ve satın alınmıştı. Bu kitap, Almanya'da eczacılık fakültelerinin kütüphanelerinde muhakkak bulunan, hatta büyük ve işlek eczanelerde dahi majistraller ve tıbbi çay karışımları hazırlamada yararlanılan bir kitap idi. İşte tam fırsattı bu kitaptan yararlanmanın. Almanca bilmem nedeniyle, Hamburg'daki laboratuvarı, ihracatçıya aratarak telefonda ben konuştum. Kendimi tanıtp, Üniversite kuruluşu olan ARGEFAR'dan aradığımı, Türkiye'de 'Acı Rezene'nin yetiştirilmediğini belirttim. Almanya'dan getirmiş olduğumuz Teedrogen kitabından rezene bölümünü hem kaynak olarak belirtip hem de Türkiye'de sadece 'Tatlı Rezene' bulunduğunu okudum ve hem kendilerine hemen faksleyeceğimizi hem de laboratuvar şefleriyle görüşmek istediğimi, bir yanlılık olabileceğini belirttim. Tabii bu durumda sesleri cılızlaştı ve hemen laboratuvar şeflerinin yıllık izinde olduğunu söyleyerek yine konuyu sürüncemede bırakmak istediler. İhracatçı Bey'e o anda kendisinin ilk uçakla Hamburg'a gidip gidemeyeceğini sorduk. Evet cevabını alınca da karşı tarafa hemen ihracatçının yanında konteynerdeki rezene çuvallarından randomize şekilde 250'şer gram örnekler alabileceklerini ve laboratuvardan ilgili iki kişinin de birlikte, İzmir'e uçak bilet ve konaklamalarının ihracatçı tarafından karşılanmak üzere gelebileceklerini, uçucu yağ distilasyonu dahil, GC/MS spektroskopisi cihazı ile bu uçucu yağın içeriğine hep birlikte bakabileceğimizi ifade edip, ikna ettik.

Hamburg'dan gelen laboratuvar yetkililerine önce laboratuvarımız gezdirilerek olanaklarımız ve cihaz parkımız tanıtıldı ve ardından analizler



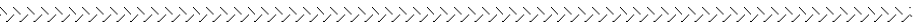


yapılmaya başlandı. Gün boyu süren analizlerin başından her ikisi de ayrılmadılar. Sonuçlar onların yanında alındı. Biz de telefonu kendilerine uzatarak, sonuçları Almanya'ya laboratuvarlarına bildirmelerini istedik. Çünkü sonuç çok netti. İhracatçının gönderdiği ürününün 'Tatlı rezene' olduğu ve yapılan analizde uçucu yağın içeriğinde 'Estragol' bulunmayışı kanıtlanmıştı. Kendileri de bunu kabul ettiler ve Cihazdan alınan çıktılar kendilerine teslim edildi.

İhracatçı (sevgili Enver Özsoy) sevinç içindeydi, kendisinin bahsettiği o tarih için 20 bin Dolar zarardan sadece Argefar Laboratuvarına analiz bedeli ile Hamburg'dan gelen Laboratuvar yetkililerinin masraflarını ödeyerek büyük bir zarardan kurtulmuş olmuştur. Bunun ötesinde artık bu tür iddiaların geçersizliğinin kanıtları ile ispatlanabileceği gösterilmiş oldu. Aslında bunun benzeri birçok örneğin bulunduğunu da burada belirtmek isterim.

ARGEFAR için ise en büyük yararı, doğrudan bir ihracatçı tarafından kendi kurumlarında bir devlet üniversitesinin, donanımlı ve bilimsel destek verecek bir laboratuvarı ile bir ihracatçıya nasıl katkıda bulunabileceği yaşanarak deneyimlenmiş ve öğrenilmiş olması idi. Bu ve benzeri çabalar sonucu, ilerisi için planlanan cihaz ve onlar için gerekli sarf malzemeleri teminine giderek artan kaynak yaratmış ve birçok projenin ve anlaşmanın da kapılarını açmıştır.

Uzun yıllar birlikte çalışma fırsatı bulduğum Işık Hoca'mın, bence idarecilikteki başarısı, sadece dinamikliği, çalışkanlığı, üretkenliği ve disiplinine bağlamanın yanında, en büyük özelliğinin öngörü, ileriye yönelik planlama yapmasıdır. Kendisinden bir okul gibi, öğrendiğim çok şey olduğunu da ifade etmek isterim. Kendisine nice sağlıklı yıllar dilerim.



İkinci anım da Türkiye'de bir ilk olarak başlattığımız "Hekim ve Eczacılara Fitoterapi Eğitimi" ile ilgilidir.

ARGEFAR'da ilk defa 2003 yılında, Avusturya'da benim de doktora hocam olan, Viyana Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Farmakognози Enstitüsü'nden fitoterapi eğitimini gerek fakültede gerekse başkanı olduğu Avusturya Eczacılar Birliği (ÖGPhyt)'nde başlatan ve örgütleyen Prof. Dr. Wolfgang Kubelka'yı ilkbahar döneminde, Işık Hoca'mın ARGEFAR müdürü ve bir hekim olarak, davet etmesiyle, üç günlük "Fitoterapi Günleri"



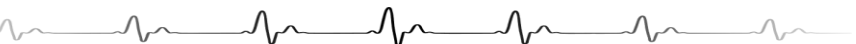


organize ettik. Işık Hoca, bu etkinliğe, çok sayıda hem İzmir hem de çevre illerden klinisyen hekimlerin de katılımını bizzat onları arayarak sağlamıştır.

Daha önceki yıllarda, gerek İstanbul Eczacılık Fakültesi (Filiz ve Ali Meriçli Hocalar), gerekse Ankara Eczacılık Fakültesi'nden Nevin ve Mekin Tanker Hocaların fitoterapi eğitim girişimleri (daha sonra İzmir'e yerleştiklerinden, Argefar programında da gönüllü olarak görev üstlenmişlerdir) maalesef sadece eczacılık fakülteleri ile sınırlı kalmıştı.

ARGEFAR'da başlatılan bu bilgilendirme seminerleri ile, Fitoterapi'yi tanımak, öğrenmek isteyen branş hekimlerinin katılımı da sağlanmıştı. Bu etkinlik çok ilgi görünce, sonbahar döneminde ve ertesi yıl, konuların kapsamı, fitoterapinin uygulandığı alanlar olarak Gastroenteroloji, Kadın-Doğum Hastalıkları, Çocuk Hastalıkları, Geriatri, Romatoloji, KBB, Üroloji ve Işık Hoca'mın bizzat üstlendiği konu anlatımları (ör. Bitkisel ilaçların farmakodinamisi, Nutrasötikler, Doğal vitaminler-mineraller) da eklenerek, yoğun ve kapsamlı bir formata dönüşerek hafta sonlarına yayıldı. Tüm sunum yapan öğretim üyeleri hafta sonları olmasına rağmen, programdaki saatlerini hiç aksatmadan, gönüllü olarak ve keyifle dinlenen sunumlar yaptılar. Burada Bornova Anadolu Lisesi'nden (BAL) mezun hekim ve eczacı hocalara ve Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden katkı sağlayan Öğretim üyelerimize de bir kez daha teşekkür etmem gerekir. Çünkü gerek katılımcı duyuruları gerekse eğitmen olarak Dr. Eren Akçiçek, Prof. Dr. Fazıl Apaydın, Prof. Dr. Erdal Apaydın, Prof. Dr. Namık Demir, Doç. Dr. Funda ...?) Dr. Metin Ergün, Dr. İnci Erkin, Ecz. Doç. Dr. Levent Tuğrul, Dr. Cüneyt Tuğrul, İstanbul'dan gelip sunum yapan Uzm. Ecz. Levent Gökgünneç ile ARGEFAR bünyesinden klinik birimden Farmakolog Prof. Dr. Şebnem Apaydın ile yine o tarihte laboratuvarlardan sorumlu Prof. Dr. Ercüment Karasulu ile Prof. Dr. Ülkü Yavaşoğlu anlatımlarla destek vermişlerdir.

Bu programa olan ilgi çığ gibi giderek artınca, Işık Hocam'ın yine önce disiplin sonra organizasyon ve öngörü yeteneği sayesinde, Türkiye'de ilk defa "ARGEFAR Hekim ve Eczacılar için Fitoterapi Eğitim Programı"nı başlatmak için ve tamamen profesyonel bir anlayışla, eğitim kriterlerini de rehber alarak, Uzm. Ecz. Neşe Boztok'un da büyük katkılarıyla gerek katılımcı sayısı gerek sunum teknikleri ve saatlerinin de dikkate alındığı ve düzenli olarak yoklamaların alındığı, programın sonunda ise "Katılım Belgesi" verilen bir programa dönüştü.





Bu program hafta sonları yürütülmesine rağmen, Işık Hocam başlama saatinden çok önce gelir, yapılan hazırlıkları gözden geçirir, deneyimiyle saptadığı bir aksaklık varsa, hemen giderilirdi. “Hekim ve Eczacılar için Fitoterapi” öncelikle hekimlere (ilk defa tanıştıkları için) gerek ders notlarını gerekse sunumlara bir hekim gözüyle bakarak, en yararlı olabilecek şekilde hazırlanmasını sağlamıştır. Ayrıca eğitim tutanaklarının ve ders sunumlarının basılması, takibi için de bir sekreter dahi görev almıştı. Ayrıca, tıbbi bitkilerin tanınması amacıyla üretim yerlerine ve tesislere de geziler düzenlenmişti.

Bütün eğitim belgeleri ve katılım verileri de arşivlendiği için, geriye yönelik yapılan çalışmaları takip etmek de olası idi. Elimizdeki bilgilere göre, 2009 yılına kadar sürdürülen bu programda toplam 154 hekim ve 97 serbest eczacı katılmış ve katılımcı belgesi almıştır.

Sevindirici olan, ARGEFAR’ın düzenlemiş olduğu bu eğitimi nitelikli bularak, yorucu olmasına rağmen, Türkiye’nin dört bir tarafından ve bir gün öncesinden akşam üzeri uçaklarla ya da yakın illerden kendi arabalarıyla gelen hekim ve eczacılar, büyük istekle katılmışlardır. 2009 yılında son vermemizin nedenine gelince, yine Işık Hoca’nın uzun yıllar Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü Ruhsat Ana Komisyonu toplantıları için Ankara’ya gidişlerinde, bakanlıkta fitoterapi eğitim yönetmeliğinin hazırlanması sürecinde ARGEFAR’ın deneyim ve bilgi birikimlerini ilgililere aktarması ve paylaşması yanında bu konunun Sağlık Bakanlığı tarafından sertifika programına dönüştürülmesi önerisi önemli rol oynamıştır. Gurur verici olan tarafı bu program kriterlerinin saptanmasında ARGEFAR bilgi birikimi ve deneyiminin büyük katkı sağlamış olmasıdır.

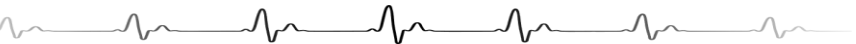
Nitekim önce 2011’de, sonra 2014 yılında kapsamlı olarak “Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Yönetmeliği”nin hazırlanmasında, ARGEFAR Eğitim Programı ve ders içerikleri ve saatleri optimal olması nedeniyle, küçük değişikliklerle benimsenmiştir. Bu yönetmelik hazırlığı aşamasında kurulan komisyonda görev almış olmamda, Argefar’da edinmiş olduğum deneyimlerin büyük payı olmuştur. Işık Hoca’nın Tıp kökenli bir öğretim üyesi ve Farmakolog olduğu düşünülürse, bilimsel ve kanıta dayalı, sadece çıkış kaynağı doğal bitkisel bileşenler olan Fitoterapötikleri ve Fitoterapiyi gerektiği yerde savunması, kendisinin bu alandaki güncel dünya literatürünü , yapılan klinik çalışmaları dikkat ve titizlikle takip etmesi, irdelemesi sonucu, Türkiye’de Fitoterapi’nin bugünkü seviyeye gelmesinde kendisinin ve yürütücüsü olduğu ARGEFAR bünyesinde gerçekleştirilen çalışmaların büyük bir katkısı olduğu kanısındayım. Işık Hocamın, fitoterapi alanında önce





sorgulaması, irdelemesi, sonra inanması sonucu bilimsel platformda verdiği desteğin de büyük payı olmuştur. Bunu hiçbir zaman unutmayacağız Işık Hocam!

Saygı ve sevgilerle.





Ali Enver Özsoy

O zamanki Ege İhracatçı Birlikleri

Ege Su Ürünleri ve Hayvan Mamülleri İhracatçılar Birliği Başkanı

Neden Argefar'a ihtiyaç duyuldu?

O yıllarda AB (Avrupa Birliği), birçok gıda maddesinde üretimde kullanılan girdilerden veya toprağın kirlenmesinden ortaya çıkan ve kanserojen etkisi yapan birçok kalıntının takibine çok önem vermeye başlamıştı. Buna bağlı olarak birçok akredite laboratuvarlar geliştirildi ve araştırmalarla her geçen gün yeni bir ilaç kalıntısı ve türevleri ortaya çıkmaya başladı.

Ülkemizden gönderilecek tarım ve hayvancılık ürünlerinin AB uyum yasaları kapsamında bu kalıntılardan arı olması gerekliliği bakanlığımızca da kabul edilmiş ve AB yetkililerine taahhüt edilme gerekliliği, ortaya çıkmıştı.

Ancak bakanlığımızın o devirde bu kalıntıları belirleyecek ne makine parkı ne de bu makineleri kullanabilecek mühendis ve personeli mevcut idi. Avrupa Birliği, yapılacak analizlerin hangi tür makine ve hangi metotlarla yapılması gerekliliğini bile dikte etmekteydi. Ayrıca laboratuvarların uluslararası akreditasyonu da aranmakta idi. Bakanlığımız AB'nin dayattığı bu uyum süreci anlaşmalarını kabul etmek durumunda kalmış idi...

Ancak bu işin tüm faturası bilhassa tarım ve hayvancılık sektöründe hiçbir veri tabanına sahip olmayan ülkemizde, üretici ile alıcı arasında kalan ihracatçılara çıkmaya başlamıştı. Hatta öyle ki, birçok kurnaz alıcı, piyasa koşulları değiştiğinde bu analizleri suistimal etmeye bile başlamışlardı. Tarım Bakanlığının o günkü yapısı bu günlerden çok daha farklı ve hantal idi...

Bu işten zarar görenler ihracatçılar olduğu ve ihracatçıların yuvası İhracatçı Birlikleri ve çatı organizasyonu TİM ve bakanlığı da Ekonomi Bakanlığı Dış Tic. Müsteşarlığı olduğu için konu, Bakanımız sayın Kürşat Tüzmen Bey'e iletildi. Bakanlığın olumlu yaklaşımı ile konunun hassasiyeti



Müsteşar Bey'e anlatılarak bu konuda EIB (Ege İhracatçıları Birliği) bünyesindeki birikmiş kaynakların kullanılma yetkisi ve bakiyenin hazineye hibe olarak aktarılması gerekli finansmanın sağlanması konusu karara bağlandı.

Ancak ARGEFAR'ın İzmir'de olması, konunun duyulması üzerine, diğer bölgelerdeki ihracatçıların da Ekonomi Bakanlığı'ndan aynı hibe taleplerinde bulunması üzerine Bakanlık, miktarın tamamının borç olarak geriye ödenmesi şartını gündeme getirdi.

Tarım, gıda ve hayvancılık sektörlerinin tüm yetkililerini bir araya getirerek yurt dışından istenilen ve sonrasında istenilebilecek analiz türleri hakkında bilgi oluşturduk.

Bu çerçevede, makina ve teçhizat alımlarını ihale ettik. Ancak burada ifade edilmesi gereken önemli nokta, Bakanlığın tüm alım tutarını şahsımın da kefaleti ile birliğimize borç olarak vermiş olmasıdır.

Bu gelişmede, ARGEFAR'ın gösterdiği hassasiyet ve gayret, hem tüm borçlarımızın belirtilenden çok önce geri ödenmesine, hem de Ülkemize ilk kez bir uluslararası akredite analiz laboratuvarı kazandırılmasına vesile olmuştur.

Bu başarı ile hepimizi gururlandıran ARGEFAR kurucularına ve çalışanlarına, burada teşekkür etmeyi bir borç bilirim.



Rezene Krizi ve Çözümü

Almanya Duesseldorf'ta yerleşik Teekannee firmasına yüklü bir miktarda Tatlı Rezene Tohumu satmış idik. Kontratın teslimi zarfında piyasa fiyatlarında değişimler oldu. Veya rakipler çok daha ucuz fiyatlar teklif etmeye başlayınca alıcıda doğal olarak kıpırdanmalar meydana geldi.

Yüklemiş olduğumuz malların phenol estragol oranları ile ilgili imzalamış olduğumuz 4 sayfalık kontrattaki özelliklere uyumsuzluk söz konusu olduğu bahisle hem ödemelerimiz durduruldu hem de yüklediğimiz malları geri çekmemiz istendi. Gerçekten tatsız bir durum idi.

Hemen kontratımız ve yüklenen malların şahit numuneleri ile ARGEFAR'ın kapısını çaldık. Işık Hocamız hemen Ulvi Zeybek hocamızdan





konuyla ilgili bize yardımcı olması için ricada bulundu. Almanya'dan ilgili yayımlar getirtildi. Ürünlerimizin şahit numunelerinden yapılan analizler birebir literatürde olması gereken sonuçlarla örtüşüyor idi.

Konuyu biraz daha araştırınca, alıcı firmanın göndermiş olduğu kontratın ve alımın Tatlı Rezene Tohumu olmasına rağmen (Sweet Fennel Seeds) özellikleri sehven acı rezene tohumunun özelliklerinin kopyala yapıştır olduğu ortaya çıkmış, piyasa şartlarının değişmesi ile de alıcının bizi bu özellikleri neredeyse yaratmamız için zorladığı anlaşılmış idi.

Ayrıca kontratta genetiği ile oynanmış (GDO) mallar da kabul edilemez diye madde de bulunmakta idi. İstedikleri ürün ancak genetik ile oynanır ise belki yapılabilir idi...

Ulvi Hocamız konuya çok hakim idi. Defalarca alıcı ve laboratuvarıyla konunun tekniklerini konuşup hatanın kendilerinde olduğunu ispat etmiş idi.

Almanya'nın dev laboratuvar ve şirket temsilcileri, Türkiye'de bu konuda akredite bu kadar donanımlı bir laboratuvar ve bilim insanı ile karşılaşmaktan şaşkına dönmüşlerdi. İnanamadılar.

Kendilerinin uçak biletleri ödenerek İzmir'e davet ettik. Tüm araştırmaların analizlerin nasıl bir ciddiyetle ve bilinçli olarak yapıldığı ve ülkemizin bir Patagonya olmadığı çok değerli hocalarımızın da mevcudiyeti ile kendilerine anlatılmış oldu.

O güne kadar yabancıların bilgisi karşısında eğilip büzülmeye alıştığımız ortamda, Alman hocalara böyle bir ders vermek gerçekten çok önemli ve gurur verici bir olaydı. Göğsüm kabardı.

O zaman Sanayi-Üniversite iş birliğinin ne kadar önemli olduğunu bir kere daha anlamış oldum. Ve böyle bir eseri yaratmada karşıma çıkan zorluklara rağmen hiçbir zaman pes etmediğim haklı gururunu yaşadım.

Böyle bir ekip ve ortam oluşturan ARGEFAR kurucularına ve özellikle Ulvi Hocaya bu vesile ile teşekkürlerimi sunmak isterim.



Bal ve ARGEFAR Bal Laboratuvarı

Türkiye'den o yıllarda bal ihracatı hızlı bir şekilde artmakta idi. Bu gelişmeye paralel en büyük alıcı Alman firmalarının da her geçen gün kalite değerleri



üzerinden yeni istekleri oluşmakta idi. Alman laboratuvarlarının her geçen gün yeni bir pestisid kalıntısı isteğini gündeme getirdiklerini duyuyor ve görüyorduk.

Alıcıların bu kalite normlarını, piyasa hareketlerinde ve ödeme zamanlarında bizlere karşı kullanıldığını aslında fark etmiştik.

Ercüment Hocamla yaptığımız mütalaalar sonucu, yüklediğimiz her varili numaralandırma ve izlenebilirlik kayıtlarını çok iyi tutmaya, tüm yüklediğimiz malın nerdeyse nüfus kütüğünü bile çıkartmaya ve kaydetmeye başladık.

Ve beklenen an geldi.

Alman Furstern Reform firması olumsuzluk iddialarında bulundu.

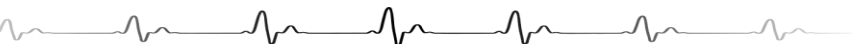
Ve ilk olarak kendilerine, olumsuzluk iddiasında bulunduğunuz malın numunesini kaç numaralı varillerimizden aldınız sorusu sorulunca ilk defa, şaşkına dönen alıcıyı gördük.

Numaraların tarafımıza bildirilmesine istinaden elimizdeki veri tabanımızla karşılaştırdık ve derhal bir temsilcimizi firmaya gönderdik. Temsilcimiz yanına, Hamburg'dan bir de avukat olarak dijital kamera ile hem alıcının belirtmiş olduğu varillerden hem de değişik varillerden numune alma ve karşılıklı mühürleme işlemini videoya çekti.

Bu örnekler, Almanya'daki akredite Lullman laboratuvarına mühürlü şekilde teslim edildi. Biz elimizdeki veri tabanımızdan sonuçların tamamen düzgün çıkacağından emin idik. Zaten tüm analizler, standartlara uygun olarak ARGEFAR laboratuvarlarında yapılmıştı. Nihayetinde beklendiği gibi, hem alıcının daha önce aldığını belirttiği varillerin analizleri hem de yeni alınan varillerin analizleri eksiksiz, hepsi uygun çıkmıştı.

Çok gururluyduk. Hem rüştümüzü ispat etmiş, alıcılara kolay lokma olmadığımızı göstermiş, cesaretlerini kırmış, hem de para kaybetmemiştik. Bu olaydan sonra ARGEFAR'ın ne kadar önemli bir kuruluş olduğunu da anlamış olduk. Sonrasında da ARGEFAR ile iş birliğimizi geliştirici çok önemli adımlar atıldı.

Kurucularını ve çalışanlarını tebrik ediyor ve kendilerine şükranlarımızı sunuyoruz.





MED OZSOY GROUP

STE MEDITERRANEAN SEA PRODUCTS SARL.

LOT 6/A RUE DE BEJA ZONE INDUSTRIELLE

M'GHIRA 1 FOUCHANA

BEN AROUS TUNIS, TUNISIA

Tel: +216 56 056 846

MEDITERRANEN SU URUNLERI IC VE DIS TIC. LTD STI.

1570 SOKAK NO:19 D:71

Tel: +90 532 322 08 36

E-mail: info@medisarl.com

Web : www.medozsoy.com



Dr. Kıvanç Yüksel, İstatistik Uzmanı

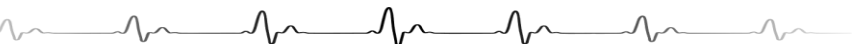
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi

Biyoistatistik Anabilim Dalı Öğretim Görevlisi ve ARGEFAR Veri Yönetimi ve Biyoistatistik Birim Sorumlusu

2000’li yıllarda katıldığım ARGEFAR ailesinin hayatıma yön verebileceği aklıma gelir miydi? Yirmi yıl sonra böyle bir yazı yazacağımı düşünebilir miydim? Genç bir istatistikçiyken, yüksek lisans yaptığım yıllarda tanıştım ARGEFAR’la.

2001 yılında ARGEFAR’da çalışmaya başladıktan sonra, 24 Ekim 2003’tü DEÜ Fen Fakültesinde yüksek lisans eğitimimi tamamladım. Uygulamalı bir alanda doktora yapmak istiyordum. ARGEFAR’dan ayrılmak istemiyordum. Bu süreçte Işık Hoca her zaman koşulsuz destek oldu. Fen Bilimleri Enstitüsü “Biyometri ve Genetik Anabilim Dalı”nda Prof. Dr. Hülya Atıl ile doktora çalışması yapabileceğimi öğrendim. Kendisi ile tanıştım. 2004-2005 yılı güz dönemi için Eylül ayında E.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Zootečni Bölümü’ne ‘Biyometri ve Genetik Anabilim Dalı’ndan başvuruda bulundum. Ancak doktora ilanında 3 kişilik kontenjanın tamamı “Yemler ve Hayvan Besleme” Anabilim Dalı için ayrılmış, “Biyometri ve Genetik Anabilim Dalı”na kontenjan ayrılmamıştı. Bu nedenle enstitü çalışanları başvurumun kabul edilmeyeceğini belirttiler.

Bu olumsuz durumu Işık Hoca ile paylaştım. Bir çözüm bulabilir miyiz? düşüncesi ile Fen Bilimleri Enstitü Sekreterinden randevu aldı Işık hoca. Birlikte gittik, başvuru sürecindeki durumumu anlattım. Bilim dalları arasında kontenjan aktarımı olabileceğini öğrendik. Bunun için bölüm başkanı ile konuşmamız gerektiğini belirtti Enstitü Sekreteri. Zaman kaybetmeden Işık Hoca, Zootečni Bölüm Başkanından bir randevu aldı. Görüşmeye birlikte gittik. Görüşmenin son bölümünde ben bulunmadım. Işık Hocanın telsiz telefonu elimde (kampüsün her yerinden çekerti) bekleme salonunda heyecanla bekledim. Hoca görüşmeden çıktığında bir hayli gergindi. Bir dilekçeyle enstitüye başvurmamı istemiş, Bölüm Başkanı. Ama öyle sanıyorum ki tavrı pek olumlu olmamış. Biyometri ve Genetik Anabilim Dalına’na kontenjan aktarımı yapılması yönündeki talebimi belirten bir





dilekçe yazarak Fen Bilimleri Enstitüsüne başvurudum. Işık Hocamın bölüm başkanı ile görüşmesinin hangi iklimde geçtiğini hala merak ediyorum. Benim dilekçeme olumlu yönde cevap verildi. Başvurumu yaptım. Sınavları başarıyla geçtikten sonra kaydımı yaptırmak için gerekli evrakları toplamaya başladım.

Doktora başvurusu sonrası kayıt için askerlik durum belgesi isteniyordu. Askerlik şubesine gittiğimde “bakaya kaldığımı” ve ilk celp döneminde askere alınacağımı, ayrıca para cezasına çarptırılacağımı söylediler. İzleyebileceğim başka bir yol olmadığını, üzerine basa basa ifade ettiler. Şaşkın ve endişeliydim. Eğitimim için koştururken askerlik yönünden kabahatli konuma düşmüştüm. Söylenenlere rağmen içine düştüğüm durumun kanuni yönünü araştırdım. Olayın hukuki bir süreç olduğunu, bakaya suçu işlediğimi ve yargılanacağımı öğrendim. Yargılama sonrasında eğer suçlu bulunursam para cezası ile cezalandırılacak ve askere gitmek zorunda kalacaktım. Oysa suçsuzdum. Askerden kaçmamıştım. Yüksek lisans mezuniyetimden sonra, doktora eğitimim için bir dönem ara vermek zorunda kalmıştım. Ama bu ara nedeni ile “Asker Kaçağı” olarak açılan kamu davasından yargılanacaktım. Hem eğitimimi hem de o dönem ARGEFAR’da yürüttüğümüz çalışmalarını yarıda bırakmak istemiyordum.

Işık hocaya durumumu anlattım. Mahkemeye sunmak üzere 09.02.2005 tarihli kendi imzası ile benim ARGEFAR’da yürüttüğüm çalışmaların ulusal önemine vurgu yapan bir yazı hazırladı. Yargılanıp beraat ettiğim mahkemeye sunduğum savunmanın da bir parçası olan bu yazının son cümlesi şu şekildeydi: “Türkiye’de en fazla gereksinim duyulan ilaç araştırmalarında Veri Yönetimi ve Tıbbi istatistiksel değerlendirme çalışmalarına önemli katkılar sağlamaktadır”.

Bu yazıdan 15 yıl sonra Dünyada ve Ülkemizde bu alanda gelinen noktaya baktığımda, o günlerde gösterdiğimiz çabanın ne kadar da kıymetli olduğunu bir kez daha görmekteyim.

Doktora eğitimime başladığım 2005 yılına gelinceye kadar “Veri Yönetimi & Biyoistatistik Birimi (VY)” olarak çok sayıda projenin istatistiksel değerlendirmelerini yürüttük. ARGEFAR’da çalışmaya başlamadan önce istatistiksel değerlendirmede SPSS programını kullanılıyorken, benim ARGEFAR’a gelişim ile birlikte SAS’ı kullanmayı hedefledik. Bilgiişlem Birimi’nde görevli bulunan ve Bilgisayar Mühendisliği Bölümü öğrencilerinin oluşturduğu bir SAS Çalışma grubu faaliyet



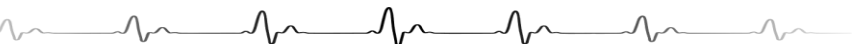


gösteriyordu. Bilgisayar Mühendisliği bölümünden Prof. Dr. Fikret İKİZ hocamızın katkıları ile SAS programında istatistiksel değerlendirmeleri etkin bir şekilde yapmak hedefleniyordu. Bu grupla uzun dönem ben de çalıştım. SAS'ı hiç bilmiyordum. SAS çalışma grubunda edindiğim bilgileri kendi çabamla geliştirerek, o dönem birlikte çalıştığımız ve birime önemli katkıları olan Dr. Zeliha Aslı Öcek ile SPSS'de yaptığımız istatistiksel değerlendirmeleri eş zamanlı olarak SAS'da yapmaya başladım. Kendine özgü kod dizilimi program editörü içerisinde çalışan SAS programı başlangıçta zorlayıcıydı. Kimi zaman: “bu devirde kod yazarak çalışan istatistik programı mı kaldı” diye içimden geçirsem de SAS'ın klinik araştırmalardaki önemini anladıkça bunun kaçınılmaz olduğunu gördüm (O yıllarda SPSS benzeri kullanıcı dostu istatistiksel paket programlar çok popülerdi).

Prof. Dr. Işık TUĞLULAR hocamızın daveti ile uluslararası bir ilaç firmasının kalite direktörü ARGEFAR'a ve özellikle de VY birimine izlem/denetim amaçlı bir ziyaret gerçekleştirdi. Bu ziyaret benim Klinik Araştırmalar alanındaki ilk izlem/denetim deneyimimdi. Ziyaret sonrası firmanın hazırladığı değerlendirme raporu bizim için bir yol haritası olacaktı. FDA'nın bu alanda temel düzenlemesi olan “FDA CFR 21 Part 11”den bu ziyarette haberim oldu. Uluslararası standartlarda bir klinik araştırmanın planlanması, gerçekleştirilmesi ve istatistiksel olarak değerlendirilmesi çerçevesinde uluslararası gerekliliklerin karşılanması için SAS yazılımının alternatifsiz olduğunu gördük.

Sonrasında ARGEFAR'ın ve belki de ülkemizin, klinik araştırmalara ilişkin veri yönetimi ve istatistiksel değerlendirme süreçlerini, standart çalışma prosedürleri çerçevesinde kalite dokümanlarına bağlı yürüten birimi olarak çalışmaya başladık. Uzman Eczacı Neşe Boztok'un büyük desteği ile, halen kullanılmakta olan, birimize ait kalite sistemini oluşturduk. Bu sistem çerçevesinde çok sayıda faz çalışması ve gözlemsel çalışmanın istatistiksel değerlendirmesi ve raporlanması süreçlerini yürüttük. Bu dönemde, istatistiksel değerlendirmelere ilişkin olarak Doç. Dr. Timur Köse hocam ve DEÜ Fen Fakültesinden dönem arkadaşım İstatistik Uzmanı Hatice Uluer'in tecrübelerini benimle paylaşmaları mesleki tecrübemin oluşmasına önemli katkılar sağlamış, VY biriminde yapılan çalışmalarını hızlandırmıştır.

ARGEFAR VY Birimi olarak sadece istatistiksel değerlendirme değil, eğitim faaliyetlerimiz de oldu. İstanbul Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Temel





İstatistik Kursu düzenlemiştik. Unutulmaz bir kurstu. 2 kez kurs salonunun camı kırılmıştı. Korkmuştuk. Hastanede görevli hekimler bunun normal olduğunu, endişe etmememiz gerektiğini söylemişlerdi.

İstatistik bilim dalında keyif aldığım ve sürekli yeniliklere açık olan “klinik denemelerde istatistik ve veri yönetimi” alanında eğitim almamı ve ARGEFAR’da yapılan uygulamalar ile gelişmemi sağlayan ARGEFAR kurucusu ve Müdürü Prof. Dr. Işık Tuğlular’a sonsuz teşekkürlerimle...

ARGEFAR, bir araştırma merkezinden çok daha fazlasının adı benim için...



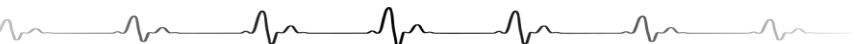
Prof. Dr. Zeliha Öcek

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

Benim İçin ARGEFAR

İki bin yılının haziran ayında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı'ndaki doktora çalışmamı savunmam ile birlikte Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ndeki tahsisli kadrom da son günlerine gelmiş, “Ben bundan sonra ne yapacağım sorusu”na yanıt aramak dışında bir şey düşünemez olmuştum. Hiç tahmin etmediğim bir şekilde çok yakın zamanda iki yerden teklif aldım. Birincisi tanıdığım, daha önce beraber araştırma yaptığım bir ekipti. İlgi alanım ve birikimim açısından kendime yakın bulduğum bir alanda çalışacaktım. İkinciye ise hiç tanıımıyordum. ARGEFAR'da farmakoepidemioloji çalışmaları yürüten arkadaşım Dr. Hatice Şahin Tıp Eğitimi Anabilim Dalı'na geçiyor ve onun boşluğunu dolduracak birisi aranıyordu. Konuya, hatta genel olarak ilaç çalışmalarına hiçbir bir aşinalığım yoktu, ekibi hiç tanıımıyordum, ilk kez yüz yüze görüştüğüm Işık Hoca da açıkçası biraz korkutucu gelmişti. Bugün bile halen şaşırduğum şekilde ikinci teklifi kabul ettim. ARGEFAR'la ilgili bu yazıya neden ikinci teklifi kabul etmiş olabileceğimin yanıtlarını arayarak ve bunun bana neler kazandırmış olabileceğini sorgulayarak devam edeceğim. Bulduğum yanıtlar aracılığı ile “Benim İçin ARGEFAR”ı tanımlamak istiyorum.

ARGEFAR'da çalışmaya karar vermiştim, ama kadro bulmak hiç de kolay olmadı. O süreçte Işık Hoca'nın adeta bir cambaz gibi bana kadro bulmak için nasıl uğraştığını izledim. Önce bir teknisyen kadrosu buldu, doktoralı bir diş hekimi olarak bu kadroda kalabilmek için her ay o dönemin dekanı olan Münir Büke Hoca'dan onay almam gerekiyordu, altı ayın sonunda bir meslek yüksek okulunun araştırma görevlisi kadrosuna yerleşebildim, ama tabi ki ARGEFAR'da çalışacaktım. Sorun hallolmuş, fakat Işık Hoca benim akademik ilerlemem ile ilgilenmekten ve daha uygun bir kadroya geçmem için uğraşmaktan vazgeçmemişti. Tüm sıkıntılı bu süreçlerde beni en çok etkileyen Işık Hoca'nın cümlelerini her zaman “biz” ile başlayarak kurması olmuştu. “Ne yapacaksın?” değil, “Ne yapalım?” ya da “Acaba şöyle mi çözssek bunu?” Bu cümleler bana kendimi bir sorun kaynağı değil, bir çözüm ortağı hissettirdi. O dönemde herhalde ARGEFAR'da çalışan herkes benzer süreçler yaşamıştı. Işık Hoca ve yönetim kurulundaki diğer hocalar en olmazı olur hale





getirerek bir ekip oluşturuyordu. ARGEFAR ekibinin kurumsal aidiyetinin bu denli güçlü olmasının en önemli nedenlerinden birinin tek tek herkes için büyük emekler verilmiş olması olduğunu düşünüyorum.

Kısa bir adaptasyon döneminin ardından hızla yoğun bir çalışma temposuna girdim. Ekip olarak ilaç araştırmalarının veri girişlerini ve yönetimlerini gerçekleştiriyor, istatistik analizlerini yapıyor ve sonuç raporlarını hazırlıyorduk. Her şey yeni olduğu için kısa sürede bir sistem kurmamız gerekiyordu. Veri yönetimi sürecinin geçerliliğini sağlamamız, raporlarımızı standardize etmemiz, her bir etkinliğimiz için standart prosedürler geliştirmemiz ve tüm bunlar için ekibimizi eğitmemiz gerekiyordu. Çalışmalar ilerledikçe “Veri Yönetimi ve Biyoistatistik Birimi”ni kurduk ve birimin sorumlusu oldum. Daha sonraki dönemlerde ilaç araştırmaları ve etik kurul başvuruları hakkında çeşitli eğitimler planladık, beraber yolculuk yapıp, farklı illerde eğitimler verdik. Uluslararası kurumlar tarafından gerçekleştirilenler dahil olmak üzere çeşitli kalite denetimlerine hazırlandık. Her denetimin ardından kendimizi nasıl geliştirebileceğimizi saatlerce tartıştık. Zorlayıcı ama keyifli bir işti. Çünkü bana karar alma ve yaratma özgürlüğü verilmişti. O dönemde ARGEFAR’da çalışan herkes bir şeyler yaratma çabası içindeydi zaten. Bu yaratma özgürlüğünün bana kazandırdığı özgüven, ARGEFAR’ın hayatıma kattığı en önemli değerler arasında oldu.

ARGEFAR’da birlikte çalıştığım arkadaşlarım farklı meslek gruplarından geliyordu. Eczacı, tıp hekimi farmakolog, biyolog, istatistikçi, kimya mühendisi vb. olan kişiler olarak aynı masaya oturup, birlikte karar alıyorduk. Bazen Işık Hoca ve arkadaşarımla ne kadar farklı düşündüğümü görüyordum, hatta zaman zaman buna kızırıyordum. Ama karşı çıktığım her şeyi ifade edebildiğim bir ortam vardı, kimse kimseyi ikna etmek zorunda değildi, fakat kararlar ortak alınır. Başka görüşleri dinleme, bambaşka bakış açıları ile beslenme, kendimi ifade edebilme ve düşüncelerimi savunabilme açısından ARGEFAR’da çalıştığım dönemin bana büyük katkıları olduğunu düşünüyorum.

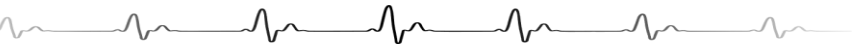
Yaklaşık dört yıldır Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans ve doktora öğrencilerine yönelik olan Bilimsel Araştırmanın Temelleri dersine katkı veriyorum. Farklı disiplinlerden gelen öğrencilerin katıldığı bu derse ARGEFAR’dan bahsederek başlıyorum. Çok disiplinli bir ekip içinde olmanın ne kadar zengin ve öğretici olduğunu, bilimdeki gelişmelerin ancak bu tip ekipler tarafından gerçekleştirileceğini söylüyor, benim ARGEFAR’da





yaşadığım bu süreci kendilerinin de deneyimlemesi için dersimizin bir fırsat olabileceğini belirtiyorum.

Bir bölümü doğum izninde geçmekle birlikte ARGEFAR'da dört yıl çalıştım. Sanırım ARGEFAR'ın önerisini kabul etmemin en önemli nedeni bana emek verileceğinin ve değerli olduğumun hissettirilmiş olmasıydı. Başta öngöremediğim ama şimdi anladığım kazanımlarım ise karar verebilme, yeni bir sistem geliştirme, kendini değerlendirebilme becerileri ve çok disiplinli ekibin sağladığı bakış açısı zenginliği oldu. ARGEFAR'ı halen çok özel bir yapı kılanların da bana ve pek çok çalışanına sağladığı bu ortam olduğunu düşünüyorum.





Dr. Mevlüt Büyükhelvacıgil

Zade Vital & Zade Global CEO'su

**Topraklarımızda Yetişene Sevgimizin, İnsan Sağlığına
Adanmışlığımızın ve Bu Uğurda El Ele Verebilmenin En Güzel Öyküsü:**

Ege Üniversitesi ve ARGEFAR ile Birlikte Doğan

Türkiye'nin İlk Sağlıklı Yaşam Markası

Zade Vital®

**“Üniversite ile Sanayi El Ele Nasıl Bir Ürün Geliştirmek İster?”
sorusuyla çalışmalara başlayan Zade Vital®, bugün geldiği noktada bu
soruyu gururla yanıtlıyor: “Ülkemizin zengin kaynaklarından,
uluslararası rekabete açık, katma değerli ve yenilikçi ürünler”**

65 yıllık geçmişiyle Türk bilim dünyasının önde gelen bilim merkezleri arasında yer alan Ege Üniversitesi ve 135 yıllık geçmişi ile dünyanın ve Türkiye'nin önde gelen kurumları arasında yer alan Helvacızade Grubu'nun 2008 yılında başlayan AR-GE ve Ür-Ge yolculuğu, 2012 yılında Türkiye'nin ilk sağlıklı yaşam markası Zade Vital®'i insanlarımız ile buluşturdu.

Zade Vital®, iki kurumun AR-GE ve inovasyona adanmışlığıyla üniversitenin bilgi birikimi ve sanayinin olanaklarını bir araya getirerek ülkemizin bitki zenginliğini, farmasötik kalitede üretilmiş, katma değerli ürünler haline getirmeyi başarmıştır.

Zade Vital®, bir sosyal sorumluluk projesi olarak doğdu;

Türkiye'nin ilk sağlıklı yaşam markası oldu...

Öncelikli olarak Türkiye Tıbbi Cihaz Kurumu'nu ziyaret ederek, o dönem henüz yayınlanmamış geleneksel bitkisel tıbbi ürün yönetmelik taslağını inceledim. Bitkilerin ilaca dönüşebilmesi için eczacılık fakülteleri ile iş birliği yapmamız gerekiyordu. Bu doğrultuda üniversitelerimizin eczacılık fakültelerini ziyaret etmeye başladım.





Bu görüşmeler çok yararlı oldu. Bu konuda düzenlenen fuarlara ve değişik ülkelere gerek bu fakültelerin öğretim üyeleri ve gerekse firma olarak yaptığımız ziyaretler geliştireceğimiz ürünlerin kafamızda şekillenmesinde önemli rol oynadı.

“Karşılanmamış Sağlık Destek Gereksinimleri ve Bitkileri Kapsüle Sokma Hedefimiz Bizi Ege Üniversitesi ARGEFAR ile Buluşturdu”

Sonrasında, Ege Üniversitesi İlaç Geliştirme ve Farmakokinetik Araştırma Uygulama Merkezi ARGEFAR’dan randevu aldım. Projeyi bu kez Sevgili Işık Tuğlular, Ercüment Karasulu, Ulvi Zeybek ve İskender İnce hocalarımıza anlattım.

Ercüment Hoca ile bugün keyifle andığımız o günlerde; “Yağcı yağlardan ilaç yapacak ve bunları kapsüle koyacak. Heyecanı yüksek fakat bu işlerin kolay olmadığını bilmiyor” şeklinde düşünmüş. Diğer yandan da projeyi o dönemin rektörü Sevgili Prof. Dr. Candeğer Yılmaz Hocamıza aktarmış.

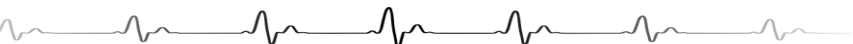
Alınan randevuya ağabeyim Tahir Büyükhelvacıgil, Işık hoca, Ercüment hoca ve ben katıldık.

Bilim ve toplum faydası ortak payda olunca, 15 dakika olarak planlanan toplantı tam 3 saat sürmüş, Candeğer Hocamız o günkü tüm diğer randevularını ertesi güne kaydırmıştı.

Ege Üniversitesi ARGEFAR ile çalışmalarımızın bir sonraki adımında, Rektör hocamızın Ar-Ge iş birliğine onay verdiğini ve hocalarımız tesislerimizi ziyaret etmek istediklerini belirttiler ve bundan büyük bir mutluluk duyduk. Ercüment Karasulu, Ulvi Zeybek ve İskender Hocalarımız Konya’ya geldiler. Toplantımızı hocalarımızın uzmanlıkları ile fitoterapi, aromaterapi ve fabrika kurulumu başlıklarında planladık.

O sıralarda Işık Hoca emekli olmuştu. O nedenle sonrasındaki çalışmalar Ercüment Hoca başkanlığında yürütüldü. Ancak, Işık Hoca dışarıdan bu projemize hep destek verdi.

Bu gelişmelerin üzerine Ege Üniversitesi ARGEFAR ile çalışmak üzere protokol hazırlandı. Helvacızade Grubu olarak uzun vadeli, stratejik bir bakış açısıyla hareket ettiğimiz için Ege Üniversitesi ile de 100 yıllık bir anlaşma yapmak istediğimizi belirttik. Ne mutlu ki şu anki protokolümüzü buna izin verecek bir formatta.





Tarihi iş birliğimizin başlamasıyla birlikte, Ege Üniversitesi ve ARGEFAR ile çok kıymetli ürünlere el ele imza attık. Zade Vital®'in, 2009 yılında gerçekleştirilen deneme üretimleri ve stabilite analizleri dahil ürünler ile ilgili bütün süreç Ege Üniversitesi ARGEFAR tarafından test edildiği için, Zade Vital® kutularımızın üzerine gururla “Ege Üniversitesi ARGEFAR iş birliği ile geliştirilmiştir” yazdık. 2012 yılında 23 çeşit 175 form olan ürün sayımız bugün 145 farklı ürün ve 558 farklı forma ulaşmış durumda. Cold Press bitkisel besin destekleri ile başlayan yolculuğumuz bugün 7’den 70’e, yaşamın her dönemine destek olacak sağlık, güzellik, enerji, antioksidan, yaşlanma karşıtı, spesifik ihtiyaçlar ürünlerini kapsıyor.

Ege Üniversitesi ve ARGEFAR ile birlikte bugün 12 yıla varan bir Ar-Ge süreci sonucu geliştirilen Zade Vital® ürünlerinin zemininde üniversite & sanayi iş birliği, bilim insanlarından oluşan 200 kişilik bilim grubu Zade Vital®'in güçlü Ar-Ge ve Ür-Ge alt yapısı yer almaktadır.

Ege Üniversitesi'nin, ARGEFAR'ın ve ülkemizin markası olarak gururla sunulan Zade Vital®, pazara sunulmasının ardından, Ege Üniversitesi'nin farklı disiplinlerini de içine alarak, ürün AR-GE'sini sınırlarının ötesine taşıdı, dünyaya ve Türkiye'ye örnek olacak bir model haline geldi.

Ege Üniversitesi ile ARGEFAR ve Helvacızade Grubu'nun Zade Vital® iş birliği, kanımca, bir ürün geliştirme projesinin çok ötesinde bir anlama sahip:

Dünyaya; Türkiye'nin AR-GE, teknoloji ve ilaç İthal Eden Ülke Konumundan ilaç ihraç eden konumuna gelmesine destek sağlayacak, tedavi masraflarını düşürmeye katkı sağlayacak “global bir marka” geliştirebileceğini hep birlikte gösterdik.

Zade Vital®'in 2012 yılında eczanelerde sunulmaya başlamasının ardından Zade Vital® ve Ege Üniversitesi ve ARGEFAR'ın iş birliği ve ürün geliştirme çalışmaları hızlanarak devam etmiştir.

Ege Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi iş birliği ile kurulan “Doğal Ürünler Araştırma Uygulama Merkezi” (DÜAMER), çok merkezli üniversite-sanayi iş birliği projesidir. Ülkemiz topraklarında yetişen bitki ve tohumları üzerinde AR-GE çalışmalarının yapılması hedeflenen bu merkezin temelleri 2012 yılında atılmıştır.



Doğal Ürünler Araştırma Uygulama Merkezi DÜAMER ile; kamu-üniversite-sanayi iş birliğinde, multidisipliner çalışma ortamının sağlandığı örnek bir iş birliği modelinin parçası olmuştur.

DÜAMER bünyesinde, verimli topraklarımızda yetişen ve değerlendirilemeyen endemik, tıbbi, aromatik ve yağlı tohum bitkilerinin araştırma ve geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.

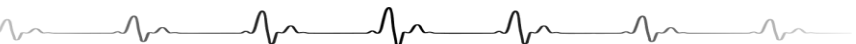
Argefar ile iş birliğimiz Doğal Ürünler Araştırma Uygulama Merkezi, geleneksel bitkisel tıbbi ürün ruhsatı gibi önemli konularda güçlenerek ve derinleşerek devam etmesinden insanımız, ülkemiz ve topraklarımız adına mutluluk duyuyorum.

Bu çerçevede Argefar ile birlikteliğimizde, Zade Vital® ürün grupları arasında, Sağlık Bakanlığı geleneksel bitkisel tıbbi ürün ruhsatlı ürünler, geleneksel bitkisel tıbbi ürünler, aromaterapi ürünleri, kozmetik-dermokozmetik ürünler de yer almaktadır.

Zade Vital® ve Ege Üniversitesi ARGEFAR iş birliğinin önemli sonuçlarından biri de, yüzyıllardır geleneksel olarak birçok hastalığın tedavisinde kullanılan tohumların Sağlık Bakanlığı geleneksel bitkisel tıbbi ürün ruhsatlı ürün haline getirilmesidir.

Zade Vital® Projesi'nde ARGEFAR ile iş birliği, hammadde eldesinden ruhsatlandırılmaya kadar her aşamanın yüksek standartlarda, multidisipliner bir çerçevede gerçekleştirilmesini sağlamıştır. Zade Vital® ürün geliştirme çalışmalarında gerekli tüm ve temel klinik araştırmalar ve analizler ARGEFAR bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Üniversitenin bilgi birikimi ve değişik uzmanlık kadrolarının bilgisi sanayinin olanakları ile birleşerek "Türkiye'de tarladan ruhsata ilaç" hedefini gerçekleştirmişlerdir.

Bu vesile ile global bir sağlıklı yaşam markası oluşturma istek ve çabamıza kıymet veren, sorumluluk duyarak Ege Üniversitesi'nin kıymetli bilgi birikimi ve sanayinin olanaklarının bir araya gelmesini sağlayan başta zamanın Ege Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Candeğer Yılmaz olmak üzere, Prof. Dr. Işık Tuğlular, Zade Vital® Proje Liderimiz Prof. Dr. Ercüment Karasulu ve Dr. İskender İnce'ye ve tüm ARGEFAR akademisyenlerine gönülden teşekkür ediyorum, sağlıklar diliyorum.





Ek - Ege Üniversitesi Argefar Translasyonel Araştırmalar Enstitüsü Kuruluş Gerekçesi

Araştırma-Geliştirme faaliyetleri bugün ilaç endüstrisinin odaklandığı en önemli alanlardan biridir. Bu konuda üniversitemizde var olan insan gücü ve altyapı potansiyeli ileri ülke bilim adamları ve üniversiteleri ile yarışacak durumdadır. Ancak üniversitemizin şu andaki hiyerarşik yapısı statükocu bir zihniyet içinde multidisipliner bir yapılanmaya olanak tanımamaktadır. Bu çerçevede söz konusu potansiyel, sadece belli alanlarda ve daha çok bireysel bilimsel kazanımlara olanak sağlayacak şekilde kullanılmakta ve bilimsel girişimlerin sonuçları ülkemiz toplumundan çok küresel bilim dünyasına katkı sağlamak durumunda kalmaktadır. Belli bir amaca ve/veya hedefe yönelik strateji belirlenmediğinden yapılan bilimsel araştırmaların sonuçları küresel anlamda çok değerli bulunmakla birlikte çok dağınık amaçlarla yapıldıkları için herhangi bir hedefe yönelik olarak kullanılamamakta ve bireysel akademik kazançlar seviyesinde kalmaktadır.

Bugün bütün dünyanın kabul ettiği ve örnekleri her geçen gün artan araştırma – geliştirme faaliyetlerinin yapılanmasına baktığımızda bunların geliştirilmesinin ancak belli bir yapılanma içinde olabildiğini görmekteyiz. Bu yapılanma da Üniversite-Sanayi-Devlet iş birliğinin kaçınılmaz olduğunu göstermektedir.

Uluslararası ilaç şirketlerinin kendi ülkeleri dışında benzer yapılanmaya olanak sağlayan ülkelerde de bu tür iş birliğine gitmeleri bu düşüncenin doğruluğunu ortaya koymaktadır.

Türk İlaç Endüstrisi de bunun farkında olarak son girişimlerini bu yöne kanalize etmekte ve gerek Üniversitelerden gerekse Devlet’ ten bu konuda somut adımlar atmasını beklemektedir. (1)

Argefar, Ege Üniversitesi’nde 2547 sayılı kanunun bugün için izin verdiği şekli ile bu yapılanmayı ancak “Araştırma-Uygulama Merkezi” bünyesinde kurabileceğini görerek bu adımı atmış ve bütün gayretlerine rağmen oluşan zorluklara karşın ancak bugünkü seviyesine gelebilmiştir.

Argefar, İlaç Endüstrisi’nin geçmiş yıllarda en çok gereksinim duyduğu alanlarda (formülasyon geliştirme, proses geliştirme, klinik araştırmalar) faaliyetlerini sürdürmüş ve önemli bilgi birikimi ve deneyim kazanmıştır.



Ancak sadece Endüstri'nin talebi ile onun isteklerini yerine getirmek yerine yukarıda sözü edilen bir iş birliğinin çok daha geçerli ve verimli olacağını öngörmek zor değildir.

Argefar Araştırma-Uygulama Merkezi'ne yapılacak multidisipliner görevlendirmeler 13B/4 maddesine göre ve asıl görevini ihmal etmemek kaydı ile yapıldığından bu görevlendirmelerin sürekliliği sağlanamamakta ve orta-uzun vadeli hedeflerin koyulmasını engellemektedir.

İlaç geliştirilmesinde sentez veya biyolojik süreçten başlayan üretim kademelerinden, hayvan deneyleri, formülasyon geliştirme, klinik Faz öncesi araştırmalar, klinik araştırmalar ve ruhsat sonrası araştırmalar kademesine kadar ki süreçte gereksinimi duyulan araştırma alanlarını da kapsayacak araştırma faaliyetleri yanında bu alanlarda insan gücünün yetişmesine de olanak sağlayacak bir yapılanmanın bu konunun özel bir enstitü içinde gelişebileceğini düşündürmektedir.

Argefar, bu basamaklar içinde sürdürdüğü formülasyon geliştirme, bioanalitik laboratuvar çalışmaları, klinik faz araştırmaları faaliyetlerinin yanında geleceğin ilaçları olarak görülen biyoteknolojik ürünlerin benzerlerini geliştirmenin daha akılcı bir adım olacağını öngörmüş ve hazırladığı projeyi DPT' ye kabul ettirerek "Biyobenzer Ürünler Mükemmeliyet Merkezi" altyapısını oluşturmak üzere alımlara başlamış ve hazırlıklarını sürdürmeye devam etmektedir.

Bu çerçevede Argefar yıllardan beri sürdürdüğü ve bunda başarılı olduğunu gördüğü bu faaliyetlerini küresel bağlamda şekillenen bir yapıya dönüştürmek gerektiğini öngörerek ilaç geliştirme sürecinin eksik kalmış basamaklarını da içerecek şekilde bir yapılanmaya olanak verecek bir "Argefar İlaç Araştırma-Geliştirme Enstitüsü" akademik yapısının oluşturulması adımını atma kararını vermelidir.

İnovasyon bugün dünyanın en çok üzerinde durduğu sözcüklerden biridir. Katma değer sağlamayan herhangi bir girişim artık önemsiz görülmektedir. Devlet veya Sanayi desteklerini katma değer sağlayan bir ürüne dönüştüremeyen kurumlar yok olmaya mahkumdur. Sürekli yatırım, bugünün Ar-GE' sinde döndürülmesi gereken bir çark olmuştur. Bu çarkı döndürebilmek, ancak yatırımların sonuçlarından sağlanacak gelir ile olasıdır. Bunu da gerçekleştirecek olan "inovasyon" dur.

Bu çerçevede Argefar inovasyon alanı olarak kendine "Translasyonel Araştırmalar" alanını seçmelidir.





Translasyonel Araştırmalar

Geleneksel düşünce içinde tıbbi sorunlara kitaptan hasta yatağına veya tersi şeklinde uygulamalar ile çözüm aranırken bugün bu yaklaşımlar değişmiş ve yeni bir şekil almıştır.

“Kanıtı dayalı” tıbbın son noktası olarak kabul edilen translasyonel tıp, temel araştırmanın yapısal ve işlevsel katkıları, klinik uygulamanın ve hastane servislerinin gözlemleri ile birleşerek toplum sağlığını koruma ve hastaların bakımını kolaylaştırma gayreti içine girmiştir.

Rutin tıp hizmetinde karşılaşılan tanı ve tedavi sorunlarını aynı klinik içindeki araştırmacıların da katıldığı ve değişik bilim dallarının desteklediği bir araştırma ortamında çözümlenmek üzere yapılan bilimsel yaklaşımlara “translasyonel araştırma” adı verilir.

Özellikle son zamanlarda rutin hizmette ve klinik araştırmalarda yapılan uygulamalarda “kanıta dayalı tıp” ifadesi ile yürütölen çalışmalar, elde edilen sonuçların çok daha güvenilir olmasını sağlamıştır. Her olayın bilimsel tabanda açıklamasını nicel ve nesnel verilere dayanarak yapabilmek bugün için kabul edilen geçerli bir yöntemdir.

Böyle bir araştırmada temel bilimsel araştırma sonuçlarının klinikte uygulanabilir hale gelmesi için gereken zamana “translationnal lag” adı verilmektedir. Bu sürenin kısalması oranında bu tür araştırmaların anlamı artmaktadır.

Translasyonel sözcüğü İngilizce “to translate” yani tercüme etmek sözcüğünden gelir. Gerçekten de ilaçların bulunması ve geliştirilmesinde laboratuvardaki temel araştırmadan gerçek hastalar için gerçek tedaviye geçişte “translasyon”a yani aynı zamanda bir bilgi akışına ve bunun tercümesine diğer bir değişle yorumlanmasına gereksinim bulunmaktadır. Sonuç olarak translasyonel tıp hastanın günlük sorunlarına yanıt aramak üzere onun tanı, tedavi ve korunması konularında çözümler üretir.

Bu yeni yaklaşımın kısaca ifade edildiği şekilde “hasta yatağından bankoya (labortauvar bankosu) ve bankodan hasta yatağına (klinik)” sloganı bu yöntem ile ürettiği çözümler sonrası çok tutulmuştur.

İlk kez Amerika’da Ulusal Sağlık Enstitüsü’nün toplumda belli alanlarda yaşanan sıkıntılar için yapılmasını istediği bu tür araştırmalar ile gündeme gelen bu konu, zaman içinde bilgi birikimi ve teknoloji olanaklarının artması sonucu birçok alanda bu yönde araştırmaların hızlanmasına yol açmıştır.





Var olan çok sayıda ilaca karşın halen başarısız kalınan tedavi alanlarının çokluğu ve tanı yöntemlerinin yetersizliği yeni yaklaşımların gereksinimini gündemde tutmaktadır.

Bilimsel araştırma alanlarının birçoğunda, temel araştırma ile uygulama araştırması arasında bir ayırım yapılmasına gereksinim vardır. Ancak yenilikçi yaklaşımlar ortaya çıkarmak için bu iki alanın kendi aralarında alışverişte bulunmaları kaçınılmazdır.

Teknik anlamdaki ilerlemeler ve biyomedikal araştırmalardan elde edilen bilgiler birçok fizyolojik ve patolojik olayda altta yatan temel mekanizmaların anlaşılmasını kolaylaştırmıştır. Şu anda gereksinim duyulan konu, bu bilgilerin hastalar için yenilikçi tanı veya tedavilere dönüştürülmesidir. Buna karşın uygulayıcıların gözlemleri ve geri bildirimleri her zaman deneysel çalışmaların yapılmasını çekici kılmaz.

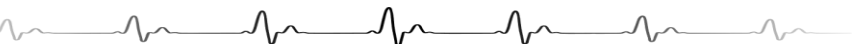
Bununla birlikte başta Amerika olmak üzere birçok ülkede oluşturulan biyomedikal araştırma yapıları aynı bir enstitü içinde yeni tanı ve tedavi süreçlerini keşfetmek için çabalarını yoğunlaştırarak, temel ve klinik araştırmaları birlikte yaparak biyomedikal araştırmalara yeni bir yol haritası çizmektedirler.

Translasyonel tıp, işte bu amaçla bu önemli etabın aşılması için tıp adamları ile temel araştırmacıların arasındaki ilişkiyi basitleştirerek kolaylaştırmıştır. Bunun en tipik ve en çok ses getiren örneği Amerikan Ulusal Sağlık Enstitüsü ile İlaç ve Gıda Yönetimi'nin müşterek hareketle mevcutları da yeniden gruplaştırarak 2012 yılında 60 translasyonel tıp enstitüsünü biyomedikal araştırmalar yapmak ve yeni tanı ve tedavi olanakları yaratmak üzere görevlendirmiş olmasıdır. (2)

Konunun öneminin anlaşılmış ve kabul edilmiş olması bu alandaki eleman eksikliğini de gündeme getirmiş ve bu açığı kapatmak üzere yüksek lisans ve doktora olanakları bile yaratılmıştır. Burada yapılan eğitimlerde bir taraftan hücresel biyoloji ve moleküler genetik, diğer taraftan da biyoinformatik ve klinik araştırmalar yönetimi özellikle önem verilen iki alan olmaktadır.

Bu özellikleri ile translasyonel tıp bugün için tıp araştırmalarında atılması gereken en önemli adım olarak görülmektedir.

Gerçekten aynı konu, tıp araştırmalarının gelişmesinin vazgeçilmez işlevi olmuştur. Özellikle gündeme gelen tedavinin bireyselleştirilmesi ve yenilikçi tanı ve tedavi gereksinimlerinin karşılanmasının araştırmacı ve klinisyenlerin





karşılıklı sürekli bir diyalog içinde olmaları ile sağlanabileceğinin birçok örneği oluşmuştur. Örneğin; Kök hücre tedavisi görece yeni bir yöntemdir. İnsan kök hücrelerinin kültür tekniklerine dayanan ve bu hücrelerle yapılan tedavi, organlarının yenilenmesinde yararlı sonuçlar vermektedir. Her geçen gün endikasyon alanları genişleyen bu tedavi yöntemi bugün için kanser, organ transplantasyonu, kemik hastalıkları, Alzheimer ve Parkinson gibi nörodejeneratif hastalıklar, kalp rahatsızlıkları, karaciğer hastalıkları gibi alanlarda başarı ile uygulanmaktadır.

Bilhassa biyoteknoloji sektörünün gelişme stratejileri içinde bu yöntem büyümeleri için bir kilometre taşı gibi görülmektedir. Gerçekten de translasyonel araştırmalar ilaç sanayinin Ar- Ge stratejileri içinde ön sırayı alan bir uğraş olmuştur. Kısa sürede sonuç alınabilecek hedeflerin bu yöntem ile başarıya ulaşabildiği örnekleri ile ortada olunca, innovasyon konusunda sıkıntıda olan ilaç sanayi de bu yolu benimsemektedir.

Geçmişte temel araştırmaların klinikte bir sonuca ulaşması tamamen tesadüfe bağlı idi. Bugün bunların bir araya gelmesi iki yünden kaçınılmaz oldu. Bir taraftan temel araştırmacılar yaptıkları araştırmaların bir değer kazanmasını arzulamaya başladılar. Diğer taraftan klinisyenler bugünkü tanı ve tedavilerin en azından bazı alanlarda sınıra dayandığını ve ancak patolojilerin temelini anlaşılmasının gelecekteki tıbbi tanı ve tedavilerin kaynağını oluşturabileceğini kabul etmekte.

Amacı temel araştırmacıların özellikle güncel klinik sorunları karşısında duyarlılıklarını arttırmak ve klinisyenlerin bunlara gözlemlerini aktarmalarını cesaretlendirilerek bu konuda bilimsel bilgilerin klinik uygulamalara aktarılması için tercümesini sağlamaktır.

Bu yönü ile Translasyonel tıp, kolektif anlamda (aynı hastalığa sahip topluluk) olduğu kadar bireysel alanda da hastaların bakımı için klinik bir çözüm üretmek arayışındadır.

Bu girişim hastalık mekanizmalarının daha iyi anlaşılması, biyobelirteçlerin keşfi ve/veya mevcut araçların ve ilaçların daha iyi kullanılması gibi birçok safhayı içerir.

Son yıllarda çok gelişmiş olan temel araştırma alanı ile klinik arasında bir köprü oluşturarak zamanı hasta / hastalık lehine kullanmak en önemli hedef olmuştur.

Translasyonel araştırma yapma koşulları bellidir. Bunun için:





- **Temel araştırma birimlerinin varlığı gerekir.**

Ege Üniversitesi özellikle hücresel biyoloji, moleküler biyokimya ve genetik bilimi alanlarında çalışmalar yapmış ve yapmakta olan genç akademisyenler açısından zengin bir popülasyona sahiptir. Ancak bu alanlarda çalışanların gereksinimi, belli bir koordinasyon ve strateji belirleme merkezinin oluşturulmasıdır. Bunun yokluğu bu genç ve heyecan dolu akademisyenlerin sadece bireysel olarak belirlediği alanlarda çalışmalar yapmasına neden olmakta ve elde edilen bilimsel sonuçların topluma dönük çıktılar haline getirilememesi sonucunu doğurmaktadır. Bu araştırmacıların çalışabileceği hücre kültürü ve genetik laboratuvarları şu anda bütün olanakları ile mevcuttur.

- **Klinik öncesi denemelerin yapılabilirdiği koşullar gerekir.**

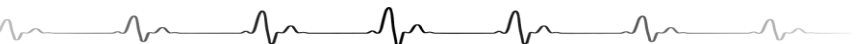
Bu alanda farmakodinamik çalışmalar, farmakokinetik araştırmalar ve toksikolojik denemelerin yapılması gerekir. Tıp Fakültesinin temel bilimleri ile eczacılık fakültesi ilgili alanları ve Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü bu konularda yetişmiş elemanları ile büyük bir potansiyel olarak mevcuttur. Argefar bünyesinde inşaatı başlamış olan ve hayvan denemeleri yapabilecek yerlerin özelliklerini taşıyacak bu birimin, ulusal akreditasyonu ilgili yönetmelik çerçevesinde alındıktan sonra burada bu çalışmaların yapılması mümkün olacaktır.

- **Klinik araştırma olanaklarının varlığı gerekir.**

Şu anda Türkiye’de erken dönem Faz I klinik araştırmaları da dahil olmak üzere insan üzerinde her türlü farmakokinetik, farmakodinamik ve güvenilirlik belirleme alanlarında çalışmalar yapabilecek Sağlık Bakanlığı onayı olan tek klinik ARGEFAR bünyesinde mevcuttur. Yetişmiş araştırma personeli ile bu klinik denemeler şu anda Avrupa standartlarında bu araştırma kliniğinde yapılabilmektedir.

- **Bütün klinik dallarının yer aldığı bir hastane varlığı gereklidir.**

Ege Üniversitesi Hastanesi Türkiye’nin en gelişmiş hastanelerinden biridir. Özellikle ilk projeler olarak başlatmayı öngördüğümüz onkoloji ve diyabet alanlarında klinik deneyimi, bilgi birikimi ve tanı, tedavi eksikliklerini gözlemlemiş önemli sayıda genç akademisyenlerin bulunduğu bir havuz şu anda mevcuttur. Bu akademisyenler ile yapılan görüşmelerden translaşyonel araştırma olanaklarının sağlandığı koşullarda hasta yararına birçok yeniliğin kısa sürede sonuçlandırılabilirdiği ümidi çıkmaktadır.





- **Biyofarmasötik teknoloji olanaklarının varlığı gerekir.**

İnnovatif moleküllerin gerek sentetik olsun gerekse biyoteknolojik olsun yapılan klinik öncesi denemelerden sonra insanda araştırılabilmesi, ancak uygun teknolojik formülasyonların yapılması ile olasıdır. Şu anda ARGEFAR bünyesinde yapılan bu formülasyon geliştirme çalışmalarında, nanoteknoloji olanaklarının da sağlanması sonrasında en çağdaş sentetik ve biyoteknolojik ürünlerin insana uygulanabilir her türlü farmasötik şeklin geliştirilmesi mümkün olacaktır.

- **Biyoinformatik değerlendirme olanaklarının sağlanması gerekir.**

Omikler olarak ifade edilen genomik, transkriptomik, proteomik veya metabolomik gibi biyolojik verilerin analizi ve elde edilen bilgilerin uygun bir şekilde yorumlanması güçlü araç ve yöntemleri gerektirmektedir. Biyoistatistik yöntemlerin yetersiz kaldığı alanda biyoinformatik adı verilen yeni bir bilim dalı kendine özgü yaklaşımlar ile bu boşluğu doldurmakta, önemli adımların atılmasına yardımcı olmaktadır.

Hayvan ve insan görüntüleme çalışmaları için radyoetiketli çalışmalarda kullanılacak ürünlerin geliştirilme olanaklarının varlığı gerekir.

Bu konuda Argefar, “Biyobenzer Ürünler Mükemmeliyet Merkezi” altyapısını oluşturmak üzere DPT’nin kabul ettiği proje çerçevesinde böyle bir cihazın alımı için ihale hazırlıklarını sürdürmeye devam etmektedir.

- **Sanayi’nin ilgisi ve desteği gerekir.**

Şu anda Ege Üniversitesi biri uluslararası (Sanofi İlaç), diğeri yerli ilaç sanayi (Neutec İlaç) olmak üzere Ar-Ge çalışmaları yapmak adına iki sanayi kuruluşu ile iş birliği protokolü imzalamıştır. Özellikle translasyonel araştırmalara ilgi duyan bu sanayi kuruluşlarının varlığı bu tür araştırmaların en önemli ayağı olarak görülen sanayi desteğinin sağlanması açısından önemlidir. Argefar “Translasyonel Araştırmalar” alanında kuracağı enstitü ile Üniversite-Sanayi-Devlet üçgeninde Üniversite ayağını bu yapıya uygun hale getirerek Sanayi ile iş birliğini oluşturacak yapıya kavuşacaktır. Bu arada Devlet’in bu tür bir yapıya yapacağı katkılar bu modelin geçerliliğini kanıtlayacak ve bu alanda inovasyonun nasıl gerçekleştirildiğine iyi bir örnek teşkil edecektir.

Medikal alanda bir “İnovasyon Merkezi” oluşturma olanaklarının hemen tamamının var olduğu Üniversitemiz bünyesinde, ülkemiz içinde ve Yurt dışında bu potansiyeli harekete geçirerek koordinasyonu sağlamak ve





stratejileri geliştirmek üzere “Argefar Translasyonel Araştırmalar Enstitüsü”nün tesisi düşüncesi Argefar’ın bilgi birikimi ve deneyiminden önemli katkıları da içine alacak bir yapı halinde sonuçlanacak olursa Türkiye’de yine bir ilk’ in gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

- **Enstitü Yapılanması**

Böyle bir “Translasyonel Araştırmalar Enstitüsü” içinde yer alması gereken anabilim dalları aşağıda sıralanan şekilde olmalıdır:

- Faz Öncesi Araştırmalar Anabilim Dalı
- Nanotıp ve Farmakogenomik Araştırmalar Anabilim Dalı
- Biyoinformatik ve Veri Yönetimi Anabilim Dalı
- Klinik Farmakokinetik ve Klinik Araştırmalar Anabilim Dalı
- Akılcı İlaç Kullanımı ve Farmakoekonomi Anabilim Dalı
- İlaç Hukuku Anabilim Dalı

Referanslar

1. Türkiye İlaç Endüstrisi’nin Küreselleşmesi için Devlet ile Ortak Yol Haritası. İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası. Kasım 2011
2. FDA and NIH research centers

Prof. Dr. Işık Tuğlular
02.10.2012

